

Aprobată prin Decizia Consiliului Municipal

Nr. 5/25 din 26.06.2026

**Strategia de Dezvoltare Socio-Economică
a municipiului Ungheni
pentru anii 2026-2032**

Acest document a fost elaborat în cadrul proiectului "Dezvoltarea afacerilor prin incluziune și conștientizare de gen - noi competențe de cluster / DEBUTING", Contractul nr. 01C0076 în cadrul Programului Interreg Europe. Conținutul acestui material ține de responsabilitatea Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică creat prin Dispoziția primarului nr. 442-02/1-7 din 25 noiembrie 2025 și nu reflectă în mod necesar viziunea Uniunii Europene.

Cuprins

Lista de figuri	5
Lista de tabele	5
1. Introducere	7
1.1. Metodologia de elaborare a strategiei	7
1.2. Cadrul strategic și de politici.....	8
1.3. Cadrul juridic și instituțional privind dezvoltarea locală	8
2. Profilul și analiza comunității	9
2.1. Prezentarea generală a localității	9
2.1.1. <i>Repere istorice</i>	9
2.1.2. <i>Planificare spațială</i>	11
2.1.3. <i>Resurse naturale</i>	12
2.1.4. <i>Factorii de poluare a mediului</i>	13
2.2. Demografie	15
2.2.1. <i>Capital uman</i>	15
2.2.2. <i>Forța de Muncă</i>	17
2.3. Dezvoltare socială.....	19
2.4. Economia locală.....	41
2.4.1. <i>Informații generale</i>	41
2.4.2. <i>Specializare economică a municipiului Ungheni și avantaje competitive</i>	44
2.4.3. <i>Decalajul de gen în cadrul mediului antreprenorial din municipiul Ungheni</i>	51
2.4.4. <i>Avantaje competitive ale municipiului Ungheni</i>	53
2.4.5. <i>Infrastructura de sprijinire a afacerilor</i>	53
2.4.6. <i>Dezvoltarea sectorului clusterelor în municipiul și raionul Ungheni</i>	55
2.4.7. <i>Decalajului de gen în cadrul clusterelor raionului și municipiului Ungheni</i>	64
2.4.8. <i>Recomandări privind dezvoltarea clusterelor locale</i>	66
2.5. Infrastructura.....	69
2.5.1. <i>Căi de comunicație și transport</i>	69
2.5.1.1. <i>Rețeaua transfrontalieră</i>	69
2.5.1.2. <i>Rețeaua stradală</i>	70
2.5.1.3. <i>Organizarea circulației</i>	72
2.5.1.4. <i>Transportul public</i>	73
2.5.1.5. <i>Parcărilor</i>	76
2.5.2. <i>Portofoliul de locuințe</i>	76
2.5.3. <i>Dotarea fondului locativ cu utilități</i>	79
2.5.4. <i>Infrastructura de alimentare cu apă și de canalizare</i>	83

2.5.4.1.	Alimentarea cu apă	83
2.5.4.2.	Infrastructura de canalizare	88
2.5.4.3.	Administrarea	92
2.5.5.	<i>Managementul deșeurilor</i>	95
2.6.	Buna guvernare și management.....	103
2.6.1.	<i>Gestionarea administrativă</i>	103
2.6.2.	<i>Bugetul Local</i>	105
2.6.3.	<i>Municipiul Ungheni în contextul procesului de amalgamare voluntară</i>	106
2.7.	Analiza SWOT	108
3.	Strategia de dezvoltare socio-economică	110
3.1.	Viziunea comunității	110
3.2.	Cadrul și direcțiile strategice	111
3.3.	Planul de Acțiuni pentru anii 2026-2032	113
3.4.	Planul și cadrul de monitorizare și evaluare	152
3.4.1.	Procesul de monitorizare a strategiei	152
3.4.2.	Evaluarea gradului de implementare a strategiei	155
3.4.3.	Actualizarea Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică.....	158
3.4.4.	Riscuri și Impedimente de Implementare	159
Bibliografie:		160

Lista de figuri

Figura 1. Date generale despre municipiu.....	9
Figura 2. Structura populației după etnie în municipiul Ungheni, RPL 2024.....	16
Figura 3. Structura pe vârste a populației municipiului Ungheni RPL 2024.....	17
Figura 4. Structura întreprinderilor din mun. Ungheni, 2024.....	43
Figura 5. Ponderea IMM în totalul întreprinderilor raportoare din mun. Ungheni în 2024.....	43
Figura 6. Rețeaua TEN-T.....	69
Figura 7. Rețea de străzi și drumuri.....	71
Figura 8. Autobusele procurate în 2025.....	74
Figura 9. Terminal de plată în autobus.....	74
Figura 10. Tipul de locuințe.....	77
Figura 11. Asigurarea fondului locativ cu servicii, %.....	79
Figura 12. Starea rețelelor de alimentare cu apă în mun. Ungheni, km.....	85
Figura 13. Rețeaua de aprovizionare cu apă, mun. Ungheni.....	86
Figura 14. Rețele de canalizare mun. Ungheni, anul construcției, tip și lungime (km).....	91
Figura 15. Dinamica ponderii apei neaducătoare de venit,%.....	93
Figura 16. Platformă de colectare selectivă a deșeurilor.....	98
Figura 17. Dinamica de colectare a deșeurilor reciclabile.....	99
Figura 18. Structura cadrului instituțional de monitorizare și implementare a Strategiei de SDSE a municipiului Ungheni.....	153

Lista de tabele

Tabelul 1. Evoluția numărului populației conform Recensămintelor din 2014 și 2024.....	15
Tabelul 2. Instituțiile de educație timpurie.....	19
Tabelul 3. Instituții de învățământ primar și secundar general.....	25
Tabelul 4. Instituții de învățământ extracurricular.....	29
Tabelul 5. Monumente de importanță culturală și istorică locală.....	34
Tabelul 6. Monumente de importanță culturală și istorică națională.....	35
Tabelul 7. Persoane din categorii social-vulnerabile, la început de an, 2025.....	38
Tabelul 8. Evoluția nr. de întreprinderi din RM, r. Ungheni și mun. Ungheni, în perioada 2020-2024.....	42
Tabelul 9. Structura întreprinderilor din mun. Ungheni, după forma juridică și mărime, 2024.....	44
Tabelul 10. Numărul și ponderea întreprinderilor din mun. Ungheni conform CAEM, 2024.....	44
Tabelul 11. Numărul și ponderea întreprinderilor din comerț și servicii conform CAEM, 2024.....	45
Tabelul 12. Top 5 agenți economici din sectorul comercial.....	46
Tabelul 13. Numărul și ponderea întreprinderilor industriale conform CAEM, 2024.....	47
Tabelul 14. Top 5 agenți economici din sectorul industrial.....	48
Tabelul 15. Numărul și ponderea întreprinderilor din activități de cazare și alimentație publică conform CAEM, 2024.....	48
Tabelul 16. Top 5 agenți economici din sectorul activităților de cazare și alimentație publică.....	49
Tabelul 17. Numărul și ponderea întreprinderilor din construcții conform CAEM, 2024.....	49
Tabelul 18. Top 5 agenți economici din sectorul construcțiilor.....	50
Tabelul 19. Numărul și ponderea întreprinderilor din transport conform CAEM, 2024.....	50
Tabelul 20. Top 5 agenți economici din sectorul transportului și depozitării.....	50
Tabelul 21. Numărul și ponderea întreprinderilor conduse de femei din municipiul Ungheni conform CAEM, 2020.....	51
Tabelul 22. Numărul și ponderea întreprinderilor conduse de femei din municipiul Ungheni conform CAEM, 2024.....	52
Tabelul 23. Productivitatea medie a companiilor din perspectiva decalajului de gen.....	53
Tabelul 24. Indicatori privind activitatea TOP 9 întreprinderi din ZEL „Ungheni-Business”,2024.....	54
Tabelul 25. Date generale despre clusterul „Digital Agro-Cluster”.....	57
Tabelul 26. Date generale despre clusterul „Furniture & More”.....	58
Tabelul 27. Date generale despre clusterul „Dealurile Măgurii”.....	59
Tabelul 28. Date generale despre clusterul Turistic Regional „Ungheni 2030”.....	60

Tabelul 29. Date generale despre clusterul Turistic Regional „Ținutul de Vest”	61
Tabelul 30. Date generale despre clusterul „AgriNova Ungheni”	62
Tabelul 31. Date generale despre clusterul de ovine și caprine „Stâna din Vest”	63
Tabelul 32. Informații despre operatorii de transport.	70
Tabelul 33. Numărul blocurilor locative construite în diferite perioade de timp	77
Tabelul 34. Volumul de apă captat și furnizat, mii m ³ /an.....	84
Tabelul 35. Dinamica evoluției numărului de utilizatori rețea de canalizare, mun. Ungheni	89
Tabelul 36. Tarifele în vigoare pentru serviciile de alimentare cu apă și de canalizare	92
Tabelul 37. Dinamica apei neaducătoare de venit.	92
Tabelul 38. Consumul specific de energie electrică – apeduct mun. Ungheni	94
Tabelul 39. Consumul specific de energie electrică – canalizare mun. Ungheni	94
Tabelul 40. Sistemul de evacuare a deșeurilor.	97
Tabelul 41. Evoluția volumului și structurii reciclabilelor.....	100
Tabelul 42. Tarifele pentru serviciul de evacuare a deșeurilor.	101
Tabelul 43. Indicatorii financiari.....	102
Tabelul 44. Consiliul municipal, după sexe, vârste și vechime.....	103
Tabelul 45. Caracteristicile infrastructurii administrative a Primăriei municipiului Ungheni	104
Tabelul 46. Structura AAPL, 2025.....	104
Tabelul 47. Evoluția bugetului executat al mun. Ungheni în anii 2021-2024.....	105
Tabelul 48. Foaie de monitorizare a planului de acțiuni	155
Tabelul 49. Principalii indicatori ai raportului de verificare și revizuire.....	155
Tabelul 50. Tabel pentru raportul de evaluare	157
Tabelul 51. Structura model al raportului de evaluare	157
Tabelul 52. Riscuri și Impedimente de Implementare.....	159

1. Introducere

Strategia de Dezvoltare Socio-Economică (în continuare SDSE) a municipiului Ungheni pentru perioada 2026 – 2032 a fost elaborată cu sprijinul Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică (în continuare GLPS), creat prin Dispoziția primarului mun. Ungheni nr. 442-02/1-7 din 25 noiembrie 2025, în cadrul proiectului “Dezvoltarea afacerilor prin incluziune și conștientizare de gen - noi competențe de cluster / DEBUTING”, Contractul nr. 01C0076 în cadrul Programului Interreg Europe.

Conținutul acestui material ține de responsabilitatea Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică creat prin Dispoziția primarului nr. 442-02/1-7 din 25 noiembrie 2025 și nu reflectă în mod necesar viziunea Uniunii Europene.

1.1. Metodologia de elaborare a strategiei

Documentul a fost elaborat pornind de la premisele de impulsione a dezvoltării socio-economice a municipiului Ungheni, stabilirii priorităților pentru conjugarea efortului comun al membrilor comunității, direcționat spre îmbunătățirea calității vieții cetățenilor.

În procesul de elaborare a Strategiei a fost realizat **Raportul de evaluare a implementării Strategiei de dezvoltare socio-economică a municipiului Ungheni pentru perioada 2019–2025**. Evaluarea a arătat că, din 130 proiecte/acțiuni planificate, 43,8% au fost realizate integral, 34,6% parțial, iar 21,5% nu au fost realizate. Strategia anterioară a fost apreciată ca foarte relevantă pentru dezvoltarea municipiului, în timp ce eficiența, eficacitatea, impactul și durabilitatea rezultatelor au fost evaluate la nivel mediu. Referitor la termenii de implementare – 45 Proiecte/Acțiuni au fost Realizate în termen (34,6%), 31 sunt în curs de realizare (23,8%), iar 48 au fost Realizate cu depășirea termenului stabilit (36,9%).

Metodologia de lucru a respectat logica elaborării unei strategii:

- 1) **Profilul și analiza comunității**, bazat pe datele existente și realizat cu implicarea părților interesate (administrația publică locală, mediul de afaceri, societatea civilă) și a responsabililor pe domenii. Această analiză, ce conține o dimensiune tematică, dar și una integrată, a servit drept material de lucru în cadrul grupurilor de lucru.
- 2) **Analiza SWOT** - instrument de analiză a potențialului de dezvoltare a municipiului, evidențiază punctele tari și slabe, oportunitățile și amenințările rezultate din diagnosticul teritoriului pe baza unui proces participativ al părților interesate.
- 3) Strategia conține **viziunea, obiectivele generale și specifice de dezvoltare** și principalele direcții strategice de dezvoltare ale municipiului. Acestea sunt măsurabile în termeni de timp, relevanță și rezultate concrete.
- 4) **Planul de acțiuni 2026 – 2032** conține acțiunile concrete ce urmează a fi întreprinse pe termen scurt și mediu pentru atingerea obiectivelor specifice de dezvoltare stabilite în Strategie.
- 5) **Mecanismul de monitorizare și evaluare** include elementele de bază pentru a crea sistemul de monitorizare, evaluare și raportare a progreselor realizate în implementarea Strategiei.

În aceeași ordine de idei, metodologia de elaborare a asigurat caracterul participativ și transparent al acestui document prin organizarea de interviuri, chestionare, workshop-uri, grupuri de lucru sectoriale, consultări și audieri publice în fazele esențiale de elaborare, pentru exprimarea nevoilor și aspirațiilor tuturor categoriilor sociale. Au fost respectate

principiile egalității și echității de gen, incluziunii și reprezentativității tuturor grupurilor din cadrul comunității (criterii de vârstă, sex, etnie, apartenență religioasă, categorii vulnerabile, etc.).

Pe baza planului de acțiuni, vor fi elaborate planuri anuale de activitate la nivelul consiliului municipal și al Primăriei, altor instituții și entități responsabile de implementarea lor.

La baza elaborării documentului stau câteva principii, cum ar fi: (i) promovarea unei guvernări locale profesionale, eficiente și responsabile; (ii) promovarea unui proces decizional participativ, transparent, (iii) promovarea și implementarea principiilor dezvoltării durabile la nivel local.

1.2. Cadrul strategic și de politici

Strategia de Dezvoltare Socio-Economică este un document complex, elaborat printr-un larg parteneriat, care are la bază documentele de programare:

- **Locală:**
 - Planul Urbanistic General al municipiului Ungheni pentru anii 2014-2030;
 - Planul de Mobilitate Durabilă a municipiului Ungheni pentru anii 2023-2030;
 - Programul de Revitalizare Urbană pentru anii 2023-2027;
 - Planul de Acțiune pentru Energie Durabilă și Climă Ungheni pentru 2021-2030;
 - Planul de Gestionarea a patrimoniului public al municipiului Ungheni pentru anii 2024-2027;
 - Planul Local de Acțiune pentru Incluziune și Integrare în municipiul Ungheni;
 - Strategia de Dezvoltare a sectorului de tineret din municipiul Ungheni 2023-2028.
- **Raională:**
 - Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a Raionului Ungheni 2022-2030;
 - Planul Regional de Amenajarea a Teritoriului raionului Ungheni 2022-2040.
- **Regională:**
 - Programul Operațional Regional Centru 2022-2025.
- **Națională:**
 - Strategia Națională de Dezvoltare "Moldova Europeană 2030";
 - Strategia Națională de Dezvoltare Regională 2022-2028;
 - Programul Național al orașelor poli de creștere 2021-2027;
 - Strategii sectoriale de dezvoltare;
 - Agendă de Asociere RM-UE 2021-2027.
- **Internațională:**
 - Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030.

1.3. Cadrul juridic și instituțional privind dezvoltarea locală

Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a municipiului Ungheni pentru anii 2026-2032 a fost elaborată într-un mod participativ, cu implicarea actorilor locali din diverse sfere de activitate, prin crearea grupului de lucru pentru planificare strategică, componența căruia a fost aprobată prin Dispoziția primarului nr. 442-02/1-7 din 25 noiembrie 2025.

2. Profilul și analiza comunității

2.1. Prezentarea generală a localității

Municipiul Ungheni este centrul de reședință al raionului Ungheni. Acesta este situat pe malul estic al Prutului, în dreptul orașului omonim din România, cu care a alcătuit în trecut o singură localitate. Situația geografică specială, la răscruce de drumuri, a constituit cheia ascensiunii Ungheniului la statutul de urbe. Datorită poziției sale favorabile, în anii '70 ai secolului al XIX-lea s-a decis construcția căii ferate care leagă municipiul Ungheni de municipiul Iași. Ungheni se află la o distanță de 105 km de municipiul Chișinău, la 85 km de municipiul Bălți și la 45 km de municipiul Iași (pe traseul auto), respectiv la 21 km pe calea ferată.

Figura 1. Date generale despre municipiu

Data și anul atestării:	20 august 1462
Poziția geografică:	Coordonate: 47°14'N 27°50'E
Suprafața totală:	16,43 km ²
Populația cu reședință obișnuită¹:	26.457 locuitori
Densitatea populației:	1.610,3 loc./km ²
Numărul de locuințe²:	12.997 locuințe
Rețeaua stradală³:	171 de străzi ce însușează aproximativ 132 km

2.1.1. Repere istorice

Numele inițial al localității a fost Unghiul. Astfel s-a numit localitatea între anii 1462-1587. Toponimicul respectiv își are originea în aspectul geografic al teritoriului pe care s-a constituit inițial așezarea, râul Prut formând aici, printr-o cotire bruscă, un unghi perfect. Alte denumiri n-a mai avut, exceptând perioada interbelică în care purta denumirea de "Ungheni Târg"⁴.

Așezarea geografică favorabilă precum și fertilitatea deosebită a solului, a condiționat întemeierea vechiului sat. Ungheniul a fost dintotdeauna așezat în imediată vecinătate a

¹ În conformitate cu rezultatele Recensământului Populației și Locuințelor realizat în 2024

² La data de 01.01.2025

³ Planul de Mobilitate Urbană Durabilă al mun. Ungheni pentru anii 2023-2030

⁴ <http://romaniainterbelica.memoria.ro/judete/iasi/>

unor importante căi comerciale din trecut, cum au fost Marele Drum Comercial Moldovenesc și Drumul Pescarilor. Cele mai timpurii urme ale existenței umane, de pe teritoriul actual al orașului, datează din perioada mijlocie a paleoliticului (mileniile LXX-XL î.e.n.). În acea perioadă exista o așezare pe locul căreia au fost descoperite oase de animale, așchii și unelte de muncă din cremene. Pe moșia Unghenilor se află și 10 movile funerare, ce confirmă staționarea a unor popoare nomade.

Prima atestare documentară a Ungheniului o avem într-un hrisov de la Ștefan cel Mare datat cu 20 august 1462. Numele inițial al localității a fost Unghiul. Ungheni Vale este satul istoric, care constituie nucleul municipiului. Apelativul și l-a luat de la așezarea sa geografică, în valea Prutului, față de celelalte zone ale urbei.

Despre familiile boierești care au stăpânit se cunosc următoarele: în anul 1462 Pan Bratul, fiul Procelnicului, stăpânea localitatea. Acest Procelnicul era Stoian, boier în Sfatul Domnesc a lui Alexandru cel Bun și participant la bătălia de la Grünwald în 1422. Alte rude ale acestui războinic, stăpâneau așezarea la 1490. Neamul acestora s-a stins la Ungheni prin secolul XVII. Începând cu domnia lui Vasile Lupu, vărul acestuia, postelnicul Iorga, cumpără aici părți de moșii. După moartea sa, el a lăsat moștenire partea de sat surorilor sale Alexandra și Creata. Acestea s-au stins din viață la Ungheni, la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Dinastia următoare a fost cea a boierilor moldoveni Buznea. Mihai, ultimul descendent al acestei familii, se stinge din viață ruinat de avere în anul 1914.

Cele mai de seamă familii boierești care au trăit la Ungheni a fost cea a lui Paul Gore și Petre Cazacu. Paul Gore a lăsat pentru colectivitatea locală, drept moștenire, un frumos parc din specii deosebite de arbori, dar care a fost distrus în perioada sovietică. Următoarea personalitate importantă din localitate a fost prințul Constantin Moruzi, vărul domnitorului moldovean Alexandru Moruzi. Constantin a ctitorit aici biserica „Sfântul Nicolae”. El este tatăl romancierului Dumitru Moruzi.

După anexarea Basarabiei în 1812, Ungheniul face parte din ținutul Iași (redenumit în 1887 în Bălți), fiind centrul unei plase omonime .

La mijlocul secolului al XIX-lea, stăpânul așezării, Mihai Buznea, a înființat în centrul Ungheniului de astăzi un târg de produse agricole. În jurul acestuia, s-a așezat treptat populație alogenă, mai cu seamă după construirea căii ferate și a podului peste Prut în 1871-1875, partea respectivă a satului urmând să se numească, până prin anii 1970, Ungheni Târg. Potrivit datelor recensământului din anul 1897, aici locuiau 1136 evrei, 456 români, 72 ucraineni, 58 ruși și 17 polonezi.

La începutul secolului XX în Ungheni erau 580 case, cu o populație de 2898 persoane: români, evrei și ruși. Țăranii posedau pământ de împrumut 409 desetine. Vechiul proprietar al satului, C. Buznea, avea 912 desetine. Vama de la Ungheni a înregistrat în cursul anului 1901 un import de 341.852 puduri, mărfuri în valoare de 849.760 ruble și 12.274 vite mari și mici; iar exportul în același an a fost de 47.217 puduri marfă, în valoare de 154.515 ruble și 736 vite mari și mici .

În 1918, are loc unirea Basarabiei cu România, iar Ungheniul este inclus în Județul Iași. În 1924 populația localității constituia 2.400 locuitori. În anii 30 sec. XX, în Ungheni funcționau trei bănci, o fabrică de cărămidă și una de prelucrarea lemnului, câteva mori, manufacturi și brutării. Populația localității a crescut până la 4250 persoane.

La data de 29 iunie 1972, Ungheni devine oraș de subordonare republicană, peste 2 ani este aprobată stema. La recensământul populației din anul 1989 în Ungheni erau 40.000 de locuitori.

Conform datelor Recensământului Populației și locuințelor din 2024, municipiul Ungheni are circa 26,5 mii de locuitori, fiind al treilea cel mai mare oraș din republică, după municipiul Chișinău și municipiul Bălți.

2.1.2. Planificare spațială

Planul Urbanistic General. Ungheni a fost primul oraș în Republica Moldova care a beneficiat de un nou Plan Urbanistic General după proclamarea independenței. Acesta a fost elaborat ca urmare a acordului dintre guvernele Moldovei și României, fiind adoptat în septembrie 1996.

În 2014 a fost elaborat un nou PUG, care reprezintă și principalul document de planificare spațială, și are ca scop dezvoltarea echitabilă și durabilă a municipiului.

Suprafața municipiului este de 16,4 km², acesta fiind extins pe o lungime de 9 km pe malul stâng al râului Prut, incluzând în sine 7 cartiere:

- **cartierul Dănuțeni**, de la localitatea de altădată, inclusă în anul 1958 în componența orașului;
- **cartierul Berești**, de la alte 2 localități (Berești și Mînzăteștii-Vechi), incluse în anul 1972 în componența orașului;
- **cartierul Ungheni Deal**, parte a orașului, altădată sat cu numele Delești;
- **cartierul Ungheni Vale**, satul istoric, care constituie nucleul orașului;
- **cartierul Tineretului**, de la vârsta sa, acesta fiind construit recent, în anii '80.
- **cartierul Centru**, reprezintă partea centrală a orașului Ungheni asigurând legătura cu celelalte sectoare ale orașului. În mare parte, în acest sector sunt amplasate blocuri administrative, blocuri locative multietajate și case la sol;
- **cartierul Vasilica**, reprezintă cea mai periferică zonă a orașului.

Topografia și relieful. Municipiul Ungheni este așezat în centrul Moldovei vechi. Acest spațiu face parte din extrema sudică a depresiunii (văii) Prutului mijlociu. Aici se află depresiunea de contract, adică o succesiune de văi colinare, care sfârșesc în aval și sunt întretăiate de bătrânul fluviu, acesta fiind și hotarul de vest al municipiului. Înălțimea asupra nivelului mării este de 62 de metri. Municipiul este extins pe o lungime de 9 km pe malul stâng al râului Prut.

Suprafața totală a municipiului este de 1643 ha (100% fiind în intravilanul localității), dintre care, estimativ:

● Teren arabil	– 341,9 ha;
● Suprafețe sub culturi multi-anuale	– 19,0 ha;
● Pășuni	– 165,5 ha;
● Plantații forestiere	– 112,8 ha;
● Terenuri aflate sub ape	– 161,2 ha;
● Drumuri	– 77,9 ha;
● Străzi și piețe	– 129,5 ha;
● Construcții și curți	– 610,4 ha;
● Alte terenuri	– 24,8 ha.

Din punct de vedere a parcelării și zonării funcționale, fondul funciar al municipiului este constituit din următoarele categorii:

- terenuri intravilane ale municipiului – 1061,3 ha;
- terenuri destinate industriei, transportului, telecomunicațiilor – 185,5 ha;
- terenurile fondului silvic – 86,6 ha;
- terenurile fondului apelor – 160,2 ha;
- terenurile fondului de rezervă – 149,4 ha.

Din punct de vedere a proprietății asupra terenurilor, fondul funciar al municipiului este constituit din:

- teren proprietate a statului – 344,5 ha;
- teren proprietate APL – 731,7 ha;
- teren proprietate privată – 566,8 ha.

2.1.3. Resurse naturale

Clima municipiului Ungheni este temperat continentală, ca și în întreaga republică. Iarna este blândă și scurtă, vara este călduroasă și lungă, cu temperatura medie de +20-25°C. Temperatura medie anuală a anului este pozitivă și oscilează între 8 °C și 9 °C. Cantitatea medie anuală de precipitații oscilează între 350 și 380 mm. Așternutul de zăpadă este de 10-15 cm în perioada decembrie-martie, dar nu este stabil. Vânturile, predominant de Nord-Vest, viteza medie de 3-5 m/c, care aduce vara precipitații, iar iarna înghețuri. Adâncimea înghețului de sol este de 0,7-0,8 m. Zilele în care apare chiciura sunt preponderent în lunile decembrie și ianuarie. Umiditatea relativă în perioada de iarnă este de 75-85%, în perioada de vară de 50-70%. Municipiul Ungheni, conform hărții seismice, se află în zona cu seismicitatea de 7 grade.

Hidrografia⁵. Municipiul este așezat pe malul râului Prut, al doilea râu după mărime din Republica Moldova. Debitul multianual al Prutului la Ungheni este de 83,2 m³/sec [6]. Prin oraș trec și două râulețe Delia și Băielești. Hidronimul Delia (numit în documente medievale Deala, fiindcă își începe cursul din șiragul de dealuri ale Basarabiei centrale) ar putea fi un nume de sorginte turanică. Râul Băielești trece prin sudul municipiului, vărsându-se în Prut. Numele său se explică prin cel al văii din care izvorăște, Valea Băielești, atestată documentar în secolul XVII.

Afară de râuri în localitate mai sunt trei lacuri cu o suprafață totală de 125 ha: Delia – 104 ha, Ciachir – 5 ha, Berești – 16 ha. Lacul Delia se află la 1 km de la gura de vărsare a râului și este închis cu un baraj de 400 m lungime. Lungimea lacului de acumulare este de 3,2 km, adâncimea maximă – 4,0 m. Suprafața oglinzii apei este de cca 90 ha, volumul – 2,5 mln. m³.

Solul. Principalele tipuri de sol sunt: cernoziomul, soluri de tipuri cenușii, de pădure și calcaros. Predomină solurile de cernoziom – 75-80 %. Bonitatea medie a terenurilor agricole după structura solului e de 61 puncte. Rezervele de humus în stratul de sol au o grosime de peste 1 metru.

⁵Cazac, V.; Bejenaru, Gh. Afluenții Prutului de pe teritoriul Republicii Moldova. Regimul hidrologic și parametrii morfometrici principali. Mediul ambiant, NR. 5 (29), octombrie 2006, p. 19-21.

Floră și faună. În apropierea municipiului Ungheni, pe o suprafață de 373 ha se întinde aria protejată „Valea Mare” cu vegetație valoroasă din lunca Prutului. Această arie a fost declarată Monument al naturii din Basarabia în perioada interbelică, prin Hotărârea Consiliului de Miniștri al României din 19 iulie 1937⁶.

Pentru a conserva și proteja natura și diferitele specii de plante și animale aflate pe cale de dispariție, a fost concepută rezervația din codrii satului Rădenii Vechi. Aceasta impresionează prin abundența și frumusețea peisajelor, a poienelor fascinante și a lacurilor. Întregul areal este un adevărat muzeu sub cerul liber. Aici se întâlnesc peste 77 specii de plante rare, iar fauna este reprezentată de 200 specii.

2.1.4. Factorii de poluare a mediului

Ritmul rapid al schimbărilor climatice regionale reprezintă una dintre marile amenințări la adresa dezvoltării durabile și constituie una dintre cele mai mari probleme de mediu, cu consecințe negative asupra calității vieții cetățenilor în general și a economiei naționale, ținând cont de orientarea agrară a Republicii Moldova.

Emisiile de gaze cu efect de seră (GES) reprezintă un pericol major pentru atmosferă. Datele statistice prezentate în Raportul Național de Inventariere al RM de către Oficiul “Schimbarea Climei” (Ministerului Mediului) denotă, că emisiile totale de GES cu efect direct, exprimat în echivalentul CO₂, s-au diminuat în această perioadă (2005) cu circa 68% față de anul de referință (1990).

Schimbările climatice din Republica Moldova se încadrează în tendința globală de încălzire, având însă particularități regionale legate de poziția pe glob (în partea sud-estică a Europei) și de caracterul reliefului accidentat. Aceste schimbări includ evoluția principalilor parametri climatici (temperatură, precipitații, regimul vânturilor etc.), existența unor fenomene extreme etc.

Este de menționat lipsa unei abordări integrate, în scopul adaptării la efectele schimbărilor climatice, precum și în scopul prevenirii eficiente a riscurilor. Este destul de deficitar și sprijinul mediului de afaceri pentru adaptarea activităților la o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și dezvoltarea unei conduite eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor

Aerului atmosferic. În municipiul Ungheni nu există focare majore de poluare a aerului, deoarece densitatea capacităților industriale este moderată. Singurele surse de poluare mai consistentă sunt rugurile de toamnă și cele de primăvară, în care populația degajează deșeurile de pe terenurile agricole.

Calamitățile naturale sunt fenomene naturale primejdioase, apărute în urma proceselor geofizice, geologice, hidrologice, de atmosferă, biosfera și alta origine, care aduc după sine situații catastrofale, urmate de dereglarea activității vitale umane, distrugerea bunurilor materiale, rănirea, vătămarea sau moartea oamenilor.

⁶Postolache, Gh.; Teleuță, A.; Mirona, A.; Covali, V. Conservarea diversității vegetației din lunca Prutului. Mediul ambiant, NR. 5 (29), octombrie 2006, p. 26-30.

Teritoriul Moldovei și implicit, cel al municipiului Ungheni, prin amplasarea geografică și particularitățile naturale este afectat mai frecvent de următoarele hazarduri: cutremure de pământ, alunecări de teren, inundații, ploi torențiale însoțite uneori de grindină și furtuni puternice, temperaturi caniculare de lungă durată vara ori prea scăzute iarna, secete, ninsori abundente, înghețuri timpurii de toamnă ori tardive de primăvară, cazuri de formare excesivă a chiciurii, epidemii, epizootii și invazii.

2.2. Demografie

2.2.1. Capital uman

Raionul Ungheni face parte din Regiunea de dezvoltare Centru a Republicii Moldova, iar municipiul Ungheni reprezintă principalul centru urban al acestui raion. Analiza datelor recensămintelor populației din 2014 și 2024 evidențiază evoluția numerică a populației, ponderea municipiului în cadrul raionului și al regiunii, precum și structura populației pe sexe.

Conform Recensământului Populației și Locuințelor (RPL) din 2014, populația Regiunii de dezvoltare Centru era de 848.104 locuitori. Din acest total, raionul Ungheni avea 95.681 locuitori, reprezentând aproximativ 11,3% din populația regiunii. În cadrul raionului, municipiul Ungheni avea 30.804 locuitori, dintre care 14.647 bărbați (47,6%) și 16.157 femei (52,4%). Astfel, municipiul concentra aproximativ 32,2% din populația raionului Ungheni și aproximativ 3,6% din populația Regiunii Centru. Structura de gen evidențiază o predominanță a populației feminine, fenomen caracteristic multor localități urbane din Republica Moldova.

Potrivit Recensământului din 2024, populația Regiunii de dezvoltare Centru a scăzut la 670.088 locuitori, iar raionul Ungheni avea 75.804 locuitori, menținând aproximativ aceeași pondere în cadrul regiunii (circa 11,3%). **În același timp, municipiul Ungheni avea 26.457 locuitori, dintre care 12.297 bărbați (46,5%) și 14.160 femei (53,5%).**

Tabelul 1. Evoluția numărului populației conform Recensămintelor din 2014 și 2024

Medii de reședință și regiuni de dezvoltare	Recensământul Populației și Locuințelor 2014			Recensământul Populației și Locuințelor 2024		
	Total	Masculin	Feminin	Total	Masculin	Feminin
Total Republica Moldova	2.789.205	1.337.759	1.451.446	2.409.207	1.137.343	1.271.864
Regiunea de dezvoltare Mun. Chișinău	616.440	289.087	327.353	720.128	333.976	386.152
Regiunea de dezvoltare Nord	789.413	371.438	417.975	608.651	281.805	326.846
Regiunea de dezvoltare Centru	848.104	417.205	430.899	670.088	324.992	345.096
Raionul Ungheni	95.681	46.365	49.316	75.804	36.390	39.414
Municipiul Ungheni	30.804	14.647	16.157	26.457	12.297	14.160
Regiunea de dezvoltare Sud	413.454	201.871	211.583	306.672	148.280	158.392
Regiunea de dezvoltare UTA Găgăuzia	121.794	58.158	63.636	103.668	48.290	55.378

Sursa: Biroul Național de Statistică

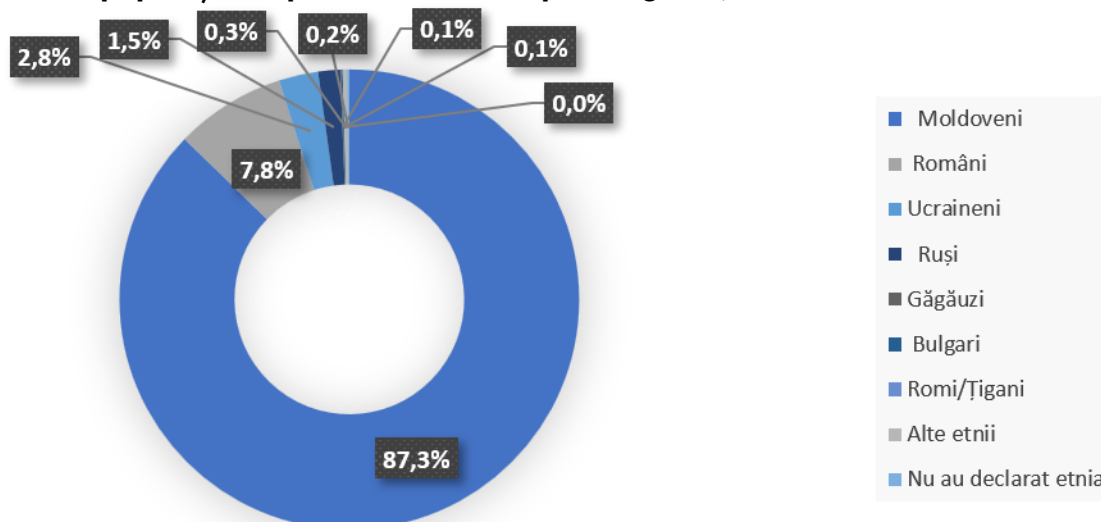
Comparativ cu anul 2014, municipiul Ungheni a înregistrat o scădere a populației cu 4.347 locuitori, reducerea fiind observată atât în rândul bărbaților (-2.350 persoane), cât și al femeilor (-1.997 persoane). Cu toate acestea, femeile continuă să reprezinte majoritatea populației, iar ponderea lor a crescut ușor în 2024, ceea ce indică o accentuare a dezechilibrului de gen în favoarea populației feminine.

În același timp, deși populația municipiului a scăzut, ponderea acestuia în cadrul raionului Ungheni a crescut ușor, de la 32,2% în 2014 la aproximativ 34,9% în 2024, iar ponderea în populația totală a Regiunii de dezvoltare Centru a crescut de la 3,6% la aproximativ 3,9%.

În concluzie, evoluția demografică a municipiului Ungheni reflectă tendința generală de scădere a populației la nivel regional și național, însă municipiul își menține rolul de principal centru urban al raionului, iar structura populației evidențiază o predominanță constantă a femeilor în totalul populației.

Conform datelor Recensământului Populației și Locuințelor din 2024, structura etnică a municipiului Ungheni este dominată de populația majoritară moldovenească. Din totalul de 26.457 locuitori, **23.094 persoane (aprox. 87,3%) s-au declarat moldoveni**. De asemenea, în municipiu locuiește un număr de 2.052 români (circa 7,8%), 734 ucraineni (aprox. 2,8%) și 409 ruși (aprox. 1,5%). Alte etnii sunt reprezentate într-o măsură mult mai redusă, printre acestea numărându-se bulgarii (27 persoane), găgăuzii (18 persoane) și romii (1 persoană), precum și 80 persoane aparținând altor etnii. Totodată, 42 de persoane nu și-au declarat etnia. Aceste date evidențiază caracterul predominant moldovenesc al populației municipiului Ungheni, alături de prezența unor minorități etnice relativ reduse.

Figura 2. Structura populației după etnie în municipiul Ungheni, RPL 2024

Sursa: Biroul Național de Statistică

Conform datelor Recensământului Populației și Locuințelor din 2024, structura confesională a populației municipiului Ungheni este dominată de religia ortodoxă. Din totalul de **26.457 locuitori, 25.715 persoane (aprox. 97,2%) s-au declarat ortodoxe**. Alte confesiuni religioase sunt reprezentate într-o proporție mult mai redusă, printre acestea numărându-se bapțiștii (164 persoane), adventiștii (71 persoane), creștinii după Evanghelie (33 persoane), penticostalii (30 persoane) și Martorii lui Iehova (42 persoane). De asemenea, sunt prezente comunități foarte mici de catolici (11 persoane), musulmani (9 persoane) și staroveri – ortodocși de rit vechi (13 persoane), precum și 49 persoane care au declarat alte religii. În același timp, o parte a populației s-a identificat ca atei (120 persoane), agnostici (19 persoane), liber-cugetători (17 persoane) sau fără religie (59 persoane), iar 105 persoane nu și-au declarat religia. Aceste date evidențiază caracterul predominant ortodox al populației municipiului Ungheni.

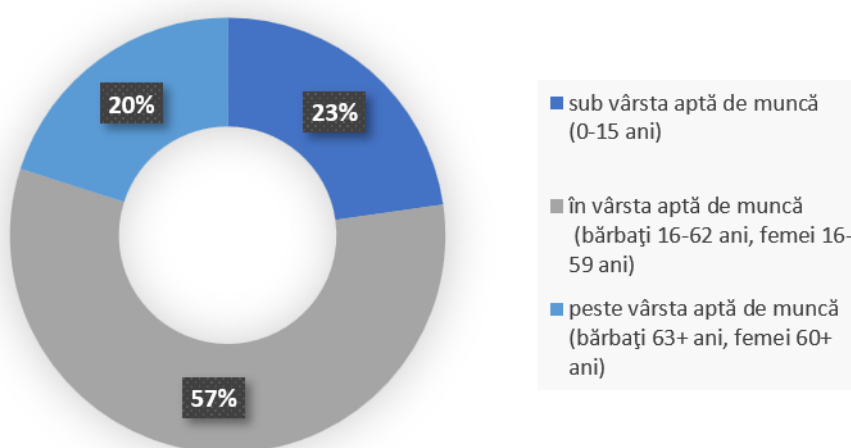
Conform prognozelor demografice prezentate în studiul „Populația Republicii Moldova la 30 de ani de independență”⁷, chiar și în cel mai optimist scenariu populația țării se va reduce cu cca 21,5% către 2040 față de 2020. Constatările principale ale studiului privind prognozele demografice sunt:

- Declinul demografic și îmbătrânirea populației au ajuns la proporții mari și sunt inevitabile în deceniile viitoare, fiind determinate de structura populației care s-a format în perioada anterioară. Combinația nivelului înalt al scăderii naturale (raportul dintre numărul de nașteri și decese) și a celui de migrație externă duce la creșterea ritmului de depopulare a țării.
- Migrația externă prezintă factorul principal al depopulării, provocând un dezechilibru enorm în structura pe vârste a populației. Situația se complică din cauza diferențelor mari în grupele de vârstă (valuri demografice), ceea ce creează unele dificultăți în procesul de planificare pe termen mediu.

2.2.2. Forța de Muncă

Conform datelor Recensământului Populației și Locuințelor din 2024, populația municipiului Ungheni prezintă o structură relativ echilibrată pe grupe de vârstă, cu predominanța populației de vârstă aptă de muncă. Din totalul de 26.457 locuitori, aproximativ 15.132 persoane (circa 57,2%) se încadrează în categoria populației apte de muncă, cu vârste cuprinse între 16-62 ani pentru bărbați și 16-59 ani pentru femei.

Figura 3. Structura pe vârste a populației municipiului Ungheni RPL 2024

Sursa: Biroul Național de Statistică

Populația tânără (0–15 ani) numără 6.019 persoane, reprezentând aproximativ 23% din totalul populației. În același timp, populația vârstnică (peste vârsta aptă de muncă (bărbați 63+ ani, femei 60+ ani) este de 5.306 persoane, ceea ce constituie aproximativ 20% din totalul populației municipiului.

În ansamblu, structura pe vârste a populației municipiului Ungheni evidențiază o pondere majoritară a populației apte de muncă, însă și o prezență semnificativă a populației tinere și

⁷ Studiul „[Populația Republicii Moldova la 30 de ani de independență: provocări principale și politici necesare](#)”, Olga Gagauz, Mariana Buciuceanu Vrabie, Irina Pahomii, INCE, 2021, p.127-128

vârstnice, ceea ce reflectă procese demografice caracteristice localităților urbane din Republica Moldova.

Conform datelor disponibile (prezentate mai detaliat în capitolul privind dezvoltarea economică), în anul 2024 în municipiul Ungheni existau aproximativ 6.926 locuri de muncă. În același timp, potrivit datelor Recensământului Populației și Locuințelor din 2024, 15.132 locuitori ai municipiului se încadrează în categoria populației apte de muncă (15–64 ani). Compararea acestor două valori **evidențiază un decalaj semnificativ între numărul persoanelor apte de muncă și numărul locurilor de muncă existente la nivel local.**

Astfel, numărul persoanelor de vârstă activă depășește cu mult capacitatea pieței locale a muncii, **ceea ce indică existența unui bazin important de forță de muncă disponibilă în municipiul Ungheni.** Această situație poate avea mai multe implicații: o parte a populației active este nevoită să facă naveta către alte localități din apropiere, iar o altă parte poate fi implicată în migrația sezonieră peste hotare sau în activități economice informale.

În același timp, **existența unui asemenea potențial de forță de muncă reprezintă și o oportunitate pentru dezvoltarea economică locală.** Disponibilitatea unei resurse umane relativ numeroase poate constitui un factor atractiv pentru investiții, dezvoltarea sectorului industrial, a serviciilor și a întreprinderilor mici și mijlocii, contribuind astfel la crearea de noi locuri de muncă și la consolidarea economiei locale.

2.3. Dezvoltare socială

2.3.1. Educația

Sistemul de învățământ din municipiul Ungheni este constituit din 17 instituții de învățământ care acoperă nivelurile 0–4 conform Clasificării Internaționale Standard a Educației (ISCED), așa cum sunt definite și în Codul Educației al Republicii Moldova, din care instituții de învățământ publice:

- ◆ 7 instituții de educație timpurie;
- ◆ IP Școala primară "Spiridon Vangheli";
- ◆ 5 licee;
- ◆ Școala de arte plastice „Raisa Cojocar”;
- ◆ Școala de Muzică Ungheni;
- ◆ Școala Sportivă pentru copii și juniori din municipiul Ungheni;
- ◆ Stația Orașenească a Tinerilor Turiști.

În municipiu activează și o instituție de învățământ privată - „Academia Copiilor”.

Pe teritoriul municipiului funcționează și instituții de educație extracurriculară și învățământ profesional tehnic. Instituții de învățământ superior nu sunt înregistrate.

2.3.1.1. Învățământ preșcolar

Educația preșcolară | Educația preșcolară în municipiul Ungheni se realizează în cadrul a 7 instituții de educație timpurie. Grădinițele amplasate pe teritoriul municipiului au o capacitate de 1900 locuri, fiind frecventate, în mediu, de 1858 copii, dintre care 49% fete. Prin urmare, per total sunt disponibile 42 de locuri, capacitatea existentă fiind în mare parte utilizată. În anul 2024 cca 95 copii sau 5% au constituit copii cu cerințe educaționale speciale, dintre care 28% sunt copii cu dizabilități.

Tabelul 2. Instituțiile de educație timpurie

Instituția	Anul construcției	Număr Angajați profesori (educatori)		Capacitate totală	Beneficiari reali		Suprafața totală (m ²) - nr. nivelurilor	Suprafața efectiv utilizată	Limba de predare
		Număr	vârsta medie		fete /băieți	% din capacitate			
IET „Andrieș”	1981	27	45	320	147/173	100%	2150,0 m ² – S + 2 niveluri	100%	Ro
IET „Delia”	1985	11	37	170	89/71	94%	2617,0 m ² – S + 2 niveluri	100%	Ro
IET Grădinița creșă incluzivă „Guguță”	2011	30	37	290	158/162	110%	2005,0 m ² – S + 2 niveluri	100%	Ro
IET „Licurici”	1987	28	42	320	149/164	100%	2337,1 m ² – S + 2 niveluri	100%	Ro
IET „Solnișko”	1980	14	50	160	72/73	91%	1582 m ² – S + 2 niveluri	100%	Ro/Ru
IET „Steluța”	1976	22	45	320	165/155	100%	2181,0 m ² – S + 2 niveluri	100%	Ro
IET „T. Soboloevski”	1980	26	44	320	139/141	88%	2155,0 m ² – S + 2 niveluri	100%	Ro

Sursa: Primăria Ungheni

Copii își desfășoară activitatea în 75 săli de grupe (inclusiv cabinete, săli pentru ocupație etc.) care au o suprafață de 9032 m², preponderent cu limba de instruire – româna și una mixtă (română și rusă). Numărul total de pedagogi/cadre didactice constituie 158 persoane, dintre care 120 sau 76% sunt educatori. În anul 2024/2025, raportul copii/cadru didactic a fost de 11,8, valoare care depășește atât media națională (10 copii/cadru didactic), cât și media Regiunii Centru (10 copii/cadru didactic), indicând o presiune relativ mai mare asupra resurselor umane din sistemul educațional local.

IET nr. 3 Andrieș | Instituția a fost înființată în anul 1981 și este amplasată în municipiul Ungheni, str. A. Bernardazzi nr. 1, pe un teren cu suprafața de 1,0029 ha. Suprafața totală a clădirii este de 2150 m², complexul fiind constituit din 7 blocuri cu două niveluri și un bloc cu un nivel.

Din punct de vedere tehnico-edilitar, clădirea se află într-o stare bună, în urma reparației capitale interioare și exterioare efectuate în anul 2015. Instituția este conectată la rețelele centralizate de alimentare cu apă și canalizare, dispune de sistem autonom de încălzire pe bază de gaz, iar sistemul electric a fost reparat capital. Blocurile sanitare sunt amplasate în interiorul clădirii.

În ceea ce privește eficiența energetică, clădirea este termoizolată, are geamuri termopan (100%) și este dotată cu panouri fotovoltaice.

Din perspectiva accesibilității, instituția dispune de rampe de acces, însă accesul la etajul al doilea nu este adaptat pentru persoanele cu mobilitate redusă. Ușile nu sunt adaptate pentru utilizatorii de scaune rulante, iar grup sanitar adaptat lipsește.

Instituția este amplasată în cartierul Tineretului. Deplasarea organizată a copiilor nu este asigurată, deși drumul de acces este în stare bună.

IET „Delia” | Instituția a fost înființată în anul 1985 și este amplasată în municipiul Ungheni, str. Lacului nr. 3, pe un teren cu suprafața de 1,0431 ha. Suprafața totală a clădirii este de 2617,0 m², cu regim de înălțime subsol + 2 niveluri.

Din punct de vedere tehnico-edilitar, clădirea se află într-o stare bună. Instituția a fost redeschisă în anul 2020, după efectuarea unei reparații capitale interioare.

Sistemul de alimentare cu apă și canalizare este centralizat, rețeaua de canalizare fiind renovată capital. Instituția dispune de sistem autonom de încălzire pe bază de gaze, iar sistemul electric a fost reparat capital.

Blocurile sanitare sunt amplasate în interiorul clădirii, fiind conforme cerințelor, inclusiv pentru copiii cu deficiențe locomotorii.

În ceea ce privește accesibilitatea, instituția dispune de rampe de acces la nivelul parterului. Totuși, clădirea multietajată nu are rampe de acces pentru nivelurile superioare, ușile nu sunt adaptate pentru persoane cu cărucior.

Din perspectiva eficienței energetice, clădirea nu este termoizolată. Ferestrele sunt din termopan în proporție de 100%, dar acoperișul necesită reparație capitală sau înlocuire completă, existând pierderi de căldură și risc de degradare a structurii. Termoizolarea pereților și reabilitarea acoperișului pot contribui la reducerea consumului energetic. Instalarea panourilor fotovoltaice permite diminuarea cheltuielilor pentru energia electrică.

Instituția este amplasată în cartierul Ungheni Vale. Deplasarea organizată a copiilor nu este asigurată, deși drumul de acces este în stare bună.

Necesități de investiții:

1. Reabilitarea și modernizarea infrastructurii clădirii:
 - Reparația capitală exterioară a clădirii, inclusiv a acoperișului.
 - Termoizolarea pereților exteriori pentru îmbunătățirea eficienței energetice.
 - Modernizarea infrastructurii energetice prin instalarea sistemelor de panouri fotovoltaice.
 - Asigurarea accesibilității și incluziunii prin adaptarea ușilor și a grupurilor sanitare pentru persoanele cu dizabilități.
2. Amenajarea și modernizarea spațiilor exterioare
 - Amenajarea terenului instituției și modernizarea spațiilor exterioare.
3. Îmbunătățirea mobilității și accesului la servicii
 - Identificarea unei soluții pentru transportul copiilor, inclusiv prin achiziționarea unui mijloc de transport sau organizarea unui sistem de transport dedicat.
4. Creșterea siguranței și calității spațiilor de recreere
 - Reamenajarea spațiilor de joacă, astfel încât acestea să corespundă cerințelor actuale de siguranță și să contribuie la dezvoltarea fizică și recreativă a copiilor.

IET „Guguță” | Instituția a fost înființată în anul 1985 și este amplasată în municipiul Ungheni, str. C. Porumbescu nr. 10, pe un teren cu suprafața de 1,2725 ha. Suprafața totală a clădirii este de 2005,0 m², cu regim de înălțime subsol + 2 niveluri.

Din punct de vedere tehnico-edilitar, clădirea se află într-o stare bună, la 12 ani după efectuarea reparației capitale interioare și exterioare. Instituția este conectată la rețelele centralizate de alimentare cu apă și canalizare. Sistemul de încălzire este centralizat, asigurat de S.A. „Comgaz-Plus”, iar sistemul electric a fost reparat capital. Blocurile sanitare sunt amplasate în interiorul clădirii, fiind conforme cerințelor, inclusiv pentru copiii cu deficiențe locomotorii.

În ceea ce privește accesibilitatea, instituția dispune de rampe de acces. Totuși, ușile nu sunt adaptate pentru persoane cu cărucior, iar grup sanitar adaptat pentru persoane cu cărucior lipsește.

Din perspectiva eficienței energetice, instituția dispune de cazangerie autonomă pe bază de gaze, clădirea este termoizolată și are geamuri termopan în proporție de 100%.

Instituția este amplasată în centrul municipiului Ungheni. Deplasarea organizată a copiilor nu este asigurată, însă drumul de acces este în stare bună.

Necesități de investiții:

- Instalarea panourilor fotovoltaice.

IET nr.11 „Licurici” | Instituția a fost înființată în anul 1985 și este amplasată în municipiul Ungheni, str. Gh. Crestiuc nr. 7A, pe un teren cu suprafața de 1,0727 ha. Suprafața totală a clădirii este de 2337,1 m², cu regim de înălțime subsol + 2 niveluri.

Din punct de vedere tehnico-edilitar, clădirea se află într-o stare bună. La moment se execută reparația capitală exterioară, iar lucrările de reparație capitală interioară au fost realizate în ultimii 8 ani. Instituția este conectată la rețelele centralizate de alimentare cu apă și canalizare. Sistemul de încălzire este centralizat, asigurat de S.A. „Comgaz-Plus”, iar sistemul electric a fost reparat capital. Blocurile sanitare sunt amplasate în interiorul clădirii, fiind conforme cerințelor, inclusiv pentru copiii cu deficiențe locomotorii.

În ceea ce privește accesibilitatea, clădirea multietajată dispune de rampe de acces, însă ușile nu sunt adaptate pentru persoane cu cărucior.

Din perspectiva eficienței energetice, clădirea este termoizolată integral sau parțial și dispune de geamuri termopan în proporție de 100%.

Instituția este amplasată în cartierul Tineretului. Deplasarea organizată a copiilor nu este asigurată, deși drumul de acces este în stare bună.

Necesități de investiții:

1. Modernizarea infrastructurii energetice:
 - Instalarea unei cazangerii autonome pe bază de gaze și a panourilor fotovoltaice, în vederea eficientizării consumului energetic.
2. Reabilitarea elementelor structurale
 - Reparația capitală a acoperișului și a scărilor interioare.
3. Modernizarea sistemelor tehnice:
 - Înlocuirea sistemului de ventilare.
 - Instalarea sistemelor de rabatare la geamuri.

- Dotarea geamurilor cu plase anti-insecte.
4. Îmbunătățirea condițiilor interioare:
 - Schimbarea ușilor.
 - Reparația capitală a grupelor și a blocurilor sanitare.
 - Dotarea unor încăperi cu aparate de aer condiționat.
 5. Modernizarea infrastructurii exterioare:
 - Amenajarea teritoriului.
 - Reparația căilor de acces și a gardului.
 - Înlocuirea foișoarelor de pe terenul de joacă.
 6. Consolidarea bazei materiale
 - Dotarea instituției cu echipamente IT (laptopuri și imprimantă color).

IET nr.47 „Solnișko” | Instituția a fost înființată în anul 1979 și este amplasată în municipiul Ungheni, str. B.P. Hașdeu nr. 5, pe un teren cu suprafața de 0,5715 ha. Suprafața totală a clădirii este de 656,6 m², cu regim de înălțime subsol + 2 niveluri.

Din punct de vedere tehnico-edilitar, clădirea se află într-o stare bună, fiind realizată reparația capitală exterioară. Instituția este conectată la rețelele centralizate de alimentare cu apă și canalizare. Sistemul de încălzire este centralizat, asigurat de S.A. „Comgaz-Plus”. Sistemul electric a fost reparat capital, cu excepția a două grupe. Blocurile sanitare sunt amplasate în interiorul clădirii.

În ceea ce privește accesibilitatea, clădirea multietajată dispune de rampe de acces, însă ușile nu sunt adaptate pentru persoane cu cărucior, iar grup sanitar adaptat pentru persoane cu cărucior lipsește.

Din perspectiva eficienței energetice, clădirea este termoizolată și dispune de geamuri termopan în proporție de 100%.

Instituția este amplasată în cartierul Tineretului. Deplasarea organizată a copiilor nu este asigurată, deși drumul de acces este în stare bună.

Necesități de investiții:

1. Modernizarea infrastructurii energetice
 - Instalarea unei cazangerii autonome pe bază de gaze.
 - Instalarea panourilor fotovoltaice deasupra blocului alimentar.
2. Reabilitarea spațiilor interioare
 - Realizarea reparației capitale interioare în două grupe.

IET nr.9 „Steluța” | Instituția a fost înființată în anul 1976 și este amplasată în municipiul Ungheni, str. V. Micle nr. 5, pe un teren cu suprafața de 0,8323 ha. Suprafața totală a clădirii este de 2181,0 m² (subsol + 2 niveluri), la care se adaugă un spațiu de 10,5 m² cu un nivel.

Din punct de vedere tehnico-edilitar, clădirea se află într-o stare bună. În anul 2023 a fost efectuată reparația capitală exterioară. Instituția este conectată la rețelele centralizate de

alimentare cu apă și canalizare. Sistemul de încălzire este centralizat, asigurat de S.A. „Comgaz-Plus”. Sistemul electric a fost reparat capital, cu excepția a două grupe. Blocurile sanitare sunt amplasate în interiorul clădirii.

În ceea ce privește accesibilitatea, clădirea multietajată dispune de rampe de acces, însă ușile nu sunt adaptate pentru persoane cu cărucior, iar grup sanitar adaptat pentru persoane cu cărucior lipsește.

Din perspectiva eficienței energetice, clădirea este termoizolată integral sau parțial și dispune de geamuri termopan în proporție de 100%.

Instituția este amplasată în centrul municipiului Ungheni. Deplasarea organizată a copiilor nu este asigurată, deși drumul de acces este în stare bună.

Necesități de investiții:

1. Modernizarea infrastructurii energetice:
 - Modernizarea sistemului de încălzire prin instalarea unei cazangerii autonome pe bază de gaze.
 - Instalarea sistemelor fotovoltaice pentru eficientizarea consumului de energie electrică.
2. Reabilitarea spațiilor interioare:
 - Realizarea reparației capitale interioare în două grupe.

IET nr. 2 „Tereza Sobolevschi” | Instituția a fost înființată în anul 1980 și este amplasată în municipiul Ungheni, str. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 161, pe un teren cu suprafața de 1,1997 ha. Suprafața totală a clădirii este de 2155,0 m², cu regim de înălțime subsol + 2 niveluri.

Din punct de vedere tehnico-edilitar, clădirea se află într-o stare bună. În anul 2023 a fost realizată termoizolarea exterioară. Instituția este conectată la rețelele centralizate de alimentare cu apă și canalizare. Sistemul de încălzire este centralizat, asigurat de S.A. „Comgaz-Plus”, iar apa caldă pe timp de vară este produsă pe bază de colectoare solare. Sistemul electric a fost reparat capital. Blocurile sanitare sunt amplasate în interiorul clădirii, fiind conforme cerințelor, inclusiv pentru copiii cu deficiențe locomotorii.

Instituția dispune de rampe de acces, asigurând accesibilitatea la nivelul infrastructurii. Din perspectiva eficienței energetice, clădirea este termoizolată, are geamuri termopan în proporție de 100% și utilizează iluminare pe bază de becuri LED.

Instituția este amplasată în cartierul „Dănuțeni”. Deplasarea organizată a copiilor nu este asigurată, însă drumul de acces este în stare bună.

Necesități de investiții:

1. Modernizarea infrastructurii tehnice și energetice:

- Instalarea unei cazangerii autonome pe bază de gaze.
 - Instalarea sistemelor fotovoltaice.
 - Înlocuirea sistemului de ventilare.
2. Reabilitarea și modernizarea spațiilor interioare:
- Reparații capitale/cosmetice în grupe.
 - Reparația casei scării.
 - Înlocuirea pardoselii (linoleumului).
 - Schimbarea ușilor interioare și a ușilor de la intrarea centrală.
3. Amenajarea și modernizarea spațiilor exterioare:
- Reabilitarea și instalarea foisoarelor pe terenul de joacă.
 - Finalizarea amenajării teritoriului din jurul instituției.
4. Dotări și echipamente:
- Dotarea cabinetului metodic și medical cu aparate de aer condiționat.
 - Dotarea instituției cu echipamente tehnice (laptop, imprimantă).
 - Dotarea sălilor de grupă cu mobilier adecvat (mese, dulapuri pentru antreu, mobilier pentru centre, bufet de bucătărie).

2.3.1.2. Învățământ primar și secundar general

Învățământul primar și secundar general | Învățământul primar și secundar general în municipiul Ungheni se realizează în cadrul a 5 Licee Teoretice și 1 școală primară, care dispun de o suprafață totală de aproximativ 38.147 m².

În anul de studii 2024-2025 în liceele din municipiu sunt înregistrați 4967 de elevi, ceea ce constituie 85% din capacitatea totală a instituțiilor. În sistem sunt încadrați și 103 elevi cu cerințe educaționale speciale, dintre care 24% de elevi sunt cu dizabilități. În anul 2024 numărul copiilor înregistrați cu vârsta între 5-19 ani constituie 5945 copii sau 22% din populație, dintre care 33% sau 1934 sunt copii cu vârsta cuprinsă între 15-19 ani. Conform datelor pentru anul 2024, în municipiul Ungheni sunt înregistrați 5 945 de copii cu vârsta cuprinsă între 5 și 19 ani, reprezentând aproximativ 22% din populația totală. Dintre aceștia, 1 934 de copii (33%) se încadrează în grupa de vârstă 15–19 ani.

Programul de activitate al instituțiilor liceale este organizat, în general, în intervalul 08:00 – 16:00. Activitățile educaționale se desfășoară în 234 de spații educaționale, inclusiv săli de clasă, cabinete de studii și laboratoare, care însumează o suprafață totală de 15 023 m².

Procesul educațional se desfășoară în majoritatea instituțiilor în limba română, cu excepția Liceului Teoretic „Alexandr Pușkin”, unde instruirea este realizată în regim mixt română–rusă.

În instituțiile de învățământ activează 301 cadre didactice, iar vârsta medie a profesorilor este de 48 de ani.

Conform rezultatelor anului de studii 2024–2025, Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” s-a clasat pe locul 7 la nivel național, reflectând un nivel ridicat de performanță educațională și competitivitate în sistemul de învățământ preuniversitar.

Tabelul 3. Instituții de învățământ primar și secundar general

Instituția	Anul construcției	Număr Angajați profesori (educatori)		Capacitate totală	Beneficiari reali		Suprafața totală (m ²) - nr. niveluri	Suprafața efectiv utilizată	Limba de predare
		Număr	vârsta medie		fete /băieți	% din capacitate			
IP Școala Primară "Sp. Vangheli"	1997	19	45	320	180/198	118%	2202	100%	Ro
LT "Gheorghe Asachi"	1991	53	54	1276	542/531	84%	2512,5 m ² – S + 4 niveluri	75%	Ro
LT „Ion Creangă”	1979	37	43	1080	328/347	63%	5731,0 m ² – 3 niveluri	63%	Ro
Liceul „Mihai Eminescu”	1906	78	49	1400	711/647	97%	9393,0 m ² . – S + 4 niveluri	100%	Ro
LT „Alexandr Pușkin”	1978	69	50	1176	460/461	78%	5452,0 m ² – S + 3 niveluri	100%	Ro / Ru
LT „Vasile Alecsandri”	1991	45	47	630	418/234	103%	4150 m ² – S + 4 niveluri	69%	Ro

Sursa: Primăria Ungheni

Școala Primară „Spiridon Vangheli” | Instituția a fost înființată în anul 1997 și este amplasată în municipiul Ungheni, str. Decebal nr. 23, pe un teren cu suprafața de 1,736 ha. Suprafața totală a clădirii este de 2202 m².

Din punct de vedere tehnico-edilitar, clădirea se află într-o stare bună. Instituția este conectată la rețelele centralizate de alimentare cu apă și canalizare. Sistemul de încălzire este asigurat prin încălzire centralizată, cu cazangerie autonomă pe bază de gaze, gestionată de S.A. „Comgaz-Plus”, iar apa caldă în perioada caldă a anului este asigurată prin boiler.

Blocurile sanitare sunt amplasate în interiorul clădirii, fiind separate pentru copii (trei pentru fete, amplasate la etajul I, și trei pentru băieți), precum și un grup sanitar destinat personalului instituției.

Clădirea are două niveluri și dispune de rampă de acces, însă ușile nu sunt adaptate pentru persoane cu cărucior, iar grup sanitar adaptat pentru persoanele cu dizabilități lipsește. Din perspectiva eficienței energetice, clădirea este termoizolată și dotată integral cu geamuri și uși termopan.

Instituția este amplasată în cartierul „Tineretului”. Deplasarea organizată a copiilor nu este asigurată, însă drumul de acces este în stare bună.

Necesități de investiții:

1. Reabilitarea și modernizarea spațiilor interioare:
 - Reparația capitală a coridoarelor.
 - Reparația blocurilor sanitare.
2. Modernizarea infrastructurii exterioare:
 - Reînnoirea și instalarea pavajului pe teritoriul adiacent instituției.

Liceul Teoretic "Gheorghe Asachi" | Liceul a fost înființat în anul 1980 și este amplasat în municipiul Ungheni, str. Gh. Crestiuc nr. 47, pe un teren cu suprafața de 2,0806 ha. Complexul educațional include o clădire principală cu suprafața de 2 512,5 m² (subsol + 4 niveluri), precum și două construcții auxiliare.

Clădirea se află într-o stare tehnico-edilitară bună. Instituția este conectată la rețelele centralizate de apă și canalizare, iar încălzirea este asigurată prin cazangerie autonomă pe bază de gaze.

Blocurile sanitare sunt amplasate în interiorul clădirii. Din punct de vedere al eficienței energetice, clădirea este termoizolată și dotată cu geamuri termopan.

Instituția este amplasată în cartierul Tineretului, iar drumul de acces se află în stare bună, însă transportul organizat al elevilor nu este asigurat.

Liceul Teoretic "Ion Creangă" | Instituția a fost înființată în anul 1981 și este amplasată în municipiul Ungheni, str. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 151, pe un teren cu suprafața de 1,6223 ha. Suprafața totală a clădirii este de 5 731,0 m², cu regim de înălțime de trei niveluri.

Din punct de vedere tehnico-edilitar, clădirea se află într-o stare bună. Instituția este conectată la rețelele centralizate de alimentare cu apă și canalizare, iar sistemul de încălzire este asigurat centralizat de S.A. „Comgaz-Plus”. Blocurile sanitare sunt amplasate în interiorul clădirii. Clădirea nu este termoizolată, însă dispune de geamuri termopan în proporție de 100%.

Instituția este amplasată în cartierul „Dănuțeni”. Deplasarea organizată a copiilor nu este asigurată, însă drumul de acces este în stare bună.

Necesități de investiții:

1. Modernizarea infrastructurii tehnice și energetice:
 - Instalarea unei cazangerii autonome pe bază de gaze.
 - Instalarea panourilor fotovoltaice.
2. Reabilitarea și modernizarea spațiilor interioare:
 - Reparația capitală exterioară cu termoizolarea pereților.
 - Modernizarea sistemului de canalizare și a blocurilor sanitare.
 - Reînnoirea iluminării interioare și exterioare.
 - Reparația sistemului de ventilație.
 - Amenajarea unui grup sanitar adaptat pentru persoanele cu dizabilități.
 - Amenajarea vestiarului instituției.
3. Amenajarea și modernizarea spațiilor exterioare:
 - Repararea fântânilor de canalizare de pe teritoriul liceului.
 - Amenajarea a două terenuri sportive multifuncționale.
 - Amenajarea teritoriului instituției și îngrădirea acestuia conform normelor.
4. Dotări și echipamente:
 - Dotarea sălii festive cu mobilier.

- Dotarea sălilor de sport cu vestiare corespunzătoare pentru fete și băieți, inclusiv dușuri și blocuri sanitare.
- Modernizarea cantinei liceului pentru a corespunde normelor sanitare.
- Dotarea cabinetului medical pentru acordarea primului ajutor.
- Dotarea laboratoarelor de fizică, chimie, biologie și educație tehnologică.
- Dotarea cabinetului de educație muzicală cu instrument muzical și aparataj tehnic pentru înregistrări audio-video.
- Amenajarea cabinetului lingofonic.
- Dotarea cabinetului Consiliului Elevilor cu aparataj tehnic și mobilier.
- Dotarea sălilor de clasă cu mobilier ajustat conform vârstei elevilor

Liceul Teoretic “Mihai Eminescu” | Instituția a fost înființată în anul 1906 și este amplasată în municipiul Ungheni, str. Națională nr. 1, pe un teren cu suprafața de 1,3808 ha. Suprafața totală a clădirii este de 9 393,0 m², cu regim de înălțime subsol + 4 niveluri.

Din punct de vedere tehnico-edilitar, clădirea se află într-o stare bună. Instituția este conectată la rețelele centralizate de alimentare cu apă și canalizare. Sistemul de încălzire este centralizat, asigurat de S.A. „Comgaz-Plus”. Blocurile sanitare sunt amplasate în interiorul clădirii, separate pentru elevi și pentru personalul instituției. Clădirea dispune de rampă de acces la parter și de grup sanitar adaptat pentru persoanele cu dizabilități. Din perspectiva eficienței energetice, clădirea este termoizolată și dotată integral cu geamuri termopan.

Instituția este amplasată în centrul municipiului. Deplasarea organizată a copiilor nu este asigurată, însă drumul de acces este în stare bună.

Necesități de investiții:

1. Modernizarea infrastructurii tehnice și energetice:
 - Instalarea unei cazangerii autonome pe bază de gaze.
 - Extinderea parcului fotovoltaic.
2. Amenajarea și modernizarea spațiilor exterioare:
 - Îngrădirea terenului instituției.

Liceul Teoretic “Alexandr Pușkin” | Instituția a fost înființată în anul 1981 și este amplasată în municipiul Ungheni, str. Decebal nr. 36A, pe un teren cu suprafața de 3,2054 ha. Suprafața totală a clădirii este de 5 452,0 m², cu regim de înălțime de trei niveluri.

Din punct de vedere tehnico-edilitar, clădirea se află într-o stare bună. Instituția este conectată la rețelele centralizate de alimentare cu apă și canalizare. Sistemul de încălzire este centralizat, asigurat de S.A. „Comgaz-Plus”. Blocurile sanitare sunt amplasate în interiorul clădirii. Clădirea este termoizolată și dotată integral cu geamuri termopan.

Instituția este amplasată în cartierul „Tineretului”. Deplasarea organizată a copiilor nu este asigurată, însă drumul de acces este în stare bună.

Necesități de investiții:

1. Modernizarea infrastructurii tehnice și energetice:
 - Instalarea unei cazangerii autonome pe bază de gaze.
 - Instalarea panourilor fotovoltaice.
2. Reabilitarea și modernizarea sistemelor tehnice:
 - Modernizarea rețelelor ingineresti exterioare (canalizare).
 - Modernizarea rețelelor ingineresti interioare (sistemul de ventilare și sistemul anti incendiu).
3. Amenajarea și modernizarea spațiilor exterioare
 - Amenajarea teritoriului instituției.

Liceul Teoretic “Vasile Alecsandri” | Instituția a fost înființată în anul 1981 și este amplasată în municipiul Ungheni, str. Națională nr. 13, pe un teren cu suprafața de 0,2326 ha. Suprafața totală a clădirii este de 2 336,0 m², cu regim de înălțime subsol + 4 niveluri.

Din punct de vedere tehnico-edilitar, clădirea se află într-o stare bună. Instituția este conectată la rețelele centralizate de alimentare cu apă și canalizare. Sistemul de încălzire este centralizat și asigurat de cazangeria autonomă a Consiliului Raional. Blocurile sanitare sunt amplasate în interiorul clădirii. Din perspectiva eficienței energetice, clădirea este termoizolată și dotată integral cu geamuri termopan.

Instituția este amplasată în centrul municipiului. Deplasarea organizată a copiilor nu este asigurată, însă drumul de acces este în stare bună.

Necesități de investiții:

1. Modernizarea infrastructurii tehnice și energetice prin instalarea panourilor fotovoltaice

2.3.1.3. Învățământ extrașcolar

- ◆ Serviciile de învățământ extrașcolar sunt prestate de 3 instituții, amplasate în municipiul Ungheni:
- ◆ Școala de arte plastice „Raisa Cojocaru”
- ◆ Școala de Muzică Ungheni
- ◆ Stația Orașenească a Tinerilor Turiști

Tabelul 4. Instituții de învățământ extracurricular

Instituția	Anul construcției	Număr Angajați profesori (educatori)		Capacitate totală	Suprafața efectiv utilizată	Limba de predare
		Număr	vârsta medie			
Școala de muzică	1957	32		260	100%	Ro
Școala de arte plastice „Raisa Cojocaru”	1978	7	45	218	100%	Ro/Ru
Stație a tinerilor turiști	1970	2	48	140	100%	Ro/Ru

Sursa: Primăria Ungheni

Centrul Educațional | Centrul din municipiul Ungheni include Centrul de Psihopedagogie și Centrul de Creație. În cadrul Centrului de Creație sunt organizate diverse activități extracuriculare destinate dezvoltării artistice și creative a copiilor, precum cercul dramatic, cercul „Tinerii fluieriști”, dans popular, dans modern, croșetare, lucru artistic cu mărgele, cercul „Tânărul pictor”, teatru de păpuși, design vestimentar și ansamblu vocal.

Instituția dispune de cantină, centrală termică autonomă pe bază de gaze naturale și blocuri auxiliare. Toate edificiile sunt conectate la rețelele de aprovizionare cu apă potabilă, energie electrică, sistem de încălzire și televiziune prin cablu. Totodată, se constată o insuficiență a costumelor naționale pentru activitățile de dans, precum și lipsa unor dotări tehnice esențiale, inclusiv echipamente de sonorizare, calculatoare și instrumente muzicale. De asemenea, căminele de locuit nu sunt conectate la rețeaua de internet.

Școala de muzică | Școala de Muzică din municipiul Ungheni, amplasată în mun. Ungheni, str. Alexandru cel Bun, nr. 3 are o activitate de peste 50 de ani, în cadrul căreia au fost lansate 45 de promoții de absolvenți. Instituția a format de-a lungul timpului numeroși elevi talentați, dintre care o parte au devenit personalități în domeniul muzicii.

Elevii școlii participă constant la concursuri și evenimente muzicale de nivel național, obținând rezultate remarcabile. De exemplu, șapte elevi ai instituției au participat la concursul național „7 Note Muzicale”, desfășurat la Cahul în perioada 24–25 ianuarie 2026, unde toți au fost premiați. Concursul, ajuns la cea de-a V-a ediție, a reunit 206 participanți cu vârste între 7 și 16 ani și a fost dedicat creației compozitorului Eugen Doga.

Școala de arte plastice „Raisa Cojocaru” | Școala de arte plastice „Raisa Cojocaru” este amplasată în incinta Palatului de Cultură Ungheni. La moment condițiile de activitate sunt bune, totuși parțial este nevoie de reparație capitală și modernizarea mobilierului de specialitate (molberte, banchete, scaune, mese în auditoriile de specialitate și mobilier de birou pentru cancelarie și anticameră, calculatoare și proiector).

Stația Orășenească a Tinerilor Turisți | Instituția este amplasată în municipiul Ungheni, pe str. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 189, pe un teren cu suprafața de 0,1919 ha. Suprafața totală a clădirii este de 1 037,0 m², construcția având un singur nivel.

Starea generală tehnico-edilitară a clădirii este nesatisfăcătoare. Instituția este conectată la rețeaua centralizată de alimentare cu apă potabilă, serviciul fiind prestat permanent fără întreruperi, precum și la sistemul centralizat de evacuare a apelor uzate. Sistemul de încălzire este asigurat prin sobe alimentate cu lemne și cărbuni. Blocurile sanitare sunt amplasate în interiorul clădirii, iar accesul în instituție este facil.

Din punct de vedere al eficienței energetice, clădirea nu este termoizolată, însă este dotată integral cu geamuri termopan.

Necesități de investiții:

1. Reabilitarea elementelor structurale
 - Reparația capitală exterioară a clădirii și a acoperișului.
2. Modernizarea infrastructurii sanitare
 - Modernizarea sistemului de canalizare și a blocurilor sanitare.
3. Eficiență energetică
 - Termoizolarea pereților și instalarea panourilor fotovoltaice.

2.3.1.4. Învățământ profesional – tehnic

În raion învățământul profesional – tehnic este asigurat de 3 instituții:

- ◆ Școala Profesională Ungheni;
- ◆ Colegiul Agro-Industrial Ungheni;
- ◆ Colegiul de Medicină Ungheni.

Școala Profesională Ungheni | Instituția a fost înființată la 18 mai 1982 și este amplasată în municipiul Ungheni, pe str. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 137.

Infrastructura instituției include mai multe clădiri destinate procesului educațional și activităților auxiliare: un bloc administrativ cu două niveluri, cu suprafața de 6 412 m²; un bloc de studii cu patru niveluri, cu suprafața de 8 481 m² și o capacitate de 720 de locuri; un atelier didactic, împreună cu încăperi pentru depozite și mijloace de transport, cu suprafața de 1 246 m²; precum și trei cămine cu o suprafață totală de 2 179 m², care asigură 212 locuri de cazare.

Starea generală tehnico-edilitară a clădirilor este satisfăcătoare. Instituția dispune de 26 de săli de studii, 15 laboratoare, o sală de sport, bibliotecă, sală de lectură, sală de festivități și cantină. Aprovizionarea cu apă se realizează centralizat, serviciul fiind prestat permanent fără întreruperi.

Școala profesională oferă programe de formare în mai multe domenii, inclusiv zugrav, cusătoreasă în industria confecțiilor, mecanic auto, lăcătuș electrician în construcții, operator pentru suportul tehnic al calculatorului, electromontor pentru repararea și întreținerea utilajelor electrice, lăcătuș-electrician la repararea utilajelor electrice, electrician-electronist – mecanic auto, precum și Electrogazosudor – montator – tăietor cu gaze.

În anul de studii 2023–2024 au fost înmatriculați 209 elevi, iar anual instituția este absolvită de aproximativ 120 de elevi.

Colegiul Agro-Industrial Ungheni | În anul 2003, Liceul Agroindustrial din municipiul Ungheni a fost reorganizat în Colegiu, instituția transformându-se dintr-o unitate de învățământ superior de scurtă durată într-o instituție de învățământ mediu de specialitate.

Conform Nomenclatorului domeniilor de formare profesională, în baza admiterii cu studii gimnaziale, colegiul pregătește specialiști în următoarele specialități: mecanica agricolă, tehnologia produselor de origine vegetală, agronomie, merceologie, contabilitate și marketing.

În anul de studii 2024–2025, Colegiul Agroindustrial din Ungheni avea un contingent de 462 de elevi, iar anual instituția este absolvită de aproximativ 100 de elevi.

Colegiul de Medicină | Colegiul din municipiul Ungheni a fost înființat în anul 1992, prin evacuarea Colegiului de Medicină din orașul Bender în municipiul Ungheni, în contextul conflictului de pe Nistru, când autoritățile locale nu mai puteau asigura securitatea elevilor și a cadrelor didactice în zona de conflict. Instituția este amplasată în municipiul Ungheni, pe str. Mihai Eminescu nr. 73.

Starea generală tehnico-edilitară a clădirii este satisfăcătoare. Instituția dispune de o bază didactico-metodică modernă și de cămin pentru elevi. Aprovizionarea cu apă se realizează centralizat, serviciul fiind prestat permanent fără întreruperi, iar evacuarea apelor uzate este asigurată prin sistemul centralizat de canalizare.

În prezent, instituția oferă două programe de formare profesională tehnică post-secundară și post-secundară non-terțiară, corespunzătoare nivelului IV ISCED: medicină, cu calificarea asistent medical, și îngrijirea bolnavilor, cu calificarea asistent medical.

Procesul educațional este asigurat de un corp profesoral format din 37 de cadre didactice titulare. Activitatea instituției este orientată spre formarea asistenților medicali competitivi pe piața muncii, capabili să își dezvolte continuu competențele profesionale, să respecte principiile etice ale profesiei și să se integreze activ într-o societate în continuă schimbare.

De la înființare și până în prezent, Colegiul de Medicină Ungheni a contribuit la formarea profesională a peste 4000 de cadre medicale.

Principalele necesități de dezvoltare ale instituției vizează proiectarea și construcția unui bloc administrativ cu sală de festivități cu o capacitate de 300–400 de persoane, reparația capitală a blocului de studii și a ospătăriei, inclusiv schimbarea ferestrelor, ușilor și reabilitarea fațadei, precum și amenajarea unui teren sportiv polivalent.

2.3.2. Cultură

Cultura | Pe teritoriul municipiului Ungheni sunt amplasate următoarele instituții de cultură:

- ◆ 2 Palat de cultură/ Centru Multifuncțional cultural;
- ◆ 6 biblioteci (din care 3 cu sediu separat);
- ◆ 1 muzeu de Istorie și Etnografie
- ◆ Centrul de Informare Turistică.

2.3.2.1. Servicii culturale

Palatul de Cultură din municipiul Ungheni, dat în exploatare în anul 1978, găzduiește mai multe instituții publice subordonate Primăriei municipiului Ungheni, cu rol important în viața culturală, educațională și socială a comunității. Printre acestea se numără Palatul de Cultură, Muzeul de Istorie și Etnografie, Casa Limbii Române „Mihai Eminescu”, Școala Sportivă, Centrul pentru Tineret și Școala de Arte Plastice „Raisa Cojocaru”.

Instituția este amplasată în municipiul Ungheni, pe str. N. Bălcescu nr. 9, pe un teren cu suprafața de 1,7467 ha. Clădirea, construită în anul 1987, are o suprafață totală de 4 933,9 m² și este organizată pe subsol și trei niveluri. Starea generală tehnico-edilitară a clădirii este satisfăcătoare, iar în prezent sunt în desfășurare lucrări de reparație exterioară prin termoizolarea clădirii.

Aprovizionarea cu apă se realizează centralizat, serviciul fiind prestat permanent fără întreruperi, iar evacuarea apelor uzate este asigurată prin sistemul centralizat de canalizare. Sistemul de încălzire este centralizat, fiind asigurat printr-o cazangerie autonomă pe bază de gaze. Blocurile sanitare sunt amplasate în interiorul clădirii, iar accesul în instituție este facilitat prin rampe de acces. Din punct de vedere al eficienței energetice, clădirea nu este termoizolată, însă dispune integral de geamuri termopan.

În cadrul Palatului de Cultură Ungheni activează 63 de angajați, dintre care 18 sunt conducători artistici. Totodată, în instituție activează 14 colective-model, atestate de Ministerul Culturii al Republicii Moldova, care participă activ la evenimente și activități culturale locale, raionale, republicane și internaționale. Activitatea artistică desfășurată în cadrul instituției este una diversificată și intensă, reflectată prin organizarea unui număr variat de evenimente și manifestări culturale, participarea activă la nivel național și internațional, precum și prin extinderea activităților culturale în perioada estivală, inclusiv prin evenimente organizate în Parcul Central „Micul Cluj”. Se remarcă, de asemenea, interesul sporit al tinerei generații pentru arta coregrafică, în special pentru dansul popular, precum și consolidarea spiritului tradițional și creșterea numărului de artiști promotori ai folclorului.

Necesități de investiții

1. Reabilitarea și modernizarea spațiilor interioare:
 - Reparația capitală interioară.
 - Dotări și echipamente
 - Dotarea tehnică și cu mobilier a instituției.
2. Modernizarea infrastructurii energetice prin instalarea panourilor fotovoltaice.

Muzeul de Istorie și Etnografie | Muzeul din municipiul Ungheni a fost fondat în anul 1967 la inițiativa unui grup de intelectuali. Instituția are profil de istorie și etnografie și dispune, totodată, de o colecție de artă care include lucrări de pictură, grafică, sculptură și ceramică. Muzeul funcționează în incinta Palatului de Cultură din municipiul Ungheni.

Patrimoniul muzeului cuprinde peste 10 000 de exponate, grupate în colecții de arheologie, port popular, scoarțe și covoare, țesături tradiționale, ustensile de uz casnic, numismatică, fotografii, cărți vechi și documente, precum și lucrări de artă. Muzeul de Istorie și Etnografie din Ungheni este, de asemenea, unica instituție de profil din provincie care editează o publicație proprie – buletinul „Pyretus”.

Instituția este amplasată în municipiul Ungheni, pe str. N. Bălcescu nr. 9. Starea generală tehnico-edilitară a clădirii este satisfăcătoare, iar în prezent se efectuează lucrări de amenajare a teritoriului. Aprovizionarea cu apă se realizează centralizat, serviciul fiind prestat permanent fără întreruperi, iar evacuarea apelor uzate este asigurată prin sistemul centralizat de canalizare. Sistemul de încălzire este centralizat, fiind asigurat printr-o cazangerie autonomă pe bază de gaze. Blocurile sanitare sunt amplasate în interiorul clădirii, iar accesul în instituție este asigurat prin rampe de acces. Din punct de vedere al eficienței energetice, clădirea nu este termoizolată, însă dispune integral de geamuri termopan.

Necesități de investiții:

1. Reabilitarea infrastructurii clădirii
 - Reparația capitală exterioară a clădirii.
2. Modernizarea infrastructurii energetice:
 - Termoizolarea pereților.
 - Instalarea panourilor fotovoltaice.

Obiective și monumente arhitecturale | Numărul total al lucrărilor monumentale de importanță culturală, istorică și arhitecturală locală și națională aflate pe teritoriul municipiului Ungheni este destul de apreciabil - peste 90 de piese. Printre obiectivele și monumentele arhitecturale din municipiu se regăsesc mai multe lucrări artistice de importanță culturală locală, realizate în cadrul celor opt tabere de sculptură, desfășurate la Ungheni în perioada 2000 – 2025. De-a lungul timpului municipiul Ungheni a acumulat și un valoros patrimoniu cultural și istoric monumental local și național. Acesta numără peste 10 monumente, printre care:

Tabelul 5. Monumente de importanță culturală și istorică locală

Nr	Denumire	Autor	Anul instalării	Locul instalării
1.	Bustul poetului „M. Eminescu	Ion Zderciuc, sculptor, Chișinău	1993	Str. Națională nr. 7
2.	Bustul clasicului literar „Gh. Asachi”	Dumitru Verdianu, Sculptor, Viena, Austria	1991	Curtea Liceului Teoretic „Gh. Asachi”
3.	Biserica „Sf. Nicolae” cu cavoul prințului Constantin Moruzi	Necunoscut. Biserica s-a ridicat prin contribuția celebrului prinț C. Moruzi	1882	Str. Ștefan cel Mare, cartierul Dănuțeni
4.	„Troița Martirilor Neamului”	Gh. Vieru, meșter popular, Ungheni. Piesa este o copie după originalul aflat în Muzeul Ungheni.	1994	Str. Națională, Scuarul Memorialului celor căzuți în cel de al doilea război mondial
5.	Memorialul celor căzuți în Războiul Doi Mondial	neprecizat	Anii 50, sec. XX	Str. Națională
6.	Obelisc închinat ostașilor căzuți în războiul din Afganistan parca este altul	Victor Vieru, arhitect, or. Chișinău	1994	Str. Națională, scuarul Memorialului celor căzuți în Războiul Doi Mondial

Nr	Denumire	Autor	Anul instalării	Locul instalării
	apărut recent lingă liceul Mihai Eminescu			
7.	Podul feroviar peste r. Prut	G. Eiffel, inginer, Franța	1876	Râul Prut
8.	Clădirea consiliului raional		1954	Piața Independenței

Sursa: Primăria Ungheni

Tabelul 6. Monumente de importanță culturală și istorică națională

Nr	Denumire	Autor	Anul realizării	Locul amplasării
1.	Biserica „Sf. Alexandru Nevski”	Celebrul arhitect A. Bernardazzi	1903	Str. Națională
2.	Gara feroviară Internațională		1875	

Sursa: Primăria Ungheni

Centrul de Informare Turistică Ungheni | CIT Ungheni a fost creat în 2023, în cadrul proiectului "Acțiuni durabile pentru creștere economică prin turism", finanțat de Uniunea Europeană prin Facilitatea „Primarii pentru Creștere Economică”.

CIT Ungheni prestează servicii de informare a turiștilor interni și străini asupra ofertei turistice și a atracțiilor turistice locale, regionale sau naționale, consiliere cu privire la alegerea diverselor produse turistice locale (autentice, originale, bazate pe specificul local), regionale și naționale, organizare de manifestări expoziționale de turism pe plan local și regional și activități generale de marketing intern și extern cu rol în creșterea circulației turistice locale și regionale, punere în valoare a potențialului zonei și creșterea vizibilității pentru obiectivele deja cunoscute, instituire a unui model inovativ adaptat tehnologiilor moderne în ceea ce privește promovarea în mediul online prin intermediul website-ului, a paginilor sociale media și aplicațiilor mobile, organizarea și găzduirea expozițiilor meșterilor populari din regiune și a produselor locale, marca Ungheni.

În instituție activează 2 persoane care oferă și servicii de ghidaj pe un traseu turistic pietonal care cuprinde centrul municipiului până la Prut.

2.3.3. Tineret și sport

Activități pentru tineret și sport | În localitate contingentul de tineri până la vârsta 35 de ani numără aproximativ 5829 persoane sau 22%. În cadrul Primăriei activează un specialist principal în problemele tineretului, sportului și culturii.

Manifestările pentru tineret includ organizarea manifestărilor cultural-sportive, educaționale anuale, cu diferite prilejuri:

- ◆ Anul Nou, Crăciunul (Uratul, Colinde);
- ◆ Hramul Municipiului (diverse activități cultural sportive);
- ◆ Ziua Sportivului, Concursuri sportive raionale;
- ◆ Târgul de Cariere;
- ◆ Gala Tinerilor Activi;
- ◆ Ziua Internațională a Tineretului;

- ◆ Forumul Municipal al Tinerilor;
- ◆ Întreceri sportive la fotbal.

Centrul Municipal pentru TINeri Ungheni | CMT Ungheni este o instituție publică înființată în decembrie 2021 prin decizia Consiliului Municipal Ungheni, fondată și finanțată de Primăria municipiului Ungheni. Activează în incinta Palatului de Cultură și face parte din rețeaua națională de centre de tineret coordonată de Agenția Națională pentru Tineret.

Misiunea centrului este de a oferi tinerilor din comunitate un spațiu și un ansamblu de servicii care să le sprijine dezvoltarea personală, profesională și civică. Aceasta se realizează prin metode de educație non formală și informală, acoperind domenii precum informarea, orientarea vocațională, voluntariatul, antreprenoriatul și organizarea timpului liber. Centrul se adresează tuturor tinerilor din municipiu, cu accent deosebit pe cei din grupuri vulnerabile sau cu oportunități reduse.

Din punct de vedere instituțional, centrul este condus de un director numit prin concurs de primarul municipiului, sprijinit de un Consiliu Consultativ format din reprezentanți ai sectorului ONG, ai primăriei și lideri de tineret. Echipa operațională este redusă – director, trei specialiști superiori și personal auxiliar – ceea ce îi conferă agilitate, dar îi limitează și capacitatea de intervenție la scară largă.

Finanțarea provine în principal din bugetul local, cu posibilitatea de a atrage fonduri externe prin proiecte și parteneriate. Centrul colaborează cu Agenția Națională pentru Tineret pentru îndrumare metodologică și are cadrul legal pentru a accesa granturi naționale și europene dedicate tineretului.

Centrul Raional de Tineret Ungheni a fost creat în 2018 și face parte din Rețeaua Centrelor de tineret din Moldova, susținut de Ministerul Educației și Cercetării. Centrul prestează o diversitate largă de servicii pentru tineri, organizând activități de animare a timpului liber, ateliere tematice – inclusiv despre modul sănătos de viață – și proiecte cu implicarea activă a tinerilor din comunitate. Prin Programul de lucru mobil de tineret, echipa centrului ajunge direct în localitățile rurale din raion, sprijinind tinerii să întemeieze centre locale și să se implice civic în propriile comunități. Centrul dispune de o comunitate extinsă de voluntari din diferite localități ale raionului, inclusiv din municipiul Ungheni.

Școala Sportivă pentru copii și juniori din municipiul Ungheni este o instituție publică destinată dezvoltării sportive a copiilor și tinerilor din localitate, oferind pregătire în diverse discipline sportive sub îndrumarea antrenorilor calificați. Instituția activează în cadrul sistemului de educație fizică și sport din Republica Moldova, contribuind la formarea deprinderilor sportive, promovarea unui mod sănătos de viață și identificarea tinerelor talente cu potențial competițional.

Stadionul Municipal Ungheni este un stadion de fotbal situat pe str. Bălcescu 9, cu o capacitate de 350 de locuri și suprafață de joc artificială (gazon sintetic). A fost dat în exploatare în noiembrie 2014, renovat conform standardelor europene de fotbal, și găzduiește meciurile echipelor FCM Ungheni și Barsa Ungheni, inclusiv partide din Moldovan Super Liga și Liga 1. În 2018 au fost construite pe teritoriul stadionului două mini terenuri – unul multifuncțional (tenis, volei, baschet) și unul de mini-fotbal, finanțate dintr-un proiect transfrontalier UE în parteneriat cu orașul Novoselytsya (Ucraina). În 2023 stadionul a devenit arenă multifuncțională, fiind adăugate un teren de baschet, o zonă de

tenis de masă și o masă de teqball – al doilea stadion din Moldova dotat cu acest echipament.

Parcul „Micul Cluj” este cea mai importantă zonă verde a municipiului Ungheni, cu o suprafață de aproximativ 12 hectare. Din 1 iunie 2020, prin decizia Consiliului Municipal, parcul central a fost redenumit „Micul Cluj” în semn de recunoștință față de orașul înfrățit Cluj-Napoca, care a finanțat reabilitarea sa cu aproximativ 300.000 de euro. Investițiile clujene au inclus un „Oraș al Copiilor”, un teatru de vară și primul skatepark din afara Chișinăului (circa 800 mp). A fost amenajat și un pavilion de șah cu trei mese duble pentru 12 jucători simultani.

2.3.4. Sănătate

Ocrotirea sănătății | Infrastructura de ocrotire a sănătății din municipiul Ungheni este reprezentată de o rețea de instituții medicale publice, care include un spital raional și două centre de sănătate: IMSP Spitalul Raional Ungheni, IMSP Centrul de Sănătate Ungheni și IMSP Centrul de Sănătate Dănuțeni.

Principala instituție medicală din municipiu este IMSP Spitalul Raional Ungheni, care dispune de o capacitate de 263 de paturi. În cadrul spitalului activează 641 de angajați, dintre care 101 persoane reprezintă personal medical superior, 267 personal medical mediu, 185 personal medical inferior și 88 persoane alt personal.

Instituțiile medicale din municipiu asigură prestarea serviciilor profilactice, a serviciilor medicale curative și a serviciilor medicale pentru situații de urgență.

2.3.5. Asistență și protecție socială

Protecția socială | este o componentă a sistemului de protecție socială a raionului, iar un număr important de persoane asistate social beneficiază de ajutorul public. Astfel, în anul 2024 au beneficiat de compensații pentru perioada de iarnă.

2.3.5.1. Caracteristicile grupurilor vulnerabile

Populația săracă | Conform datelor furnizate de către Primăria Ungheni și Direcția de Asistență Socială pe teritoriul municipiului trăiesc 618 de familii sărace, dintre care 442 sunt copii.

Persoane cu dizabilități | Conform datelor disponibile, în municipiul Ungheni sunt înregistrate 1 622 de persoane cu dizabilități, dintre care 60% sunt femei. În rândul acestora se regăsesc 127 de copii cu dizabilități, ceea ce reprezintă aproximativ 8% din numărul total al persoanelor cu dizabilități. De asemenea, la nivelul comunității sunt înregistrate și 1 850 de familii monoparentale.

La începutul anului 2025, structura principalelor categorii social-vulnerabile evidențiază prezența a 7 594 de persoane în etate, 403 membri ai familiilor cu trei și mai mulți copii, 1 850 de membri ai familiilor monoparentale sau fără părinți (inclusiv cu părinți plecați peste hotare la muncă), dintre care 96 sunt familii conduse de femei. De asemenea, sunt înregistrați 32 de romi, 95 de refugiați din Ucraina și 618 persoane provenite din familii aflate în situație de sărăcie extremă.

Tabelul 7. Persoane din categorii social-vulnerabile, la început de an, 2025

	Total	Femei	Bărbați	Copii
Persoanele cu dizabilități	1622	971	524	127
Persoanele în etate	7594			
Membrii familiilor cu 3 și mai mulți copii	403	71	71	261
Membrii familiilor monoparentale și fără părinți (inclusiv cu părinți plecați peste hotare la muncă)	1850	402	189	1259
<i>inclusiv familii conduse de femei</i>	96	16		80
Romi	32	7	6	19
Refugiați din Ucraina	95	28	22	45
Familii în sărăcie extremă	618	120	56	442

Sursa: Primăria Ungheni

Persoanele din grupurile dezavantajate sunt susținute de asistenți sociali comunitari și lucrătorii sociali, care prestează servicii sociale la domiciliu pentru 9 femei.

Procesul de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități este unul de durată, întrucât implică schimbări de mentalitate și necesită implementarea unor activități constante și consecvente.

Accesul persoanelor cu dizabilități la spațiile publice diferă în funcție de instituție. În majoritatea instituțiilor, accesul este asigurat în limita unui efort rezonabil.

Etnie | Structura etnică a localității este preponderent formată din moldoveni/români – 91,6%. Iar ponderea minorităților etnice/lingvistice este nesemnificativă și constituie 2142 persoane sau 8%, dintre care 89% sunt vorbitori de limbă rusă și 9% ucraineană. Pe teritoriul municipiului sunt înregistrate 422 persoane minorități religioase sau cca 2% din populație, dintre care 39% sunt bapțiști, 17% - adventiști, 10% - martorii lui Iehova și 8% Creștină după Evanghelie

2.3.5.2. Servicii sociale

În anul 2024, Primăria municipiului Ungheni a lansat serviciul „**Taxi social**”, destinat sprijinirii persoanelor care au atins vârsta de pensionare și se confruntă cu probleme locomotorii, precum și persoanelor cu dizabilități de gradul I și II cu dificultăți de deplasare.

Tot în anul 2024 a fost lansat și **Clubul vârstnicilor**, un serviciu social care s-a bucurat de un interes sporit din partea beneficiarilor. Ca urmare a impactului pozitiv în comunitate, la sfârșitul anului acesta a fost transformat, prin decizia Consiliului Municipal, în instituție publică.

Centrul Socio-Medical Ungheni a fost inaugurat în mai 2025, ca instituție modernă care oferă servicii sociale și medicale integrate pentru persoanele cu nevoi de îngrijire pe termen lung – în special vârstnici, persoane cu dizabilități și/sau boli cronice imobilizate la pat, dar și refugiați din regiune.

Centrul a fost înființat cu finanțarea Ministerului Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ), prin proiectul „Suport comunităților moldovenești în

găzduirea refugiaților ucraineni", implementat de GIZ în parteneriat cu AO „Homecare” și autoritățile publice locale.

Instituția are capacitatea de a deservi zilnic cel puțin 20 de beneficiari și dispune de două echipe mobile care pot efectua până la 5.000 de vizite la domiciliu anual, pentru pacienții imobili. Totodată, centrul are și un rol educațional — oferă spațiu pentru formarea personalului social și medical, a studenților din domeniu, a îngrijitorilor casnici și a voluntarilor.

Centrul Comunitar pentru Persoane Vârstnice din municipiul Ungheni este o instituție socială de zi, înființată prin decizia Consiliului Municipal Ungheni nr. 9/21 din 31.10.2025, cu sediul pe str. George Meniuc nr. 8. Centrul este finanțat de Primăria municipiului Ungheni și funcționează în cadrul Programului național privind îmbătrânirea activă și sănătoasă pentru anii 2023–2027.

Scopul centrului este de a preveni excluderea socială și instituționalizarea persoanelor vârstnice, promovând un mod de viață activ și sănătos prin servicii specializate de îngrijire, reabilitare și (re)integrare socială. Centrul deservește zilnic până la 40 de beneficiari — persoane adulte din municipiu cu vârsta de 50 de ani și mai mult, cu prioritate pentru cei care se confruntă cu izolare socială, probleme de sănătate, venituri reduse sau risc de excludere socială.

Activitățile sunt organizate în cluburi tematice — lectură, artizanat și croșetă, muzică și dans, sport, desen — completate de activități intergeneraționale, de învățare și dezvoltare personală, inclusiv servicii de digitalizare. Fiecare beneficiar poate fi înscris la maximum 3 activități regulate. Centrul funcționează 5 zile pe săptămână, câte 4 ore pe zi.

Grupul de Sprijin Reciproc este o structură comunitară de tip participativ, destinată persoanelor vârstnice, înființată în cadrul proiectului „Îmbunătățirea participării sociale a persoanelor în etate prin dezvoltarea comunităților prietenoase vârstnicilor”, implementat de HelpAge Moldova cu finanțare din partea Guvernului Federal German (BMZ), în perioada 2023–2027.

În raionul Ungheni, grupuri de sprijin reciproc au fost înființate în 15 comunități — atât în mediul urban, cât și rural. În municipiul Ungheni, grupul este conectat instituțional cu Centrul Comunitar pentru Persoane Vârstnice, unde, conform organigramei, 2 membri ai Grupului de Sprijin Reciproc fac parte din structura de funcționare a Centrului.

Modelul se bazează pe auto-organizarea vârstnicilor: membrii identifică nevoi prioritare în comunitate, desfășoară activități de advocacy local și organizează activități de socializare. În satul Mănoilești din raionul Ungheni, de exemplu, grupul a identificat trei probleme prioritare — înființarea unui centru comunitar, accesibilitatea căilor de acces și amenajarea unui teren de agrement — și a acționat pentru soluționarea lor. Potrivit HelpAge Moldova, municipiul Ungheni obține 75 de puncte din 100 la indicele „mediu prietenos vârstnicilor”, față de doar 20–30 de puncte în comunitățile rurale din același raion.

2.3.6. Alte servicii

Protecția civilă | Protecția civilă a Republicii Moldova reprezintă un sistem de măsuri și acțiuni desfășurate la nivel național, atât în timp de pace, cât și în timp de război, având

drept scop protecția populației și a bunurilor în situații de calamități naturale și ecologice, avarii și catastrofe, epizootii și incendii. Aceste activități sunt asigurate de Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale.

La nivel local, intervențiile operative sunt realizate de Unitatea Salvatori și Pompieri Ungheni din cadrul Direcției Situații Excepționale a municipiului Ungheni, amplasată pe str. A. Plămădeală nr. 96.

Structura de personal a unității prevede 42 de funcții aprobate, dintre care 40 sunt ocupate, ceea ce reflectă o acoperire aproape completă a necesarului de resurse umane, dar evidențiază totodată necesitatea consolidării capacităților operaționale și tehnice ale unității.

2.4. Economia locală

2.4.1. Informații generale

Conform ultimei redacții⁸ a Legii Republicii Moldova nr. 179 din 21 iulie 2016 privind întreprinderile mici și mijlocii, întreprinderile sunt clasificate în funcție de numărul mediu anual de salariați, cifra anuală de afaceri sau totalul activelor deținute, astfel:

- **Întreprindere micro** - are cel mult 9 salariați și realizează o cifră de afaceri anuală netă ce nu depășește 2 milioane de euro, echivalent în lei moldovenești, sau deține active totale ce nu depășesc 2 milioane de euro, echivalent în lei moldovenești;
- **Întreprindere mică** - are cel puțin 10 și cel mult 49 de salariați și realizează o cifră de afaceri anuală netă ce nu depășește 10 milioane de euro, echivalent în lei moldovenești, sau deține active totale ce nu depășesc 10 milioane de euro, echivalent în lei moldovenești;
- **Întreprindere mijlocie** - are minim 50 și cel mult 249 de salariați și realizează o cifră de afaceri anuală netă ce nu depășește 25 de milioane de euro, echivalent în lei moldovenești, sau deține active totale ce nu depășesc 21,5 milioane de euro, echivalent în lei moldovenești.
- **Întreprinderile mari** sunt întreprinderile au peste 250 de salariați, și realizează o cifră de afaceri anuală netă ce depășește 25 de milioane de euro, echivalent în lei moldovenești, sau deține active totale ce depășesc 21,5 milioane de euro, echivalent în lei moldovenești.

Conform Biroului Național de Statistică, în perioada 2020–2024, **structura și dinamica întreprinderilor⁹ din Republica Moldova** reflectă o tendință de creștere graduală a activității economice, în special în segmentul întreprinderilor mici și mijlocii (în continuare IMM). La nivel național, numărul total de întreprinderi a crescut de la 58.063 în anul 2020 la 68.725 în anul 2024, ceea ce corespunde unei majorări de aproximativ 18,4% în decursul a cinci ani. Această evoluție sugerează o evoluție constantă a numărului de întreprinderi, cu un ritm mediu anual de creștere de circa 3,7%.

În perioada 2020–2024, întreprinderile mari au continuat să reprezinte o pondere redusă în totalul entităților economice din Republica Moldova. Numărul acestora a crescut de la 816 în anul 2020 la 948 în 2021, însă începând cu anul 2022 s-a înregistrat o scădere semnificativă, ca urmare a modificării pragurilor de clasificare stabilite prin Legea nr. 179 din 21 iulie 2016, aplicabile noilor criterii privind cifra de afaceri și valoarea activelor¹⁰. Astfel, numărul întreprinderilor mari a scăzut la 497 în 2022, ulterior înregistrând o ușoară revenire, ajungând la 512 în 2023 și 531 în 2024, evoluție care reflectă în principal o ajustare statistică la noile cerințe legislative.

Pe parcursul aceleiași perioade, întreprinderile mici și mijlocii (IMM) au constituit pilonul central al economiei naționale, numărul acestora crescând constant de la 57.247 în 2020 la 68.194 în 2024. În cadrul IMM, întreprinderile micro au avut cea mai dinamică evoluție, majorându-se de la 49.562 în 2020 la 60.642 în 2024, ceea ce evidențiază consolidarea

⁸ Legea nr. 187 din 10.07.2027, publicată în Monitorul Oficial nr. 379-380, art. 491, în vigoare din 01.01.2026

⁹ Întreprinderile care țin contabilitatea în baza sistemului contabil în partida dublă și prezintă rapoarte financiare către BNS, cu excepția băncilor, companiilor de asigurări și asociațiilor de economii și împrumut a cetățenilor, organizațiilor necomerciale și instituțiilor bugetare

¹⁰ Criteriile privind cifra de afaceri și valoare activelor sau dublat pentru toate categoriile de întreprinderi

antreprenoriatului de dimensiuni reduse. Întreprinderile mici au înregistrat variații moderate, cu o scădere în 2022 până la 5.994, urmată de o creștere treptată, atingând 6.327 în 2024. Numărul întreprinderilor mijlocii a crescut până în 2021, când a atins nivelul de 1.443, după care a cunoscut o diminuare ca efect al noii clasificări, stabilizându-se la 1.225 în anul 2024.

Tabelul 8. Evoluția nr. de întreprinderi din RM, r. Ungheni și mun. Ungheni, în perioada 2020-2024

Indicatori	2020	2021	2022	2023	2024
Republica Moldova	58.063	60.305	62.608	63.778	68.725
Numărul de întreprinderi mari	816	948	497	512	531
IMM, inclusiv	57.247	59.357	62.111	63.266	68.194
Mijlocii	1.363	1.443	1.192	1.222	1.225
Mici	6.322	6.579	5.994	6.132	6.327
Micro	49.562	51.335	54.925	55.912	60.642
Raionul Ungheni	1.103	1.167	1.227	1.273	1.292
Numărul de întreprinderi mari	6	4	4	5	5
IMM, inclusiv:	1.097	1.163	1.223	1.268	1.287
Mijlocii	25	28	26	27	26
Mici	117	111	100	105	104
Micro	955	1.024	1.097	1.136	1.157
Municipiul Ungheni	751	798	828	853	845
Numărul de întreprinderi mari	5	4	4	5	5
IMM, inclusiv:	746	794	824	848	840
Mijlocii	20	26	20	21	20
Mici	75	71	66	68	66
Micro	651	697	738	759	754

Sursa: Banca de date a Biroului Național de Statistică

În perioada 2020–2024, **structura întreprinderilor din raionul Ungheni** urmează îndeaproape tendințele înregistrate la nivel național, însă la o scară mai redusă. Numărul total de întreprinderi din raion a crescut constant, de la 1.103 în 2020 la 1.292 în 2024, ceea ce corespunde unei ponderi de aproximativ 1,9% din totalul entităților economice din Republica Moldova în anul 2024. Întreprinderile mari sunt puține ca număr în raionul Ungheni, variind între 4 și 6 unități pe parcursul perioadei analizate, evoluție influențată, similar nivelului național, de modificarea criteriilor de clasificare aplicate începând cu anul 2022. Sectorul IMM domină structura economică locală, reprezentând peste 99% din totalul întreprinderilor, iar creșterea acestuia este susținută în principal de întreprinderile micro, al căror număr a crescut de la 955 în 2020 la 1.157 în 2024. Întreprinderile mici și mijlocii au înregistrat variații moderate: cele mici au scăzut până în 2022, urmate de o stabilizare, iar întreprinderile mijlocii s-au menținut relativ constante. Per ansamblu, datele evidențiază o dezvoltare treptată a mediului de afaceri din raionul Ungheni, bazată în special pe inițiative antreprenoriale de dimensiuni reduse.

În perioada 2020–2024, **municipiul Ungheni, în calitate de centru raional, a concentrat cea mai mare parte a activității economice din raion**. Numărul total de întreprinderi din municipiu a crescut de la 751 în 2020 la 845 în 2024, ceea ce reprezintă aproximativ 65–68% din totalul întreprinderilor din raionul Ungheni (68% în 2020 și circa 65% în 2024).

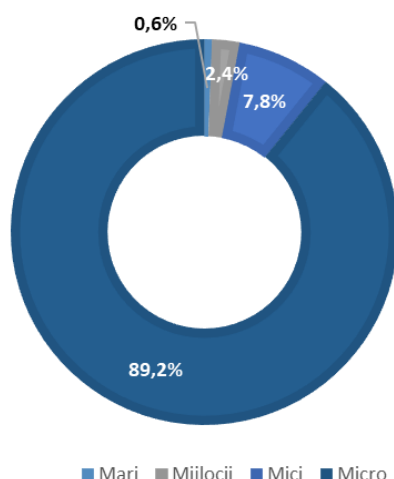

Figura 4. Structura întreprinderilor din mun. Ungheni, 2024

Sursa: Banca de date a Biroului Național de Statistică

Structura mediului de afaceri este dominată de sectorul IMM, care a reprezentat constant peste 99% din totalul întreprinderilor municipiului, respectiv 746 unități în 2020 și 840 unități în 2024. În cadrul IMM, întreprinderile micro au deținut ponderea covârșitoare, reprezentând aproximativ 87,0% în 2020 (651 din 751) și circa 89,2% în 2024 (754 din 845), fapt ce evidențiază rolul central al antreprenoriatului de dimensiuni reduse în economia locală. În anul 2024, întreprinderile mici au avut o pondere de aproximativ 7,8%, întreprinderile mijlocii au reprezentat circa 2,4% din totalul întreprinderilor municipiului, iar întreprinderile mari au avut o prezență redusă, însumând aproximativ 0,6% din total.

Conform datelor disponibile în banca de date statistice ale BNS, din numărul total de 845 de unități juridice raportoare la nivelul anului 2024, circa 67,5% au înregistrat venituri pe parcursul anului fiscal. Prin urmare, putem constata că aproximativ o treime dintre întreprinderile din municipiu nu au fost active din punct de vedere economic. Din numărul total de întreprinderi din municipiu, numărul IMM-urilor a constituit 840 întreprinderi și reprezintă circa 99,4% din numărul total de întreprinderi raportoare. Numărul mediu al salariaților în IMM-uri în 2024 a constituit 4.535, deținând 65,5% din totalul numărul mediu de salariați al întreprinderilor din municipiu. Veniturile din vânzări ale IMM-urilor în acest an au însumat 2,83 miliarde MDL sau 58,8% din cifra de afaceri totală pe municipiu.

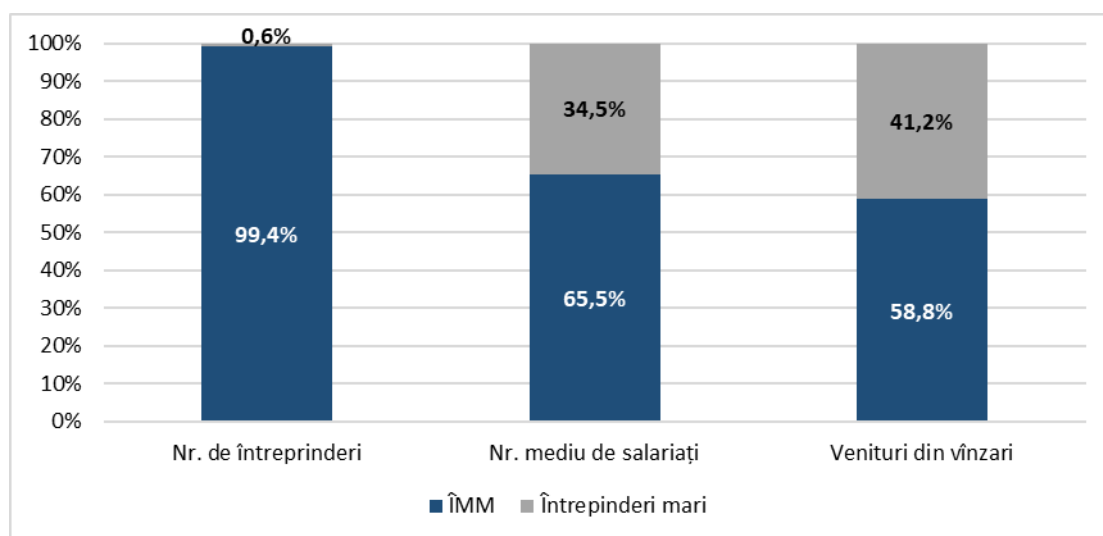

Figura 5. Ponderea IMM în totalul întreprinderilor raportoare din mun. Ungheni în 2024

Sursa: Banca de date a Biroului Național de Statistică

Din punct de vedere al formei organizatorico-juridice 95,3% din întreprinderi sunt entități cu drept de persoană juridică, iar 4,7% - entități cu drept de persoană fizică (100% întreprinderi individuale). Cea mai mare pondere în structura întreprinderilor cu drept de persoană juridică sunt societățile cu răspundere limitată 94,4%. Tabelul de mai jos prezintă repartizarea întreprinderilor după forma organizatorico-juridică și mărime.

Tabelul 9. Structura întreprinderilor din mun. Ungheni, după forma juridică și mărime, 2024

Forma organizatorico-juridică	TOTAL		din care:			
	unități	%	Micro	Mici	Mijlocie	Mare
Cu statut de persoană fizică						
Întreprinderi individuale	40	4,7%	37	3	0	0
Cu statut de persoană juridică:						
Societate cu Răspundere Limitată	760	89,9%	691	52	14	3
Societăți pe Acțiuni	20	2,4%	14	5	0	1
Cooperative agricole	1	0,1%	1	0	0	0
Cooperative de întreprinzător	2	0,2%	2	0	0	0
Cooperative de consum	3	0,4%	1	2	0	0
Întreprinderi de stat	3	0,4%	0	1	2	0
Întreprinderi municipale	4	0,5%	3	1	0	0
Instituții publice	7	0,8%	0	2	4	1
Birouri de avocați	2	0,2%	2	0	0	0
Notari publici	2	0,2%	2	0	0	0
Alte forme	1	0,1%	1	0	0	0
TOTAL	845	100,0%	754	66	20	5

Sursa: Calculele autorului conform datelor disponibile în banca de date statistice, 2024

2.4.2. Specializare economică a municipiului Ungheni și avantaje competitive

Analizând structura întreprinderilor mari și IMM-urilor din punct de vedere a Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei (tabelul de mai jos) putem constata următoarele specializări ale economiei municipiului Ungheni:

- **Comerțul intern și servicii** – în care activează cele mai multe întreprinderi, 320 la număr sau circa 37,9% din numărul total, care asigură circa 16,8% din totalul locurilor de muncă din municipiu și înglobează circa 31,5% din cifra de afaceri a acestuia;
- **Industria prelucrătoare** – reprezentată de 91 întreprinderi industriale (10,8% din totalul întreprinderilor), ce asigură 39,2% din totalul locurilor de muncă din municipiu și generează 44,9% din cifra de afaceri a municipiului. Principalii reprezentanți ai acestui sector sunt două fabrici mari din industria automotive care activează în Zona Economică Liberă: `LEAR Corporation` și `Cabling Integration System`, precum și SA Covoare-Ungheni ce activează în municipiul Ungheni care asigură circa 25% din locurile de muncă din sectorul privat;
- **Activități de cazare și alimentație publică** - în care activează circa 7,1% din totalul întreprinderilor, care asigură cca 3,8% din totalul locurilor de muncă din municipiu și înglobează circa 1,7% din cifra de afaceri a municipiului;
- **Construcțiile** - în care activează circa 5,7% din totalul întreprinderilor, care asigură cca 3,1% din totalul locurilor de muncă și înglobează circa 2,6% din cifra de afaceri a municipiului;
- **Transport și depozitare** - în care activează circa 4,4% din totalul întreprinderilor, care asigură cca 4% din totalul locurilor de muncă și înglobează circa 2,8% din cifra de afaceri a municipiului.

Tabelul 10. Numărul și ponderea întreprinderilor din mun. Ungheni conform CAEM, 2024

Secțiunea	Clasificarea activităților conform CAEM-2	Nr. de întreprinderi		Nr. de salariați		Cifra de afaceri	
		unități	%	Pers.	%	mii lei	%
A	Agricultură, silvicultură și pescuit	40	4,7%	226	3,3%	73.928	1,5%
B	Industria extractivă	1	0,1%	4	0,1%	1.925	0,0%
C	Industria prelucrătoare	91	10,8%	2.718	39,2%	2.159.288	44,9%
D	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	5	0,6%	269	3,9%	119.864	2,5%
E	Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	4	0,5%	177	2,6%	45.087	0,9%
F	Construcții	48	5,7%	214	3,1%	125.482	2,6%
G	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; servicii	320	37,9%	1.164	16,8%	1.515.689	31,5%
H	Transport și depozitare	37	4,4%	274	4,0%	132.127	2,8%
I	Activități de cazare și alimentație publică	60	7,1%	262	3,8%	83.799	1,7%
J	Informații și comunicații	16	1,9%	46	0,7%	18.526	0,4%
K	Activități financiare și asigurări	8	0,9%	77	1,1%	51.499	1,1%
L	Tranzacții imobiliare	52	6,2%	168	2,4%	49.793	1,0%
M	Activități profesionale, științifice și tehnice	76	9,0%	104	1,5%	37.768	0,8%
N	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	31	3,7%	69	1,0%	39.345	0,8%
P	Învățământ	6	0,7%	262	3,8%	66.462	1,4%
Q	Sănătate și asistență socială	23	2,7%	787	11,4%	268.256	5,6%
R	Arta, activități de recreere și de agrement	10	1,2%	12	0,2%	1.508	0,0%
S	Alte activități de servicii	17	2,0%	93	1,3%	13.887	0,3%
TOTAL		845	100%	6.926	100%	4.804.232	100%

Sursa: Calculele autorului conform informațiilor din Depozitarul Situațiilor financiare al BNS, anul 2024

Comparativ cu anul 2020, în 2024, **activitățile de cazare și alimentație publică**, precum și **activitățile de transport și depozitare** au înregistrat evoluții semnificative ale cifrei de afaceri, aceasta majorându-se de 5,4 ori și, respectiv, de 3,6 ori în perioada analizată.

2.4.2.1. Comerțul și serviciile

În sectorul comerțul intern și al serviciilor activează cele mai multe întreprinderi, circa 30% din total, care asigură circa 37,9% din totalul locurilor de muncă și înglobează circa 31,5% din cifra de afaceri a municipiului. Tabelul de mai jos prezintă structura întreprinderilor de activează în domeniul comerțului și serviciilor conform CAEM.

Tabelul 11. Numărul și ponderea întreprinderilor din comerț și servicii conform CAEM, 2024

Cod CAEM	Grupe de activități economice	Nr. de întreprinderi		Nr. de salariați		Cifra de afaceri	
		unit.	%	pers.	%	mii lei	%
G	COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; ÎNTREȚINEREA ȘI REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI A MOTOCICLETELOR						
G451	Comerț cu autovehicule	1	0,3%	1	0,1%	0	0,0%
G452	Întreținerea și repararea autovehiculelor	25	7,8%	45	3,9%	5.420	0,4%
G453	Comerț cu piese și accesorii pentru autovehicule	9	2,8%	34	2,9%	20.919	1,4%
G461	Activități de intermediere în comerțul cu ridicata	12	3,8%	15	1,3%	126.194	8,3%
G462	Comerț cu ridicata al produselor agricole brute și al animalelor vii	11	3,4%	49	4,2%	134.464	8,9%
G463	Comerț cu ridicata al produselor alimentare, al băuturilor și al tutunului	12	3,8%	54	4,6%	230.886	15,2%
G464	Comerț cu ridicata al bunurilor de consum	3	0,9%	15	1,3%	120.038	7,9%
G465	Comerț cu ridicata al echipamentului informatic și de telecomunicații	1	0,3%	0	0,0%	0	0,0%
G466	Comerț cu ridicata al altor mașini, echipamente și furnituri	1	0,3%	1	0,1%	231	0,0%
G467	Comerț cu ridicata specializat al altor produse	14	4,4%	81	7,0%	74.874	4,9%
G469	Comerț cu ridicata nespecializat	11	3,4%	10	0,9%	3.602	0,2%
G471	Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate	76	23,8%	373	32,0%	362.519	23,9%
G472	Comerț cu amănuntul al produselor alimentare, băuturilor și al produselor din tutun, în magazine specializate	28	8,8%	49	4,2%	30.045	2,0%
G473	Comerț cu amănuntul al carburanților pentru autovehicule în magazine specializate	1	0,3%	0	0,0%	0	0,0%
G474	Comerț cu amănuntul al echipamentului informatic și de telecomunicații în magazine specializate	3	0,9%	7	0,6%	4.261	0,3%

Cod CAEM	Grupe de activități economice	Nr. de întreprinderi		Nr. de salariați		Cifra de afaceri	
		unit.	%	pers.	%	mii lei	%
G475	Comerț cu amănuntul al altor produse casnice, în magazine specializate	45	14,1%	250	21,5%	254.335	16,8%
G476	Comerț cu amănuntul de bunuri culturale și recreative, în magazine specializate	7	2,2%	14	1,2%	12.862	0,8%
G477	Comerț cu amănuntul al altor bunuri, în magazine specializate	42	13,1%	137	11,8%	120.967	8,0%
G478	Comerț cu amănuntul efectuat prin standuri, chioșcuri și piețe	11	3,4%	24	2,1%	9.125	0,6%
G479	Comerț cu amănuntul care nu se efectuează prin magazine, standuri, chioșcuri și piețe	7	2,2%	5	0,4%	4.949	0,3%
TOTAL		320	100%	1164	100%	1.515.689	100%

Sursa: Calculele autorului conform informațiilor din Depozitarul Situațiilor financiare al BNS, anul 2024

Analizând tabelul de mai sus, în sectorul comerț și servicii, se evidențiază 4 grupe principale de activitate economică, conform cifrei de afaceri și numărului de salariați, după cum urmează:

- **Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate (grupa G471)** reprezintă principala activitate economică din punct de vedere al numărului de întreprinderi active, al cifrei de afaceri din sector, precum și al numărului de angajați. Cele 76 de întreprinderi (23,8% din total) generează o cifră de afaceri de 362,5 milioane lei, ceea ce constituie 23,9% din totalul sectorului comercial, și înregistrează 373 angajați sau 32,0% din totalul angajaților în sector. În aceste magazine predomină comercializarea produselor alimentare, băuturilor și produselor din tutun.
- **Comerț cu amănuntul al altor produse casnice, în magazine specializate (grupa G475)** cea de-a doua activitate economică din punct de vedere al numărului de întreprinderi active, al cifrei de afaceri din sector, precum și al numărului de angajați. Cele 45 de întreprinderi (14,1% din total) generează o cifră de afaceri de 254,3 milioane lei, ceea ce constituie 16,8% din totalul sectorului comercial, și înregistrează 250 angajați sau 21,5% din totalul angajaților în sector. În aceste magazine predomină comercializarea produselor textile, covoarelor, mobilei, aparatelor electrocasnice, articolelor de iluminat și a altor articole de uz casnic.
- **Comerț cu amănuntul a altor bunuri, în magazine specializate (grupa G477)** se distinge printr-un număr de 42 întreprinderi (13,1%) – și o cifră de afaceri de 120,9 milioane lei (8,0%), înregistrând 137 de angajați (11,8%). Această activitate joacă un rol complementar important în fluxul de bunuri către populația municipiului, asigurând distribuția unor game variate de produse cum ar fi îmbrăcăminte, încălțăminte, produse farmaceutice, produse cosmetice și alte produse de uz personal.
- **Comerț cu ridicata a produselor alimentare, a băuturilor și a tutunului (grupa G463)** se distinge prin 12 întreprinderi (3,8% din total) care generează o cifră de afaceri de 230,9 milioane lei, ceea ce constituie 15,2% din totalul sectorului comercial, și înregistrează numai 54 de angajați sau 4,6% din totalul angajaților în sector. În aceste unități comerciale predomină comercializare cu ridicata a produselor alimentare, băuturilor și produse din tutun.

Principalii agenți economici din sectorul comercial al municipiului Ungheni sunt prezentați în tabelul următor:

Tabelul 12. Top 5 agenți economici din sectorul comercial

#	Denumirea	Domeniul	Cifra de afaceri, milioane lei	Nr. de angajați
1	SRL "MAGIRUS"	Comerț cu ridicata al produselor alimentare, al băuturilor și al tutunului	186,8	43
2	SRL "CEREAL-UNAGRO"	Activități de intermediere în comerțul cu ridicata	124,4	3
3	SRL "MOLDABELA TRADE"	Comerț cu ridicata al bunurilor de consum	115,8	2
4	SRL "DAIANA-COMERT"	Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate	93,7	97
5	SRL "OILAGRO"	Comerț cu ridicata al produselor agricole brute și al animalelor vii	93,6	9

Sursa: Depozitarul Situațiilor financiare al BNS, anul 2024

2.4.2.2. Industria

În sectorul industrial activează 91 de întreprinderi industriale sau 10,8% din totalul întreprinderilor, ce asigura 2.718 sau 39,2% din totalul locurilor de muncă din municipiu și generează 44,9% din cifra de afaceri a municipiului (circa 2,2 miliarde lei).

Tabelul 13. Numărul și ponderea întreprinderilor industriale conform CAEM, 2024

C	Nr. IMM conform CAEM-2	TOTAL		Nr. de salariați		Cifra de afaceri	
		unit.	%	pers.	%	mii lei	%
C	INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE						
C10	Industria alimentară	21	23,1%	169	6,2%	40.896	1,9%
C11	Fabricarea băuturilor	2	2,2%	15	0,6%	13.640	0,6%
C13	Fabricarea produselor textile	8	8,8%	1.831	67,4%	1.664.491	77,1%
C14	Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	3	3,3%	70	2,6%	468	0,0%
C15	Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie și încălțăminte	1	1,1%	203	7,5%	23.518	1,1%
C16	Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei	9	9,9%	20	0,7%	6.363	0,3%
C18	Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor	2	2,2%	3	0,1%	149	0,0%
C20	Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	5	5,5%	54	2,0%	95.217	4,4%
C21	Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
C22	Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	10	11,0%	100	3,7%	171.144	7,9%
C23	Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	8	8,8%	52	1,9%	64.000	3,0%
C24	Industria metalurgică	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
C25	Industria metalurgică	5	5,5%	63	2,3%	41.910	1,9%
C27	Fabricarea echipamentelor electrice	1	1,1%	53	1,9%	10.815	0,5%
C28	Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente	1	1,1%	0	0,0%	0	0,0%
C31	Fabricarea de mobilă	10	11,0%	78	2,9%	25.959	1,2%
C32	Alte activități industriale	3	3,3%	3	0,1%	534	0,0%
C33	Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	2	2,2%	4	0,1%	183	0,0%
	TOTAL	91	100%	2.718	100%	2.159.288	100%

Sursa: Calculele autorului conform informațiilor din Depozitarul Situațiilor financiare al BNS, anul 2024

Analizând structura întreprinderilor industriale din punct de vedere al Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei (tabelul de mai jos) putem constata următoarele specializări industriale ale municipiului Ungheni:

- **Fabricarea produselor textile** - în care activează 8,8% din întreprinderile industriale, care asigură cca 67,4% din totalul locurilor de muncă în sectorul și generează circa 77,1% din cifra de afaceri a sectorului. Cel mai mare producător fiind `LEAR Corporation` care activează pe teritoriul ZEL;
- **Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice** - în care activează 11% din întreprinderile industriale, care asigură cca 3,7% din totalul locurilor de muncă în sectorul și generează circa 8% din cifra de afaceri a sectorului;
- **Fabricarea substanțelor și a produselor chimice** - în care activează 5,5% din întreprinderile industriale, care asigură cca 2% din totalul locurilor de muncă în sectorul și generează circa 4,4% din cifra de afaceri a sectorului;

- **Industria alimentară** – în care activează 23,1% din întreprinderile industriale, care asigură cca 6,2% din totalul locurilor de muncă în sectorul și generează circa 2% din cifra de afaceri a sectorului;
- **Fabricarea de mobilă** - în care activează 11% din întreprinderile industriale, care asigură cca 3% din totalul locurilor de muncă în sectorul și generează circa 1,2% din cifra de afaceri a sectorului.

Principalii agenți economici din sectorul industrial al municipiului Ungheni sunt prezentați în tabelul următor:

Tabelul 14. Top 5 agenți economici din sectorul industrial

#	Denumirea	Domeniul	Cifra de afaceri, milioane lei	Nr. de angajați
1	ICS „LEAR CORPORATION” SRL	Fabricarea de articole confecționate din textile (cu excepția îmbrăcăminte și lenjeriei de corp)	1.428,7	1632
2	SRL "ORANGE TOWER"	Fabricarea articolelor din material plastic pentru construcții	165,0	84
3	SA „COVOARE UNGHENI”	Fabricarea covoarelor	127,9	127
4	SRL „UNICORN CARPETS”	Fabricarea covoarelor	107,6	68
5	SRL „EURO YARNS”	Fabricarea fibrelor sintetice și artificiale	90,2	43

Sursa: Depozitarul Situațiilor financiare al BNS, anul 2024

2.4.2.3. Activități de cazare și alimentație publică

În sectorul de activități de cazare și alimentație publică activează circa 7,1% din totalul întreprinderilor, care asigură cca 3,8% din totalul locurilor de muncă din municipiu și înglobează circa 1,7% din cifra de afaceri a municipiului. Comparativ cu anul 2020, în 2024 acest sector a înregistrat o creștere de 5,4 ori a cifrei de afaceri.

Tabelul 15. Numărul și ponderea întreprinderilor din activități de cazare și alimentație publică conform CAEM, 2024

	Grupe de activități economice	TOTAL		Nr. de salariați		Cifra de afaceri	
		unit.	%	pers.	%	mii lei	%
I	ACTIVITĂȚI DE CAZARE ȘI ALIMENTAȚIE PUBLICĂ						
I551	Hoteluri și alte facilități de cazare similare	4	6,7%	21	8,0%	6.202	7,4%
I552	Facilități de cazare pentru vacanțe și perioade de scurtă durată	1	1,7%	1	0,4%	0	0,0%
I553	Parcuri pentru rulote, campinguri și tabere	2	3,3%	6	2,3%	2.175	2,6%
I561	Restaurante	7	11,7%	61	23,3%	21.079	25,2%
I562	Activități de alimentație (catering) pentru evenimente și alte servicii de alimentație	12	20,0%	56	21,4%	19.344	23,1%
I563	Baruri și alte activități de servire a băuturilor	34	56,7%	117	44,7%	34.999	41,8%
	TOTAL	60	100%	262	100%	83.799	100%

Sursa: Calculele autorului conform informațiilor din Depozitarul Situațiilor financiare al BNS, anul 2024

Analizând tabelul de mai sus, în sectorul activităților de cazare și alimentație publică, se evidențiază următoarele grupe principale de activitate economică:

- **Baruri și alte activități de servire a băuturilor** - în care activează 56,7% din întreprinderile din sector, care asigură cca 44,7% din totalul locurilor de muncă în sectorul și generează circa 41,8% din cifra de afaceri a sectorului;
- **Restaurante** - în care activează 11,7% din întreprinderile din sector, care asigură cca 23,3% din totalul locurilor de muncă în sectorul și generează circa 25,2% din cifra de afaceri a sectorului;
- **Activități de alimentație (catering) pentru evenimente și alte servicii de alimentație** - în care activează 20,0% din întreprinderile din sector, care asigură cca 21,4% din

totalul locurilor de muncă în sectorul și generează circa 23,1% din cifra de afaceri a sectorului.

Principalii agenți economici din sectorul de cazare și alimentație publică a municipiului Ungheni sunt prezentați în tabelul următor:

Tabelul 16. Top 5 agenți economici din sectorul activităților de cazare și alimentație publică

#	Denumirea	Domeniul	Cifra de afaceri, milioane lei	Nr. de angajați
1	SRL „MIHAIL CEBAN”	Baruri și alte activități de servire a băuturilor	7,2	11
2	SRL „ACORTAMEX”	Baruri și alte activități de servire a băuturilor	6,0	24
3	SRL „TIME4FOOD”	Restaurant	5,8	27
4	SRL „PROTANDEC”	Activități de alimentație (catering) pentru evenimente și alte servicii de alimentație	5,5	9
5	SRL „IURCAVIT”	Restaurant	5,3	14

Sursa: Depozitarul Situațiilor financiare al BNS, anul 2024

2.4.2.4. Construcții

În sectorul construcțiilor activează circa 5,7% din totalul întreprinderilor, care asigură cca 3,1% din totalul locurilor de muncă și înglobează circa 2,6% din cifra de afaceri a municipiului.

Tabelul 17. Numărul și ponderea întreprinderilor din construcții conform CAEM, 2024

F	Grupe de activități economice	Nr. de întreprinderi		Nr. de salariați		Cifra de afaceri	
		unit.	%	pers.	%	mii lei	%
F	CONSTRUCȚII						
F412	Lucrări de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale	15	31,3%	99	46,3%	86.482	68,9%
F421	Lucrări de construcții a drumurilor și a căilor ferate	3	6,3%	6	2,8%	6.981	5,6%
F429	Lucrări de construcții a altor proiecte ingineresti	11	22,9%	42	19,6%	15.422	12,3%
F431	Lucrări de demolare și de pregătire a terenului	1	2,1%	5	2,3%	2.773	2,2%
F432	Lucrări de instalații electrice și tehnico-sanitare și alte lucrări de instalații pentru construcții	13	27,1%	52	24,3%	11.492	9,2%
F433	Lucrări de finisare	1	2,1%	7	3,3%	1.056	0,8%
F439	Alte lucrări speciale de construcții	4	8,3%	3	1,4%	1.277	1,0%
	TOTAL	48	100%	214	100%	125.482	100%

Sursa: Calculele autorului conform informațiilor din Depozitarul Situațiilor financiare al BNS, anul 2024

Analizând tabelul de mai sus, în sectorul construcțiilor, se evidențiază următoarele grupe principale de activitate economică:

- **Lucrări de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale** - în care activează 31,3% din întreprinderile din sector, care asigură cca 46,3% din totalul locurilor de muncă în sectorul și generează circa 68,9% din cifra de afaceri a sectorului;
- **Lucrări de construcții a altor proiecte ingineresti** - în care activează 22,9% din întreprinderile din sector, care asigură cca 19,6% din totalul locurilor de muncă în sectorul și generează circa 12,3% din cifra de afaceri a sectorului;
- **Lucrări de instalații electrice și tehnico-sanitare și alte lucrări de instalații pentru construcții** - în care activează 27,1% din întreprinderile din sector, care asigură cca 24,3% din totalul locurilor de muncă în sectorul și generează circa 9,2% din cifra de afaceri a sectorului.

Principalii agenți economici din sectorul construcțiilor a municipiului Ungheni sunt prezentați în tabelul următor:

Tabelul 18. Top 5 agenți economici din sectorul construcțiilor

#	Denumirea	Domeniul	Cifra de afaceri, milioane lei	Nr. de angajați
1	SRL „AEDIFICATOR”	Lucrări de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale	67,4	61
2	SRL „TEHELECTRO”	Lucrări de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale	6,9	10
3	SRL „ELECTRO”	Lucrări de instalații electrice	6,9	16
4	SRL „KARINA-TEXTSTYLE”	Lucrări de construcții a altor proiecte ingineresti	6,9	5
5	SRL „MAGISDRUM-PRUT”	Lucrări de construcții a drumurilor și autostrăzilor	6,0	1

Sursa: Depozitarul Situațiilor financiare al BNS, anul 2024

2.4.2.5. Transport și depozitare

În sectorul de transport și depozitare activează 37 de întreprinderi sau 4,4% din totalul întreprinderilor, ce asigura 274 sau 4,0% din totalul locurilor de muncă din municipiu și generează 2,8% din cifra de afaceri a municipiului (circa 132 milioane lei).

Tabelul 19. Numărul și ponderea întreprinderilor din transport conform CAEM, 2024

H	Grupe de activități economice	Nr. de întreprinderi		Nr. de salariați		Cifra de afaceri	
		unit.	%	pers.	%	mii lei	%
	Transport și depozitare						
H493	Alte transporturi terestre de călători	18	48,6%	180	65,7%	37.250	28,2%
H494	Transporturi rutiere de mărfuri și servicii de mutare	11	29,7%	20	7,3%	14.331	10,8%
H504	Transportul de marfă pe căi navigabile interioare	1	2,7%	53	19,3%	74.038	56,0%
H522	Activități anexe pentru transporturi	6	16,2%	18	6,6%	5.442	4,1%
H532	Alte activități poștale și de curier	1	2,7%	3	1,1%	1.066	0,8%
	TOTAL	37	100%	274	100%	132.127	100%

Analizând tabelul de mai sus, în sectorul construcțiilor, se evidențiază următoarele grupe principale de activitate economică:

- **Alte transporturi terestre de călători** - în care activează 48,6% din întreprinderile din sector, care asigură cca 65,7% din totalul locurilor de muncă în sectorul și generează circa 28,2% din cifra de afaceri a sectorului;
- **Transporturi rutiere de mărfuri și servicii de mutare** - în care activează 29,7% din întreprinderile din sector, care asigură cca 7,3% din totalul locurilor de muncă în sectorul și generează circa 10,8% din cifra de afaceri a sectorului;
- **Activități anexe pentru transporturi** - în care activează 16,2% din întreprinderile din sector, care asigură cca 6,6% din totalul locurilor de muncă în sectorul și generează circa 4,1% din cifra de afaceri a sectorului.

Analizând tabelul de mai sus, în sectorul transportului și depozitării, se evidențiază următoarele grupe principale de activitate economică:

Tabelul 20. Top 5 agenți economici din sectorul transportului și depozitării

#	Denumirea	Domeniul	Cifra de afaceri, milioane lei	Nr. de angajați
1	SRL „TRASIS LUX”	Transporturi urbane terestre și suburbane de călători	9,3	40
2	SRL „NIZOR-LUX”	Transporturi urbane terestre și suburbane de călători	7,7	34
3	SRL „AGRITRANS-FACTORY”	Transporturi rutiere de mărfuri	5,7	2
4	SRL „TEHLUXAUTO”	Transporturi urbane terestre și suburbane de călători	5,0	30
5	SRL „VIAEXTRANS”	Alte transporturi terestre de călători	4,1	26

Sursa: Depozitarul Situațiilor financiare al BNS, anul 2024

2.4.3. Decalajul de gen în cadrul mediului antreprenorial din municipiul Ungheni

Analiza datelor privind structura IMM-urilor din municipiul Ungheni evidențiază un decalaj de gen semnificativ în mediul antreprenorial, dar și o dinamică pozitivă în ultimii ani, care indică un progres ce ține de abilitarea economică a femeilor.

În anul 2020, întreprinderile conduse de femei reprezentau 32% din numărul total al întreprinderilor din municipiul Ungheni (243 din 751 IMM-uri). Cu toate acestea, contribuția lor la ocuparea forței de muncă era de doar 19%, iar la cifra de afaceri de numai 12%. Această discrepanță între ponderea numerică a firmelor și performanța economică reflectă faptul că majoritatea afacerilor conduse de femei aveau dimensiuni reduse și activau în sectoare cu productivitate sau valoare adăugată mai scăzută. Practic, deși una din trei întreprinderi era gestionată de o femeie, impactul economic agregat al acestora era mult inferior ponderii lor numerice.

Structura sectorială din 2020 arată că domeniile dominante în economia locală erau comerțul și industria prelucrătoare, urmate de construcții și alte activități economice. Este important de menționat că întreprinderile conduse de femei nu erau concentrate exclusiv în sectoare tradiționale, fiind prezente și în domeniul industrial. Totuși, ponderea acestora în sectoarele cu valoare adăugată ridicată rămânea mai redusă comparativ cu cea întreprinderilor conduse de bărbați. Diferențele constatate la nivelul cifrei de afaceri reflectă în principal dimensiunea mai mică a întreprinderilor conduse de femei și capacitatea mai limitată de extindere, și nu o absență a acestora din anumite ramuri economice.

Tabelul 21. Numărul și ponderea întreprinderilor conduse de femei din municipiul Ungheni conform CAEM, 2020

	Nr. IMM conform CAEM-2	TOTAL		Nr. de salariați		Cifra de afaceri	
		unități	%	Pers.	%	mii lei	%
A	Agricultură, silvicultură și pescuit	11	4,5%	28	1,8%	32.852	6,5%
B	Industria extractivă	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
C	Industria prelucrătoare	24	9,9%	411	26,1%	135.612	27,0%
D	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
E	Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	1	0,4%	34	2,2%	5.245	1,0%
F	Construcții	6	2,5%	104	6,6%	37.553	7,5%
G	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; servicii	107	44,0%	330	21,0%	162.014	32,3%
H	Transport și depozitare	8	3,3%	42	2,7%	3.350	0,7%
I	Activități de cazare și alimentație publică	15	6,2%	82	5,2%	6.049	1,2%
J	Informații și comunicații	3	1,2%	5	0,3%	335	0,1%
K	Activități financiare și asigurări	2	0,8%	45	2,9%	21.682	4,3%
L	Tranzacții imobiliare	11	4,5%	19	1,2%	1.075	0,2%
M	Activități profesionale, științifice și tehnice	23	9,5%	45	2,9%	10.280	2,0%
N	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	8	3,3%	7	0,4%	1.348	0,3%
P	Învățământ	3	1,2%	142	9,0%	28.162	5,6%
Q	Sănătate și asistență socială	7	2,9%	230	14,6%	51.089	10,2%
R	Arta, activități de recreere și de agrement	4	1,6%	4	0,3%	0	0,0%
S	Alte activități de servicii	10	4,1%	46	2,9%	5.069	1,0%
TOTAL întreprinderii conduse de femei		243	100%	1.574	100%	501.714	100%
TOTAL întreprinderi din mun. Ungheni		751	100%	8.247	100%	4.177.843	100%
Ponderea întreprinderilor conduse de femei în total (%)		32%	-	19%	-	12%	-

Sursa: Depozitarul Situațiilor financiare al BNS, anul 2020

Cele mai recente date disponibile pentru 2024, indică însă o schimbare importantă. Deși ponderea numerică a firmelor conduse de femei rămâne relativ constantă (31% din totalul

ÎMM-urilor), contribuția acestora la ocuparea forței de muncă a crescut la 27%, iar ponderea în cifra de afaceri a ajuns la 26%. Această evoluție sugerează o consolidare semnificativă a antreprenoriatului feminin: firmele conduse de femei au crescut ca dimensiune, au devenit mai competitive sau au reușit să se poziționeze mai eficient inclusiv în sectoare mai profitabile.

Comparativ cu anul 2020, decalajul dintre ponderea numerică și ponderea economică s-a redus considerabil. Dacă în 2020 diferența dintre ponderea firmelor (32%) și cea a cifrei de afaceri (12%) era de 20 puncte procentuale, în prezent diferența este de doar 5 puncte procentuale (31% față de 26%). Aceasta reprezintă un progres structural important și indică o tendință de echilibrare a performanței economice între întreprinderile conduse de femei și cele conduse de bărbați.

Tabelul 22. Numărul și ponderea întreprinderilor conduse de femei din municipiul Ungheni conform CAEM, 2024

	Nr. IMM conform CAEM-2	TOTAL		Nr. de salariați		Cifra de afaceri	
		unități	%	Pers.	%	mii lei	%
A	Agricultură, silvicultură și pescuit	6	2,3%	8	0,4%	5.624	0,5%
B	Industria extractivă	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
C	Industria prelucrătoare	24	9,2%	215	11,6%	74.841	6,0%
D	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
E	Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	2	0,8%	35	1,9%	9.931	0,8%
F	Construcții	8	3,1%	92	5,0%	87.272	7,0%
G	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; servicii	100	38,3%	468	25,3%	708.202	57,1%
H	Transport și depozitare	2	0,8%	10	0,5%	3.509	0,3%
I	Activități de cazare și alimentație publică	23	8,8%	132	7,1%	36.487	2,9%
J	Informații și comunicații	4	1,5%	2	0,1%	921	0,1%
K	Activități financiare și asigurări	3	1,1%	71	3,8%	49.051	4,0%
L	Tranzacții imobiliare	19	7,3%	51	2,8%	22.172	1,8%
M	Activități profesionale, științifice și tehnice	34	13,0%	63	3,4%	24.378	2,0%
N	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	13	5,0%	20	1,1%	12.502	1,0%
P	Învățământ	2	0,8%	85	4,6%	22.167	1,8%
Q	Sănătate și asistență socială	10	3,8%	566	30,6%	180.341	14,5%
R	Arta, activități de recreere și de agrement	5	1,9%	11	0,6%	1.390	0,1%
S	Alte activități de servicii	6	2,3%	21	1,1%	1.276	0,1%
TOTAL întreprinderii conduse de femei		261	100%	1.850	100%	1.240.064	100%
TOTAL întreprinderi din mun. Ungheni		845	100%	6.926	100%	4.804.232	100%
Ponderea întreprinderilor conduse de femei în total (%)		31%	-	27%	-	26%	-

Sursa: Depozitarul Situațiilor financiare al BNS, anul 2024

Cu toate acestea, persistă anumite dezechilibre. Sectoarele cu valoare adăugată ridicată – precum industria prelucrătoare, construcțiile, transportul sau tehnologiile informaționale – continuă să fie conduse în mare măsură de bărbați. În același timp, concentrarea femeilor în domenii tradiționale poate limita potențialul de diversificare și inovare al economiei locale.

Analiza productivității medii (cifra medie de afaceri, mii lei/angajat) evidențiază o reducere semnificativă a decalajului de gen în perioada 2020–2024. În anul 2020, productivitatea medie a companiilor conduse de femei era de 318,8 mii lei/angajat, comparativ cu 550,9 mii lei/angajat în cazul companiilor conduse de bărbați, ceea ce reflecta o diferență considerabilă de performanță de circa 72%. Până în anul 2024, productivitatea firmelor conduse de femei a crescut semnificativ, ajungând la 670,3 mii lei/angajat, în timp ce în cazul firmelor conduse de bărbați aceasta a crescut la 702,2 mii lei/angajat. Astfel, diferența dintre cele două categorii s-a redus substanțial, de la peste 230 mii lei/angajat în 2020 la aproximativ 32 mii lei/angajat în 2024. Această evoluție indică o creștere accelerată a eficienței economice a companiilor conduse de femei și o convergență clară a performanței

față de cele conduse de bărbați, sugerând o consolidare a capacității de management, adaptare și integrare în sectoare mai productive ale economiei locale.

Tabelul 23. Productivitatea medie a companiilor din perspectiva decalajului de gen

Indicator	2020	2024
Productivitate medie a companiilor conduse de femei, mii lei /angajat	318,8	670,3
Productivitate medie a companiilor conduse de bărbați, mii lei /angajat	550,9	702,2
Productivitate medie a companiilor din mun. Ungheni, mii lei /angajat	506,6	693,7

Sursa: Calculele autorilor conform informațiilor disponibile în depozitarul Situațiilor financiare al BNS, anii 2020- 2024

Din perspectiva dezvoltării clusterelor economice, aceste constatări sunt relevante. Participarea activă a femeilor în structuri de tip cluster poate accelera procesul de scalare a afacerilor, facilita accesul la finanțare, transfer de cunoștințe și integrare în lanțuri valorice cu valoare adăugată mai mare. Totodată, promovarea antreprenoriatului feminin în sectoare tehnice sau industriale poate contribui la reducerea dezechilibrelor structurale și la creșterea competitivității economiei locale.

În concluzie, mediul antreprenorial din municipiul Ungheni reflectă o evoluție pozitivă în ceea ce privește rolul economic al femeilor, însă decalajul de gen nu este pe deplin eliminat. Tendința de reducere a diferențelor în ceea ce privește cifra de afaceri și ocuparea forței de muncă reprezintă un semnal favorabil, care poate fi consolidat prin politici locale orientate spre sprijinirea antreprenoriatului feminin, acces egal la resurse și integrarea activă în inițiativele de dezvoltare a clusterelor economice.

2.4.4. Avantaje competitive ale municipiului Ungheni

Principalele avantaje competitive ale municipiului Ungheni sunt:

- **Poziționarea geografică strategică la frontiera cu Uniunea Europeană**, care oferă municipiului Ungheni un avantaj major în ceea ce privește accesul la piețele externe, facilitarea comerțului transfrontalier și integrarea în rețelele de transport pan-europene, atât rutiere, cât și feroviare;
- **Rolul municipiului Ungheni de principal nod de transport și logistică al raionului**, susținut de infrastructura feroviară și rutieră existentă, inclusiv punctul de trecere a frontierei, care creează premise favorabile pentru dezvoltarea activităților de transport, depozitare și servicii conexe;
- **Prezența Zonei Economice Libere pe teritoriul municipiului**, cu disponibilitate de terenuri pentru activități industriale și logistice, care constituie un factor important pentru atragerea investițiilor și dezvoltarea afacerilor orientate spre export;
- **Existența tradițiilor și competențelor industriale locale, în special în domeniile de prelucrare, producție și servicii industriale**, care pot fi valorificate prin modernizare tehnologică și diversificarea activităților economice;
- **Concentrarea serviciilor administrative, educaționale și economice la nivel raional în municipiul Ungheni**, ceea ce îl poziționează ca centru urban atractiv pentru dezvoltarea serviciilor, comerțului, antreprenoriatului și inițiativelor investiționale.

2.4.5. Infrastructura de sprijinire a afacerilor

Infrastructura de sprijinire a afacerilor în municipiul Ungheni este reprezentată de:

- **Camera de Comerț și Industrie, Filiala Ungheni** creată în 1958 și reorganizată 1999, care are ca scop prioritar îmbunătățirea mediului de afaceri și investițional la nivel regional prin realizarea unor măsuri și programe de suport în afaceri și atragerea investițiilor.
- **Centrul Regional de Dezvoltare Durabilă (CRDD)** - serviciile prestate de CRDD formează și dezvoltă capacitățile actorilor locali în materie de elaborare, implementare și monitorizare participativă a strategiilor de Dezvoltare Durabilă (DD) la nivel local și regional;
- **Centrul de Suport al Businessului Ungheni**, asociație obștească creată în 2003, ce prestează următoarele servicii:
 - Comerț transfrontalier și legăturile de investiții dintre Moldova și România;
 - Instruire în dezvoltarea aptitudinilor de afaceri atât pentru antreprenorii începători cât și pentru persoanele de afaceri cu experiență;
 - Servicii de consultanță și informare în afaceri;
 - Servicii în cadrul incubatorului de Business pentru afacerile începătoare și pentru întreprinderile tinere.
- **Zona Economică Liberă „Ungheni-Business”** a fost creată prin legea Nr. 1295-XV din 25.07.2002 pe o perioadă de 42 ani. Este parte a teritoriului vamal al Republicii Moldova, separat din punct de vedere economic, strict delimitată pe tot perimetrul ei.

Zona Economică Liberă “Ungheni - Business” este situată în partea centrală de vest a Republicii Moldova, la hotar cu România, formând o fereastră deschisă spre Europa, ceea ce oferă un avantaj investițional deosebit, cu condiții favorabile de afaceri îndreptate spre UE. Zona Economică Liberă “Ungheni - Business” se află la intersecția celor mai importante căi rutiere, care leagă țările din UE și CSI, cu care Moldova are semnate acorduri de liber schimb.

Zona Economică Liberă administrează 12 subzone cu o suprafață totală de 145,2 ha din două regiuni ale Republicii Moldova (Centru și Nord): municipiul Ungheni (4 subzone – 49,57 hectare), comuna Zagarancea, raionul Ungheni (2 subzone – 14,60 ha); respectiv municipiul Soroca (2 subzone – 20,62 ha), municipiul Hîncești (1,99 ha), orașul Nisporeni (2 subzone – 26,11 ha) și comuna Tuzara, raionul Călărași (32,27 ha).

În prezent pe teritoriul ZEL „Ungheni – Business” activează peste 56 de întreprinderi, din diverse domenii cum ar fi: electric și electronic, confecții, automotive, textile, prestări servicii, comerț extern. Investițiile provin atât din țară, cât și de peste hotare, cum ar fi din Olanda, Cipru, Italia, Franța, Liban, Belgia, Canada etc. Circa 30% din locurile de muncă din raion sunt asigurate de aceste companii și circa jumătate (50%) din cifra de afaceri din raion este generată de aceste companii. Tabelul de mai jos prezintă informații cu privire la activitatea TOP 9 întreprinderi din ZEL:

Tabelul 24. Indicatori privind activitatea TOP 9 întreprinderi din ZEL „Ungheni-Business”, 2024

Denumirea întreprinderii	Domeniu activitate	Tip	Nr. de salariați		Cifra de afaceri	
			persoane	%	mii lei	%
ICS "LEAR CORPORATION" SRL	Automotive	Mare	1.632	74,8%	1.428.692	78,5%
ICS "LONES-MOL" SRL	Încălțăminte	Mijlocie	203	9,3%	23.518	1,3%
SA "COVOARE-UNGHENI"	Covoare	Mare	127	5,8%	129.923	7,1%
SRL "ALPHA OMEGA CONFEXIM"	Îmbrăcăminte	Mijlocie	70	3,2%	468	0,0%
SRL "CABLING INTEGRATION SYSTEM"	Automotive	Mijlocie	53	2,4%	10.815	0,6%
SRL "EUROATLANT"	Mobilă	Mijlocie	52	2,4%	20.817	1,1%

IM "EURO YARNS" SRL	Fire sintetice	Mare	43	2,0%	90.190	5,0%
SRL "MOLDABELA TRADE"	Comerț angro	Mijlocie	2	0,1%	115.771	6,4%
SRL "SOCLEMO"	Mobilă	Mica	1	0,05%	587	0,03%
TOTAL			2.183	100%	1.820.781	100%

Sursa: Baza de date IMM, Biroul Național de Statistică, 2024

Platformei de Atragere a Investițiilor „Ungheni – Capitala Verde a Republicii Moldova”.

Dezvoltarea economică durabilă a municipiului Ungheni depinde în mare măsură de capacitatea autorităților locale de a atrage investiții private și publice care să contribuie la crearea locurilor de muncă, la diversificarea economiei locale și la creșterea competitivității teritoriale. În acest sens, municipiul își propune promovarea, la nivel conceptual, a Platformei de Atragere a Investițiilor „Ungheni – Capitala Verde a Republicii Moldova”, ca instrument strategic de promovare economică, cooperare și dialog cu investitorii, având rolul de a consolida imaginea municipiului ca destinație investițională atractivă, orientată spre dezvoltare verde, inovare, eficiență energetică și integrare europeană. Obiectivul specific asociat vizează creșterea atractivității investiționale a municipiului Ungheni prin dezvoltarea și promovarea acestei platforme, urmărind, ca direcții principale de acțiune: elaborarea și operaționalizarea propriu-zisă a platformei; promovarea municipiului în cadrul evenimentelor economice naționale și internaționale; dezvoltarea portofoliului de proiecte investiționale și a ofertelor adresate investitorilor; consolidarea cooperării cu investitorii, cu diaspora economică și cu partenerii internaționali; stimularea investițiilor în domeniile economiei verzi, eficienței energetice, industriei inovative, logisticii, turismului și serviciilor; precum și dezvoltarea unui sistem integrat de informare și suport pentru investitori.

2.4.6. Dezvoltarea sectorului clusterelor în municipiul și raionul Ungheni

2.4.6.1. Conceptul de clustere și relevanța pentru municipiul Ungheni

În prezent, nu există la nivel global o definiție unanim acceptată a conceptului de cluster, iar modalitățile de aplicare practică diferă semnificativ, atât între diferite state, cât și între inițiative individuale din cadrul aceleiași țări. De exemplu, în Statele Unite ale Americii, China, Japonia sau Uniunea Europeană, clusterelor sunt înțelese și implementate prin abordări distincte. În același timp, organizații internaționale precum Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Banca Mondială, UNIDO, FAO, IFAD, USAID sau GIZ utilizează propriile definiții și metodologii pentru promovarea și dezvoltarea clusterelor economice.

În prezent, în Uniunea Europeană și, în general, în lume clusterelor se consideră nu numai concentrații de firme, dar și de autorități implicate și de entități de cercetare-dezvoltare. Acest model de cooperare largă este denumit TRIPLE-HELIX. Astfel, definirea clusterelor "s-a lărgit" de la simple "concentrații geografice" la "cooperări geografice dintre cele 3 grupuri actori-cheie: firmele, autoritățile publice și organizațiile de cercetare-dezvoltare-inovare.

Definiția clusterelor elaborată de Uniunea Europeană¹¹: **clusterelor reprezintă grupări de companii independente (start-upuri inovative, IMM-uri) și organizații de cercetare, care activează într-un anumit domeniu și într-o anumită regiune în scopul stimulării activităților inovative, prin promovarea interacțiunilor intensive, accesului la facilități comune, schimburilor de experiență și cunoștințe și prin contribuția la transferul tehnologic, networking și diseminarea informațiilor.**

¹¹ The Community Framework for State Aid for Research, Development and Innovation. The European Commission staff working document SEC (2008)

Definirea clusterelor elaborată de către Organizația Națiunilor Unite¹²: **clusterelor reprezintă concentrații geografice de întreprinderi și instituții interconectate, care trebuie să facă față unor provocări și oportunități similare.**

Conform Analizei Macro – Clusterelor – instrument de dezvoltare economică regională în Republica Moldova (PNUD Moldova, 2021), **clusterelor** sunt concentrări geografice de instituții și companii interconectate, dintr-un anumit domeniu. Clusterelor cuprind un grup de industrii înrudite și alte entități importante din punct de vedere al concurenței. Acestea includ, spre exemplu, furnizori de input-uri specializate, cum ar fi componente, mașini și servicii, sau furnizori de infrastructură specializată. De multe ori, clusterelor se extind în aval către diverse canale de distribuție și clienți și lateral către producători de produse complementare și către industrii înrudite prin calificări, tehnologii sau input-uri comune. În sfârșit, unele clusterelor includ instituții guvernamentale și de alte tipuri – precum universități, agenții de standardizare, think-tank-uri, furnizori de instruire profesională și patronate – ce asigură instruire specializată, educație, informație, cercetare și suport tehnic.

Importanța clusterelor pentru dezvoltarea economică locală și regională derivă din capacitatea acestora de a consolida competitivitatea locală/regională. Concentrarea geografică facilitează accesul la furnizori și cumpărători, reduce costurile tranzacționale, stimulează formarea unei piețe locale a muncii mai dinamice și creează premise pentru dezvoltarea serviciilor de sprijin, a formării profesionale și a transferului de cunoștințe. În cazul economiilor regionale dominate de întreprinderi mici și micro, cum este și cazul Republicii Moldova, promovarea clusterelor este privită ca unul dintre principalele instrumente de consolidare a competitivității teritoriale.

Pentru municipiul Ungheni, relevanța abordării de cluster este cu atât mai mare cu cât dezvoltarea economică locală se bazează pe un profil mixt, în care coexistă activități industriale, agroalimentare și servicii, iar creșterea avantajelor competitive depinde tot mai mult de cooperarea dintre firme, autorități și instituții suport.

În plus, metodologia recentă de micro-clusterizare elaborată de PNUD Moldova și promovată în Republica Moldova definește micro-clusterul ca o platformă instituționalizată de cooperare între companii, administrația publică locală și instituții de cercetare-dezvoltare-inovare, organizată în jurul unui memorandum de cooperare și al unei foi de parcurs comune. Această abordare este deosebit de relevantă pentru Ungheni, unde există deja inițiative sectoriale locale și unde dezvoltarea economică are nevoie de mecanisme de coordonare mai puternice între actorii locali.

2.4.6.2. Inițiative existente de cooperare economică sub formă de cluster

În municipiul și raionul Ungheni, abordarea de cluster nu este doar un concept teoretic, fiind pilotat pentru prima dată în cadrul Programului „EU4Moldova: Regiuni Cheie”, implementat de PNUD Moldova în perioada anilor 2021–2024. La acea etapă au fost sprijinite eforturile de dezvoltare a opt clusterelor în raioanele Cahul și Ungheni, dintre care trei au vizat direct

¹² The United Nations Approach to Cluster Development, UNIDO / United Nations Industrial Development Organization, 2020

raionul și municipiul Ungheni: **Clusterul bacifer „Digital Agro-Cluster”, Clusterul de mobilă „Furniture More” și Clusterul turistic „Dealurile Măgurii”**¹³.

Paralel cu aceste inițiative, în cadrul altor proiecte au fost create încă 4 clustere: **Clusterul Turistic Regional „Ungheni 2030”, Clusterul Turistic Regional „Ținutul de Vest”, Clusterul „AgriNova Ungheni”, și Clusterul „Stâna din Vest”**.

La nivelul conducerii clusterelor analizate se observă că, din cele 7 clustere din municipiul și raionul Ungheni, 2 sunt conduse de femei (Clusterul bacifer „Digital Agro-Cluster” Clusterul „AgriNova”), iar 5 de bărbați. Deși aceste date nu permit formularea unor concluzii generale ferme, ele sugerează o prezență mai redusă a femeilor în pozițiile de coordonare a structurilor de cluster.

2.4.6.3. Clusterul de pomușoare „Digital Agro-Cluster”

Clusterul „Digital Agro-Cluster” din raionul Ungheni, Republica Moldova, cu nucleul în satele Sculeni și Petrești, se specializează în producția de fructe de pădure și căpșune prin tehnologii moderne intensive. Nucleul său, format din Cooperativa de Întreprinzător „Berries Group”, colaborează strâns cu fermieri, administrația locală, proiecte internaționale, precum și instituții de cercetare. Infrastructura include o cameră de pre răcire de 25 tone pe ciclu, un frigider de 1000 tone și o uscătorie de 6000 kg, susținând procesarea și exportul fructelor proaspete sau congelate. Clusterul are drept scopuri modernizarea cultivării, diversificarea lanțurilor valorice și sporirea competitivității pe piețe precum UE. Printre principalele provocări se numără formarea grupurilor de producători pentru export rapid, dar oportunitățile constau în inovații și parteneriate directe cu clienții. Astfel, clusterul își propune să devină un model de dezvoltare sustenabilă în sectorul agroalimentar moldovenesc.

Tabelul 25. Date generale despre clusterul „Digital Agro-Cluster”

Denumirea clusterului	Clusterul „Digital Agro-Cluster” (Cluster bacifer)	
Domeniul de activitate	Agricultură – producerea și procesarea fructelor de pădure și căpșunelor	
Localizare	Raionul Ungheni, Republica Moldova (satele Sculeni și Petrești)	
Anul inițierii	2022	
Număr de membri	18	
Membri din mediul de afaceri	C.Î. Berries Group	S.R.L. Dor-Fruct Group
	S.R.L. PDG Fruct	G.Ț. Rusu Ion
	S.R.L. Iomi-Comerț	G.Ț. Rusu Elena
	G.Ț. Rusu Gheorghe	G.Ț. Gaber Gheorghe
	G.Ț. Gaber Ion Mihail	I.I. Budean Alexandra
	S.R.L. Darjant	S.R.L. Agro Complex
Membri din sectorul asociativ	Asociația Obștească „Pomușoarele Moldovei”	
Membri din sectorul administrației publice locale	Filiala Ungheni a Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova	
Membri din sectorul de cercetare-inovare-educare	Academia de Studii Economice din Moldova	
	Colegiul Agroindustrial Ungheni	
Activități principale	Cultivare intensivă, pre-răcire, congelare, uscare, export fructe proaspete	
Piețe țintă	Piața UE, Piața locală	
Cifra de afaceri 2024, milioane MDL	150,04	
Numărul de angajați 2024, salariați	59	

¹³ A fost și inițiativa de creare a Clusterului de covoare din Ungheni, dar a fost întreruptă la etapa inițială, din cauza motivației slabe de colaborare a agenților economici

Aspecte de gen 2024	Ponderea întreprinderilor conduse de femei în total	Ponderea cifrei de afaceri a întreprinderilor conduse de femei în total	Ponderea numărului de salariați la întreprinderi conduse de femei în total
	Circa 50% din întreprinderile clusterului sunt conduse de femei	Circa 64% din cifra de afaceri a clusterului este generată de întreprinderi conduse de femei	Circa 40% din locurile de muncă generate de cluster sunt în întreprinderile conduse de femei
Provocări	Formarea grupurilor de producători operaționale pentru export		
Potențial de dezvoltare	Competitivitate sporită prin inovații și standarde de calitate UE		

2.4.6.4. Clusterul de mobilă „Furniture & More”

Clusterul de mobilă „Furniture & More” reprezintă o destinație de referință în Moldova pentru design interior inovator și mobilier de înaltă calitate. Echipa sa de designeri talentați combină creativitatea și inovația, urmărind constant cele mai recente tendințe pentru a oferi soluții proaspete și personalizate fiecărui proiect. Fiecare spațiu este tratat unic, cu atenție meticuloasă la detalii, utilizând materiale premium și colaborări cu meșteri experimentați pentru a asigura excelență în execuție. Misiunea clusterului pune accent pe furnizarea de mobilier funcțional care depășește așteptările clienților, promovând practici sustenabile și materiale prietenoase cu mediul. Viziunea sa vizează leadership-ul în industrie prin adaptare la tendințe emergente și crearea unei experiențe excepționale pentru clienți, bazată pe design personalizat și calitate superioară. Obiectivele includ extinderea pe piețe naționale și internaționale, investiții în cercetare-dezvoltare și implicare socială prin programe de responsabilitate corporativă.

Tabelul 26. Date generale despre clusterul „Furniture & More”

Denumirea clusterului	Clusterul de mobilă „Furniture & More”		
Domeniul de activitate	Industrie – producerea de mobilă		
Localizare	Raionul Ungheni, Republica Moldova		
Anul inițierii	2022		
Număr de membri	13		
Membri din mediul de afaceri	SRL Euroatlant	SRL VICOLEMN	
	SRL Soclemo	SRL INTERA DOC	
	SRL Evecomli	SRL Agriculture invest	
Membri din sectorul asociativ	Asociația Obștească „Făclia”		
	Filiala Ungheni a Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova		
Membri din sectorul administrației publice locale	Consiliul Raional Ungheni		
Membri din sectorul de cercetare-inovare-educare	Academia de Studii Economice din Moldova		
	Universitatea Tehnica a Moldovei		
	Școala Profesională Ungheni		
Activități principale	Producere mobilă, comercializarea mobilei, export		
Piețe țintă	Piața UE, Piața locală		
Cifra de afaceri 2024, milioane MDL	30,17		
Numărul de angajați 2024, salariați	68		
Aspecte de gen 2024	Ponderea întreprinderilor conduse de femei în total	Ponderea cifrei de afaceri a întreprinderilor conduse de femei în total	Ponderea numărului de salariați la întreprinderi conduse de femei în total
	Circa 33% din întreprinderile clusterului sunt conduse de femei	Circa 75% din cifra de afaceri a clusterului este generată de întreprinderi conduse de femei	Circa 81% din locurile de muncă generate de cluster sunt în întreprinderile conduse de femei
Provocări	Formarea grupurilor de producători operaționale pentru export		

Potențial de dezvoltare	Competitivitate sporită prin inovații, responsabilitate socială și inițiative sustenabile
-------------------------	---

2.4.6.5. Clusterul turistic „Dealurile Măgurii”

Clusterul turistic „Dealurile Măgurii” valorifică potențialul natural și cultural al unei zone din centrul Republicii Moldova, cuprinzând teritorii din raioanele Ungheni, Sângerei, Fălești și Călărași. El reunește operatori economici, instituții publice și organizații locale care colaborează pentru a dezvolta turismul rural, ecoturismul, agroturismul și turismul cultural-istoric. Printre atuurile principale ale clusterului se numără Rezervația „Plaiul Fagului”, Movila Măgura, monumentele istorice, pensiunile rurale, vinăriile și produsele locale tradiționale. Clusterul urmărește să crească atractivitatea regiunii prin servicii turistice diversificate, evenimente autentice și promovarea unui model de turism durabil. În același timp, inițiativa contribuie la consolidarea identității turistice a zonei și la crearea unor parteneriate care să susțină dezvoltarea economică locală.

Tabelul 27. Date generale despre clusterul „Dealurile Măgurii”

Denumirea clusterului	Clusterul turistic „Dealurile Măgurii”		
Domeniul de activitate	Turism		
Localizare	Raioanele Ungheni, Sângerei, Fălești și Călărași, Republica Moldova		
Anul inițierii	2022		
Număr de membri	15		
Membri din mediul de afaceri	SRL “Prisvio”	SRL “Fagul Codrului”	
	SRL “Crama Mircești”	SRL “Marvionlaz”	
	GT “Eni Victor”	SRL Selenia Prime	
	SRL “Elansoftagro”	GT “Tocarenco Antonina”	
	SRL “Domeniul la Prut”	GT “Pascaru Anatolie”	
Membri din sectorul asociativ	Asociația Obștească „Asociația de Dezvoltare a Turismului din Moldova”		
	Grupul de Acțiune Locală „Movila Măgura”		
Membri din sectorul administrației publice	Primăria Boghenii Noi		
Membri din sectorul de cercetare-inovare-educare	Întreprinderea de stat „Plaiul Fagului” din c. Rădenii Vechi		
Activități principale	Cazare, agrement, vinării, activități în aer liber cultivarea și comercializarea plantelor medicinale,		
Piețe țintă	Vizitatori din RM și de peste hotare		
Cifra de afaceri 2024, milioane MDL	23,61		
Numărul de angajați 2024, salariați	52		
Aspecte de gen 2024	Ponderea întreprinderilor conduse de femei în total	Ponderea cifrei de afaceri a întreprinderilor conduse de femei în total	Ponderea numărului de salariați la întreprinderi conduse de femei în total
	Circa 40% din întreprinderile clusterului sunt conduse de femei	Circa 77% din cifra de afaceri a clusterului este generată de întreprinderi conduse de femei	Circa 71% din locurile de muncă generate de cluster sunt în întreprinderile conduse de femei
Provocări	Formarea grupurilor de prestatori de servicii turistice operaționale pentru primirea oaspeților din RM și peste hotarele acestea		
Potențial de dezvoltare	1. Extinderea turismului transfrontalier 2. Dezvoltarea turismului verde 3. Diversificarea activităților recreaționale 4. Crearea unei identități turistice puternice 5. Colaborarea în proiecte internaționale 6. Dezvoltarea capacităților resurselor umane implicate		

2.4.6.6. Clusterul Turistic Regional „Ungheni 2030”

Clusterul Turistic Regional Ungheni – 2030 este o inițiativă de cooperare regională creată pentru a valorifica potențialul turistic al regiunii Ungheni, cu extindere spre Călărași și Nisporeni și Strășeni. Acesta reunește agenți economici, autorități publice locale, instituții educaționale, ONG-uri și muzee, care colaborează pentru dezvoltarea unui sector turistic mai competitiv și mai atractiv. Clusterul urmărește promovarea produselor turistice locale, dezvoltarea infrastructurii turistice și realizarea de proiecte comune la nivel regional. Un rol important îl are și susținerea formării profesionale a membrilor, precum și participarea comună la expoziții, foruri și programe naționale și internaționale. Prin această asociere, partenerii își propun să stimuleze inovarea, să atragă investiții și să contribuie la dezvoltarea socio-economică a regiunii.

Tabelul 28. Date generale despre clusterul Turistic Regional „Ungheni 2030”

Denumirea clusterului	Clusterul Turistic Regional „Ungheni 2030”		
Domeniul de activitate	Turism		
Localizare	Raioanele Ungheni, Nisporeni și Călărași, Republica Moldova		
Anul inițierii	2022		
Număr de membri	30		
Membri din mediul de afaceri	SA „Ungheni – Vin”	GT „Vladislav Glodeanu”	
	GT „Aghenie Tudor”	Patiseria „Cookies”	
	SRL „Crama Mircești”	SRL „Agrolemn Lux”	
	SRL „La Cramă”	SRL „Vila Verde - UN”	
	SA „Ceramica Ungheni”	SRL „Urban Express”	
	SA „UNICORN-CARPETS”	Pensiune „Hanul Haiducilor”	
	SRL „UNLOGO”	Sergiu ANDRUȘCA, meșter popular	
	SRL „Casa Albă”	Elena GURGHÎȘ, meșter popular	
	SRL „Mag & Dan”	Nina IURII, meșter popular	
Pensiunea „Casa Mierii”			
Membri din sectorul asociativ	Asociația Obștească „Centrul Regional de Dezvoltare Durabilă”		
	Asociația Obștească „Fundatia Comunitară Ungheni”		
	Asociația Obștească „JCI Ungheni”		
	Muzeul „Casa părintească”, s. Palanca, raionul Călărași		
	Muzeul de Istorie și Etnografie Călărași, or. Călărași		
Membri din sectorul administrației publice	Primăria municipiului Ungheni		
	Primăria orașului Călărași		
	Primăria orașului Nisporeni		
	Primăria comunei Mănoilești		
	Primăria comunei Zagarancea		
Membri din sectorul de cercetare-inovare-educare	Universitatea Agrară de Stat din Moldova		
Activități principale	Cazare, alimentație publică, agrement, vinării, activități în aer liber cultivarea și comercializarea plantelor medicinale		
Piețe țintă	Vizitatori din RM și de peste hotare		
Cifra de afaceri 2024, milioane MDL	227,33		
Numărul de angajați 2024, salariați	232		
Aspecte de gen 2024	Ponderea întreprinderilor conduse de femei în total	Ponderea cifrei de afaceri a întreprinderilor conduse de femei în total	Ponderea numărului de salariați la întreprinderi conduse de femei în total
	Circa 58% din întreprinderile clusterului sunt conduse de femei	Circa 15% din cifra de afaceri a clusterului este generată de întreprinderi conduse de femei	Circa 30% din locurile de muncă generate de cluster sunt în întreprinderile conduse de femei
Provocări	Formarea grupurilor de prestatori de servicii turistice operaționale pentru primirea oaspeților din RM și peste hotarele acestea		

Potențial de dezvoltare	1. Creșterea competitivității turistice a regiunii prin cooperarea dintre Ungheni, Călărași și Nisporeni poate contribui la conturarea unei destinații turistice mai vizibile și mai atractive la nivel regional. 2. Dezvoltarea unei viziuni comune și a unor proiecte comune în domeniul turismului poate susține o planificare mai coerentă și o valorificare mai eficientă a resurselor locale și regionale. 3. Perfecționarea profesională a membrilor clusterului și analiza noilor tendințe din sector pot îmbunătăți calitatea serviciilor turistice și capacitatea de adaptare la cerințele pieței. 4. Dezvoltarea și promovarea produselor turistice, alături de participarea la expoziții și foruri naționale și internaționale, poate spori vizibilitatea regiunii și atragerea unui număr mai mare de vizitatori. 5. Extinderea colaborării cu organizații și clustere din țară și din străinătate poate facilita schimbul de bune practici, accesul la noi parteneriate și integrarea în rețele turistice mai largi. 6. Dezvoltarea infrastructurii turistice și accesarea programelor și proiectelor naționale și internaționale pot crea premise pentru consolidarea turismului ca factor de dezvoltare economică locală și regională.
-------------------------	---

2.4.6.7. Clusterul Turistic Regional „Ținutul de Vest”

Clusterul Turistic Regional „Ținutul de Vest”, inițiat în 2019 și redenumit în 2022, este o structură de cooperare în domeniul turismului din raionul Ungheni, Republica Moldova. Acesta reunește 25 de membri din mediul de afaceri, sectorul asociativ, administrația publică și mediul academic, contribuind la dezvoltarea unei oferte turistice integrate. Printre actorii principali ai clusterului se numără Crama Mircești, Rezervația Naturală de Stat „Plaiul Fagului”, Pensiunea „La Cramă”, Bahmut Club, Consiliul Raional Ungheni și Academia de Studii Economice din Moldova. Activitățile sale vizează cazarea, agrementul, turismul vitivinicol, activitățile în aer liber, precum și valorificarea plantelor medicinale. Clusterul se adresează atât vizitatorilor din Republica Moldova, cât și celor din străinătate, având ca provocare principală consolidarea unor grupuri operaționale de prestatori de servicii turistice. Potențialul său de dezvoltare este legat de extinderea turismului transfrontalier, promovarea turismului verde, diversificarea agrementului și întărirea identității turistice regionale.

Tabelul 29. Date generale despre clusterul Turistic Regional „Ținutul de Vest”

Denumirea clusterului	Clusterul Turistic Regional „Ținutul de Vest” (inițial Clusterul Turistic Antrec Ungheni)
Domeniul de activitate	Turism
Localizare	Raionul Ungheni, Republica Moldova
Anul inițierii	2019, redenumit în 2022
Număr de membri	25
Membri din mediul de afaceri principali	SRL Crama Mircești, Rezervația Naturală de Stat „Plaiul Fagului”, Pensiunea „La Cramă”, Parcul de vacanță și restaurant „Bahmut Club”
Membri din sectorul asociativ	Asociația Obștească „Asociația Obștească „Asociația de Dezvoltare a Turismului din Moldova”
Membri din sectorul administrației publice	Consiliul Raional Ungheni
Membri din sectorul de cercetare-inovare-educare	Academia de Studii Economice din Moldova
Activități principale	Cazare, agrement, vinării, activități în aer liber cultivarea și comercializarea plantelor medicinale,
Piețe țintă	Vizitatori din RM și de peste hotare
Cifra de afaceri 2024, milioane MDL	
Numărul de angajați 2024, salariați	

Aspecte de gen 2024	Ponderea întreprinderilor conduse de femei în total	Ponderea cifrei de afaceri a întreprinderilor conduse de femei în total	Ponderea numărului de salariați la întreprinderi conduse de femei în total
	Nu poate fi calculat din cauza lipsei informațiilor detaliate	Nu poate fi calculat din cauza lipsei informațiilor detaliate	Nu poate fi calculat din cauza lipsei informațiilor detaliate
Provocări	Formarea grupurilor de prestatori de servicii turistice operaționale pentru primirea oaspeților din RM și peste hotarele acesteia		
Potențial de dezvoltare	1. Extinderea ofertei de turism transfrontalier 2. Dezvoltarea și promovarea turismului verde în raionul Ungheni 3. Diversificarea opțiunilor de agrement și recreere 4. Consolidarea unei identități turistice puternice 5. Intensificarea colaborării în cadrul proiectelor internaționale 6. Dezvoltarea competențelor resurselor umane implicate		

2.4.6.8. Clusterul „AgriNova Ungheni”

Clusterul „AgriNova Ungheni” (inițial Green Farm) este o inițiativă de cooperare regională orientată spre dezvoltarea unei agriculturi sustenabile, inovatoare și competitive în raionul Ungheni. Acesta reunește producători agricoli, actori din zootehnie și agro-industrie, autorități publice, instituții academice și organizații de suport pentru afaceri. Scopul clusterului este să consolideze un pol agroalimentar modern, bazat pe producție, procesare, cercetare și comercializare integrate. Un accent important este pus pe protecția și regenerarea solurilor, economia circulară, energia verde și sănătatea animalelor. Totodată, clusterul urmărește transferul de tehnologii moderne, digitalizarea fermelor și atragerea de investiții pentru proiecte strategice. Prin această colaborare, „AgriNova Ungheni” își propune să crească securitatea alimentară, competitivitatea regională și dezvoltarea economică verde.

Tabelul 30. Date generale despre clusterul „AgriNova Ungheni”

Denumirea clusterului	Clusterul „AgriNova Ungheni”	
Domeniul de activitate	Agricultură și creșterea animalelor	
Localizare	Raionul Ungheni, Republica Moldova	
Anul inițierii	2026	
Număr de membri	25	
Membri din mediul de afaceri	SRL „EGOCONEX”	SRL „AGROPOMIX”
	SRL „DOMADICAR”	SRL „LEMIRTO”
	SRL „ARIVAPROD-COM”	G.Ț. „COJOCARU ION TUDOR”
	SRL „LUDANPROD”	G.Ț. „Spătaru Iurie”
	ÎI „Struc Andrei”	SRL „LEGOVITAGRO”
	SRL „ADVANCE INTERNATIONAL”	SRL „FORTĂ VITALĂ”
	G.Ț. „VRABIE IURIE”	SRL „PDG Fruct”
	G.Ț. „GLODEANU VLADISLAV”	SRL „AGROASPECT GRUP”
	S.A. „TRIMEXPO”	
Membri din sectorul asociativ	Asociația Obștească Centrul de Suport în Afaceri „Business InnoHub”	
	Asociația Obștească Centrul de instruire și consultanță „E-circular”	
	Rural Research Development Platform (Iași România)	
	Centrul Național de Mediu	
Membri din sectorul administrației publice	Consiliului Raional Ungheni	
Membri din sectorul de cercetare-inovare-educare	I.P. Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară	
	IP Centrul Național de Cercetare și Producere a Semințelor (sectorul „Selecția”)	
	Facultatea Științe Agricole, Silvice și ale Mediului, din cadrul Universității Tehnice a Moldovei	

Activități principale	Producția agricolă și zootehnică, procesarea și comercializarea produselor agroalimentare		
Piețe țintă	Piața locală, piața UE		
Cifra de afaceri 2024, milioane MDL	196,58 (în 2024, până la înființarea clusterului)		
Numărul de angajați 2024, salariați	103		
Aspecte de gen 2024	Ponderea întreprinderilor conduse de femei în total	Ponderea cifrei de afaceri a întreprinderilor conduse de femei în total	Ponderea numărului de salariați la întreprinderi conduse de femei în total
	Circa 24% din întreprinderile clusterului sunt conduse de femei	Circa 19% din cifra de afaceri generată de membri până la înființarea clusterului este generată de întreprinderi conduse de femei	Circa 30% din locurile de muncă generate de membri până la înființarea clusterului sunt în întreprinderile conduse de femei
Provocări	• Degradarea solurilor și presiunea asupra fertilității • Creșterea costurilor de producție și dependența de inputuri externe • Adaptarea la cerințele pieței europene, inclusiv la standarde de mediu, siguranță alimentară și bunăstare animală mult mai riguroase		
Potențial de dezvoltare	1. Producția agricolă și zootehnică, ca bază a clusterului, împreună cu dezvoltarea lanțurilor valorice locale. 2. Procesarea și comercializarea produselor agroalimentare, integrarea producției, procesării, cercetării și comercializării. 3. Valorificarea deșeurilor agricole și zootehnice prin economie circulară, inclusiv producerea de fertilizanți organici, bioenergie și utilizarea energiei regenerabile. 4. Activități legate de sănătatea animalelor și bunăstarea zootehnică, prin aplicarea unor standarde moderne și soluții sustenabile. 5. Tehnologii agricole inovatoare, cum ar fi agricultura de precizie, digitalizarea fermelor, eficiența energetică și transferul tehnologic. 6. Atragerea investițiilor și dezvoltarea infrastructurii verzi, inclusiv proiecte strategice pentru modernizarea sectorului agroalimentar.		

2.4.6.9. Clusterul „Stâna din Vest”

Clusterul „Stâna din Vest” este o inițiativă de cooperare regională creată în regiunea Ungheni pentru dezvoltarea sectorului de creștere a ovinelor și caprinelor pe întregul lanț valoric. Acesta urmărește creșterea productivității fermelor, ameliorarea raselor, modernizarea proceselor de mulgere și procesare a laptelui, precum și dezvoltarea infrastructurii necesare sectorului. Un obiectiv important al clusterului este consolidarea parteneriatului dintre fermieri, procesatori, autorități publice, instituții de cercetare și organizații de suport. Totodată, clusterul își propune să atragă investiții pentru construcția unui abator, producerea de nutrețuri și valorificarea economică a deșeurilor rezultate din activitate. Prin această colaborare, membrii urmăresc să îmbunătățească managementul fermelor, să protejeze producătorii autohtoni și să valorifice mai bine potențialul de export al produselor finite. În ansamblu, „Stâna din Vest” reprezintă o platformă de cooperare menită să sporească competitivitatea și dezvoltarea durabilă a sectorului zootehnic din regiune.

Tabelul 31. Date generale despre clusterul de ovine și caprine „Stâna din Vest”

Denumirea clusterului	Clusterul de ovine și caprine „Stâna din Vest”	
Domeniul de activitate	Creșterea animalelor (ovinelor și caprinelor)	
Localizare	Raionul Ungheni, Republica Moldova	
Anul inițierii	2025	
Număr de membri	17	
Membri din mediul de afaceri	GT „Coliban Anatolie”	S.R.L. BIOFERMA-COLIBAN”
	GT „Oboroc Vasile”	GT „David Dorian”

	GT „Ureche Vitalie”	SRL „Agroartnic”	
	GT „Caracas Ion”	SRL „Biolactis”	
	GT „Cepoi Galina”	SRL „Obriște”	
	GT „Grați Tatiana”	ÎI „Plăcintă Alexei”	
Membri din sectorul asociativ	Camera de Comerț și Industrie Ungheni		
	Asociația Obștească „Speranța”		
	Federația Națională a crescătorilor de ovine și caprine „Carne și Lapte”		
Membri din sectorul administrației publice	Consiliul Raional Ungheni		
Membri din sectorul de cercetare-inovare-educare	Institutul Național de Zootehnie/Institutul științifico-practic de Biologii în Zootehnie și Medicină Veterinară		
Activități principale	Creșterea ovinelor și caprinelor, comercializarea de lapte, produse lactate și carne		
Piețe țintă	Piața locală		
Cifra de afaceri 2024	5,02 (în 2024, până la înființarea clusterului). Cifra de afaceri a fiecărui membru din mediul de afaceri a variat între 150 și 1800 mii MDL		
Numărul de angajați 2024, salariați	17 (înainte de creare clusterului)		
Aspecte de gen	Ponderea întreprinderilor conduse de femei în total	Ponderea cifrei de afaceri a întreprinderilor conduse de femei în total	Ponderea numărului de salariați la întreprinderi conduse de femei în total
	Circa 33% din întreprinderile clusterului sunt conduse de femei	Circa 20% din cifra de afaceri generată de membri până la înființarea clusterului este generată de întreprinderi conduse de femei	Circa 35% din locurile de muncă generate de membri până la înființarea clusterului sunt în întreprinderile conduse de femei
Provocări	Formarea grupurilor de producători operaționale pentru valorificarea potențialului de export al produselor finite		
Potențial de dezvoltare	1. Extinderea și modernizarea fermelor de ovine și caprine poate contribui la creșterea volumului producției și la îmbunătățirea condițiilor de creștere a animalelor. 2. Ameliorarea raselor prin achiziții comune și metode moderne de reproducere oferă premise pentru sporirea productivității la carne și lapte. 3. Dezvoltarea infrastructurii tehnice pentru mulgere, colectare și procesare a laptelui poate crește valoarea adăugată a producției locale. 4. Consolidarea cooperării dintre fermieri și procesatori poate susține integrarea lanțului valoric și o mai bună organizare economică a sectorului. 5. Atragerea investițiilor pentru construirea unui abator și a unei unități de producere a nutrețurilor poate reduce dependența de servicii externe și poate întări autonomia clusterului. 6. Valorificarea deșeurilor zootehnice prin transformarea acestora în compost creează oportunități pentru dezvoltare durabilă și eficiență economică. 7. Consolidarea capacităților manageriale ale membrilor poate îmbunătăți administrarea afacerilor și capacitatea de adaptare la cerințele pieței. 8. Creșterea potențialului de export al produselor finite poate contribui la extinderea piețelor de desfacere și la sporirea competitivității clusterului. 9. Alinierea la standardele europene prin construirea sau modernizarea fermelor poate facilita accesul la piețe noi și creșterea calității produselor.		

2.4.7. Decalajului de gen în cadrul clusterelor raionului și municipiului Ungheni

Analiza clusterelor existente în raionul și municipiul Ungheni evidențiază faptul că dimensiunea de gen se manifestă diferențiat, în funcție de sectorul de activitate, structura membrilor și capacitatea economică a întreprinderilor participante. Datele disponibile arată

că participarea femeilor în conducerea întreprinderilor membre este, în unele cazuri, relativ ridicată, însă această reprezentare nu se transpune uniform în influență economică, cifră de afaceri sau capacitate de creare a locurilor de muncă. Prin urmare, decalajul de gen nu poate fi evaluat exclusiv prin prisma ponderii întreprinderilor conduse de femei, ci trebuie analizat în corelație cu rezultatele economice generate de acestea.

Din perspectiva reprezentării în conducerea întreprinderilor, cele mai ridicate ponderi se înregistrează în Clusterul Turistic Regional „Ungheni 2030”, unde circa 58% dintre întreprinderi sunt conduse de femei, urmat de „Digital Agro-Cluster”, cu aproximativ 50%, și de clusterul turistic „Dealurile Măgurii”, cu circa 40%. În schimb, în clusterelor cu profil agricol sau zootehnic tradițional, participarea femeilor în poziții de conducere este mai redusă, atingând aproximativ 33% în „Stâna din Vest” și „Furniture & More” și doar 24% în „AgriNova Ungheni”. Aceste diferențe sugerează că accesul femeilor la poziții de decizie este influențat de specificul sectorial, fiind relativ mai favorabil în domeniile în care activitățile economice sunt mai diversificate sau mai apropiate de servicii și industrii creative.

Totodată, analiza comparativă dintre ponderea întreprinderilor conduse de femei și contribuția acestora la cifra de afaceri totală a clusterelor evidențiază diferențe semnificative. În unele cazuri, întreprinderile conduse de femei au o performanță economică superioară ponderii lor numerice. Acest lucru se observă în mod clar în clusterul „Dealurile Măgurii”, unde circa 40% dintre întreprinderi conduse de femei generează aproximativ 77% din cifra de afaceri totală, în „Furniture & More”, unde 33% dintre întreprinderi realizează circa 75% din cifra de afaceri, precum și în „Digital Agro-Cluster”, unde întreprinderile conduse de femei, reprezentând aproximativ jumătate din total, generează circa 64% din cifra de afaceri. Aceste situații indică existența unor nuclee antreprenoriale feminine cu o capacitate economică ridicată și cu o contribuție substanțială la performanța clusterelor respective.

Pe de altă parte, există și clusterelor în care reprezentarea numerică mai bună a femeilor nu este însoțită de o contribuție economică proporțională. Cel mai relevant exemplu este clusterul „Ungheni 2030”, unde, deși femeile conduc circa 58% dintre întreprinderi, acestea generează doar aproximativ 15% din cifra de afaceri totală. O discrepanță asemănătoare se observă și în „AgriNova Ungheni”, unde întreprinderile conduse de femei reprezintă circa 24%, dar contribuie cu doar 19% la cifra de afaceri, precum și în „Stâna din Vest”, unde ponderea acestora este de 33%, iar contribuția economică este de circa 20%. Aceste diferențe sugerează existența unor dezechilibre structurale privind dimensiunea afacerilor, accesul la capital, nivelul investițiilor și poziționarea în lanțul valoric.

O tendință similară se observă și în ceea ce privește ocuparea forței de muncă. În „Furniture & More”, întreprinderile conduse de femei concentrează aproximativ 81% din totalul locurilor de muncă, iar în „Dealurile Măgurii” circa 71%, ceea ce confirmă o contribuție importantă a acestora nu doar la activitatea economică, ci și la ocupare. În „Digital Agro-Cluster”, întreprinderile conduse de femei generează circa 40% din locurile de muncă, iar în „AgriNova Ungheni” și „Stâna din Vest” aproximativ 30% și, respectiv, 35%. În cazul clusterului „Ungheni 2030”, deși întreprinderile conduse de femei sunt majoritare ca număr, ele asigură doar circa 30% din locurile de muncă, ceea ce confirmă existența unui decalaj între reprezentarea formală și ponderea efectivă în rezultatele economice ale clusterului.

În ansamblu, analiza relevă că decalajul de gen în cadrul clusterelor din Ungheni nu se exprimă în primul rând prin absența femeilor, ci mai ales prin diferențele dintre prezența lor

antreprenorială și capacitatea economică efectivă a afacerilor conduse de acestea. Cu alte cuvinte, în unele clustere femeile sunt bine reprezentate și chiar dominante din punct de vedere al performanței economice, în timp ce în altele participarea lor rămâne mai degrabă formală sau concentrată în segmente economice cu valoare adăugată mai redusă.

Din perspectivă sectorială, se poate observa că inițiativele din turism și unele forme de agrobusiness modernizat par să ofere condiții mai favorabile pentru afirmarea economică a femeilor. În schimb, clusterelor orientate spre agricultură tradițională și zootehnie par să reproducă într-o măsură mai mare dezechilibrele de gen existente în economia locală, inclusiv în ceea ce privește accesul la resurse productive, investiții și extinderea afacerilor. Această situație confirmă faptul că dezvoltarea clusterelor nu conduce automat la reducerea inegalităților de gen, dacă nu sunt integrate măsuri explicite de susținere a participării economice a femeilor.

În ansamblu, se poate concluziona că sectorul clusterelor din raionul și municipiul Ungheni oferă oportunități reale pentru participarea economică a femeilor, însă aceste oportunități sunt distribuite inegal între domenii. De aceea, reducerea decalajelor de gen în cadrul clusterelor presupune nu doar încurajarea participării numerice a femeilor, ci și susținerea creșterii economice a afacerilor conduse de acestea, facilitarea accesului la investiții, instruire, inovare și piețe, astfel încât participarea feminină să se reflecte mai clar în performanța economică și în capacitatea de generare a locurilor de muncă. Datele și definițiile privind rolul clusterelor ca instrument de competitivitate regională sunt în linie cu analiza macro privind dezvoltarea clusterelor în Republica Moldova.

2.4.8. *Recomandări privind dezvoltarea clusterelor locale*

Analiza sectorului clusterelor din municipiul și raionul Ungheni evidențiază existența unor inițiative locale relevante, concentrate în special în domeniile agroalimentar, zootehnic, industrial și turistic. Totuși, dezvoltarea acestora se află încă într-o etapă de consolidare, fiind marcată de provocări legate de cooperarea dintre actori, capacitatea managerială, accesul la investiții, infrastructura economică, internaționalizare și integrarea dimensiunii de gen. În acest context, dezvoltarea clusterelor necesită o abordare strategică și coerentă din partea autorităților publice locale și raionale, în parteneriat cu mediul de afaceri, instituțiile educaționale și organizațiile de suport.

O primă direcție de politică publică vizează **instituționalizarea dezvoltării clusterelor la nivel local prin crearea unei platforme locale de dezvoltare a clusterelor economice**. Aceasta ar presupune crearea unei entități specializate în ghidarea creării clusterelor economice corelată cu specializarea economică a teritoriului, precum turismul, agroalimentarul, procesarea produselor agricole, industrii creative, servicii, logistică, mobilierul și zootehnia. O asemenea integrare ar permite orientarea mai eficientă a resurselor publice și crearea unui cadru local favorabil cooperării economice.

O a doua direcție importantă constă în **consolidarea mecanismelor de guvernare și coordonare a clusterelor**. În prezent, multe inițiative depind de susținerea proiectelor externe sau de implicarea unor lideri locali, ceea ce poate limita sustenabilitatea pe termen lung. Din acest motiv, ar fi utilă instituirea unor platforme locale permanente de dialog între autorități, întreprinderi, instituții educaționale și organizații asociative, care să urmărească implementarea foilor de parcurs ale clusterelor, identificarea nevoilor comune și

dezvoltarea de proiecte colaborative. Autoritățile publice locale și raionale ar putea juca rolul de facilitatori ai acestui proces.

O altă recomandare se referă la **dezvoltarea infrastructurii economice și de suport pentru cluster**. Performanța clusterelor depinde în mare măsură de accesul la infrastructură fizică și funcțională adecvată, inclusiv spații de procesare, depozitare, logistică, promovare și comercializare. În cazul clusterelor agroalimentare și zootehnice, este relevant sprijinul pentru infrastructura de colectare, refrigerare, procesare și certificare. În cazul clusterelor turistice, sunt necesare investiții în infrastructura de acces, semnalizare, amenajare a obiectivelor și promovare integrată a destinației. Prin urmare, politicile publice locale ar trebui să susțină dezvoltarea infrastructurii comune care poate fi utilizată de membrii clusterelor și care reduce costurile individuale ale acestora.

O direcție distinctă trebuie să vizeze **creșterea capacității manageriale și de inovare a clusterelor**. Multe dintre structurile existente au nevoie nu doar de membri, ci și de competențe sporite în domeniul managementului de cluster, dezvoltării de proiecte, marketingului comun, accesării finanțărilor și internaționalizării. În acest sens, se recomandă elaborarea unor programe locale de instruire pentru managerii și membrii clusterelor, în parteneriat cu universități, camere de comerț, centre de suport în afaceri și parteneri de dezvoltare. Accentul ar trebui pus pe management colaborativ, dezvoltarea lanțurilor valorice, digitalizare, branding teritorial și inovare aplicată.

O altă recomandare de politică publică este **facilitarea accesului clusterelor la finanțare și investiții**. Multe inițiative locale au potențial, dar întâmpină dificultăți în trecerea de la cooperare informală la proiecte economice comune cu impact real. Din acest motiv, autoritățile locale și raionale ar putea sprijini crearea unor mecanisme de informare, asistență tehnică și co-finanțare pentru proiectele clusterelor, inclusiv pentru accesarea fondurilor naționale, europene și internaționale. Totodată, pot fi promovate parteneriate public-private și proiecte investiționale comune, mai ales în domeniile cu valoare adăugată ridicată.

În mod special, se recomandă **susținerea integrării clusterelor în rețele externe și în procese de internaționalizare**. Pentru Ungheni, poziționarea geografică și experiența de cooperare teritorială oferă avantaje importante pentru dezvoltarea parteneriatelor transfrontaliere și regionale. În acest sens, politicile publice ar trebui să încurajeze participarea clusterelor la târguri, expoziții, forumuri economice, proiecte transfrontaliere și rețele de cooperare internațională. Această deschidere poate contribui la extinderea piețelor, transfer de bune practici, atragerea investițiilor și creșterea vizibilității economice a teritoriului.

O componentă esențială a politicilor publice pentru dezvoltarea clusterelor trebuie să fie **corelarea acestora cu sistemul educațional și de formare profesională**. Colaborarea dintre cluster, școli profesionale, colegii și instituții universitare poate contribui la formarea competențelor cerute de economia locală și la reducerea deficitului de forță de muncă calificată. În acest sens, sunt recomandate programe de formare adaptate nevoilor sectoriale ale clusterelor, stagii practice, parteneriate pentru transfer tehnologic și implicarea instituțiilor de învățământ în proiecte de inovare și cercetare aplicată.

Având în vedere concluziile privind dimensiunea de gen, o recomandare transversală importantă este **integrarea perspectivei de gen în politicile de sprijinire a clusterelor**.

Dezvoltarea clusterelor poate constitui un instrument relevant pentru incluziunea economică a femeilor, însă acest efect nu apare automat. De aceea, politicile publice locale ar trebui să urmărească participarea femeilor nu doar ca număr de antreprenoare, ci și în raport cu accesul la resurse, finanțare, instruire, poziții de decizie și oportunități de extindere economică. Se recomandă introducerea unor indicatori de gen în monitorizarea clusterelor și dezvoltarea unor măsuri specifice de sprijin pentru afacerile conduse de femei, în special în sectoarele unde contribuția lor economică rămâne sub nivelul reprezentării numerice.

Nu în ultimul rând, se recomandă **instituirea unui sistem local de monitorizare și evaluare a dezvoltării clusterelor**. În prezent, disponibilitatea datelor despre performanța clusterelor este inegală, iar lipsa unor indicatori standardizați îngreunează evaluarea impactului economic și social al acestor inițiative. Autoritățile publice, în parteneriat cu organizațiile de suport și coordonatorii clusterelor, ar putea dezvolta un set minim de indicatori referitori la numărul de membri, cifra de afaceri, ocuparea, investițiile, exporturile, proiectele comune și participarea femeilor. Un asemenea sistem ar permite fundamentarea mai bună a deciziilor de politică publică și ajustarea intervențiilor în funcție de rezultate.

În concluzie, dezvoltarea clusterelor în municipiul și raionul Ungheni necesită politici publice integrate, orientate nu doar spre susținerea unor inițiative izolate, ci spre consolidarea unui ecosistem local de cooperare economică. Prioritățile ar trebui să includă întărirea cadrului instituțional, dezvoltarea infrastructurii comune, creșterea capacității manageriale, facilitarea accesului la finanțare, internaționalizarea, corelarea cu educația și integrarea dimensiunii de gen. Printr-o astfel de abordare, clusterelor pot deveni un instrument important de creștere a competitivității locale și de dezvoltare economică durabilă în Ungheni.

2.5. Infrastructura

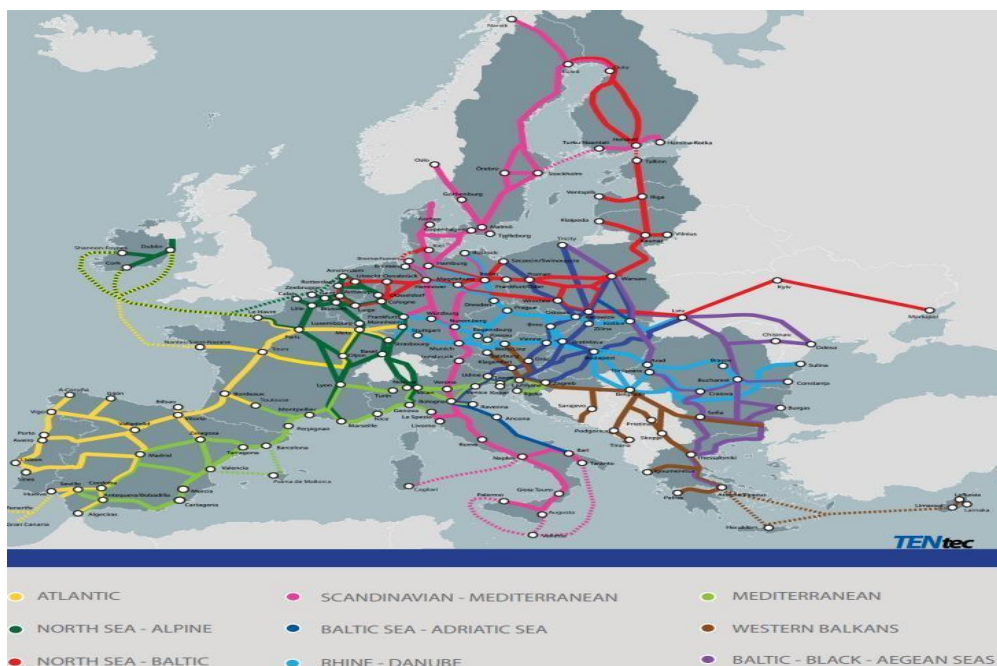
2.5.1. Căi de comunicație și transport

2.5.1.1. Rețeaua transfrontalieră

Municipiul Ungheni are o rețea de căi de comunicare diversificată, fiind un important nod rutier și feroviar, traversat de o linie feroviară, de 2 drumuri auto republicane și un drum regional. Drumul R1.1 (E58), conectează municipiul Ungheni de municipiul Chișinău (110 km), drumul R16, oferă acces spre punctul de trecere a frontierei Sculeni (22 km) și spre municipiul Bălți (83 km), iar drumul G91 asigură conexiune cu raionul Nisporeni prin localitatea Bărboieni (37 km). În proximitatea municipiului Ungheni este situat drumul regional R1, acesta servind drept centură de ocolire pe segmentul cuprins între Zagarancea și R1.1, înlăturând astfel traficul, care anterior anului 2018 tranzita municipiul Ungheni, pe direcția punctul vamal Sculeni.

Totodată municipiul Ungheni este conectat la infrastructura rețelei TEN-T, atât pe cale rutieră, cât și pe cale feroviară. (Rețeaua transeuropeană de transport (TEN-T) este un proiect al Uniunii Europene ce prevede crearea unei rețele complete de transport auto, feroviar și naval. Rețeaua urmează să conecteze pe teritoriul Uniunii Europene infrastructura de transport, telecomunicații și energie a statelor member.) Coridorul TEN-T conectează municipiul Ungheni de centre urbane importante precum Chișinău, Iași, București, Odesa, Varșovia, Helsinki sau Atena. Politica UE referitoare la rețeaua TEN-T presupune dezvoltarea unei rețele eficiente și multimodale de transport, cuprinzând în structura sa drumuri, căi ferate, căi navigabile interioare, rute de transport maritim pe distanțe scurte, porturi maritime și interioare, dar și aeroporturi și terminale. Se estimează ca în următorii ani să fie dezvoltată ruta TEN-T: DN R1 Chișinău - Ungheni - Sculeni (frontiera cu România), prin construcția podului transfrontalier Ungheni – Ungheni și a autostrăzii A8: Târgu Mureș - Iași - Ungheni - Chișinău – Odesa.

Figura 6. Rețeaua TEN-T.

Sursa: <https://transport.ec.europa.eu>

Infrastructura feroviară din municipiul Ungheni asigură conexiuni la nivel regional, național și internațional, existând curse regulate către Chișinău, Bălți, dar și către centre urbane din alte țări precum Iași, București, Kiev.

Ca unul dintre principalele noduri feroviare ale Republicii Moldova, Ungheni joacă un rol esențial în infrastructura de transport a țării. Stația de cale ferată Ungheni este un punct internațional de trecere, unde se efectuează transportul de mărfuri și de pasageri, însă calea ferată din Republica Moldova nu se încadrează facil în circuitul european din cauza ecartamentului, incompatibil cu liniile ferate europene. Transportul pe cale ferată reprezintă unul dintre cele mai eficiente și nepoluante tipuri de transport, astfel un avantaj în ceea ce privește transportul public pe care îl are municipiul Ungheni, este prezența infrastructurii feroviare, utilizată atât pentru transportul pasagerilor, cât și al mărfurilor.

Gara Ungheni este situată în apropierea lacului Delia, în zona centrală a municipiului Ungheni. Prezența serviciilor feroviare, inclusiv cele ale Căii Ferate din Moldovei (CFM) și Căilor Ferate Române (CFR), îmbunătățește mobilitatea internă și susține activitățile socio-economice ale municipalității.

Rețeaua de navigație include un port fluvial, care se află în gestiunea Întreprinderii de Stat "Portul Fluvial Ungheni", care este unul din cele patru porturi, care există în prezent în Republica Moldova. Periodic pentru întreținerea sectorului Ungheni, sunt efectuate lucrări de îndreptare a albiei râului Prut, pe un sector cu lungimea de aproximativ 400 km.

Conectivitatea europeană, poate fi definită și de transportul pe cale aeriană. Cele mai apropiate sunt Aeroportul Internațional Iași (50 km) și Aeroportul Internațional Chișinău (122 km), acestea fiind accesate atât pe cale rutieră cât și pe cale feroviară.

2.5.1.2. Rețeaua stradală

Municipiul Ungheni are 171 de străzi, cu o lungime totală de 132,2 km. Drumurile (străzile) în municipiul Ungheni se caracterizează prin două tipuri de înveliș – asfalt și pietriș. Drumurile asfaltate cuprind zonele Centru și Tineretului, care se află într-o stare mai puțin satisfăcătoare. Drumurile în „variantă albă” (pietriș) și parțial asfaltate sunt în zonele Dănuțeni, Ungheni Vale, Berești și Vasilică. Drumurile asfaltate sunt în mare parte drumuri de importanță raională sau națională. Densitatea liniară a străzilor, în raport cu teritoriul valorificat, constituie 7,9 km/km². Străzile și drumurile ocupă 5,3% din teritoriul valorificat al urbei, ceea ce este sub nivelul optim.

Tabelul 32. Informații despre rețeaua de transport.

Nr.	Denumire	Total	Drumuri cu îmbrăcăminte din asfalt-beton	Drumuri cu îmbrăcăminte din pietriș	Drumuri fără îmbrăcăminte rigidă
1.	Lungimea, km	132,2	90,2	24,6	17,4
2.	Pondere, %	100.0	68,2	18,6	13,2

Sursa: Primăria Ungheni

În municipiul Ungheni trama stradală este dezvoltată de-a lungul râului Prut pe o lungime de aproximativ 9 km, lățimea maximă este de aproximativ 3 km în sectorul central. Acestea formează o rețea organică pe trama principală cu străzi secundare și colectoare. Rețeaua nu este însă normată în funcție de lățimea părții carosabile, apărând diferențe majore de

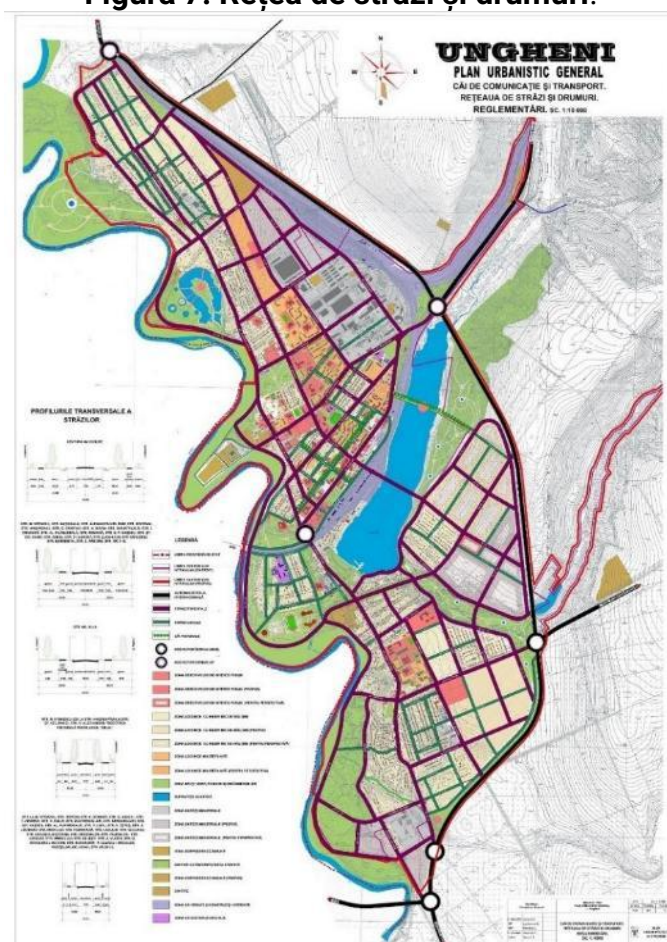
profil chiar și între străzile de importanță națională (str. Romană are o lățime de aproximativ 14 m, strada Decebal este de 8 m lățime).

Schema rețelei de drumuri și străzi a municipiului s-a format reieșind din relieful natural și construcțiile existente, care reprezintă prin sine un sistem dreptunghiular, îndeosebi în partea centrală a urbei, divizat în cartiere cu dimensiunile 200 x 150 m x 200 m. În partea veche a orașului structura rețelei de străzi este haotică.

Conexiunea rețelei stradale din municipiul Ungheni cu rețeaua de drumuri publice se face, în principal, prin străzile Romană, Națională, Decebal și Ștefan cel Mare. Conexiunea directă cu România se realizează doar prin intermediul podului feroviar, „podul Eiffel”. În cazul în care va fi realizat podul transfrontalier din Zagarancea, natura conexiunilor rutiere și a traficului transfrontalier se va schimba.

Planul Urbanistic General (2014) a definit străzile Națională, Romană, Decebal, Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare ca magistrale de importanță urbană, acestea dispunând de îmbrăcăminte rutieră rigidă. Trama stradală secundară este în principiu dezvoltată în lungul străzilor pe direcția Nord-Sud, respectiv str. Decebal și Ștefan cel Mare, acestea având un traseu paralel cu râul Prut. Legătura pe direcția Est-Vest este de asemenea bine deservită de infrastructura existentă.

Figura 7. Rețea de străzi și drumuri.

Sursa: PUG 2014-2030

Principalele fluxuri de trafic sunt orientate pe direcția Est-Vest, pe străzile Națională și Romană, acestea facilitând deplasările în zona centrală și accesul către ieșirea din Est a

municipiului, pe direcția Chișinău. Presiunea exercitată asupra infrastructurii rutiere existente este corelată cu cererea de transport provocată de principalii generatori de trafic din municipiu, aceștia fiind reprezentați de marii angajatori, instituțiile de învățământ și sănătate, piața agroalimentară etc., care atrag un număr mai mare de oameni, atât din municipiul Ungheni, cât și din localitățile învecinate. Gara din municipiu este un alt punct major de concentrare a traficului, accesarea acesteia presupunând traversarea celor mai aglomerate străzi.

Legăturile rutiere sunt întrerupte frecvent de elemente ale cadrului natural (Iacul Delia) și antropice (calea ferată), ceea ce descurajează implementarea măsurilor de optimizare a traficului (sensuri unice, sensuri giratorii). Prezența lacului Delia limitează numărul și calitatea legăturilor dintre cartierul Ungheni Deal și zona centrală a municipiului. Totodată centrul orașului îndeplinește funcția de nod de transbordare în rețeaua transportului public urban, fiind unul din principale punctele de sosire și plecare a pasagerilor.

Ținând cont de sporirea nivelului de motorizare din ultimii ani, schimbările în structura transportului public, numărul călătoriilor de afaceri, cele ce țin de activitatea comercială a populației, rețeaua de drumuri existentă, cu capacitatea de trecere și parametri tehnici minimi, nu corespunde fluxului de transport.

Reieșind din cele expuse se poate constata că, magistralele din centrul municipiului Ungheni, care sunt prevăzute pentru stabilirea legăturilor cu sectoarele de la periferia orașului, nu corespund funcțiilor sale și necesită reconstrucție cu aducerea parametrilor tehnici în corespundere cu normativele în vigoare.

Pentru soluționarea acestei probleme, în primul rând este necesară diferențierea precisă a străzilor conform destinației funcționale a lor cu nominalizarea principalelor magistrale care necesită reconstrucție.

În municipiul Ungheni, circa 68% din străzi au îmbrăcăminte rigidă, în principal din beton asfaltat și beton. Cu toate acestea, calitatea lor nu poate fi considerată satisfăcătoare, deoarece factorii naturali deteriorează o parte considerabilă a acestora. Legătura între centrul municipiului și celelalte sectoare se stabilește prin intermediul străzilor periferice. Ca urmare toată încărcătura rutieră revine sectorului centru al urbei.

Pe data de 3 august 2018 a avut loc ceremonia oficială de dare în exploatare a drumului de ocolire a municipiului Ungheni cu o lungime de 7,71 km, finanțat în mare parte de Uniunea Europeană. Urmare a dării în exploatare a acestei porțiuni de drum a fost redus traficul de tranzit a transportului prin municipiul Ungheni și a redus timpul de parcurgere spre punctul de trecere Sculeni de 4 ori pe acest interval de drum.

2.5.1.3. Organizarea circulației

Reieșind din parametri tehnici ai rețelei de drumuri și străzi existente, circulația este organizată preponderent pe 2 sensuri, dar se practică organizarea circulației după principiul circulației cu sens unic pe străzile paralele. În sectorul centru al municipiului Ungheni, acest tip de circulație este deja practicat pe str. Națională și Romană. Introducerea circulației cu sens unic pe străzile cu funcții de magistrale are un șir de avantaje, printre care:

- evitarea cazurilor de circulație contrasens a unităților de transport și excluderea pericolului de accidentare;

- utilizarea rațională a benzilor părții carosabile;
- îmbunătățirea condițiilor de coordonare a dirijării circulației cu ajutorul semafoarelor.

Principalul element în dirijarea circulației transportului în oraș este prin intermediul semafoarelor, care are ca scop utilizarea eficientă a capacității de trecere a rețelei de drumuri și străzi, ce contribuie la dirijarea vitezei fluxului de transport. Perfecționarea sistemului de dirijare a circulației prin implementarea tehnologiilor moderne, pot contribui, la sistematizarea circulației.

2.5.1.4. Transportul public

Sistemul de transport public din municipiul Ungheni se axează predominant pe transportul auto, prin rețeaua extinsă a rutelor de autobuze. Această rețea facilitează călătoriile urbane, intra-raionale în cadrul raionului Ungheni, precum și legăturile inter-raionale și cu municipiul Chișinău. De asemenea, serviciile se extind și pe rutele internaționale, municipiul Ungheni fiind conectat la orașele din țările vecine, asigurând mobilitatea transfrontalieră. Totodată transportul feroviar este mai puțin solicitat de călători. Integrarea transportului feroviar în sistemul unic de transport al municipiului Ungheni are potențial semnificativ pentru mobilitatea populației, precum și atractivitatea municipiului pentru vizitatori.

Gara auto asigură transportul interurban și internațional și asigură 7 rute de tranzit, 10 internaționale, 18 interurbane și 35 inter-rurale, care facilitează conexiunile dintre municipiul Ungheni și alte localități din raion. Frecvența de operare a mijloacelor de transport pe aceste rute variază în dependență de fluxul de călători, ca urmare există o singură cursă pe zi către satul Năpădeni și satul Morenii Noi, în timp ce spre satul Valea Mare, care este la 10 km de municipiul Ungheni, sunt 40 de curse zilnice, cu intervale de plecare cuprinse între 10 și 20 de minute.

Transportul public la nivel raional și național, împreună cu rețeaua feroviară, au un rol esențial în facilitarea deplasărilor pentru călători. Orarul majorității rutelor este sincronizată cu începutul și sfârșitul zilei de lucru sau al programului școlar (între orele 8:00 și 9:00 dimineața și între orele 16:00, 17:00 și 18:00 seara). Acest program este favorabil pentru călătorii către localitățile Chirileni, Rădenii Vechi, Todirești, Teșcureni, Unțești, Petrești, Semeni, Valea Mare, Cetireni și Grozasca.

Prețurile sunt stabilite de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, care în sunt de stabilite pentru Categoria de confort II și Categoria de confort II.

Municipiul Ungheni beneficiază și de alte rute de transport public care asigură conexiuni cu diverse localități și centre urbane din Republica Moldova, precum și din țări precum România (Iași, Piatra Neamț, Târgu Mureș, Cluj-Napoca), Italia (Milano) și Rusia (Moscova, Sankt-Petersburg).

Autogara din Ungheni se prezintă într-o stare dezorganizată ce presupune un mediu confuz și necoordonat, care transmite o imagine negativă a sistemului de transport public. Printre cele mai mari probleme este conexiunea slabă a autogării cu transportul public local. Căile de acces nu sunt inclusive, în special, persoanele cu mobilitate redusă se confruntă cu dificultăți majore din cauza lipsei rampelor, a suprafețelor netede pentru deplasarea cu scaunul cu roțile și a altor facilități de acces.

Din 01.03.2026, locuitorii municipiului Ungheni beneficiază de un nou sistem de transport public urban, care este complet digitalizat. Locuitorii municipiului Ungheni și ai localităților învecinate beneficiază de autobuze și microbuze moderne, care permit plata electronică și monitorizarea în timp real a rutelor. Transportul este dotat cu plată electronică (SMS, aplicație mobilă, portal web, card contactless sau card reîncărcabil), eliminând necesitatea numerarului. Pe lângă plata prin SMS cu numărul Moldcell, călătorii pot achita biletul și cu Moldcell Visa Card, direct la POS terminalele instalate în unitățile de transport. Astfel, pasagerii au la dispoziție mai multe opțiuni de plată digitală, integrate în noul sistem electronic de taxare.

Transportul public local din mun. Ungheni include 4 rute urbane:

- U4: Poliția de Frontieră Ungheni Vale (ex-sediul CESF Ungheni) – Zagarancea.
- U1: str. Dănuțeni (sectorul Dănuțeni) – str. Oleg Ungureanu (cartierul Tineretului)
- U2: str. Zamfir Arbore (sectorul Dănuțeni) – str. Oleg Ungureanu (cartierul Tineretului)
- U3: Stadionul Ungheni Deal – Zagarancea

Pentru fiecare rută în parte, pe platforma www.eungheni-transport.md sunt disponibile următoarele informații: traseul complet; stațiile de așteptare; programul de circulație.

Lotul de 18 vehicule, 14 microbuze și 4 autobuze, a fost achiziționat la sfârșitul anului 2025 în cadrul proiectului „Dezvoltarea unui sistem integrat de transport urban în municipiul Ungheni”. Primele 14 microbuze pentru transportul public urban au fost livrate pe 27 noiembrie 2025. Proiectul a fost implementat de Guvernul Republicii Moldova, prin Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și Agenția de Dezvoltare Regională Centru, cu finanțare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală. Valoarea totală a proiectului este de aproximativ 24 de milioane de lei, sumă care include contribuția FNDRL și a autorităților locale.

Figura 8. Autobusele procurate în 2025

Figura 9. Terminal de plată în autobuz

Tariful este de 6 lei/călătorie — bilet valabil 30 de minute pe mai multe rute. Transportul Public Municipal Ungheni este gestionat de SRL „Servicii Comunale Ungheni”, care deține portal și aplicație mobilă www.eungheni-transport.md, unde este accesibilă informația despre trasee, orare și tarife.

Rețeaua include 14 microbuze cu 30 de locuri și 4 autobuze cu 60 de locuri, integrate într-o schemă urbană reorganizată, cu 4 rute, intervale de circulație între 5 și 7 minute și program zilnic între orele 06:00 și 23:30.

În contextul reorganizării transportului public local Consiliul Municipal Ungheni a adoptat, în ședința extraordinară din 29 ianuarie 2026, un pachet de decizii privind organizarea și prestarea serviciului public de transport urban de persoane pe teritoriul municipiului Ungheni:

- Regulamentul privind organizarea și prestarea serviciului public de transport urban de persoane pe teritoriul municipiului Ungheni;
- Programul de transport rutier în municipiul Ungheni;
- Metodologia de calcul a tarifelor pentru serviciile regulate de transport rutier de persoane în trafic municipal în municipiul Ungheni;
- Tariful de 6 (șase) lei, pentru serviciile regulate de transport rutier de persoane în trafic municipal în municipiul Ungheni;
- Contractul de gestiune directă a serviciului public de transport rutier de persoane în trafic municipal, încheiat cu SRL „Servicii Comunale Ungheni”, unicul fondator al căruia este Consiliul Municipal Ungheni.

De asemenea, SRL „Servicii Comunale Ungheni” deține infrastructura necesară pentru exploatarea mijloacelor de transport: boxe pentru autobuze și microbuze, spălătorie, fosă ecologică pentru apele uzate, secție mecanică și spații pentru personal.

Serviciul de taxi este oferit de trei operatori, fiecare având caracteristici specifice în ceea ce privește flota și zonele de operare. Piața serviciilor de taxi este dezvoltată și este formată de 3 companii, care au un număr suficient de unități de transport. SRL "Neosertrans" operează cu 11 unități, SRL "Rapidluxtrans", operează cu 4 unități de transport, SRL "Uncom - Grup", operează cu 7 unități de transport.

Starea nesatisfăcătoare a rețelei de străzi contribuie la concentrarea fluxului de călători pe străzile principale. Costul unei călătorii cu taxiul în municipiul Ungheni variază între 40 și 60 de lei pentru o cursă medie în interiorul orașului, în funcție de distanță, operatorul ales și ora comenzii.

Probleme principale asociate cu serviciul de taxi include locația stațiilor de taxi pe trotuare sau în apropierea unor puncte importante de transport, cum ar fi autogara din centrul municipiului Ungheni. Aceasta interferează cu circulația pietonală și creează disconfort atât pentru pietoni, cât și pentru ceilalți participanți la trafic.

Stațiile de transport public. În cadrul proiectului "Comunitatea Mea" (2020-2021), s-au realizat îmbunătățiri semnificative în stațiile de transport public din Ungheni. În prezent, sunt 105 stații, toate dotate cu pavilioane, și 48 stații cu panouri de informații electronice. Aceste modernizări au îmbunătățit semnificativ vizibilitatea și uniformitatea designului infrastructurii în tot municipiul. Totodată există probleme de design a stațiilor de transport public, care presupune protecția limitată împotriva condițiilor meteo nefavorabile. Totodată stațiile nu dispun de platforme adaptate pentru urcarea și coborârea din vehiculele de transport public. Adesea, pavilioanele sunt separate de stradă prin așa numitele zone verzi care de fapt nu sunt altceva decât zone noroioase, ceea ce reprezintă o provocare pentru toți călătorii, în special călătorii cu mobilitate redusă.

O altă problemă este lipsa informațiilor de orientare și direcționare a transportului și lipsa

informațiilor adecvate la stații, absența denumirilor de stații, a hărților cu rețeaua de transport public, dar și a orarelor de circulație creează un obstacol și reduce atractivitatea utilizării transportului public local.

Stațiile „terminus” sunt prevăzute doar pentru un capăt al traseului, și nu dispun de facilități esențiale pentru confortul șoferului și eficiența operațională, cum ar fi spațiu de odihnă și de alimentație cu regim termic adecvat condițiilor meteo.

Panourile de informare instalate la stațiile de transport public sunt un progres, dar necesită integrare într-un sistem mai complex pentru a oferi informații actualizate în timp real.

Analiza situației existente evidențiază importanța implementării tehnologiilor avansate pentru îmbunătățirea experienței utilizatorilor și eficienței generale a serviciilor.

2.5.1.5. Parcățile

În municipiul Ungheni sunt înregistrate 2 parcări auto amenajate, cu o suprafață totală de 900 m² și o capacitate de 150 de locuri. Deși au fost realizate proiecte care au contribuit la extinderea capacității de parcare, în continuare în multe zone lipsesc locurile delimitate corespunzător, ceea ce îngreunează circulația transportului, afectează securitatea traficului și nu asigură condiții adecvate pentru pasageri și transport.

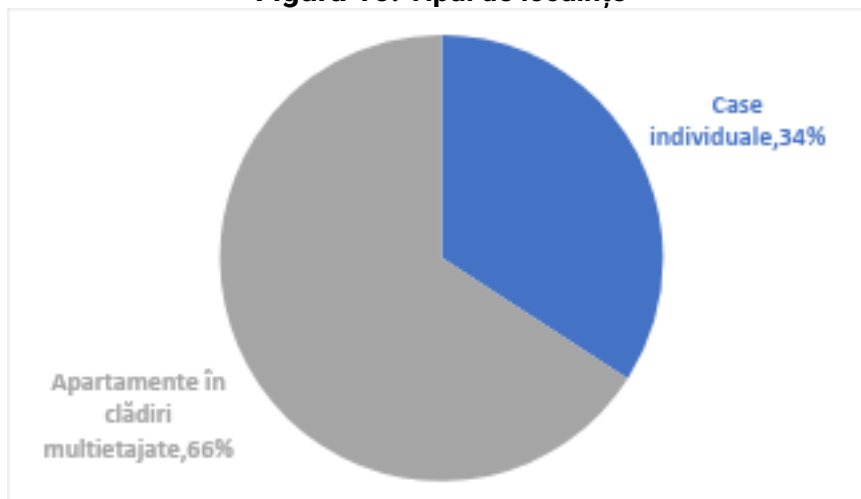
Pentru a îmbunătăți sistemul de transport este necesară, într-o prima etapă, sistematizarea parcărilor. Este oportun să se studieze posibilitatea creării unor locuri de parcare pentru staționarea pe perioade limitate a automobilelor.

2.5.2. Portofoliul de locuințe

Locuința este o componentă socio-economică, care influențează performanțele altor domenii. Toate activitățile ce țin de locuință, inclusiv întreținerea și construcția locuințelor noi, constituie un factor important în economie și activitățile social utile.

Conform datelor disponibile, la 01.01.2025 suprafața totală a fondului locativ a municipiului Ungheni constituia 890,112 mii m², din care 427,288 mii m² revin apartamentelor din blocuri și 462.824 mii m² caselor individuale. Fondul total de locuințe în or. Ungheni este de 12997 de case (locuințe), din care 4434 de unități case individuale (34%) și 8563 apartamente(66%) în clădiri-bloc.

Figura 10. Tipul de locuințe

Sursa: primăria mun. Ungheni

Suprafața medie a unei locuințe este de aproximativ 70,1 m². Având în vedere că populația mun. Ungheni numără 26,5 mii de locuitori, localitatea înregistrează un număr mediu, de cca 2,1 persoane per casă/apartament, iar unei persoane îi revine, o suprafață de cca 33,6 m², ce este peste media pe țară (25 m²/persoană).

Cea mai mare parte a fondului locativ existent a fost construită în anii 60-90 ai secolului XX. Municipiul Ungheni deține 184 blocuri comune, dintre care cu 2-3 et. – 60 case, cu 4-5 et. – 68 case, cu 6- 9 et. – 56 blocuri.

Tabelul 33. Numărul blocurilor locative construite în diferite perioade de timp

Anul construcției	Până în 1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2010	2011-2013	2014-2025
Numărul blocurilor	29	41	42	44	9	6	1	12

Sursa: primăria mun. Ungheni

Zona locativă a municipiului este divizată în 6 sectoare, după cum urmează:

- **Berești** – reprezentat prin case cu 1-2 niveluri cu lot pe lângă casă;
- **Tineretului** – sector cu clădiri noi cu 5-9 niveluri;
- **Centru** – acest sector include clădiri administrative, fondului de locuințe reprezintă case individuale și clădiri-bloc, cu 5-9 niveluri;
- **Ungheni Vale** – reprezentat prin case cu 1-2 niveluri cu lot pe lângă casă;
- **Ungheni Deal** – reprezentat prin case individuale cu lot pe lângă casă;
- **Dănuțeni** - reprezentat prin case individuale cu lot pe lângă casă (70%), clădiri-bloc cu 2-5 niveluri suprafața totală.

Privatizarea locuințelor de stat a contribuit la creșterea fondului locativ aflat în proprietate privată. La începutul anului 2025, fondul locativ privat constituia 99,8 %, iar fondul locativ proprietate publică – 0,2 %. Numărul total de locuințe private, inclusiv case individuale, este de 12 962 unități, iar al locuințelor publice – de 35 unități. Fondul locativ public este format, din locuințe care nu au fost privatizate și sunt amplasate în blocuri locative cu 5-9 niveluri.

Starea fizică a blocurilor de locuit este satisfăcătoare, majoritatea blocurilor au fost construite în anii 1970-1990. Blocurile locative cu 2-3 niveluri au fost construite în perioada anilor 1950-1970, au o suprafață totală de 61,0 mii m² și necesită reconstrucție și reparație.

În același timp terenul comun din adiacența caselor multietajate se folosește impropriu și neglijent. În multe zone, în special acolo unde edificiile au un statut nedefinit, spațiile verzi, locurile de joacă și sport nu sunt amenajate.

Fondul de locuințe privat este format din case de locuit individuale, apartamente privatizate și locuințe cooperatiste. Casele individuale și locuințele din cadrul Cooperativelor de construcție a locuințelor (CCL) au fost edificate din contul economiilor și creditelor bancare. În mun. Ungheni există 3 blocuri cu 9 etaje cu statut de CCL.

Administrația publică locală nu ține registrul imobilelor în vânzare sau a solicitărilor de imobile, dar duce evidența proprietarilor de imobile, pentru a asigura colectarea impozitului pe imobil. Administrația publică locală organizează licitații de vânzare sau locațiune a imobililor proprietate publică, în corespundere cu legislația în vigoare a Republicii Moldova.

Pentru stimularea finanțării, ținând cont de principiile de piață ale sectorul de locuințe, este necesară o creștere economică la nivel național, care va genera micșorarea inflației, ridicarea nivelului de salarizare, stabilitate economică, o bază juridică adecvată. Piața imobiliară este influențată de starea economică generală, oportunitățile de angajare pentru tineri. În prezent municipiul Ungheni nu dispune de spații locative sociale, utilizabile pentru tineri specialiști sau alte necesități.

Politici locale privind locuința. Dezvoltarea orașelor se bazează pe politici urbane coerente, care oferă cadrul pentru o extindere armonioasă a infrastructurii sociale și edilitare, dar și reabilitarea anumitor zone industriale sau rezidențiale care se află în criză. Municipiul Ungheniul are propriile motive pentru a recurge la formularea și implementarea unei politici de locuire.

Construcția de locuințe noi se bazează aproape în întregime pe valorificarea terenurilor. Altfel, politica de locuințe nu poate fi elaborată în afară ori separat de accesul la terenuri. La momentul actual, Municipiul se confruntă cu insuficiența de terenuri pentru construcții de locuințe.

Printre problemele importante a municipiului poate fi menționat fondul locativ învechit ori chiar degradat, care nu corespunde standardelor de confort și igienă, exigențelor de izolare termică și eficiență energetică.

În același timp, economia de piață dezavantajează persoanele social-vulnerabile și persoanele cu venit mic, în special tinerii, în cazul procurării locuinței.

Din aceste constatări derivă două politici locative:

- Renovarea fondului locativ și îmbunătățirea calității locuirii;
- Asigurarea accesului la locuințe a persoanelor cu venit mic și tinerilor.

Renovarea blocurilor de locuit are ca scop prelungirea termenului de exploatare a locuințelor din blocurile cu multe niveluri, reducerea consumului și pierderilor de energie, îmbunătățirea condițiilor de trai și aspectului estetic a clădirii.

Construcția locuințelor sociale va facilita formarea fondului de locuințe destinate unor categorii de persoane ale căror resurse nu le permit accesul la locuință sau închirierea unei

locuințe în condițiile pieței. De asemenea este necesar disponibilitatea fondului de locuințe de urgență, pentru cazurile de calamități naturale.

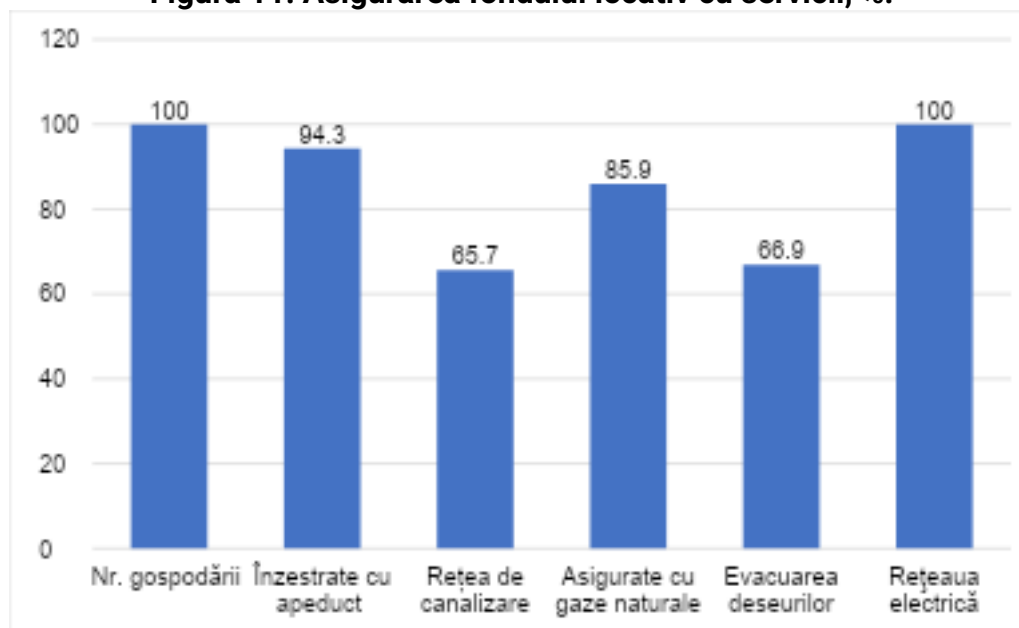
2.5.3. Dotarea fondului locativ cu utilități

Municipiul Ungheni este un centru administrativ, economic, cultural, ce motivează mai multe categorii de cetățeni, pentru a selecta orașul ca loc de reședință, în special familiile tinere, în contextul accesibilității serviciilor publice, inclusiv cele de gospodărie comunală.

Schimbările socio-economice au generat modificarea abordării cu privire la locuire, tipul de locuință, suprafața, accesibilitatea elementelor de infrastructură. Ponderea locuințelor la bloc este de 66% comparativ cu 34% case individuale. Fondul locativ privat constituie 99,8 %, iar fondul locativ proprietate publică - 0,2 %.

Nivelul de asigurare cu utilități a fondului de locuințe a crescut, ce se confirmă prin gradul dotării cu apeduct (94,3%), rețea de canalizare (65,7%) și de gazificare (85,9%).

Figura 11. Asigurarea fondului locativ cu servicii, %.

Sursa: Primăria mun. Ungheni

Majoritatea locuințelor sunt conectate la rețeaua de curent electric, toate blocurile multietajate au linii telefonice și sunt conectate la rețeaua TV și de Internet. Operatorii de telefonie fixă și mobilă au capacitatea tehnică de a presta servicii tuturor solicitanților.

Alimentarea cu energie electrică.

Pentru alimentarea cu energie electrică la tensiune de 110 și 35 kV municipiul Ungheni este racordat la rețeaua Moldelectrica. Exploatarea rețelelor de medie tensiune (6, 10kV), precum și de tensiune joasă este asigurată de operatorul de distribuție SA „Red-Nord”. În partea de Nord a municipiului este amplasată stația de transformare 110/35/10kV Ungheni, alimentată prin liniile de înaltă tensiune LEA 110kV Nisporeni-Ungheni și Fălești-Ungheni. Stația este prevăzută cu 2 grupuri de transformare de 16 și 25 MVA. Transformatorul 16 MVA este încărcat de maxim 75%, cel de 25 MVA – 34% în perioada toamnă- iarnă.

De la acesta stație prin liniile de 35 kV sunt alimentate alte două substații: 35/10kV PD-2 Ungheni cu transformare 3,2 și 2,5 MVA, care este încărcată: 3,2 MVA de maxim 66%, 2,5 MVA-72%, și 35/10-6kV Dănuțeni cu grupuri de transformare de 1x 4 MVA și 1x 6,3 MVA. Transformatorul 4 MVA este întrerupt și se afla în rezervă, iar transformatorul 6,3 MVA este încărcat de maxim 48% în perioada toamnă- iarnă.

Substația PD-2 Ungheni este folosită ca punct de distribuție - de la ea pornește o linie de LEA 35kV pe direcția Ungheni – Pârlița - Cornești. În caz de necesitate, prin cuplarea transformatoarelor poate fi adaptată ca substație de transformare.

De la stația de transformare 110/35/10 kV Ungheni sunt alimentate prin cabluri subterane 10 kV 9 puncte de distribuție a energiei electrice, care la rândul lor, alimentează o secție de posturi de transformare prin rețeaua de medie tensiune. Unele din aceste posturi de transformare sunt alimentate direct de la stația de transformare. Din substația 35/10-6kV Dănuțeni sunt alimentate 2 puncte de distribuție, unul la 6kV prin cabluri subterane și aeriene, iar celălalt prin linii aeriene 10 kV. De asemenea din stația 110/35/10 kV Ungheni, pleacă o linie aeriană de 35 kV, care alimentează substația Valea Mare.

Linia aeriană LEA 110kV aflată pe teritoriul municipiului și raionului Ungheni are o lungime de 5 km, iar cea de 35 kV 20 km. Cablurile subterane LES 10 kV se întind pe o lungime de 128 km (cabluri de tip AAB, ASB cu secțiuni de 50-120 mm²), iar cablurile subterane LES 6 kV – 2,42 km (cabluri de tip AAB, ASB cu secțiuni de 120-240 mm²). Liniile aeriene de 10 kV și cele de 6 kV se întind pe lungimile de 21 km și respectiv 2 km (linii.3A-70-120mm²). Starea rețelei de tensiune medie, atât subterane cât și aeriene este satisfăcătoare.

Rețeaua de tensiune medie a localității alimentează 119 posturi de transformare dintre care 47 sunt destinate abonaților casnici (puterea industrială 35 000 KVA). Puterea instalată totală în posturile de transformare este de 77 000 KVA. Aceste posturi de transformare sunt realizate, în majoritate, în construcții de zidarii (tip PCZ), iar cca. 25% sunt înglobate în cabine metalice (tip PTM), sau încorporate în clădiri.

Rețeaua de tensiune joasă este destinată consumatorilor casnici și neindustriali, precum și iluminatul public. În zona de blocuri pentru rețeaua de tensiune joasă se folosesc cabluri cu secțiunea de 4x25-4 x185mm², iar în celelalte zone ale municipiului sunt LEA cu conductor de aluminiu cu secțiunea A25-A95.

Starea rețelelor de tensiune medie și a punctelor de distribuție este satisfăcătoare. Este considerată nesatisfăcătoare starea tehnică a rețelei de joasă tensiune în cartierele vechi. Este necesară schimbarea ei precum și înlocuirea stâlpilor din lemn pe care este poziționată rețeaua aeriană.

În concluzie în municipiul Ungheni nu sunt dificultăți semnificative în alimentare cu energie electrică.

Rețeaua de iluminat public.

Rețeaua de iluminat public pe străzi, intersecții, piețe, se realizează pe piloni din beton (88%) și metal (350 buc.), cu lămpi cu puterea de 250 W(HPM), 100 W(HPS), 75 W(HPS), 25 W (econome) și de tip LED.

Rețelele de iluminat stradal se compun din linii aeriene (88%) și linii subterane (12%), care sunt extinse pe circa 85 km. Comanda iluminatului public se face din punctul de dispecerat de la sediul Secției de Amenajare din cadrul Primăriei municipiului Ungheni.

În ultimii ani s-au implementat mai multe proiecte de modernizare a iluminatului public în cadrul cărora s-au extins rețelele de iluminat public pe o lungime de 17 km și s-au montat circa 800 de corpuri de iluminat de tip LED cu o putere de 30-50 W.

În anul 2021 a fost implementat Proiectul de modernizare a iluminatului public pe întreg teritoriul municipiului Ungheni cu suportul financiar (credit) al *Corporației Financiare Nordică de Mediu (NEFCO)*, care prevede schimbarea tuturor corpurilor de iluminat cu becuri incandescente cu LED-uri (2700 corpuri de iluminat).

Mentenanța iluminatului stradal este asigurată de către Secția de Amenajare din cadrul Primăriei municipiului Ungheni.

Rețeaua de gazificare. Gazificarea orașului a început în anul 2003. În prezent alimentarea cu gaz a orașului este realizată din 2 surse: conducta magistrală Nisporeni-Ungheni și Bălți-Ungheni cu diametrul 110 mm, cu o capacitate sumară de 1200 m³/oră. Lungimea actuală a rețelilor este de 140,061 km, inclusiv: conducte de gaz cu presiune medie – 40,264 km, conducte de gaz cu presiune joasă – 99,797 km.

Alimentarea cu gaze naturale a municipiului Ungheni este asigurată de întreprinderea SRL „Ungheni-Gaz” de la 4 puncte de control de gaz tip GRP (nr.1; nr.2; nr.3 и nr.4), care sunt conectate la stația de furnizare a gazului a satului Mănoilești (GPS) prin conducte de gaze de înaltă presiune. GRP nr.1; nr.2 și nr.4 reduc presiunea de intrare de la înaltă la medie. GRP nr.3 reduce presiunea de intrare de la înaltă la joasă.

Pentru asigurarea securității și posibilitatea lucrărilor de deservire sunt instalate 4 stații de deconectare a rețelei de presiune înaltă și 36 de stații de deconectare a rețelei de presiune medie. Protecția rețelei contra proceselor de coroziune electrochimică este asigurată de 5 stații catodice și 131 de protectoare. Evidența consumului de gaze se face de către 4 noduri instalate la cele 4 stații de reglare a presiunii. Partea principală a rețelilor este de presiune înaltă, ce majorează trăinicia de asigurare neîntreruptă cu gaz a consumatorilor. În același timp sunt consumatori de gaz lichefiat (sectorul industrial, gospodării particulare).

Consumul de gaz total pe oră prognozat conform „Consumului de gaz pentru prepararea mâncării și apă caldă” (CP G.05.01-2008), „Consumul de gaz pentru Rețeaua de încălzire /termoficare (SNIP 2.04.07-86*), date conform PUG: Pentru clădirile individuale cu 1-2 niveluri - $V_{oră} = 570 \text{ m}^3/\text{oră}$; Pentru clădirile multietajate > 5 niveluri. – $V_{oră} = 158 \text{ m}^3/\text{oră}$; Pentru nevoile gospodărești-sociale - $V_{oră} = 36 \text{ m}^3/\text{oră}$; Pentru nevoile industriale - $V_{oră} = 218 \text{ m}^3/\text{oră}$. Consumul total de gaz prognozat pentru anul 2030 în municipiul Ungheni constituie: $V_{oră} = 982 \text{ m}^3/\text{oră}$.

Alimentarea cu energie termică

Asigurarea energiei termice pentru încălzire în mun. Ungheni se realizează parțial din centrale termice de cartier operat de Întreprinderea SA „Comgaz-Plus”.

Din anul 2002 toate centralele termice aflate la balanța întreprinderii au fost conectate la rețeaua de gaz natural.

Pe parcursul sezonului de încălzire 2024-2025 au funcționat 8 centrale termice dotate cu câte două cazane KCB cu capacități ce variază de la 0,25 MW până la 2 MW, pe bază de gaze naturale, cu o productivitate maximală de aproximativ 15,5 Gcal/h sau aproximativ 67022 Gcal / an.

În anul 2025 de energia termică livrată de către SA "Comgaz-Plus" au beneficiat 43 de apartamente din 2 blocuri locative (cămine) cu 5 etaje, 16 instituții publice, 3 agenți economici și sediul SA "Comgaz-Plus". Energia termică produsă de cele 8 centrale termice a constituit în sezonul 2024-2025 - 4570,59 Gcal, sau 7% din capacitatea de producere a centralelor termice.

- Capacitatea de producere a cazanelor în funcție a constituit – 5,6 Gcal/oră;
- Capacitatea de producere a cazanelor în rezervă constituie – 10 Gcal/h;
- Volumul energiei termice furnizată consumatorilor constituie – 1,1 Gcal/h;
- Rezerva de producere a energiei termice constituie – 14,4 Gcal/oră.

În sezonul de încălzire 2025-2026 au fost puse în funcțiune 7 centrale termice cu capacitatea de producere de 13,88 Gcal/h. În prezent în toate cele 7 centrale termice sînt puse în lucru câte un singur cazan cu puterile cuprinse între 0,25 MW și 1 MW cu capacitatea de producere de 4,74 Gcal/h. Principala problemă, care se atestă la cazane este uzura de 100%.

Sistemul centralizat dispune de rețele magistrale cu o lungime de 8,6923 km. Diametrul țevelor rețelei de distribuție a agentului termic variază de la Ø 50 până la Ø 219 mm. Rețelele termice sunt aeriene și subterane, în canale trecătoare și fără de canale. Aproximativ 80% din țevi au o vechime mai mare de 20 de ani și au izolare din poliuretan, iar 20 la sută din rețele au o vechime mai mare de 30 de ani. Starea rețelelor este apreciată ca satisfăcătoare.

Prețul de livrare în anul 2025 a fost același pentru toate categoriile de consumatori și a constituit 3603 lei/Gcal (fără TVA) sau 3,098 lei/kWh (fără TVA). Pierderile sistemului de termoficare au constituit în anul 2025 - 622,93 Gcal, sau 15,12% din totalul produs.

Conform Hotărârii .ANRE Nr.77 din 12.02.26 privind ajustarea tarifului pentru energia termică livrată consumatorilor a fost aprobat tariful de 2980 lei/Gcal (fără TVA) sau 2,56 lei/kWh (fără TVA), cu 17,3% mai mic comparativ cu anul 2025.

Cele mai mari probleme întâlnite la rețelele de distribuție nereabilite ale agentului termic sunt:

- coroziunea exterioară datorată distrugerii izolației termice și coroziunea interioară a conductelor;
- spurgeri de conducte;
- lipsa instalației de detectare a umidității pe lungimea rețelelor și depistarea întârziată a spărturilor;
- lipsa posibilității reglajului hidraulic la consumatori (bloc/scara/locuință), ceea ce determină supraîncălziri în unele locuințe și subconsum în altele.

Pentru modernizarea cazangeriilor existente, este necesar:

- instalarea cazanelor cu randament ridicat, dotate cu echipament automatizat și

- electronic de securitate și funcționare fără incidente, cu sistem electronic de reglare a graficului temperaturii agentului termic după temperatura aerului exterior și regimului de lucru a cazangeriei în timpul zilei;
- echiparea cazanelor cu arzătoare modulare de gaz cu un coeficient scăzut de emisie a gazelor și substanțelor nocive;
 - montarea sistemului de control și automatizare;
 - montarea instalațiilor de tratare chimică a apei.

Majoritatea populației municipiului Ungheni, care locuiește în blocuri multietajate și case particulare la sol folosesc pentru încălzirea locuințelor cazane autonome pe baza gazelor naturale, dar mai sunt gospodării care folosesc combustibil fosili: lemne, cărbune, brichete. În scopuri menajere, de asemenea, se folosește gazul lichefiat (LPG), preponderent în casele particulare la sol, dar mai există și blocuri locative (cămine, blocuri locative din anii 1960) în care nu a fost prevăzută alimentarea cu gaze naturale. Pentru aceste blocuri locative politica APL este de a elabora proiecte tehnice și a construi rețele de distribuție a gazelor naturale de presiune medie.

Unii agenți economici au în dotare și proprietate module termice care produc agent termic pentru necesitățile proprii, majoritatea consumând gaze naturale .

Pe domeniul asigurării cu energie termică a instituțiilor publice, perspectiva este de a diversifica sistemele de termoficare. Astfel pe parcursul anilor 2017-2019 au fost implementate proiecte de construcție a modulelor termice (cazangerii) la trei instituții publice, Palatul de Cultură, grădinița „Licurici” și grădinița „Andrieș”, în bază de gaze naturale, iar la ÎM ”Servicii Comunale Ungheni” în anul 2016 a fost pusă în funcțiune cazangeria pe bază de biomasă prin intermediul Proiectului „Energie și Biomasă în Moldova”.

2.5.4. Infrastructura de alimentare cu apă și de canalizare

2.5.4.1. Alimentarea cu apă

Municipiul Ungheni, care este cea mai mare localitate urbană din Regiunea de Dezvoltare Centru și are cel mai ridicat nivel de asigurare cu servicii de alimentare centralizată cu apă. Acoperirea cu servicii de alimentare cu apă în municipiul Ungheni constituie cca 96% (aproximativ 15 mii consumatori), ceea ce este peste media pe orașe din Regiunea de Dezvoltare Centru (75%) și cei naționali (54,6%).

Responsabilitatea privind furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare la nivel de oraș este delegată SRL „APĂ-CANAL UNGHENI”, care a fost creată în urma reorganizării prin transformare a Întreprinderii Municipale „Apă-canal” din Ungheni conform deciziei Consiliului municipal Ungheni nr. 4/2 din 07.06.2024. Fondatorul SRL „APĂ-CANAL UNGHENI” este Consiliul Municipal Ungheni, asociat unic-100%, data înregistrării de stat - 27.06.2024. SRL „APĂ-CANAL UNGHENI” este titularul licenței (reperfectată la 27.07.2024) Seria A MMI Nr. 000206 eliberată de ANRE la 30.07.2015. Genul de activitate prestarea/furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare la nivel de oraș și sat.

Număr de consumatori ai serviciului public de alimentare cu apă pentru anul 2025 a fost de 15 140 consumatori dintre care 5 117 sau 33,8% consumatori doar a serviciului de

aprovizionare cu apă. Consumatorii casnici sunt în număr de 14 559 dintre care 8 565 apartamente (94 doar apă) și 5 843 case individuale (3 971 doar apă). Consumatori non-casnici sunt în număr de 638, dintre care 116 doar furnizarea de apă, 522 consumatori, furnizare de apă și servicii de canalizare.

Principala sursă de alimentare centralizată cu apă în orașul Ungheni și localitățile Zagarancea și Semeni sunt apele de suprafață – râul Prut. Alimentarea cu apă din râul Prut este reglementată de mai multe acte legale naționale și internaționale. În acest sens, Republica Moldova a semnat Convenția Apă UNECE și are acorduri transfrontaliere internaționale pentru gestionarea resurselor de apă cu România și Ucraina. Conform datelor CSP, în mun. Ungheni există 226 de fântâni de mină și 6 izvoare, dintre care sunt amenajate 96% din fântâni și 67% din izvoare, folosite ca sursă de apă pentru necesitățile gospodăriilor particulare. Calitatea apei din aceste fântâni nu corespunde normelor sanitare la parametrii conținut de fluor și duritate.

Consumul de apă.

Conform indicilor principali al activității de producție și financiare pentru anul 2025, SRL „APĂ-CANAL UNGHENI” a captat din surse de suprafață (râul Prut) 1632,5 mii m³ de apă, comparativ cu 1560,0 mii m³ de apă pentru anul 2024. Volumul apei realizate consumatorilor a constituit 1202,6 mii m³ în anul 2025, comparativ cu 1229,5 mii m³ în anul 2024. Apa neaducătoare de venit a constituit 429,9 mii m³ sau 26,3% din volumul captat în anul 2025, comparativ cu 330,5 mii m³ sau 21,2% din volumul captat în anul 2024. Pierderile reprezintă aproximativ 6,8 mln lei anual. Volumul pierderilor în urma avariilor a fost în anul 2023 de 167,7 mii m³ sau 11,2% din volumul apei captate.

Conform datelor furnizate cca 73,7% din producția de apă este facturată consumatorilor, dintre care 81,5% populației și 6,3% instituțiilor bugetare și 12,2% agenților economici.

Tabelul 34. Volumul de apă captat și furnizat, mii m³/an.

Indicatori	2023		2024		2025	
	mii m3	%	mii m3	%	mii m3	%
Volumul de apă captată	1499,7	100,0	1560,0	100,0	1632,5	100,0
Volumul de apă furnizată	1176,6	78,4	1229,5	78,8	1202,6	73,7
Apartamente	503,6	42,8	518,9	42,2	517,1	43,0
Case individuale	459,0	39,0	488,8	39,8	462,7	38,5
Instituții publice	72,7	6,2	75,5	6,2	70,4	5,9
Agenții economici	141,3	12,0	146,3	11,9	152,4	12,7
Volum nefacturat	323,1	21,6	330,5	21,2	429,9	26,3
Consum tehnologic	155,4	10,4	158,4	10,2	140,9	8,6
Pierderi în urma avariilor	167,7	11,2	172,1	11,0	289,0	17,7

Sursa: SRL „Apă-canal Ungheni”

Sistemul actual de alimentare cu apă nu asigură și furnizarea de apă industrială, ceea ce duce, evident la consumarea de către agenții economici în scopuri tehnice a apei potabile.

Alimentarea cu apă.

Calitatea apei brute (din râul Prut) este potrivită, după tratare, pentru alimentarea cu apă potabilă a consumatorilor și corespunde standardelor în vigoare în Republica Moldova (HG nr.934 din 15.08.2007 cu privire la instituirea Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al apelor minerale naturale, potabile și băuturilor nealcoolice îmbuteliate”).

Analizele apei potabile livrate se efectuează de către SRL „APĂ-CANAL UNGHENI” zilnic, iar lunar analizele sunt plasate pe pagina web.

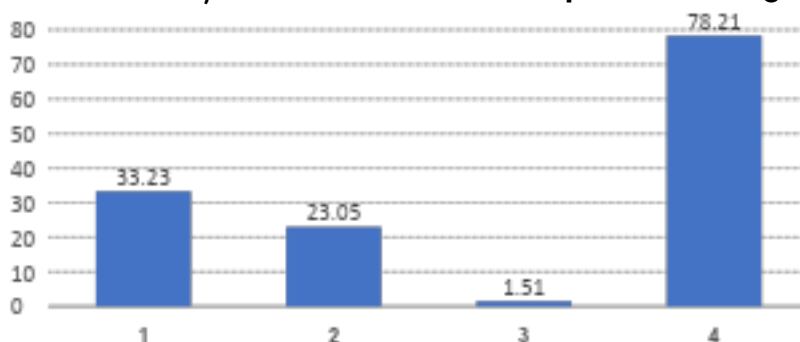
În localitățile deservite de către SRL „APĂ-CANAL UNGHENI” (mun. Ungheni, satele Semeni și Zagarancea) continuitatea serviciilor centralizate de alimentare cu apă este asigurată 24 din 24 ore. Totodată în anul 2025, la furnizarea serviciului centralizat de alimentare cu apă au fost înregistrate 31 de întreruperi planificate cu o durată medie de 8,08 h și 257 întreruperi neplanificate cu o durată medie de 3,27 h.

Consumul mediu specific de apă în mun. Ungheni este de circa 97,3 l/pers/zi, în timp ce consumatorii casnici consumă circa 79,9 l/pers/zi, ceea ce este comparativ cu media națională. Ratele actuale pe țară (inclusiv Chișinău) pentru consumul de apă sunt 102,7 l/pers./zi totală și 80 l/pers./zi pentru consum casnic.

Starea infrastructurii de alimentare cu apă

Lungimea rețelelor de transport și distribuție a apei în mun. Ungheni la 01.01.2026 este de 130,7 km. În localitățile rurale Zagarancea și Semeni lungimea rețelei centralizate de aprovizionare cu apă constituie 9,3 km și respectiv 17,0 km. Rețelele sunt construite din oțel, fontă, azbociment și HDPE, cele mai vechi rețele fiind construite în anii 70-80 ai secolului XX. În localitățile Semeni și Zagarancea rețelele sunt construite din polietilenă de înaltă densitate (HDPE). Diametrul maxim al conductelor este de 600 mm. Gradul de uzură a rețelei de alimentare cu apă în mun. Ungheni poate fi apreciat la moment ca satisfăcător.

Figura 12. Starea rețelelor de alimentare cu apă în mun. Ungheni, km

Sursa: SRL „Apă - canal Ungheni”.

Gradul avansat de uzura a conductelor din oțel (24%), fontă (17%) sporesc impurificarea apei și produc cele mai multe pierderi. Una din măsurile de remediere a acestei situații și de mentenanță a rețelelor este înlocuirea țevelor din materiale tradiționale învechite cu cele din polietilenă care au un termen mai mare de exploatare și parametri igienico – sanitari superiori.

Alimentarea cu apă a localității Zagarancea se efectuează printr-o conductă cu diametrul de 200 mm (HDPE), iar alimentarea cu apă a localității Semeni se realizează printr-o conductă cu diametrul 140 mm (HDPE).

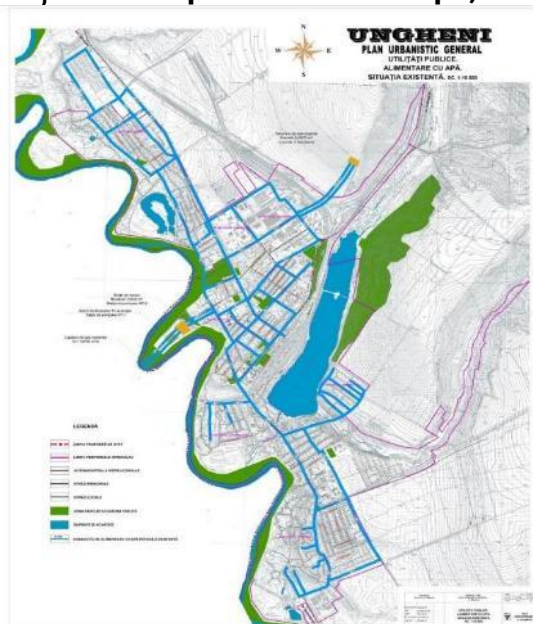
În ultimii ani a fost implementat proiectul investițional ”Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în or. Ungheni, s. Zagarancea, s. Semeni si s. Petrești”. În Faza I al acestui proiect, finanțat de GIZ în sumă de €2,9 mln. , a presupus reabilitarea a 12,4 km de apeduct, extinsă cu 5,4 km rețele de apă și 5,6 km rețelele de canalizare.

Urmare a colaborării cu Programul EU4 Moldova, a fost reabilitat apeductul magistral pe strada Națională a mun. Ungheni. A fost reabilitată și artera principală, care asigură furnizarea apei spre cartierele Dănuțeni, Ungheni Deal, Ungheni Vale, ce exclude devieri de presiune în rețea, totodată s-au micșorat pierderile tehnologice.

De asemenea operatorul regional SRL „APĂ-CANAL UNGHENI” a fost dotat cu un sistem modern de automatizare – SCADA (Sistem de Supraveghere, Control și Achiziție de Date), care permite monitorizarea în timp real, colectarea datelor și controlul de la distanță al rețelei de apă și canalizare. Această investiție contribuie la optimizarea consumului de energie, reducerea pierderilor și îmbunătățirea calității serviciilor furnizate populației. Sistemul SCADA a fost inaugurat pe data de 4 aprilie 2025, în cadrul programului „EU4Moldova: Regiuni-cheie”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de PNUD și UNICEF.

Monitorizarea manuală și controlul telefonic al zonelor de presiune generau ineficiențe, costuri operaționale ridicate și pierderi semnificative de energie. Astfel, sistemul SCADA permite economii la energia electrică de până la 30%, iar cheltuielile pentru intervenție se reduc până la 60%.

Figura 13. Rețeaua de aprovizionare cu apă, mun. Ungheni.

Sursa: PUG 2014-2030.

Noul sistem de monitorizare include un dispecerat de comandă și control, dotat cu server performant, echipamente IT și software de ultimă generație. În 15 locații – stațiile de pompare a apei, stația de tratare, stațiile de pompare de suprapresiune și cele de pompare a apelor uzate – sunt instalate senzori și echipamente de monitorizare și control, asigurând o gestionare eficientă a rețelei. Datele sunt transmise printr-o rețea securizată, ceea ce sporește siguranța și eficiența operațională a sistemului.

Integrarea sistemului SCADA, împreună cu extinderea rețelei de apeduct în zonele rurale, contribuie la protejarea resurselor subterane și la asigurarea unui acces constant la apă potabilă sigură. Noua infrastructură permite conectarea a 28 de comunități rurale la rețeaua

centralizată de alimentare cu apă, reducând dependența de apa din fântâni și diminuând în mod semnificativ riscul de boli transmise prin apă în aceste comunități.

Valoarea totală a investițiilor, care include implementarea sistemului SCADA, construcția rezervorului și instalarea a 1000 de apometre, a fost de peste 500 mii de euro.

Sistemul public centralizat de alimentare cu apă potabilă din municipiul Ungheni include localitățile rurale Zagarancea și Semeni și este compus din:

- Stație de captare a apei brute;
- Stație de tratare a apei;
- 2 stații de pompare a apei (brută și potabilă);
- 2 rezervoare de apă potabilă cu volum de 600 m³;
- 1 rezervor de apă potabilă cu volum de 1000 m³;
- 2 rezervoare de apă potabilă cu volum de 3 mii m³ (nefuncționale).

Mun. Ungheni este asigurat cu apă prin intermediul unei **stații de captare** a apei din râul Prut construită în anul 1972 și reconstruită în anul 2004, cu o capacitate de 12,7 mii m³/zi. Apa se captează prin intermediul a 2 conducte de absorbție (conducte sifon) cu diametrul de 500 mm și se pompează cu ajutorul SP-1 spre stația de tratare prin 2 conducte de refulare din oțel cu diametrul de 400 mm. În SP-1 sunt instalate pompe FA 15.84 DEMI-250/20 (2 buc.), SEWATEC K200-4006-SEN 225M04 (1 buc.) și pompă SD 250/22,5 (1 buc.). Din cauză decalajului consumului de apă, în diferite perioade ale anului, pe parcursul anului se utilizează consecutiv agregatele de pompare.

Stația de tratare a apei a fost construită în anul 1972. În anul 2012 a fost reabilitată clădirea și instalațiile stației de tratare a apei. Capacitatea de proiect a stației de tratare fiind de 12,7 mii m³/zi, dar se utilizează în proporție de aproximativ 30% la valoare de 4 - 6 mii m³/zi. Pentru evidența volumului de apă captat din râul Prut sunt prevăzute 2 instalații de contorizare la intrare în stația de tratare.

Procesul de tratare este clasic pentru sursele de suprafață. Apa se amestecă cu reactivi pentru coagulare în 2 amestecătoare verticale, se decantează în 4 decantoare longitudinale și se filtrează în 4 filtre rapide. După tratare apa potabilă este înmagazinată în rezervoare de apă potabilă, unde are loc procesul de dezinfecție cu clor. Starea tehnică a stației de tratare este satisfăcătoare. Un nivel înalt de uzură au conductele din metal, care necesită a fi înlocuite. Pe termen mediu și lung sunt necesare investiții pentru înlocuirea elementelor din metal, vane, pompe, etc. Operatorul estimează un necesar de investiții de circa 16 mil. lei pentru stația de tratare. La finele anului 2025 s-a demarat lucrările de reabilitare a rețelilor, armăturilor și utilajele interioare dintre instalațiile de tratare a apei și conductele exterioare de aspirație și refulare a apei de pe teritoriul stației de tratare.

Stațiile de pompare. Pe lângă stația de pompare a apei brute SP-1 mai există și o stație de pompare (SP-2), care pompează apa potabilă din rezervoarele de 2200 m³ (2x600 m³ și 1x1000 m³) de pe teritoriul stației de tratare în rețeaua de distribuție a apei. Această stație de pompare este dotată cu 4 grupe de pompe. Cele mai recent instalate sunt pompele de tip WILO NP 80/200 (5 buc.). Acest grup de pompe asigură presiunea în rețeaua de distribuție pentru majoritatea consumatorilor din mun. Ungheni și localitatea Zagarancea. Grupul de pompe WILO a fost montat în anul 2004 și în termen mediu va necesita înlocuire.

Pentru unii consumatori din blocurile mai înalte sau situate la cote mai ridicate sunt prevăzute 11 stații de pompare hidrofor (stații locale de ridicare a presiunii). Asigurarea presiunii necesare a apei la robinetele consumatorilor din localitatea Semeni se efectuează prin intermediul unei stații de pompare, construită în anul 2016 și reabilitată tehnic în 2025, care pompează apa într-un turn (castel) de apă de 50 m³. Astfel s. Semeni este asigurat cu presiunea și debitul necesar nevoilor consumatorilor în orice timp a anului.

Rezervoarele de apă potabilă de pe teritoriul stației de tratare sunt singurele rezervoare în funcțiune (2x600 m³ și 1x1000 m³). În anul 2022 - 2023, cu sprijinul programului „EU4Moldova: Regiuni-cheie”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de PNUD și UNICEF, la stația de tratare a apei a fost construit un rezervor de stocare a apei potabile de 1000 m³, ce permite o securitate maximă în ceea ce privește asigurarea cu apă potabilă a populației.

Este de notat faptul că un rezervor de 600 m³ are grad de uzură avansat și prezintă risc sporit de exploatare și întreținere. Necesită reparație capitală în valoare estimativă de 1, 5 mln lei. Starea tehnică a celorlalte două (1x600 m³ și 1x1000 m³) este satisfăcătoare. În sistemul de alimentare cu apă a mun. Ungheni mai există încă 2 contrarezervoare subterane de acumulare a apei cu volum de 3000 m³ fiecare, amplasate în localitatea Elizavetovca, care în prezent nu se exploatează.

De asemenea există o stație de tratare a apei subterane în Cartierul Berești cu o capacitate de 2,76 mii m³/zi. Din cauza stării tehnice precare și faptului că sistemul de alimentare cu apă de suprafață asigură în totalitate necesarul mun. Ungheni, fântânile arteziene și stația de tratare menționată sunt conservate și nu se utilizează.

Ca urmare a extinderii rețelelor de alimentare cu apă la nivel de raion, este necesar construcția încă unui rezervor de apă potabilă de 1000 – 1500 m³ pe teritoriul stației de tratare.

2.5.4.2. Infrastructura de canalizare

Acoperirea cu servicii centralizate de canalizare în municipiul Ungheni este de cca 56%, ceea ce este peste media pe orașe din Regiunea de Dezvoltare Centru (44%). În ultimii ani au fost construite, din donații externe, peste 13,8 km de noi rețele. În anul 2022, a fost finalizat unul dintre cele mai mari proiecte, fiind construite peste 8 km de rețele de canalizare într-un sector foarte compact din Danuțeni, cu investiții de peste 55 de milioane de lei. Deși anterior, în cadrul întâlnirilor cu cetățenii, se cerea insistent construirea unui sistem centralizat de canalizare, acum potențialii beneficiari nu valorifică oportunitatea de racordare a gospodăriilor. De la darea în exploatare a rețelelor de canalizare respective, cei ce s-au racordat constituie circa 40,8 % din numărul total al potențialilor consumatori. Este de menționat că din bugetul local a fost achitată contribuția, pentru a-i scuti pe locuitori să contribuie, așa cum se practică în majoritatea localităților unde se construiesc rețele de apă și canalizare.

Localitățile Zagarancea (1.557 locuitori) și Sinești (1.321 locuitori) nu dispun de sisteme de canalizare, dar sunt planificate de a fi conectate la sistemul de canalizare al mun. Ungheni.

La nivelul raionului Ungheni, doar 20% din gospodăriile au acces la sisteme centralizate de canalizare, inclusiv 56% în zona urbană și 0,4% - în zona rurală. După acest indicator, raionul

se clasează sub media națională de 23,1%, dar peste media pe Regiunea de Dezvoltare Centru (9,1%).

În municipiul Unghenii la sistemul de canalizare sunt conectate toate blocurile cu multe etaje (8489 apartamente) și 938 case particulare ce reprezintă 16,2% din numărul total de gospodării casnice la sol (5802 case particulare). Această situație duce la un grad mare de poluare a apelor de suprafață și la agravarea progresivă a situației sanitare-epidemiologice.

Dinamica evoluției numărului de utilizatori ai rețelei de canalizare se prezintă după cum urmează.

Tabelul 35. Dinamica evoluției numărului de utilizatori a rețelei de canalizare, mun. Ungheni

Indicatori	2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024	2025
Număr Consumatori, inclusiv:	8492	8595	8795	9021	9117	9408	9496	9501
case particulare (curți)	332	352	468	524	583	755	864	938

Sursa: Primăria Ungheni

Urmare a colaborării cu Programul EU4 Moldova, au fost construite noi rețele de canalizare pe 8 străzi din centru și Berești-Vasilica.

Epurarea apei uzate de materialele în suspensie decurge în treapta mecanică (primară) în următoarele instalații:

- deznisipatoare tangențiale (4buc.) – înlăturarea substanțelor în suspensie de proveniență minerală;
- decantoare (8 buc.) – sedimentarea materiilor în suspensie de origine organică.

Etapa biologică este finală în procesul de epurare a apei uzate. Pentru evitarea răspândirii bolilor infecțioase datorită prezenței bacteriilor Coli și diferitor viruși, apa uzată este supusă dezinfectării. La moment însă etapa biologică nu funcționează pe motiv că bazinele cu nămol activat și construcțiile metalice a decantoarelor secundare sunt în stare avariată.

În prezent, calitatea apelor uzate efluente de la stația de epurare a apelor uzate deversate în râul Varșavca nu corespund cerințelor normative în vigoare în Republica Moldova (HG nr. 950 din 25.11.2013 pentru aprobarea Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în corpuri de apă pentru localitățile urbane și rurale) pentru următorii indicatori: azot amoniacal (NH₄⁺), nitriți și nutriți, reziduu uscat și produse petroliere.

În anul 2025 s-au efectuat 36 întreruperi planificate a furnizării serviciului publice de canalizare și 187 întreruperi neplanificate, comparativ cu 194 întreruperi neplanificate în anul 2024.

Stația de epurare a apelor uzate este amplasată la sud de mun. Ungheni la o distanță de 10 km, în com. Valea Mare, care a fost dată în exploatare în a. 1975. Suprafața bazinului de epurare este de 6,08 ha cu o capacitate de 15 mii m³ pe zi, destinată eliminării sau reducerii concentrațiilor a două categorii de substanțe poluante:

- insolubile de proveniență minerală și organică, numite materii în suspensie;

- organice, majoritar solubile, caracterizate printr-un indicator-consum biochimic de oxigen CBO.

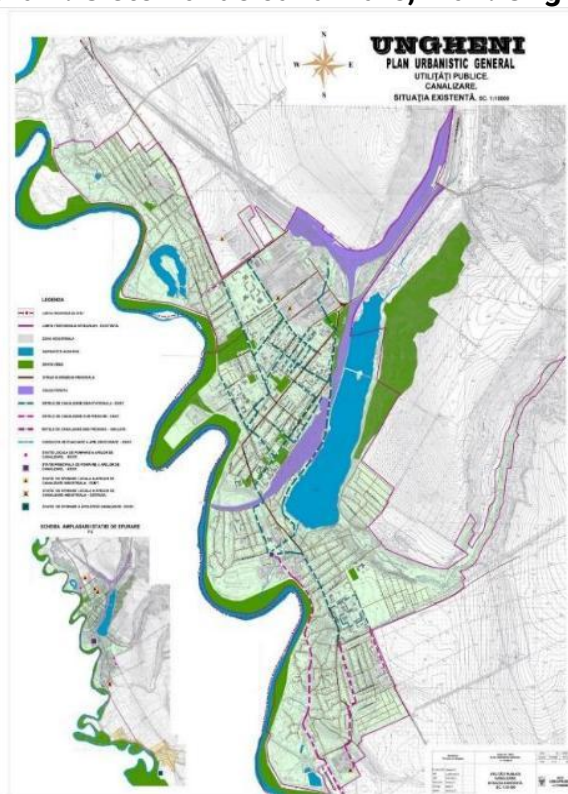
Pe parcursul procesului de epurare se reduce parțial și concentrația altor poluanți: grăsimi, detergenți, săruri de azot și fosfor ș.a.

Stația de epurare a apelor uzate nu dispune de debitmetre pentru măsurarea apelor uzate recepționate, respectiv, volumele apelor uzate epurate se determină prin metode indirecte.

Volumul apelor uzate recepționate și epurate în anul 2025 au fost de 813,7 mii m³ și corespunde cu volumul serviciilor de canalizare facturate. Din cauza lipsei debitmetrelor de apă uzată la stația de epurare nu se poate afirma cu certitudine că în sistemul de canalizare menajer nu pătrund ape pluviale, subterane sau de altă proveniență.

În 2025, **volumul apelor uzate deversate** în mun. Ungheni au constituit 813,7 sau 67,7% din volumul apei facturate (1202,6 m³). Această diferență este argumentată de lipsa conectării gospodăriilor din mun. Ungheni și a localităților rurale Zagarancea și Semeni la sistemul de canalizare, dar conectate la sistemul de aprovizionare cu apă. Consumatorii non casnici (instituțiile publice și agenții economici) dețin o pondere de circa 24,8% din toate apele uzate deversate în sistemul public de canalizare sau 256,8 mii m³, ceea ce este sub media națională (33,2%). De la populație au fost recepționate 555,8 mii m³ sau 75,2% din ape uzate evacuate de la abonați.

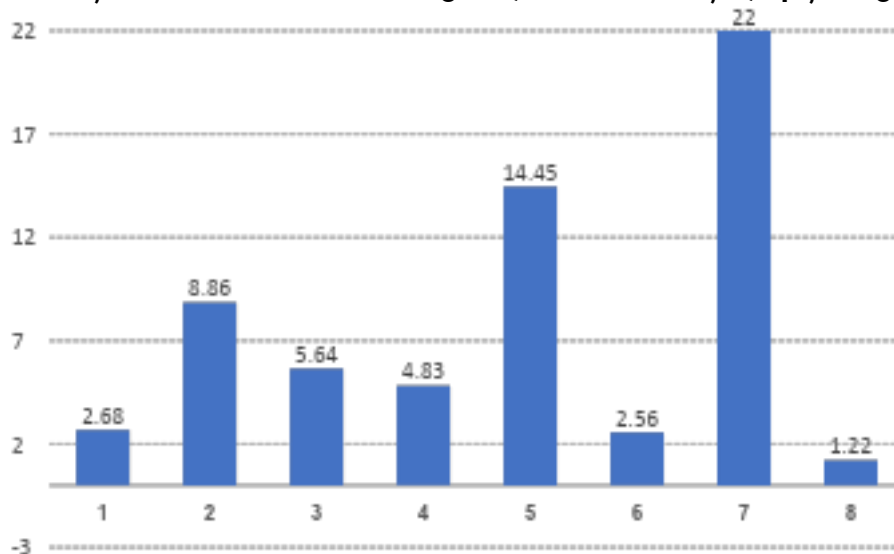
Figura 9. Sistemul de canalizare, mun. Ungheni.

Sursa: PUG 2014-2030.

Rețeaua de canalizare din mun. Ungheni cu o lungime de 80,3 km (situația la 01.01.2026) este cu scurgere gravitațională și este compusă din țevi din beton armat, ceramică, azbociment, fontă, PVC și oțel. O parte din rețelele de canalizare sunt construite pe parcursul anilor 1962 – 1980 (36,46 km sau 59% din rețele) și au un grad relativ înalt de uzură.

Figura 14. Rețele de canalizare mun. Ungheni, anul construcției, tip și lungime (km)

Sursa: SRL „APĂ-CANAL UNGHENI”.

Necesitatea reabilitării rețelelor de canalizare pe termen lung în mun. Ungheni este de aproximativ 20 km, iar de extindere aproximativ 6 km rețele de canalizare.

Rețeaua de canalizare include 3 **stații de pompare** locale a apelor uzate (SPAU-1 din str. Ungureanu, SPAU- 2 din str. Caragiale, SPAU-3 din str. Burebista), care pompează apele uzate la stația principală de pompare. La stația principală de pompare (str. Unghiului), care a fost construită în anul 1974, au fost montate (în anul 2005) 2 pompe de marcă WILO EMU FA 10.94E-318-180. La SPAU-1 sunt montate pompe vechi CM 100/65-250, la SPAU-2 sunt montate pompe de tip WILO EMU FA05.32RFE, iar la SPAU-3 pompe WILO EMU FA05.32E112.

Starea tehnică a stațiilor de pompare este satisfăcătoare, cu excepția bazinului de recepție de la stația principală de pompare, care necesită a fi curățat de nămolul acumulat (de prevăzut măsuri ce ar împiedica colmatarea rezervorului).

Epurarea apelor uzate din mun. Ungheni este prevăzută la o stație de epurare amplasată lângă localitatea Valea Mare, construită în anul 1975 cu o capacitate de 15 mii m³/zi și utilizată la capacitatea de 2,226 mii m³/zi. Stația de epurare preia apele uzate doar de la consumatorii din mun. Ungheni.

Starea fizică a SEAU din mun. Ungheni este precară. La moment funcționează doar treapta mecanică de epurare. Respectiv, apele uzate parțial epurate și deversate în r. Prut prezintă o sursă de poluare pentru râu. Stația de epurare nu dispune de debitmetre la intrare în stație, de aceea nu se poate stabili volumul exact de ape uzate epurate la stație. Se estimează că volumul mediu de ape uzate epurate a fost de 2,2 mii m³/zi. Procesul de epurare prevăzut la SEAU era convențional, ce prevedea treapta mecanică și biologică, cu dezinfectarea apei tratate. Pentru deshidratarea nămolului erau prevăzute platforme de nămol. Actualmente instalațiile SEAU au un grad de uzură foarte înalt. La SEAU funcționează doar treapta mecanică. Respectiv, calitatea apelor uzate deversate nu corespunde cerințelor normative în vigoare.

2.5.4.3. Administrarea

SRL „APĂ-CANAL UNGHENI” dispune de 146 de angajați (situația de 01.01.2026) dintre care 23 personal administrativ, 24 persoane încadrate în activitatea de distribuție, 103 persoane în activități de bază și prestarea serviciilor auxiliare. Ca și majoritatea operatorilor din țară are un număr mare de personal (peste 10 angajați la 1 mie de conexiuni) - 10 angajați/1 mie conexiuni (146 angajați). Efectiv – 146 angajați / 15140 conexiuni (înregistrate la 31.12.2025) x una mie conexiuni = 9,6 angajați la 1000 conexiuni.

SRL „APĂ-CANAL UNGHENI” dispune de 10 specialiști în domeniu, de aceea se poate considera că operatorul urban dispune de personal calificat minim necesar, confirmat prin licențierea operatorului. Aceasta se datorează programului educațional de pregătire a cadrelor pentru operatorii de servicii de AAC, lansat de AMAC în colaborare cu Universitatea Tehnică a Moldovei (UTM) și susținut de donatori (GIZ, etc.).

SRL „APĂ-CANAL UNGHENI” dispune de următoarele echipamente și utilaje: (I) Mașină de intervenție la rețele (1 unitate); (II) Tractor cu remorcă (1 unitate); (III) Mașină de asanare (2 unități); (IV) Mașină pentru curățirea rețelelor de canalizare (1 unitate); (V) Excavatoare (3 unități); (VI) Camioane (1 unități); (VII) Dispozitiv cu ultrasunet de detectare a scurgerilor de apă (1 unitate); (VIII) Debitmetru portabil cu ultrasunet și cu manometre; (IX) Pompe mobile (2 unități), generator (1 unitate), aparate de sudat (3 unități); (X) Echipament de laborator, etc.

SRL „APĂ-CANAL UNGHENI” pe lângă prestarea serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare mai are în responsabilitate și prestarea serviciilor de golire a foselor septice și transportarea apelor uzate.

Tarifele pentru serviciile de alimentare cu apă și canalizare sunt diferențiate pe categorii de consumatori. Sunt în vigoare tarifele aprobate prin Hotărârea ANRE Nr.366 din 28 mai 2025.

Tabelul 36. Tarifele în vigoare pentru serviciile de alimentare cu apă și de canalizare

Denumirea indicatorului	Unitatea de măsură	Apă potabilă	Apă uzată
Tarif pentru consumatorii casnici	lei/m ³	23,54	14,71
Tarif pentru consumatorii non-casnici	lei/m ³	23,54	16,32

Sursa: SRL „Apă-canal Ungheni”

Din punct de vedere financiar, SRL „Apă-canal Ungheni” a înregistrat în anul 2024 pierderi în valoare de 1828 mii lei.

Ponderea apei neaducătoare de venit din volumul de apă captat pentru anul 2024 a constituit 21,2%, fiind în descreștere față de 2023.

În anul 2025 SRL „Apă-canal Ungheni” a înregistrat profit în valoare de 1588,2 mii lei față de pierderile din anul 2024 în valoare de 1 828 mii lei. Ponderea apei neaducătoare de venit din volumul de apă captat pentru anul 2025 a constituit 26,3%, fiind în creștere față de 2024 datorită implementării proiectelor de reabilitare a rețelelor de alimentare cu apă.

Tabelul 37. Dinamica apei neaducătoare de venit.

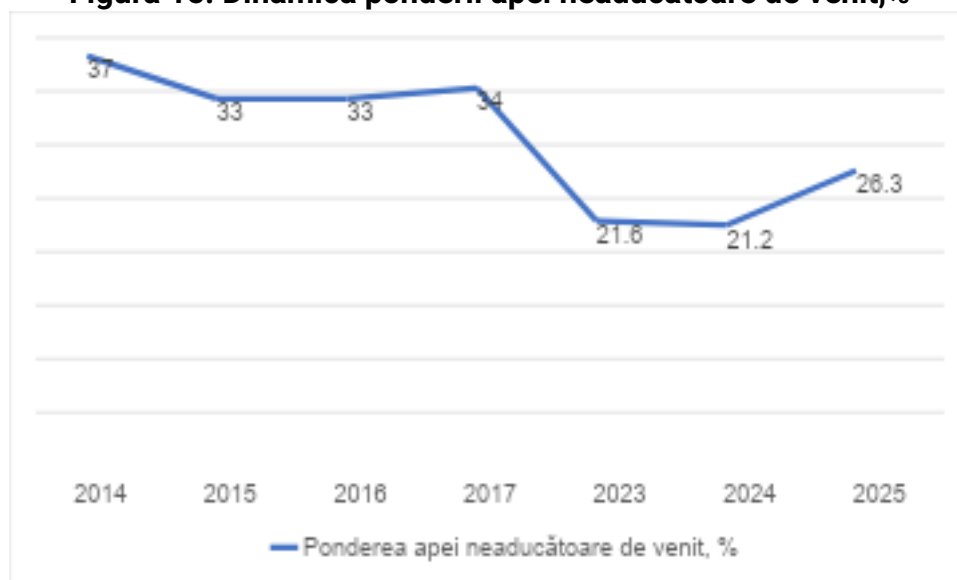
#	Indicatori	2014	2015	2016	2017	2023	2024	2025
1:	Volumul de apă captat, mii m³	1970,0	1958,4	1868,1	1847,1	1499,7	560,0	632,5
2:	Volumul de apă facturat consumatorilor, mii m³	1239,0	1313,5	1258,4	1223,2	1176,6	229,6	202,6
2.1 :	Populație	937,0	1040,1	997,9	941,4	962,6	007,8	079,8
2.2 :	instituții bugetare	105,1	113,6	109,1	115,0	72,7	5,4	0,4
2.3 :	alți consumatori	196,9	159,8	151,4	166,8	141,3	46,4	52,4
3.	Volumul apei neaducătoare de venit, mii m³	731,0	644,9	609,7	623,9	323,1	330,5	329,9
4.	Pondere apei neaducătoare de venit, %	37	33	33	34	21,6	21,2	26,3

Sursa: SRL „Apă-canal Ungheni”

Pentru reducerea pierderilor reale (fizice) de apă se recomandă:

- Identificarea stării conductelor în timpul efectuării reparațiilor curente sau capitale (determinarea materialului, diametrului interior și exterior, starea interioară și exterioară);
- Identificarea porțiunilor de rețea cu grad avansat de uzură și/sau deteriorate;
- Identificarea rapidă a pierderilor de apă ascunse;
- Evidența avariilor/scurgerilor și înlăturarea rapidă a lor.

Figura 15. Dinamica ponderii apei neaducătoare de venit,%

Sursa: SRL „Apă-canal Ungheni”

Măsurile privind reducerea pierderilor de apă aparente (comerciale) pot fi identificate prin gestionarea efectivă a sistemului de alimentare cu apă din municipiul Ungheni. Pentru reducerea pierderilor comerciale de apă se recomandă:

- Identificarea apometrelor defectate și înlocuirea lor;
- Identificarea branșărilor neautorizate la rețeaua de distribuție a apei.

Nivelul de dotare cu apometre este de 98,7% în mun. Ungheni și 100% în s. Zagarancea. Operatorul exploatează contoarele de apă, dar problema majoră este că la nivel local nu există un laborator certificat de verificare metrologică a contoarelor de apă. Contoarele de apă se verifică în mun. Chișinău.

Analiza achitărilor. Datoriile consumatorilor față de SRL „Apă-canal Ungheni” la data de 01.01.2024 au constituit 2 651mii lei, dintre care 58% din creanțe sunt cu termen de până la o lună. Datoriile consumatorilor la data de 01.01.2026 au constituit 3571,6 mii lei, dintre care 84,9 % din creanțe sunt cu termen de până la o lună. Restul creanțelor sunt majoritatea cu termenul de plată de până la 3 luni, iar aproximativ 33,9 mii lei cu termen de până la 12 luni și 63,7 mii lei cu termen de până la 3 ani, iar 58,0 mii lei cu termen de peste 3 ani. Măsurile luate de operatorul AAC față de consumatorii care nu achita facturile includ următoarele: preîntâmpinare, avertizări, deconectări și adresări în instanța de judecată.

În sistemul de aprovizionare cu apă a mun. Ungheni energia electrică se consumă pentru captarea apei din r. Prut, tratarea apei și stațiile de pompare, ce livrează apa în rețeaua de transport și distribuție a apei. Consumul specific de energie electrică în sistemul de aprovizionare cu apă este în scădere și este prezentat în tabelul de mai jos.

Tabelul 38. Consumul specific de energie electrică – apeduct mun. Ungheni

#	Indicatori	2014	2015	2016	2017	2022	2023	2024	2025
1	Energia electrică, mii kWh/an	1354,1	1370,9	1271,4	1206,5	956,0	900,0	969,3	973,5
2	Volumul apei captate, mii m3	1970,0	1958,4	1868,1	1847,1	1468,1	1499,7	1560,0	1632,5
3	Consumul specific, kWh/m3	0,69	0,7	0,68	0,65	0,65	0,60	0,62	0,60

Sursa: SRL „Apă-canal Ungheni”

În sistemul de canalizare a mun. Ungheni energia electrică se consumă pentru pomparea apelor uzate la stațiile de pompare a apelor uzate și la stația de epurare. Consumul specific de energie electrică în sistemul de canalizare este prezentat în tabelul de mai jos.

Tabelul 39. Consumul specific de energie electrică – canalizare mun. Ungheni

#	Indicatori	2014	2015	2016	2017	2022	2023	2024	2025
1.	Energia electrică, mii kWh/an	349,3	303,2	312,5	292,5	274,7	245,5	282,8	293,2
2.	Volumul apei uzate, mii m3	823,8	829,3	816	812,6	792,5	785,4	819,9	813,7
3.	Consumul specific, kWh/m3	0,42	0,37	0,38	0,36	0,35	0,32	0,35	0,36

Sursa: SRL „APĂ-CANAL UNGHENI”

2.5.5. Managementul deșeurilor

Pentru colectarea, transportarea, depozitarea temporară și comercializarea deșeurilor din sticlă și a deșeurilor de echipamente electrice și electronice (DEEE), este autorizată SRL „AVE Ungheni”, conform Autorizației seria 005 nr. 05/2018 din 31.05.2018. De asemenea pe data de 12.09.2023 întreprinderea a primit Autorizația de mediu seria 005 nr. AM 23081101, pentru colectarea deșeurilor municipale. Totodată SRL „AVE Ungheni” deține Autorizația pentru emisia poluanților în atmosferă de la sursele fixe de poluare seria AM nr. 00190 din 03.04.2019, emisă în conformitate cu prevederile Legii nr. 1422/1997 privind protecția aerului atmosferic. Pe data de 26.11.2013 cota-parte a asociatului străin a fost procurată de ÎM „Salubritate-Ungheni”, care a devenit asociatul unic al SRL „AVE Ungheni”.

Activitatea de bază a SRL „AVE Ungheni” cuprinde amenajarea platformelor pentru tomberoane, amplasarea tomberoanelor, colectarea, transportarea, sortarea, păstrarea deșeurilor, transmiterea deșeurilor sortate altor operatori, care valorifică/elimină anumite tipuri de deșeuri. SRL „AVE Ungheni” dispune de bunuri, pe care le gestionează cu drept de proprietate sau care sunt aflate în gestiune economică în baza contractelor de comodat și administrare economică.

Administrația SRL „AVE Ungheni” este localizată în incinta clădirii Primăriei mun. Ungheni, unde folosește încăperi cu o suprafață de 33,6 m², transmise operatorului în baza contractului de locațiune.

În cadrul SRL „AVE Ungheni”, conform statelor de personal aprobate sunt 42 unități, care sunt suplinite de către 41 de angajați (la data de 31.12.2025), dintre care 9 femei (21%) și 33 bărbați (79%).

Administratorul este numit, în baza Extrasului din Registrul de Stat al persoanelor juridice Nr 23169, din data 29.11.2013. Administratorul întreprinderii asigură gestionarea nemijlocită a activității întreprinderii și poartă răspundere materială pentru deciziile adoptate. Managerul este unicul responsabil față de Fondator pentru activitatea întreprinderii.

Organizarea activității la întreprindere este dictată de domeniile de activitate și este distribuită pe următoarele sectoare: tehnic (de colectare și sortare a deșeurilor menajere (24 angajați)) și administrativ (6 salariați), alte domenii.

3.5.5.1. Infrastructura de gestiune a deșeurilor

Patrimoniul întreprinderii este format din bunuri proprii și cele depuse în capitalul social de către asociații companiei (autovehicule, echipamente de birou, software 1C, etc.).

Fondatorul întreprinderii a depus în capitalul social terenul nr. cad. 9201107555, din mun. Ungheni, str. Lacului 1, unde este situat atelierul mecanic, depozitele de lubrifianti, spațiile pentru întreținerea parcului auto.

Pentru activitatea de evacuare a deșeurilor sunt amenajate 40 de puncte de colectare o suprafața totală de 670 m² (10 terenuri a câte 10 m², 20 terenuri a câte 17 m², 10 terenuri a câte 23 m²), care au fost depuse în capitalul social al SRL „AVE Ungheni”, iar alte 42 de puncte de colectare sunt proprietatea dobândită, în total 82 puncte de colectare. Platformele de colectare a deșeurilor au un gradul de amortizare de 70%.

Modernizarea SRL „AVE Ungheni” cu sprijinul programului „EU4Moldova: Regiuni-cheie” a fost inițiat în anul 2021, când a fost achiziționată o autospecială pentru transportarea deșeurilor colectate selectiv. În anul 2022, a fost amenajată o suprafață de 4435 m² pentru parcare mijloacelor tehnice și depozitarea containerelor (zona pentru spălarea recipientelor, Corectat zona de depozitare).

Echipamente și utilaje. În prezent operatorul dispune de 703 containere cu capacitatea de 1,1 m³ pentru deșeuri, 275 pubele cu volumul de 240 litri și 6639 pubele cu volumul de 120 litri. Un număr de 185 containere cu capacitatea de 1,1 m³ pentru deșeuri și 68 pentru PET-uri sunt amplasate pe platformele de colectare a deșeurilor menajere, 3181 tomberoane de 120 litri la casele individuale în mun. Ungheni.

În comuna Valea Mare sunt distribuite 156 containere cu volumul 120 litri, în s. Zagarancea 348 pubele cu volumul de 120 litri și 54 pubele cu volumul de 240 litri, în s. Petrești 131 pubele cu volumul de 120 litri.

Tomberoanele pentru colectarea deșeurilor sunt transmise în folosința beneficiarilor serviciilor de colectare a deșeurilor, conform contractelor încheiate. Beneficiarul este obligat să păstreze containerele primite, sub sancțiunea restituirii valorii acestora, stipulate în anexa la Contract. În cazul rezilierii contractului, beneficiarul trebuie să restituie containerele, primite în folosință.

Unități de transport. La data de 01.01.2025 întreprinderea deținea 14 mijloace de transport, dintre care 8 mijloace de transport speciale, utilizate pentru evacuarea deșeurilor menajere: Scania - 18 m³; Volvo - 18 m³; Volvo - 20 m³; Renault - 16 m³ - 2 buc; MAZ - 18 m³, și Mercedes - 20 m³ - 2 buc. Deși continuă să fie utilizate în procesul tehnologic, 5 autospeciale sunt uzate în proporție de 80%, reieșind din normele de amortizare. De asemenea a fost achiziționat autocamionul Mercedes-Benz cu capacitatea de 3 tone pentru colectarea deșeurilor electrice (DEEE-urilor).

De asemenea, întreprinderea dispune de 1 tractor cu remorcă. Gradul de uzură a tuturor utilajelor este de 100%, dar sunt utilizate în procesul tehnologic.

Urmare a colaborării cu Programul „EU4Moldova: Regiuni-cheie”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de PNUD și UNICEF Moldova, întreprinderea SRL „AVE Ungheni” a beneficiat de un buldozer „Shehva TY 160-3”, care este folosit pentru nivelarea și compactarea deșeurilor la groapa de gunoi, compactarea straturilor de pământ sau altor materiale, utilizate pentru acoperirea deșeurilor și întreținerea gropii de gunoi.

Gropi de gunoi autorizate. Elementele principale a infrastructuri de depozitare sunt: (i) rampa de selectare a materialelor reciclabile și (ii) terenul pentru depozitarea deșeurilor, care se află în s. Cetireni la distanță de 9 km de mun. Ungheni cu o suprafață totală de 9,59 ha. Terenul a fost transmis în administrarea SRL „AVE Ungheni” în baza Deciziei Consiliului orășenesc Ungheni nr. 01/32 din 06.02.2009, contractul fiind aprobat prin Decizia Consiliului orășenesc Ungheni nr. 3/5 din 22.05.2009. Contractul a fost semnat pe data 01.06.2009 și este valabil până la data de 01.06.2034.

Terenul este îngrădit din trei părți cu gard și fâșie forestieră, dar nu are dispozitive de cântărire a deșeurilor, nu este racordat la sistemul de energie electrica. Paza depozitului este asigurată de către 4 persoane. Spre depozitate sunt acceptate deșeuri mixte menajere,

deșeuri din construcții și demolări, deșeuri de la agenți economici. Accesul către depozit este asigurat pe un drum tehnologic pietruit cu lungimea de 3 km.

În prezent operatorul asigură furnizarea serviciilor de evacuare a deșeurilor menajere în mun. Ungheni și 18 localități din componența a 8 Primării din raionul Ungheni (inclusiv municipiu Ungheni). Întreprinderea asigură prestarea serviciilor de colectare a deșeurilor menajere pentru 12,568 consumatori (31410 persoane) dintre care cca 88% în mun. Ungheni, 6% în com. Zagarancea, 3% în com. Sculeni, 2% în com. Valea Mare și 1% în com. Petrești.

Relațiile dintre întreprindere și consumatorii de servicii se referă la: încheierea contractelor cu noii consumatori; prestarea serviciilor de evacuare a deșeurilor; facturarea și colectarea contravalorii serviciilor.

SRL „AVE Ungheni” are un Ghișeu Unic, amplasat în incinta Primăriei mun. Ungheni, care concentrează toate procesele și activitățile de interacțiune cu consumatorii.

SRL „AVE Ungheni” deține un serviciu de dispecerat, care este funcțional în perioada luni-vineri, de la 8:00 la 17:00.

Operatorul nu deține o pagină web. Informarea utilizatorilor serviciului se realizează prin intermediul paginii web a primăriei www.ungheni.md.

Încheierea contractelor. Serviciile de colectare și transport al deșeurilor sunt prestate de către întreprindere în baza contractelor încheiate cu cetățenii, instituții publice și agenți economici. Cea mai problematică categorie de consumatori, cu care nu se poate realiza încheierea contractelor în proporție de 100% sunt persoanele fizice locuitori ai blocurilor multietajate.

Frecvența prestării serviciilor de evacuare a deșeurilor este următoarea:

- De la abonații din blocurile multietajate – în fiecare zi cu excepția zilei de duminică;
- De la abonații la case individuale (la sol) – de două ori pe lună și săptămânal în perioada de vară;
- De la agenții economici și instituțiile publice – la cerere.

În aria deservită de întreprindere deșeurile menajere sunt colectate de pe platforme amplasate în 8 unități administrative: mun. Ungheni, com. Zagarancea, com. Sculeni, com. Valea Mare și com. Petrești, com. Mănoilești, sat. Cetireni, com. Morenii Noi. La data de 01.01.2026, întreprinderea avea încheiate contracte cu 12 568 consumatori (31410-persoane) persoane fizice și aproximativ 750 contracte cu persoane juridice.

Tabelul 40. Sistemul de evacuare a deșeurilor.

Sistemul (tipul: centralizat / individual, evacuarea de la poartă / de pe platforme, gunoști autorizate / neautorizate)	Acoperirea în pers. / gospodării	Calitatea (de la 1 la 7)*	Costul (pentru consumatori, m3)
Centralizat / evacuarea de la poartă / de pe platforme	31410-persoane 12568-gospodarii	5	18.0/per pers/bloc 56.0/gospodărie/case individuale

Sursa: SRL „AVE Ungheni”

Pentru colectarea separată a deșeurilor sunt amenajate 82 de puncte de colectare (platforme), amplasate în municipiul Ungheni, în preajma blocurilor locative. La platforme

sunt colectate separat, prin metoda aducerii, deșeurile menajere, sticle din plastic (PET), hârtie și carton.

Pe fiecare platformă sunt amplasate 3 - 5 containere pentru deșeuri cu capacitatea de 1,1 m³, care au capace de diferite culori:

- albastru - pentru deșeurile menajere;
- galben - pentru colectarea plasticului;
- roșu - pentru hârtie.

Figura 16. Platformă de colectare selectivă a deșeurilor

Din primăvara anului 2022, sistemul de monitorizare video este funcțional, fiind amplasat la cele mai mari platforme de colectare a deșeurilor din municipiu. De asemenea, la șase autospeciale a fost instalat sistemul GPS, datorită căruia s-au micșorat cheltuielile de carburanți. Implementarea sistemului GPS la autospeciale a facilitat monitorizarea graficului de lucru și activității șoferilor, a promovat conduita responsabilă în trafic, dar a și generat automat foile de parcurs privind consumul de carburant și rutele efectuate de autospeciale. În anul 2023, în comparație cu anul 2022, consumul de carburant s-a redus de la 51 365 litri la 48 437 litri, iar datorită sistemului GPS, consumul de combustibil pe distanța de 100 km pentru fiecare autocamion s-a redus. Implementarea acestor sisteme a fost realizată cu suportul programului „EU4Moldova: Regiuni-cheie”, implementat de PNUD și UNICEF.

La data de 01.01.2025, mun. Ungheni avea o populație de 34.833 de locuitori, 14.441 gospodării, inclusiv 7.799 apartamente la bloc, iar gradul de acoperire cu servicii de evacuare a deșeurilor este de aproximativ 67%. Majoritatea populației beneficiază de acces facil la platforme, care sunt amplasate în adiacența spațiilor locative.

3.5.5.2. Modalitatea de prestare a serviciului

Colectarea deșeurilor se face fie prin **metoda aducerii** deșeurilor menajere la un punct fix de colectare (platforma) și **din poartă în poartă** pentru gospodării individuale, de unde sunt preluate de mașinile speciale și transportate la gunoiștea municipiului Ungheni.

Colectarea deșeurilor este efectuată cu ajutorul a 8 autospeciale, care sunt echipate cu sisteme de basculare a pubelelor și containerelor, cu instalație de compactare.

Modalitatea colectării deșeurilor în zona blocurilor cu apartamente este din puncte fixe, de unde gunoiul este colectat zilnic, tariful pentru rezidenții apartamentelor fiind de 18 lei / persoană. Deșeurile în zona caselor individuale din mun. Ungheni și localitățile rurale deservite sunt colectate conform traseului/rutei prestabilite și doar în baza contractelor încheiate la un tarif de 56 lei/gospodărie, frecvența fiind de 2 ori pe lună, iar în perioada de vară săptămânal.

Deșeurile menajere colectate în containere cu volumul 1,1 m³ de la platformele de colectare și de la casele individuale sunt preluate de mașinile speciale și transportate la depozitul din s. Cetireni, care se află la 9 km de mun. Ungheni, iar materialele reciclabile la rampa de sortare.

Tarifele plătite de beneficiar nu acoperă evacuarea deșeurilor de construcție, deșeurilor vegetale, zootehnice. Colectarea acestor tipuri de deșeuri nu intră în obligația întreprinderii, clauză prevăzută și în contractele încheiate cu beneficiarii.

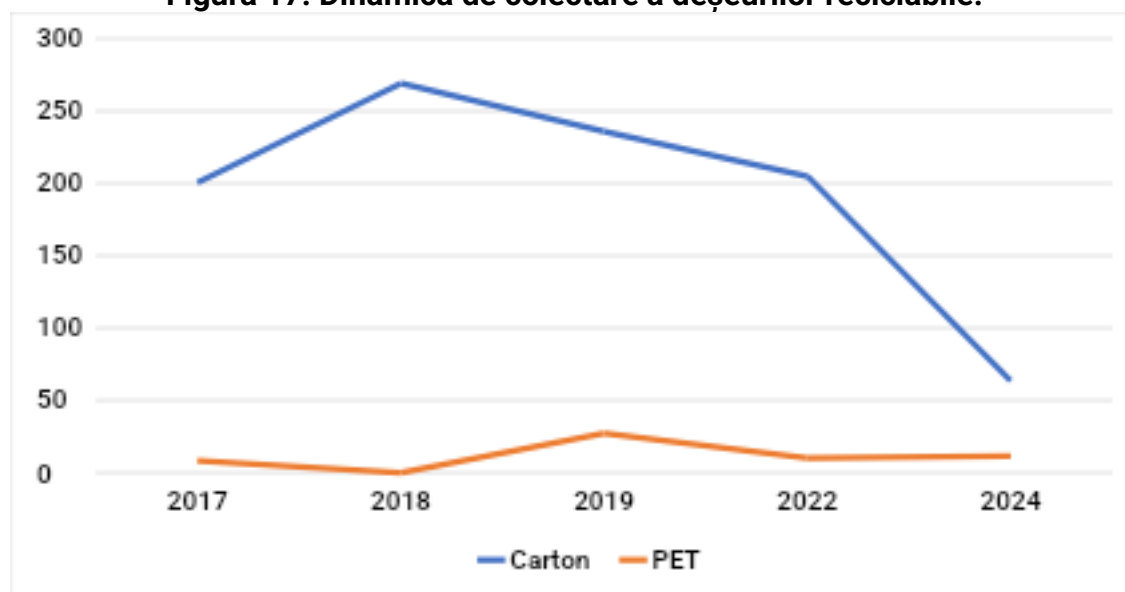
Întreprinderea oferă servicii, contra cost, de colectare a deșeurilor nemenajere și pune la dispoziție containere cu volumul de 5, 7, 8 m³, la un tarif de 120 lei pentru 1 metru cub. Materialele de construcție sunt utilizate la reparația drumurilor sau depozitate, iar dacă sunt amestecate cu deșeuri menajere se transportă la depozitul de deșeuri din s. Cetireni.

Zilnic sunt colectate în medie circa 80 m³ de deșeuri menajere. Volumul deșeurilor colectate pe parcursul anului 2024 a fost de 39 592 m³.

3.5.5.3. Colectarea selectivă

Începând cu anul 2008 în municipiul Ungheni deșeurile din plastic și hârtie se colectează separat. Acestea ajung la stația de sortare a întreprinderii din str. Lacului 1, municipiul Ungheni, iar mai apoi sunt vândute, spre reciclare. Lucrările de sortare a plasticului pe categorii de recipient, culori a PET și alte criterii de selectare se efectuează de către 13 angajați în regim manual. Este mecanizat doar procesul de presare în baloturi a hârtiei și plasticului.

Figura 17. Dinamica de colectare a deșeurilor reciclabile.

Sursa: SRL „AVE Ungheni”

Operatorul are în dotare două prese cu ajutorul cărora se realizează balotarea deșeurilor. În anul 2024 au fost comercializate 75,1 tone de deșeuri reciclabile dintre care 11,6 tone PET, 63,5 tone carton ce este de aproximativ 3 ori mai puțin comparativ cu anul 2019 când au fost comercializate 263,13 tone de deșeuri reciclabile dintre care 27,25 tone PET, 235,9 tone carton.

Tabelul 41. Evoluția volumului și structurii reciclabilelor.

#	Denumirea	2017		2018		2019		2022		2024	
		tone	%	tone	%	tone	%				
1	Carton	200,7	96%	269,1	100%	235,9	90%	205	95%	63.5	85%
2	PET	8,5	4%	0,0	0%	27,2	10%	10.3	5%	11.6	15.0 %
TOTAL		209,2	100%	269,1	100%	263,1	100%	215.3	100%	75.1	100%

Sursa: SRL „AVE Ungheni”

Datorită implementării proiectului “Colectarea selectivă a deșeurilor de echipamente electrice și electronice în orașul Ungheni”, cofinanțat de Agenția Slovacă pentru Cooperare Internațională în Dezvoltare, din 2018, întreprinderea, are posibilitatea de a colecta și depozita corespunzător DEEE-urile.

Pentru facilitarea colectării selective a deșeurilor electrice și electronice, în cadrul proiectului „Râuri fără deșeuri pentru o Mare Neagră curată”, finanțat de Uniunea Europeană a fost achiziționată o autospecială Mercedes - Benz, 3 containere de 8 m3 pentru deșeuri electrice și electronice de dimensiuni mari, 3 containere pentru deșeuri electrice de dimensiuni mici și 6 containere pentru colectarea bateriilor. Provocarea principală este valorificarea acestei categorii de deșeuri, deoarece în RM nu există întreprinderi de procesare, cea mai apropiată fiind în mun. Iași, Romania.

Pe teritoriul mun. Ungheni, activează SRL „Lear Corporation”, întreprindere din industria producerii huselor pentru autovehicule, care generează resturi de piele și stoffe, care nu pot fi prelucrate. Volumul acestora este foarte mare, mai mult ca atât acestea se depozitează direct la groapa de gunoi din s. Cetireni. Una din metodele de lichidare a acestei categorii de deșeuri este incinerarea, care în prezent în RM nu poate fi realizată.

3.5.5.4. Reglementarea tarifelor

„Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative comunale și ne-comunale pentru fondul locativ”, aprobat prin HG nr. 191/2002, atribuie administrației publice locale elaborarea și aprobarea tarifului pentru transportul deșeurilor menajere solide și lichide (pct. 7 lit. a)). Tarifele aplicate de întreprindere au fost aprobate de Consiliul Local Ungheni.

Prin Decizia nr. 9/30 din 20.12 2024 au fost stabilite următoarele tarife:

- de la persoane fizice, case la sol – 56 lei pentru o gospodărie pe lună, pentru familiile în care cel puțin un membru este pensionar de vârstă sau are dizabilitate de gradul I (inclusiv din copilărie) tariful va fi de 50 de lei lunar, diferența fiind achitată de Primăria Ungheni;
- 18 lei per persoană – de la persoane fizice, blocuri locative.
- 200.0 lei (inclusiv tva) /m3 pentru persoanele juridice.
- 36.00 lei/m3, pentru evacuare cu transport personal la rampa de deșeuri.

- pentru evacuarea deșeurilor de construcții 120 lei/m³ pentru, persoane juridice, 100 lei/ m³ pentru persoane fizice

Creșterea mai semnificativă a tarifului pentru casele la sol se explică prin faptul că primăvara și toamna sunt instalate containere speciale în toate sectoarele municipiului Ungheni pentru evacuarea resturilor vegetale. Totodată, în perioada de vară, gunoiul menajer este evacuat săptămânal.

De la instituțiile publice și entitățile economice deșeurile sunt colectate în funcție de necesitate pentru un tarif de 36.0 lei / ridicare pentru o pubelă de 120l, de 54.0 lei/ridicare pentru o pubelă de 240 l și de 220.00 lei/ridicare pentru un container de 1100 l.

Tabelul 42. Tarifele pentru serviciul de evacuare a deșeurilor.

#	Categorii de consumatori	Unitatea de măsură	În mun. Ungheni	Periodicitatea
1	Persoanele fizice (PF):			
	- în case la sol	lei/gospodărie/lună	56	2 ori / lună
	- în apartamente în blocuri	lei/persoană/lună	18	în fiecare zi cu excepția zilei de duminică

Sursa: SRL „AVE Ungheni”

Nivelul actual al tarifelor aprobate de către Consiliul Municipal Ungheni este mai mic decât costurile per m³ și per tonă, suportate de către întreprindere, fapt ce nu permite dezvoltarea și extinderea serviciului de evacuare a deșeurilor.

Taxa de salubritate pentru anul 2026, în valoare de 120 lei anual pentru persoană, a fost aprobată prin decizia nr. 11/1 a Consiliului Municipal Ungheni din 12 decembrie 2025. Decizia prevede scutirea de plată pentru persoanele cu dizabilități severe și accentuate, precum și copiii cu vârsta de până la 18 ani. Persoanele de vârstă pensionară a căror pensie nu depășește 6300 lei vor plăti 50% din mărimea taxei respective. Persoanele care au viză de domiciliu, dar nu locuiesc în municipiul Ungheni, nu vor fi obligate să plătească taxa de salubritate. Pentru aceasta, însă, e nevoie ca acestea să facă o declarație pe propria răspundere cu anexarea actelor confirmative: contract de muncă într-o altă localitate sau țară, certificat de studii cu frecvență la zi etc., pe care să o transmită la Serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale din cadrul Primăriei Ungheni.

În contextul acestei situații tarifare, apare problema **indicelui de suportabilitate** a populației referitoare la factura plătită pentru serviciile de salubritate. În conformitate cu practica internațională, costul lunar pe familie/gospodărie achitat pentru serviciul de evacuare a deșeurilor, **nu trebuie să depășească 1% din venitul mediu al unei familii (gospodării).**

Avizele de plată sunt distribuite de către operator cu forțele proprii, în acest sens compania are angajați curieri. Rata de colectare a plăților constituie peste 90%. Cu toate acestea la data de 01.01.2025, datoriile consumatorilor au constituit 1276.4 mii MDL, dintre care 550.6 mii revin agenților economici, 408.7 mii utilizatorilor casnici ce locuiesc în apartamente, iar 317.1 mii – utilizatorilor în case la sol.

Valoarea mijloacelor. Mijloacele fixe utilizate în procesul tehnologic de prestare a serviciului de gestionare a deșeurilor menajere solide au o valoare de bilanț 3.200.064.6 lei cu un grad de amortizare de 31,3% comparativ cu valoarea inițială de 10.212.862,18 lei.

Tabelul 43. Indicatorii financiari.

N/o	Denumirea	Cota parte a Consiliului	Volumul vânzărilor, mii lei (2024)	Nr. angajați	Profit/Pierderi, mii lei(2024)	Total impozite, mii lei	Impozite în bugetul local, mii lei
1.	AVE Ungheni SRL	100%	9930,7	41	Pierderi 335,7	2931,5	588,3

Sursa: SRL „AVE Ungheni”

2.6. Buna guvernare și management

2.6.1. Gestionarea administrativă

Administrația publică locală | Conform Legii privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006 autoritățile administrației publice locale ale mun. Ungheni sunt reprezentate prin Consiliul Municipal și Primărie. Activitatea autorităților administrației publice locale este bazată pe legislația în vigoare și propriile Regulamente de organizare și funcționare.

Consiliul municipal este autoritatea deliberativă a municipiului, fiind constituit din 27 de consilieri aleși în urma alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023. Din totalul acestora, 10 sunt femei, reprezentând 37%, ceea ce indică un nivel redus de reprezentare a genului feminin și reflectă tendința națională de predominare a consilierilor de gen masculin.

Tabelul 44. Consiliul municipal, după sexe, vârste și vechime

Sexe/grupe de vârste	Număr persoane	Cu studii superioare	Realeși
TOTAL	27	26	11
Bărbați	17	16	8
Femei	10	10	3
Grupe de vârstă			
sub 35 ani	2	2	3
35-50 ani	7	7	1
peste 50 ani	18	17	7

Sursa: Primăria Ungheni

Structura după vârste a membrilor consiliului municipal este destul de matur: doar 7% constituie consilierii tineri cu vârsta sub 35 ani, 26% - vârsta cuprinsă între 35-50 ani și 67% peste 50 ani. Nivelul de instruire este unul dintre criteriile ce determină anumite abilități a consilierilor locali, iar în consiliul municipal 96% consilierii dețin studii superioare.

În cadrul consiliului actual 11 persoane sau 41% au fost realeși de către cetățeni, dintre care majoritatea bărbați (73%) și cu vârsta peste 50 ani.

În conformitate cu prevederile legislației în vigoare în cadrul Consiliului, în dependență de specificul local au fost create următoarele comisii consultative de specialitate:

- Comisia Economie, Buget și Finanțe (9 membri);
- Comisia socială (9 membri);
- Comisia pentru învățământ, cultură, tineret sport (9 membri).

Comisiile consultative de specialitate ale Consiliului municipal s-au întrunit anual de câte circa 4 ori în ședințe și au avizat pozitiv toate proiectele de decizie elaborate în anii 2023-2025.

Primăria este instituția administrației publice locale condusă de primar prin care se realizează principiile de autonomie locală, descentralizarea serviciilor publice, consultarea cetățenilor și este organul de conducere operativă a treburilor publice locale. Primarul este autoritatea reprezentativă a populației și executivă a Consiliului municipal.

Tabelul 45. Caracteristicile infrastructurii administrative a Primăriei municipiului Ungheni

Instituția	Anul construcției	Număr Angajați		Beneficiari reali	Suprafața totală (m ²), nr. niveluri	Suprafața efectiv utilizată
		Număr	vârsta medie	femei /bărbați		
Clădirea Primăriei mun. Ungheni	1977	44	48	80	01-2167 m ² 7 niveluri + Subsol + Anexa + Etaj tehnic	100%

Sursa: Primăria Ungheni

Primăria municipiului Ungheni dispune de un sediu propriu cu o suprafață totală de 2 167 m², ceea ce asigură o suprafață medie de aproximativ 49 m² per angajat, considerată suficientă pentru organizarea și desfășurarea eficientă a activităților administrației publice locale. Imobilul este conectat la sistemul centralizat de alimentare cu apă și canalizare, iar încălzirea este asigurată printr-un sistem local pe bază de gaze. Spațiile de birouri se află într-o stare generală bună, deși o parte din mobilier este relativ învechit.

Clădirea primăriei, amplasată în centrul municipiului necesită reparație capitală, atât exterioară cât și interioară.

Personalul Primăriei este format din 47 de angajați, dintre care 26 sunt femei (55%) și 21 sunt bărbați (45%), structură care indică un echilibru relativ de gen, situându-se peste media națională în ceea ce privește reprezentarea personalului masculin în administrația publică locală. Totodată, 35 de persoane (74%) dețin studii superioare, dintre care 7 persoane (20%) au vârsta sub 35 de ani.

La începutul anului 2026, peste o treime dintre angajați aveau o experiență profesională de peste 10 ani, ceea ce contribuie la consolidarea capacității instituționale.

Structura de vârstă a personalului indică un grad ridicat de maturitate instituțională – 48 de ani. Din totalul angajaților, doar 8 persoane (17%) au vârsta sub 35 de ani, fapt care evidențiază un nivel redus de reprezentare a tinerilor în cadrul instituției.

Principiile de bază ale activității tuturor specialiștilor încadrați în cadrul serviciilor publice ale Primăriei sunt colegialitatea, disciplina, competența și responsabilitatea. Aceste principii asigură buna funcționare a serviciilor primăriei și încrederea locuitorilor în buna gestionare a treburilor publice.

Tabelul 46. Structura AAPL, 2025

Sexe/grupe de vârste	Număr persoane	Cu vechimea mai mică de 1 an	Cu vechimea mai mare de 10 ani	Studii superioare
TOTAL	47	2	17	35
Bărbați	21	0	9	12
Femei	26	2	8	23
Grupe de vârstă				
sub 35 ani	8	2	0	7
35-50 ani	15	0	2+2=4	14
peste 50 ani	24	0	6+7=13	14

Sursa: Primăria Ungheni

Participarea în cadrul proiectelor de dezvoltare comunitară în ultimii 3 ani | Astfel, în perioada analizată au fost implementate proiecte în valoare de 674 mln lei ceea ce

constituie valoarea a cca 3 bugete a APL Ungheni. Conform datelor oferite este prezent un nivel ridicat de participare al locuitorilor în luarea deciziilor privind proiectelor de dezvoltare comunitară prioritară și participarea activă în procesul de implementare a proiectelor.

Primăria municipiului Ungheni se numără printre primele două autorități publice locale din Republica Moldova care au obținut certificatele ISO pentru Sistemul Integrat de Management al Calității și Management Anti-mită, în conformitate cu standardele ISO 9001 și ISO 37001. Procesul de certificare a fost susținut de programul „EU4Moldova: Regiuni-cheie”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de PNUD și UNICEF.

2.6.2. Bugetul Local

În perioada 2021–2024, veniturile totale ale municipiului Ungheni au înregistrat o creștere constantă, de la 126,7 mil. lei în 2021 la 184,1 mil. lei în 2024, ceea ce reprezintă o majorare de aproximativ 45%. Această evoluție a fost determinată atât de creșterea veniturilor proprii, cât și de majorarea transferurilor din bugetul de stat.

Principalele surse de venit ale bugetului local sunt:

- **Impozitul pe venitul persoanelor fizice** reprezintă cea mai importantă sursă de venit a bugetului local, crescând de la 34,7 mil. lei în 2021 la 57,1 mil. lei în 2024 (+64%). Evoluția indică o creștere a numărului de salariați și a fondului de salarizare, confirmând consolidarea bazei economice locale.
- **Impozitul pe proprietate** a înregistrat o creștere moderată, de la 4,7 mil. lei la 5,8 mil. lei (+24%), ceea ce sugerează o extindere lentă, dar stabilă, a bazei impozabile.
- **Taxe locale** au crescut ușor, de la 10,9 mil. lei în 2021 la 12,2 mil. lei în 2024 (+12%), reflectând o valorificare relativ constantă a instrumentelor fiscale locale și o stabilitate a activității antreprenoriale.
- **Alte venituri** au avut o evoluție pozitivă, majorându-se cu circa 39%, până la 9,8 mil. lei, contribuind complementar la consolidarea veniturilor proprii.
- **Granturile** au avut o evoluție volatilă, cu un vârf în 2023 (27,4 mil. lei), urmat de o scădere accentuată în 2024 la 5,3 mil. lei, ceea ce indică dependența acestora de ciclurile de finanțare ale proiectelor investiționale.
- **Transferurile primite în cadrul bugetului public național** au crescut semnificativ, de la 59,1 mil. lei la 94,0 mil. lei (+59%), reprezentând una dintre principalele componente ale creșterii veniturilor totale și demonstrând rolul important al alocațiilor de la bugetul de stat în susținerea finanțelor locale.

Cheltuielile totale ale municipiului au crescut de la 116,0 mil. lei în 2021 la 189,7 mil. lei în 2024, ceea ce reprezintă o majorare de aproximativ 64%, într-un ritm mai rapid decât cel al veniturilor. Se remarcă o creștere accentuată în anii 2022–2023, când cheltuielile au atins 207,4 mil. lei, urmată de o ajustare în 2024. Această dinamică reflectă intensificarea implementării proiectelor investiționale și creșterea costurilor de funcționare în contextul inflației și al crizelor regionale.

Tabelul 47. Evoluția bugetului executat al mun. Ungheni în anii 2021-2024

Indicatori	2021	2022	2023	2024	Evoluția 2021-2024
Venituri totale, din care:	126.688,10	156.968,50	196.627,70	184.137,60	45%
Impozit pe venitul persoanelor fizice	34.684,40	45.021,60	51.242,20	57.054,10	64%
Impozit pe proprietate	4.722,40	4.805,70	4.903,60	5.833,60	24%
Taxe locale	10.863,10	11.223,10	11.154,70	12.186,70	12%
Granturi	10.285,10	9.808,40	27.437,30	5.306,10	-48%

Indicatori	2021	2022	2023	2024	Evoluția 2021-2024
Alte venituri	7.039,40	8.054,20	8.693,10	9.788,70	39%
Transferuri primite în cadrul bugetului public național	59.093,70	78.055,50	93.196,70	93.968,30	59%
Cheltuieli	115.992,50	161.495,20	207.414,20	189.657,50	64%
Grad de executare, %	91,56%	102,88%	105,49%	103,00%	12%

Sursa: Registrul actelor locale

Gradul de executare a bugetului a variat între 91,6% în 2021 și peste 100% în perioada 2022–2024, ceea ce indică o utilizare activă a resurselor disponibile și ajustări ale cheltuielilor în funcție de necesitățile apărute pe parcursul exercițiului bugetar.

În perioada analizată, municipiul Ungheni a înregistrat o consolidare a capacității financiare locale, caracterizată prin:

- creșterea susținută a încasărilor din impozitul pe venit al persoanelor fizice;
- majorarea transferurilor din bugetul de stat;
- stabilitatea relativă a taxelor locale;
- fluctuația granturilor, dependentă de proiectele finanțate extern.

Astfel, sprijinirea investițiilor și a inițiativelor antreprenoriale trebuie să rămână o prioritate pentru asigurarea sustenabilității financiare pe termen lung a administrației publice locale.

2.6.3. Municipiul Ungheni în contextul procesului de amalgamare voluntară

Procesul de amalgamare voluntară a unităților administrativ-teritoriale se înscrie în Strategia de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023–2030 (aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 126/2023) și este reglementat de Legea nr. 225/2023 cu privire la amalgamarea voluntară a UAT și de metodologia aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 925/2023, având drept finalitate reducerea fragmentării administrativ-teritoriale excesive — aproximativ 90% dintre UAT de nivelul I având o populație sub 5.000 de locuitori — și consolidarea capacității instituționale, fiscale și de furnizare a serviciilor publice locale, fiind totodată un criteriu de referință în procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

În acest cadru de politică publică, în calitate de cel mai important pol urban, administrativ și economic din partea centrală a Republicii Moldova, situat în zona văii râului Prut, la 107 km nord-vest de Chișinău și în imediata proximitate a frontierei cu Uniunea Europeană, municipiul Ungheni își asumă un rol activ în procesul de amalgamare voluntară a unităților administrativ-teritoriale din zona sa de influență. Procesul reunește, pe lângă municipiul Ungheni, alte nouă UAT — comunele Zagarancea, Mănoilești, Valea Mare, Morenii Noi, Florițoaia Veche, satele Cetireni, Unțești, Costuleni (toate din raionul Ungheni), precum și comuna Brătuleni din raionul Nisporeni. Particularitatea acestui demers constă în caracterul său interraional, procesul de amalgamare traversând limita administrativă dintre două raioane și configurându-se ca un model pilot de cooperare administrativă peste limitele raionale, organizat în jurul municipiului Ungheni.

Dimensiunea teritorială și demografică a viitoarei UAT amalgamate. Cele zece localități componente ale clusterului totalizează 42.079 de locuitori cu reședință obișnuită, conform Recensământului populației și locuințelor din 2024, în scădere de la 51.858 de locuitori înregistrați la Recensământul din 2014 — o diminuare medie de aproximativ 18,9% pe parcursul unui deceniu. Municipiul Ungheni concentrează 26.457 de locuitori, reprezentând aproximativ 62,9% din populația totală a viitoarei UAT amalgamate, alături de cea mai mare

parte a infrastructurii economice, a instituțiilor publice cu impact regional și a serviciilor publice dezvoltate. Localitățile partenere — toate aparținând Regiunii de Dezvoltare Centru — prezintă o dinamică demografică negativă comună, cu variații de la -11,9% în comuna Zagarancea până la -38,0% în comuna Brătuleni, și un grad redus de acoperire cu servicii publice de bază, ceea ce conturează o complementaritate funcțională firească între municipiu și zona sa rurală adiacentă.

Amalgamarea ca obiectiv al municipiului Ungheni. Pornind de la rolul de centru polarizator al zonei și de la responsabilitatea asumată față de dezvoltarea echilibrată a teritoriului adiacent, prezenta strategie integrează amalgamarea voluntară ca obiectiv specific distinct, urmărind consolidarea capacității administrative, extinderea progresivă a serviciilor publice municipale (alimentare cu apă, canalizare, gestionarea deșeurilor, iluminat public, transport local) către localitățile partenere și valorificarea economiilor de scară generate de unificarea administrativă. Pentru municipiul Ungheni, amalgamarea reprezintă o oportunitate strategică de a-și consolida statutul de pol urban regional, de a-și extinde baza economică și demografică, de a accesa stimulentele financiare prevăzute de cadrul normativ în vigoare și programele de finanțare destinate proiectelor-pilot de cooperare administrativă (PNUD, programe ale Uniunii Europene, FNDRL) și de a fundamenta, pe termen mediu și lung, o dezvoltare socio-economică integrată, sustenabilă și coerentă la nivelul întregului teritoriu amalgamat.

2.7. Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
• Poziție transfrontalieră în apropierea graniței cu România și zona UE; • Nod important de transport rutier și feroviar; • Experiență consolidată în implementarea proiectelor transfrontaliere și parteneriate internaționale; • Existența Zonei Economice Libere, a parcului industrial și a infrastructurii de suport pentru afaceri; • Infrastructură educațională dezvoltată (licee, colegii, școală profesională); • Infrastructură socio-culturală activă (Palatul de Cultură, centre comunitare, instituții artistice); • Spații verzi și infrastructură de recreere modernizate; servicii de colectare a deșeurilor modernizate; • Implicare activă a societății civile și a comunității în inițiative locale; • Experiență instituțională în implementarea proiectelor și cadre administrative calificate; • Existența clusterelor economice și a parteneriatelor de cooperare între mediul de afaceri, administrația publică și instituțiile educaționale.	• Migrația populației și deficitul de forță de muncă calificată; • Resurse financiare limitate ale administrației publice locale; • Infrastructură tehnică învechită (rețele de apă, canalizare, stație de epurare); • Infrastructură rutieră secundară degradată și conectivitate insuficientă în cartierele periferice; • Infrastructură de agrement și turism insuficient dezvoltată; • Dotarea tehnică insuficientă a instituțiilor educaționale și medicale; • Implicarea redusă a femeilor în politică și antreprenariat; • Lipsa datelor statistice dezagregate pe gen; • Acces limitat pentru persoane cu dizabilități și pentru grupuri vulnerabile; • Nivel redus de procesare a produselor agricole și dezvoltare insuficientă a ecosistemului antreprenorial (incubator, clustere).
Oportunități	Riscuri
• Programe și finanțări externe disponibile (UE, programe transfrontaliere, fonduri naționale); • Dezvoltarea municipiului ca pol regional de creștere; • Interconectarea infrastructurii de transport cu rețelele europene; • Cooperarea cu orașe înfrățite și parteneri internaționali; • Implicarea diasporei în dezvoltarea locală; • Creșterea gradului de descentralizare și autonomie locală;	• Continuarea migrației populației și a exodului specialiștilor; • Riscuri naturale și climatice (secetă, inundații în lunca râului Prut, alunecări de teren); • Capacitate limitată de gestionare a resurselor și terenurilor; dependența de finanțările externe; • Instabilitate regională și pierderea unor parteneriate externe; • Influența factorilor politici asupra implementării proiectelor.

• Programe de eficiență energetică și dezvoltare a energiei regenerabile; • Dezvoltarea turismului și a serviciilor recreative; • Consolidarea parteneriatelor între administrație, mediul de afaceri și societatea civilă; • Programe de promovare a egalității de gen și incluziunii sociale.	
--	--

3. Strategia de dezvoltare socio-economică

3.1. Viziunea comunității

Viziunea de Dezvoltare 2032

Către anul 2032 municipiul Ungheni va fi:

- Un pol regional de creștere economică, care generează locuri de muncă atractive, în special pentru tineri, și stimulează inițiativa antreprenorială locală.
- O economie competitivă și diversificată, susținută de un parc industrial funcțional, un hub IT și dezvoltarea industriilor creative.
- O economie verde și inovatoare, orientată spre eficiență energetică, utilizarea resurselor regenerabile, afaceri sustenabile și investiții prietenoase cu mediul.
- Cu un habitat dezvoltat echilibrat în toate sectoarele municipiului, cu oportunități de spațiu locativ pentru familiile tinere;
- Cu un centru administrativ incluziv, verde, dezvoltat, inteligent (smart);
- Cu patrimoniu material și imaterial valorificat;
- O locație turistică valorificată prin cultură, tradiții, activități culturale promovate;
- Cu infrastructură comunală dezvoltată și modernă;
- Un sistem modern și accesibil de transport public, care asigură conectivitatea eficientă între toate sectoarele municipiului și localitățile din zona periurbană.
- O mobilitate urbană verde și sustenabilă, bazată pe transport electric, infrastructură extinsă de încărcare și utilizarea surselor regenerabile de energie.
- O rețea integrată și sigură de piste pentru biciclete și alte forme de mobilitate activă, care promovează un stil de viață sănătos, incluziunea socială și protecția mediului.
- Cu transport feroviar și rutier conectat la traseele UE;
- Cu un mediu protejat de sursele de poluare, cu management performant al deșeurilor;
- Un oraș ecologic, eficient energetic;
- O locație prietenoasă sportului, cu zone de agrement;
- Cu servicii sociale de calitate pentru copii și vârstnici;
- Cu servicii integrate pentru tineri;
- Cu școli profesionale și colegii atractive pentru tineri;
- Cu toate grupurile de cetățeni implicate în procesul decizional și în dezvoltarea comunitară.

3.2. Cadrul și direcțiile strategice

Direcția strategică 1. Competitivitate sporită a mediului antreprenorial local și valorificarea potențialului economic și turistic al municipiului Ungheni

- Obiectiv specific 1.1.** Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de suport pentru afaceri, pentru stimularea investițiilor și dezvoltarea mediului antreprenorial local
- Obiectiv specific 1.2.** Diversificarea activităților economice și stimularea inițiativelor antreprenoriale cu potențial investițional
- Obiectiv specific 1.3.** Creșterea atractivității investiționale a municipiului Ungheni prin promovarea oportunităților economice, dezvoltarea Platformei de Atragere a Investițiilor „Ungheni – Capitala Verde a Republicii Moldova” și consolidarea parteneriatelor economice naționale și internaționale.
- Obiectiv specific 1.4.** Valorificarea și promovarea potențialului turistic al municipiului Ungheni pentru dezvoltarea economiei locale
- Obiectiv specific 1.5.** Dezvoltarea ecosistemelor economice locale prin clusterizare, cooperare între mediul de afaceri, instituții de cercetare și autorități publice, în vederea alinierii economiei municipiului Ungheni la practicile și lanțurile valorice ale Uniunii Europene

Direcția strategică 2. Dezvoltarea capitalului uman și îmbunătățirea accesului la servicii educaționale, sociale, culturale și de sănătate în conformitate cu standardele europene

- Obiectiv specific 2.1.** Dezvoltarea educației vocaționale și consolidarea parteneriatelor educaționale pentru facilitarea orientării profesionale și a învățării pe tot parcursul vieții
- Obiectiv specific 2.2.** Modernizarea infrastructurii educaționale, sportive și recreative pentru asigurarea condițiilor moderne de dezvoltare a copiilor și tinerilor
- Obiectiv specific 2.3.** Conservarea și valorificarea patrimoniului cultural și artistic local pentru consolidarea identității culturale și dezvoltarea participării comunitare
- Obiectiv specific 2.4.** Îmbunătățirea accesului la servicii sociale și de sănătate și promovarea incluziunii grupurilor vulnerabile

Direcția strategică 3. Infrastructură comunală dezvoltată în cartierele periferice, risc redus de poluare a mediului

- Obiectiv specific 3.1.** Documentația de urbanism actualizată.
- Obiectiv specific 3.2.** Calitatea infrastructurii rutiere îmbunătățită în toate sectoarele municipiului Ungheni

- Obiectiv specific 3.3.** Mobilitatea urbană înaltă, calitatea infrastructurii transportului de pasageri modernizată
- Obiectiv specific 3.4.** Serviciu public de aprovizionare cu apă eficient energetic.
- Obiectiv specific 3.5.** Rețelele de canalizare modernizate și extinse, proces performant de epurare a apelor uzate.
- Obiectiv specific 3.6.** Spații publice de recreere și socializare accesibile cetățenilor inclusiv din categorii social-vulnerabile
- Obiectiv specific 3.7.** Eficiența energetică îmbunătățită a clădirilor publice, spațiilor de locuit și a serviciului de iluminat stradal.
- Obiectiv specific 3.8.** Managementul deșeurilor solide asigură minimizarea surselor de poluare a mediului.
- Obiectiv specific 3.9.** Municipiul Ungheni deține capacități să răspundă hazardelor naturale.

Direcția strategică 4. Consolidarea capacităților administrației publice locale și stimularea participării active a cetățenilor și cetățenelor în procesul de dezvoltare durabilă integrată a municipiului Ungheni

- Obiectiv specific 4.1.** Modernizarea sistemului de gestionare a administrației publice locale prin introducerea instrumentelor inovative de planificare și management
- Obiectiv specific 4.2.** Consolidarea mecanismelor de comunicare, informare și participare a cetățenilor în procesul decizional local prin dezvoltarea instrumentelor digitale, a platformelor de dialog și a inițiativelor participative incluzive
- Obiectiv specific 4.3.** Consolidarea capacităților instituționale și dezvoltarea profesională continuă a personalului administrației publice locale pentru îmbunătățirea calității managementului public și a serviciilor administrative
- Obiectiv specific 4.4.** Valorificarea oportunității de amalgamare voluntară

3.3. Planul de Acțiuni pentru anii 2026-2032

Direcția strategică 1. Competitivitate sporită a mediului antreprenorial local și valorificarea potențialului economic și turistic al municipiului Ungheni

Obiectiv specific 1.1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de suport pentru afaceri, pentru stimularea investițiilor și dezvoltarea mediului antreprenorial local

Proiect / Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
1.1.1. Crearea Parcului Industrial „Ungheni Euro Parc”	109.000,0	2026-2028	Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri externe, Parteneriate public-private	• 1 parc industrial operațional; min. 10 rezidenți; min. 200 locuri de muncă
1.1.2. Extinderea infrastructurii Zonei Economice Libere Ungheni	26.000,0	2027-2032	Administrația Zonei Economice Libere Ungheni	Buget municipal, Fonduri externe, Parteneriate public-private	• Minim 5 investitori noi atrași; min. 150 locuri de muncă nou create
1.1.3. Dezvoltarea Soft Industry Hub în cadrul Parcului Industrial	3.000,0	2027-2030	Administrația Parcului Industrial	Buget municipal, Fonduri externe, Parteneriate public-private	• 1 hub creat; minim 20 companii rezidente
1.1.4. Crearea Centrului de inovare tehnologică în Parcul Industrial	5.000,0	2027-2029	Administrația Parcului Industrial	Buget municipal, Fonduri externe, Parteneriate public-private	• 1 centru operațional; minim 10 proiecte de inovare dezvoltate
1.1.5. Construcția Incubatorului de afaceri Ungheni	16.000,0	2026-2030	Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri externe, Parteneriate public-private	• 1 incubator creat; minim 20 start-up-uri incubate

Proiect / Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
1.1.6. Crearea infrastructurii expoziționale mobile pentru târguri și forumuri economice (cort expozițional cu echipament)	2.000,0	2026-2028	Primarul, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri externe, Parteneriate public-private	1 centru expozițional; minim 8 evenimente economice anual
1.1.7. Dezvoltarea infrastructurii pentru industrii creative în cadrul Parcului Industrial	1.500,0	2027-2030	Administrația Parcului Industrial, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri externe, Parteneriate public-private	Minim 2 spații dedicate industriilor creative
1.1.8. Revitalizarea spațiilor economice neutilizate pentru activități antreprenoriale	1.560,0	2027–2030	Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri externe, Parteneriate public-private	Minim 4 clădiri sau terenuri reutilizate economic
1.1.9. Amenajarea pieței agroalimentare moderne (Hală agricolă)	10. 000,0	2026-2027	Primarul, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național,	1 piață modernă creată; minim 45 locuri de muncă
1.1.10. Amenajarea piețelor agricole de cartier în municipiu	4.500,0	2027–2029	Primarul, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național	Minim 3 piețe de cartier create
1.1.11. Crearea infrastructurii pentru comerțul stradal și meșteșugăresc pe aleile pietonale	1.680,0	2026–2028	Primarul, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național	minim 10 spații comerciale create
1.1.12. Amenajarea infrastructurii pentru	1.880,0	2026–2027	Primarul, Consiliul	Buget municipal, Fonduri externe,	minim 5 târguri organizate anual

Proiect / Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
târguri de produse locale și evenimente economice			municipal Ungheni	Parteneriate public-private	
1.1.13. Dezvoltarea infrastructurii pentru logistică și depozitare pentru producători locali	2.000,0	2028–2031	Primarul, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri externe, Parteneriate public-private	• 1 centru logistic pentru producători
1.1.14. Modernizarea infrastructurii utilităților în zonele investiționale ale municipiului	3.000,0	2026–2030	Primarul, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri externe, Parteneriate public-private	• Minim 3 zone economice dotate cu utilități
1.1.15. Amenajarea spațiilor economice noi (piețe, târguri etc) în contextul extinderii municipiului (amalgamare)	900,0	2027-2032	Primarul, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național	• Minim 2 spații economice noi pregătite pentru desfășurarea activității economice

Obiectiv specific 1.2. Diversificarea activităților economice și stimularea inițiativelor antreprenoriale cu potențial investițional

Proiect / Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
1.2.1. Actualizarea Hărții investiționale a municipiului Ungheni extins după amalgamarea voluntară	80,0	2026-2027	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național	• 1 hartă investițională elaborată; minim 20 oportunități investiționale identificate
1.2.2. Promovarea oportunităților investiționale ale Zonei Economice Libere (în cadrul forumurilor, delegațiilor etc)	90,0	2026-2032	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național	• Minim 5 investitori atrași; minim 100 locuri de muncă create

Proiect / Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
1.2.3. Instituirea Fondului local de susținere a IMM-urilor	60,0	2026-2032	Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal,	Fond creat; minim 20 IMM-uri sprijinite
1.2.4. Organizarea instituției „Școala noilor antreprenori”	500,0	2026-2032	Primarul, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal Fonduri naționale Fonduri externe Parteneriate publice private	Minim 150 participanți; minim 20 start-up-uri lansate
1.2.5. Programe de instruire pentru accesarea granturilor și fondurilor UE	900,0	2026-2032	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național	Minim 60 antreprenori instruiți; minim 10 proiecte finanțate
1.2.6. Promovarea produselor și serviciilor locale pe platforme municipale	106,0	2026-2032	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal	Minim 30 agenți economici promovați
1.2.7. Implementarea brandului „Regiunea Ungheni” pentru promovarea produselor locale	95,0	2026–2032	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național	- Minim 30 producători locali care utilizează brandul „Regiunea Ungheni”; - Minim 5 tipuri de produse locale etichetate cu brandul regional; - Minim 10 evenimente economice sau târguri unde este promovat brandul;
1.2.8. Promovarea brandului „Regiunea Ungheni” prin campanii de marketing și evenimente economice	86,0	2026-2032	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național	- Minim 7 campanii de promovare realizate; - Minim 15 producători locali promovați anual;

Proiect / Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
					Minim 5 participări la târguri sau expoziții naționale/internaționale;

Obiectiv specific 1.3. Creșterea atractivității investiționale a municipiului Ungheni prin promovarea oportunităților economice, dezvoltarea Platformei de Atragere a Investițiilor „Ungheni – Capitala Verde a Republicii Moldova” și consolidarea parteneriatelor economice naționale și internaționale.

Proiect / Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
1.3.1. Elaborarea și operaționalizarea Platformei de Atragere a Investițiilor „Ungheni – Capitala Verde a Republicii Moldova” (concept, identitate vizuală, portal web dedicat, mecanism instituțional de funcționare)	300	2026–2027	Primarul / Direcția economie și relații externe	Buget local; asistență din partea partenerilor de dezvoltare (PNUD, GIZ, UE)	Platformă elaborată, lansată public și funcțională; portal web operațional
1.3.2. Dezvoltarea portofoliului de proiecte investiționale și a ofertelor de investiții ale municipiului (fișe de proiect, oferte de teren, oportunități sectoriale)	300–500	2026–2030	Direcția economie și relații externe / Arhitectul-șef	Buget local; FNDRL	Minimum 15 proiecte investiționale promovate; portofoliu actualizat anual
1.3.3. Promovarea municipiului Ungheni în cadrul evenimentelor economice naționale și internaționale (forumuri, târguri)	400–700	2026–2032	Primarul / Direcția economie și relații externe	Buget local; programe ale Uniunii Europene; parteneriate public-private	Minimum 3 evenimente economice/an cu participarea municipiului; minimum 5 parteneriate active încheiate

Proiect / Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
investiționale, misiuni economice) și consolidarea cooperării cu investitori, diaspora economică și parteneri internaționali					
1.3.4. Stimularea investițiilor în domeniile prioritare ale Platformei – economia verde, eficiența energetică, industria inovativă, logistica, turismul și serviciile – prin instrumente locale de facilitare (înlesniri fiscale locale, sprijin administrativ, asistență la avizare)	200–400	2027–2032	Consiliul local / aparatul de specialitate	Buget local	Pachet de facilități investiționale aprobat; minimum 10 proiecte de investiții atrase în domeniile prioritare
1.3.5. Dezvoltarea unui sistem integrat de informare și suport pentru investitori	250–400	2027–2028	Direcția economie și relații externe	Buget local; asistență din partea partenerilor de dezvoltare	Ghișeu unic pentru investitori operațional; ghid al investitorului publicat; timp mediu de răspuns la solicitări sub 10 zile lucrătoare

Obiectiv specific 1.4. Valorificarea și promovarea potențialului turistic al municipiului Ungheni pentru dezvoltarea economiei locale.

Proiect / Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
1.4.1. Crearea programului de promovare a obiectivelor turistice	50,0	2026-2027	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri naționale, Fonduri externe	3 programe de promovare implementate

Proiect / Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
1.4.2. Elaborarea pachetelor promoționale turistice Ungheni	100,0	2026-2027	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național Fonduri externe	500 materiale promoționale distribuite
1.4.3. Valorificarea economică la Lacul Delia prin dezvoltarea activităților antreprenoriale de agrement, divertisment și servicii pentru vizitatori.	6.200,0	2027-2029	Primarul, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național Fonduri externe	1 complex amenajat, minim 5 afaceri încadrate
1.4.5. Valorificarea economică a Parcului Francez prin dezvoltarea activităților antreprenoriale de agrement, divertisment și servicii pentru vizitatori.	3.200,0	2027-2030	Primarul, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal Fonduri naționale Fonduri externe Parteneriate publice private	Minim 10 afaceri pe teritoriul parcului
1.4.6. Modernizarea zonei de recreere pe malul Prutului	1.200,0	2026-2028	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal Fonduri naționale Fonduri externe Parteneriate publice private	1 zonă de agrement amenajată și modernizată
1.4.7. Extinderea programului de dezvoltare a turismului și agroturismului în municipiul Ungheni	400,0	2027-2029	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național Fonduri externe	Minim 5 gospodării implicate în agroturism
1.4.8. Crearea traseului turistic industrial Ungheni	40,0	2028-2030	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal Fonduri naționale Fonduri externe Parteneriate publice private	1 traseu turistic industrial creat; min. 10 obiective incluse

Proiect / Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
1.4.9. Cartografiere și digitalizarea obiectivelor turistice	1.500,0	2026-2030	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național Fonduri externe	Raport de cartografiere aprobat. Hartă digitală elaborată.

Obiectiv specific 1.5. Dezvoltarea ecosistemelor economice locale prin clusterizare, cooperare între mediul de afaceri, instituții de cercetare și autorități publice, în vederea alinierii economiei municipiului Ungheni la practicile și lanțurile valorice ale Uniunii Europene

Proiect / Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
1.5.1. Crearea Platformei locale de dezvoltare a clusterelor economice, cu asigurarea participării echilibrate a femeilor și bărbaților în procesele de cooperare și decizie.	100,0	2026-2027	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național Fonduri externe	1 platformă funcțională
1.5.2. Inițierea clusterelor sectoriale (agroalimentar, industrii creative, servicii, logistică), cu promovarea participării egale a antreprenorilor și antreprenoarelor.	50,0	2026-2029	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național Fonduri externe	Minim 2 clustere create
1.5.3. Organizarea forumurilor economice și târgurilor de produse locale, cu promovarea inițiativelor	800,0	2026-2032	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal Fonduri naționale Fonduri externe Parteneriate	Minim 8 forumuri organizate; 200 participanți

Proiect / Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
antreprenoriale ale femeilor și bărbaților.				publice private	
1.5.4. Organizarea platformei de dialog economic transfrontalier, cu încurajarea participării echilibrate a femeilor și bărbaților din mediul de afaceri.	100,0	2026-2032	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național Fonduri externe	Minim 5 parteneriate economice transfrontaliere
1.5.5. Organizarea evenimentelor de inovare și transfer tehnologic în cadrul clusterelor, cu acces egal pentru femei și bărbați.	500,0	2027-2032	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	Buget municipal, Fonduri național Fonduri externe	Minim 5 evenimente; minim 50 IMM implicate, membre clustere
1.5.6. Promovarea economiei circulare în mediul antreprenorial, cu implicarea egală a antreprenorilor și antreprenoarelor.	100,0	2026-2032	Vice-primar, Consiliul municipal Ungheni	-Buget municipal -Fonduri naționale -Fonduri externe -Parteneriate publice private	Minim 10 companii adoptă practici circulare

Dirrecția strategică 2. Dezvoltarea capitalului uman și îmbunătățirea accesului la servicii educaționale, sociale, culturale și de sănătate în conformitate cu standardele europene

Obiectiv specific 2.1. Dezvoltarea educației vocaționale și consolidarea parteneriatelor educaționale pentru facilitarea orientării profesionale și a învățării pe tot parcursul vieții

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
2.1.1. Tîrguri de oferte educaționale, internaționale și angajare în câmpul muncii	30,0	2026-2032	Specialist APL, CR Ungheni, Centre educaționale	Directorii școli	• Cel puțin 2 târguri de oferte educaționale organizate • Cel puțin 20 persoane antrenate în ofertele educaționale, inclusiv tineri și mame cu copii
2.1.2. Programe de parteneriat între unitățile școlare și instituțiile implicate în educația permanentă, inclusiv în probleme de gen	30,0	2026-2032	Directorii instituțiilor școlare și preșcolare, Centre educaționale	APL, CR	• Programe de parteneriat între unitățile școlare și instituțiile implicate în educația permanentă și pe probleme de gen • Cel puțin 3 acorduri semnate
2.1.3. Îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor educaționale pentru copii / tineri cu dizabilități și / sau cu cerințe educaționale speciale (C.E.S.)	200,0	2026-2032	Directorii instituțiilor educaționale	Fonduri europene Buget local Alte surse	• Cel puțin 1 program accesibil de alfabetizare digitală pentru elevii cu dizabilități dezvoltat și implementat
2.1.4. Prevenirea părăsirii timpurii a instituțiilor de învățământ, a segregării în rândul elevilor/studentilor și promovarea educației	-	2026-2032	Directorii instituțiilor educaționale, ONG	Fonduri europene	• Cel puțin 1 program de prevenire a abandonului școlar • Cel puțin 1 program de susținere a elevilor/studentilor din familii defavorizate

Obiectiv specific 2.2. Modernizarea infrastructurii educaționale, sportive și recreative pentru asigurarea condițiilor moderne de dezvoltare a copiilor și tinerilor

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
2.2.1. Extinderea grupelor, inclusiv de creșă în grădinițe	10000,0	2026-2028	Primăria Ungheni, Direcția Educație Ungheni	Primăria mun. Ungheni MMPS, ONDRL	• Deschiderea a cel puțin 2 grupe creșe de copii, fete și băieți de o potrivă • Copii de vârstă preșcolară, inclusiv din categorii social - vulnerabile încadrați în învățământul preșcolar • Amenajarea teritoriului adiacent
2.2.2. Asigurarea confortului termic în instituțiile educaționale	30 000,0	2026-2032	Specialist APL, Directori Instituții de învățământ	ADR Centru, CR Ungheni, Organisme internaționale	• Cel puțin 2 instituții preșcolare asigurate cu sistem de încălzire autonom.
2.2.3. Instalarea panourilor fotovoltaice în instituțiile de educație timpurie (grădinițe)	7 000,0	2026-2032	Specialist APL, Directori Instituții de învățământ	ADR Centru, CR Ungheni, Buget local, Donatori externi	• Documentație tehnică elaborată • Cel puțin 5 instituții preșcolare dotate cu panouri fotovoltaice.
2.2.4. Modernizarea și consolidarea bazei materiale în instituțiile educaționale	20 000,0	2026-2032	Directorii Instituții de învățământ	Buget local, Donatori externi	• Cel puțin 5 instituții preșcolare dotate cu mobilier și echipament tehnic modern • Cel puțin în 5 instituții preșcolare îmbunătățite condițiile de siguranță și accesibilitate, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
2.2.5 Amenajarea și modernizarea interioară și exterioară a instituțiilor educaționale	10 000,0	2026 - 2032	Specialist APL, Directori Instituții de învățământ	Buget local, Donatori externi	• Instituții educaționale amenajate și modernizate
2.2.6 Capacitarea continuă a cadrelor didactice din instituțiile educaționale	240,0	2026-2032	Specialist APL, Directori Instituții de învățământ	Buget local, Donatori externi	• Capacități dezvoltate și consolidate ale cadrelor didactice
2.2.7.Renovarea și Modernizarea Stadionului Municipal Ungheni și a stadioanelor din cartierele municipiului	30 000,0	2026-2032	Primăria Ungheni, ÎM „Stadionul Municipal Ungheni”, ONG-uri locale	Buget local, Donatori externi	• Cel puțin 3 stadioane renovate și modernizate • Construcția și renovarea vestiarului; • Modernizarea sistemului de iluminat • Cel puțin 20000 cetățeni au acces la infrastructură sportivă modernă
2.2.8.Modernizarea terenurilor de joacă, inclusiv în instituțiile preșcolare	5 000,0	2026-2032	Specialist APL	Buget local, Donatori	• Cel puțin 5 terenuri de joacă amenajate • Cel puțin 100 beneficiari, inclusiv din categorii social-vulnerabile
2.2.9.Reabilitarea sistemelor ingineresti în instituțiile publice	Conform surselor financiare alocate	2026-2032	APL	Buget local, Donatori	• Sistemele ingineresti din instituțiile publice reabilite • Cel puțin 100 beneficiari, inclusiv din categorii social – vulnerabile
2.2.10. Construcția Centrului Sportiv Multifuncțional „Sala Polivalentă de Sport”	100 000,0	2027-2032	Specialist APL, Directori	Buget local, Donatori	• Centrul Sportiv Multifuncțional „Sala Polivalentă de Sport” construit

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
			Instituții de învățământ		• Cel puțin 7000 copii și tineri au acces la diverse facilități sportive în condiții moderne
2.2.11. Dezvoltarea infrastructurii / serviciilor și activităților pentru tineri	300, 0	2027-2032	Directori Instituții de învățământ	Buget local, Fonduri externe	• Cel puțin 1 spațiu public, în aer liber, din cartiere pentru tineri amenajat • Cel puțin 1 curte școlară reamenajată

Obiectiv specific 2.3. Conservarea și valorificarea patrimoniului cultural și artistic local pentru consolidarea identității culturale și dezvoltarea participării comunitare

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
2.3.1. Atragerea de investiții pentru susținerea și promovarea grupurilor artistice cu participarea ambelor genuri	1 000,0	2026-2032	Specialist APL, Conducători formațiuni	ADR Centru, CR Ungheni, Donatori, MC	• Cel puțin 5 seturi costume populare procurate, inclusiv 3 pentru femei, 2 pentru bărbați • Cel puțin un concert organizat
2.3.2. Reinventarierea patrimoniului cultural și istoric	30,0	2026-2027	Specialist CR, APL	MECC, Bugetul Local	• Listă privind patrimoniul cultural și istoric elaborată • Raport privind patrimoniul cultural și istoric diseminat
2.3.3. Renovarea și modernizarea muzeului, inclusiv prin prisma necesităților de gen	1 500,0	2026-2027	Specialist APL, CR, ONG	MECC, ADR, Buget local, donatori externi	• Muzeu renovat • Cel puțin 50 vizitatori, inclusiv din categorii social – vulnerabile și femei • Acces pentru persoanele cu necesități speciale (cu

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
					dizabilități, mame cu cărucioare, etc.)
2.3.4. Măsurile de reparație interioară a Palatului de cultură Ungheni	10 000,0	2026-2030	ALP	MECC, ADR, Buget local, Donatori externi	• Reparație capitală interioară • Cel puțin 2 spații dotate integral cu mobilier nou
2.3.5. Program privind comunicarea culturală și educația continuă transfrontalieră	100,0	2026-2027	Specialist CR, APL, Director instituției de învățământ	MECC	• Organizarea unui festival; • Organizarea unei tabere de sculptură.
2.3.6. Restaurarea edificiilor de importanță istorică și a sculpturilor	1000,0	2026-2030	Specialist CR, APL	MECC	• Cel puțin 10 edificii și sculpturi restaurate • Cel puțin 2 meșteri implicați

Obiectiv specific 2.4. Îmbunătățirea accesului la servicii sociale și de sănătate și promovarea incluziunii grupurilor vulnerabile

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
2.4.1 Sprijin în activitatea Clubului Vârstnicilor	500,0	2026-2028	Specialist APL Clubul Vârstnicilor	Primăria Mun. Ungheni, HelpAge	• Spațiu pentru întâlniri, comunicare, formare cluburi după interese și activități de socializare și dezvoltare pentru persoanele de vârstă a treia amenajat • Cel puțin 500 de persoane în etate beneficiari a Clubului
2.4.2. Asigurarea cu locuințe sociale a tinerilor specialiști din toate	5 000,0	2026-2032	APL, CR Ungheni	Parteneri investiționali	• Cel puțin un edificiu renovat;

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
sectoarele					cel puțin 50 % din specialiștii tineri angajați asigurați cu spațiu social locativ
2.4.3. Deschiderea unei cantine sociale (catering)	20 000,0	2026-2032	APL	Primăria mun. Ungheni, Donatori, GIZ, Ambasada Germaniei	Asigurarea a cel puțin 500 beneficiari cu o masă caldă pe zi
2.4.4. Abonamente gratuite/compensate la transportul public pentru persoane social vulnerabile	300, 0	2027-2028	APL CR	Buget local	Asigurarea cu transport gratis a cel puțin 500 persoane din categoria vulnerabilă
2.4.5. Deschiderea unui centru de zi pentru copiii cu Cerințe Educaționale Speciale	5 000,0	2026-2032	Specialist APL, CR, ONG	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS),	Cel puțin 30 beneficiari copii asigurați cu terapie
2.4.6. Dotarea și menținerea cabinetelor medicale preșcolare	900,0	2026-2032	CMF, CR, APL Directorii Instituții de învățământ	MSMPS	- Cel puțin 7 cabinete dotate - Conținutul truselor medicale și echipament - Cel puțin 100 de beneficiari, inclusiv din categorii social-vulnerabile și femei 2 instituții dotate cu camere senzoriale

Direcția strategică 3. Infrastructură comunală dezvoltată în cartierele periferice, risc redus de poluare a mediului.

Obiectiv specific 3.1. Documentația de urbanism actualizată

Obiectiv Specific/Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
3.1.1. Elaborarea Planului Urbanistic Zonal (PUZ) a sectoarelor mun. Ungheni.	120,0	2027 - 2032	Primarul	Surse interne, externe	● PUZ elaborat pentru sectoarele mun. Ungheni
3.1.2. Organizarea evenimentelor de raportare a progresului de implementare a PUG.	-	Anual	Arhitect	-	● Un eveniment de raportare, anual
3.1.3. Actualizarea Planului Urbanistic General (PUG)	800,0	2030	Consiliul municipiului Ungheni	Buget local, Fondul de dezvoltare regională și locală	● Planul Urbanistic General (PUG) actualizat, aprobat de Consiliul local.

Obiectiv specific 3.2. Calitatea infrastructurii rutiere îmbunătățită în toate sectoarele municipiului Ungheni

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
3.2.1. Reabilitarea și adaptarea infrastructurii velo pentru asigurarea siguranței, accesibilității și continuității deplasării bicicliștilor.”	2500,0	2027 - 2032	Primarul	Buget local, surse externe	● Cel puțin 200 de cetățeni beneficiază de condiții îmbunătățite a transportului public str. Arcașii lui Ștefan reparată prin asfaltarea părții carosabile și reconstrucția trotuarelor accesibile tuturor grupurilor, inclusiv persoane cu dizabilități, părinți cu copii, persoane în etate
3.2.2 Reabilitarea	250.000,0	2027 - 2032	Primarul	Buget local,	● 16,3 km de drum reabilitat

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
infrastructurii drumurilor				surse externe	
3.2.2. Rețea de trotuare inteligente (trotuare ecologice, integrarea iluminatului subteran în zonele supraaglomerate)	3000,0	2027 - 2032	Primarul	Buget local, surse externe	• Trotuare reconstruite (3 km) conform normelor de protecție a mediului
3.2.3. Instalarea semnelor rutiere și aplicarea marcajului rutier.	100,0	2027 - 2032	Viceprimar	Buget local, surse externe	• Cel puțin 30 indicatoare și semne rutiere instalate • Cel puțin 5 străzi cu marcaje rutiere • Cetățeni informați care conștientizează importanța siguranței în trafic, inclusiv persoane cu dizabilități, părinți cu copii, persoane în etate
3.2.4. Evaluarea gradului de adaptare a infrastructurii stradale pentru deplasarea persoanelor cu dizabilități, părinți cu copii mici în cărucior, bicicliști.	5,0	2027	Viceprimar	Buget local, surse externe	• Raport elaborat. Listă de propuneri pentru bugetul local prezentată la etapa de elaborare a bugetului local.
3.2.5. Elaborarea studiului pentru amenajarea pistelor pentru bicicliști	40,0	2027 - 2028	Viceprimar	Buget local, surse externe	• Studiu pentru amenajarea pistelor pentru bicicliști elaborat.
3.2.6. Elaborarea conceptului unui sistem integrat de mini parcuri publice	5,0	2027 - 2032	Viceprimar	Surse locale,	• Concept elaborat și aprobat ce include cel puțin 5 parcuri în cartiere amenajate și cel puțin 20 de locuri de

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
					parcare instituite pentru categorii social-vulnerabile
3.2.7. Amenajarea, dotarea și operarea parcărilor publice stradale cu plată	100,0	2027 - 2032	Primarul	Surse locale, Finanțări externe	• Cel puțin 80 parcuri cu plată amenajate și dotate • Cel puțin 3 000 de deținători de autoturisme ai municipiului Ungheni și localităților limitrofe au acces la parcuri amenajate și dotate
3.2.8. Amenajarea parcărilor în sectoarele rezidențiale	15 000,00	2027 - 2032	Primarul	Surse locale, Finanțări externe	Cel puțin 28 parcuri în sectoarele rezidențiale amenajate Cel puțin 700 de deținători de autoturisme au acces la infrastructură a drumurilor îmbunătățită
3.2.9. Elaborarea schemei de amplasare a stațiilor de reîncărcare a automobilelor electrice pe domeniul public din municipiul Ungheni;	20,00	2027 - 2032	Primarul	Surse locale	• Schemă pentru 10 stații de reîncărcare a automobilelor electrice funcționale
3.2.10. Elaborarea schemei pentru sectoarele de drum cu limitarea masei mijloacelor de transport .	-	2027 – 2032	Primarul	-	• Schema aprobată a sectoarelor cu limitarea masei mijloacelor de transport
3.2.11. Amenajarea cailor de acces și parcuri în adiacența scuarului la Palatul de Cultura	80 000,00	2027 - 2032	Primarul	Buget local, surse externe	• 1400 m.p. căi de acces reparate • 5300 m.p. segmente străzi reparate • 450 m.p. parcuri amenajate • un scuar în preajma Palatului de Cultură amenajat • cel puțin 1200 cetățeni au acces la

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
					• securitate și mobilitate sporită a zonei • un spațiu public revitalizat
3.2.12. Amenajarea instalațiilor de captare a apelor pluviale pentru rețeaua stradală a mun. Ungheni	2 000,0	2027 - 2032	Primarul	Buget local, surse externe	• Instalații pentru captarea apelor pluviale amenajate.

Obiectiv specific 3.3. Mobilitatea urbană înaltă, calitatea infrastructurii transportului de pasageri modernizată

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
3.3.1. Modificarea și aprobarea statutului și denumirii Întreprinderii Municipale „Servicii Comunale Ungheni”	-	2026	Consiliul local al municipiului Ungheni	-	• Statut și denumire Întreprindere Municipală ”Servicii Comunale și Transport Public Ungheni” modificate și aprobate
3.3.2. Crearea unei rețele de parcuri de tip Park & Ride la intrările în municipiul Ungheni, integrate cu transportul public și infrastructura de mobilitate durabilă.”	10.000	2026-2032	Primarul	Buget local, surse externe	• Cel puțin 2 parcuri park and ride amenajate
3.3.3. Actualizarea și aprobare Regulament privind transportul public	-	2026	Consiliul local al municipiului Ungheni	-	• Regulament privind transportul auto de călători în municipiul Ungheni actualizat și aprobat
3.3.4. Monitorizarea periodică a eficienței funcționării	10,0	2027 - 2032	Consiliul local al	Buget local, surse externe	• Raport privind eficiența funcționării transportului rutier din municipiu

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
transportului public de pasageri.			municipiului Ungheni		elaborat. Raportul va analiza accesibilitatea transportului rutier pentru diverse categorii sociale, inclusiv persoane în cărucior, precum și siguranța orarului, a stațiilor de așteptare în special pentru fete tinere sau copii minori care călătoresc singuri de la școală în perioada cu luminozitate redusă.
3.3.5. Implementarea managementului Inteligent al Traficului (Adaptive Traffic Control)	50,0	2027 - 2032	Primarul	Buget local, surse externe	Semafoare dotate cu camere video și AI care analizează în timp real fluxul de mașini. AI-ul ajustează timpii de „verde” pentru a elimina ambuteiajele la orele de vârf (ex: în zona Vămii sau la intersecțiile principale).
3.3.6. Implementarea sistemului de e-ticketing pentru călători	100,0	2026	Primarul	Buget local, surse externe	Sistemului de e-ticketing operațional
3.3.7. Organizarea campaniilor de popularizare a transportului public local și a mijloacelor de transport nepoluante.	20,0	2027 - 2032	Specialist relații cu publicul	Buget local, surse externe	4 evenimente anual
3.3.8 Modernizarea transportului public prin implementarea electromobilității	5.000	2028-2032	Viceprimar	Buget local, surse externe	Transport public modernizat
3.3.9. Extinderea rețelei de stații de așteptare pentru călători	800,0	2027 - 2032	Vice-primar	Buget local, surse externe	10 stații de așteptare pentru călători amenajate, adaptate pentru persoanele cu nevoi speciale.

Obiectiv specific 3.4. Serviciu public de aprovizionare cu apă eficient energetic

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
3.4.1. Extinderea rețelelor de alimentare cu apa pentru mun. Ungheni cu 3,84 km	2112,98	2028-2029	Viceprimar, Director SRL „Apă - canal Ungheni”	Buget local, surse externe	- Asigurarea a 184 de gospodării cu servicii de alimentare cu apă. - Cel puțin 400 de beneficiari, inclusiv persoane cu dizabilități, părinți cu copii, persoane în etate. - Creșterea acoperirii cu servicii de alimentare cu apă de la 98,2% la 99,1%
3.4.2. Înlocuirea rețelelor uzate de aprovizionare cu apa din mun. Ungheni, pe o distanță de 22,081km	42034,86	2028-2030	Viceprimar, Director SRL „Apă - canal Ungheni”	Buget local, surse externe	22,081 km rețele noi, reducerea pierderilor și costurilor de exploatare - Cel puțin 6200 de beneficiari, inclusiv persoane cu dizabilități, părinți cu copii, persoane în etate
3.4.3. Dotarea operatorului serviciului public de aprovizionare cu apă si canalizare cu utilaje si echipamente tehnice pentru deservirea rețelelor.	28890,0	2027-2028	Viceprimar, Director SRL „Apă - canal Ungheni”	Buget local, surse externe	Echipamente achiziționate.
3.4.4. Achiziția de echipamente pentru detectarea predictivă a pierderilor de apă	100,0	2031	Primarul, Director SRL „Apă - canal Ungheni”	Buget local, surse externe	Utilizarea unor senzori acustici, care „ascultă” rețeaua de țevi sub presiune, identifică micro-fisurile înainte ca acestea să devină avarii majore.

Obiectiv specific 3.5. Rețelele de canalizare modernizate și extinse, proces performant de epurare a apelor uzate.

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
3.5.1. Reabilitarea rețelelor de canalizare existente în mun. Ungheni pentru a reduce infiltrările în sistemul de canalizare (0,76 km)	1556,46	2027	Primarul, Director SRL „Apă canal Ungheni”	Surse locale, Finanțări externe	0,76km rețele de canalizare reabilitate Cel puțin 200 de beneficiari, inclusiv persoane cu dizabilități, părinți cu copii, persoane în etate
3.5.2. Reabilitarea colectoarelor sub presiune până la stația de epurare (19,3 km)	66110,0	2027-2029	Primarul, Director SRL „Apă canal Ungheni”	Surse locale, Finanțări externe	Colectoare reabilitate
3.5.3. Extinderea rețelelor de canalizare pentru mun. Ungheni (38,7km gravitațional,+7,4km de presiune)+5stații de pompare	218477,6	2032	Vice – primar, Director SRL „Apă canal Ungheni”	Surse locale, Finanțări externe	- Racordarea 2028 gospodării. - Cel puțin 4461 de beneficiari, inclusiv din categorii social- vulnerabile - Creșterea gradului de conectare a consumatorilor de la 54 % la 64,9%
3.5.4. Extinderea rețelelor de canalizare pentru mun. Ungheni (18,55 km,gravitațional,+1,86km de presiune, Total 20,41km) + 4stații de pompare a apelor uzate (Berești, Dănuțeni)	99308,0	2027	Viceprimar, Director SRL „Apă canal Ungheni”	Surse locale, Finanțări externe	- Racordarea 1205 gospodării. - Cel puțin 2651 de beneficiari, inclusiv din categorii social- vulnerabile - Creșterea gradului de conectare a consumatorilor de la 64,9% la 71,4%
3.5.5. Extinderea rețelei de canalizare din mun. Ungheni în localitățile rurale-satelit (Semeni,	201500,0	2030-2032	Primarul, Director SRL „Apă canal	Surse locale, Finanțări Externe	- Racordarea 2190 gospodării. - Cel puțin 5000 de beneficiari, inclusiv - persoane cu dizabilități, părinți cu copii, persoane în etate

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
Zagarancea și Petrești – 45,4 km) și 5 stații de pompare a apelor uzate.			Ungheni”		
3.5.6. Construcția stației de epurare a apelor uzate (SEAU):	278 250,0	2030-2032	Primarul Director SRL „Apă canal Ungheni”	Surse locale, Finanțări externe	Stația de epurare a apelor uzate (SEAU) construită

Obiectiv specific 3.6. Spații publice de recreere și socializare accesibile cetățenilor inclusiv din categorii social-vulnerabile

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
3.6.1. Amenajarea scuarurilor în cartierele municipiului	250,0	2027 - 2032	Primarul	Buget local, Surse externe	- Cel puțin 7 scuaruri amenajate luând în considerație necesitățile persoanelor cu dizabilități, femeilor cu copii, persoanelor în etate. - Cel puțin 1000 de beneficiari, inclusiv din categorii social- vulnerabile: în special persoane cu dizabilități, femei cu copii, persoane în etate
3.6.2. Extinderea suprafețelor de spații verzi și dezvoltarea perdelelor de protecție și aliniamentelor stradale	100,0	Anual	Primarul	CR Ungheni, ADR Centru,	Programe de înverzire a orașului elaborate Cel puțin 5 campanii de informare a populației efectuate
3.6.3. Organizarea evenimentelor de plantare a arborilor.	50,0	Anual	Primarul	CR, ADR Centru,	2 evenimente anual
3.6.4. Curățirea lacului Delia	10000,0	2027 - 2032	Primarul	Buget local,	Lacul Delia decolmatat

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
				surse externe	
3.6.5. Reparația digului râului Prut	30000,0	2027 - 2032	Primarul	Buget local, surse externe	• Digul râului Prut consolidat
3.6.6. Amenajarea plajei lacului Delia si spațiului adiacent	1000,0	2027 - 2032	Primarul	Buget local, surse externe	• Cel puțin 100 m² plajă amenajată, 35 bănci • instalate, 70 felinare cu lămpi led instalate • Rețea de wi – fi instalată pentru locuitorii • urbei și vizitatori. Drumuri de acces către zona turistică amenajate. • Cel puțin 2 agenți economici prestatori de Servicii. Cel puțin 100 de beneficiari din mun. Ungheni și din proxima vecinătate, inclusiv din categorii social-vulnerabile: în special persoane cu dizabilități, femei cu copii, persoane în etate
3.6.7. Program de reconstrucție și reabilitare a spațiilor verzi	-	2027 - 2032	Primarul	Buget local, surse externe	• Program de reconstrucție și reabilitare a spațiilor verzi elaborat
3.6.8. Reabilitarea și amenajarea curților blocurilor de locuit	10 000,0	2027 - 2032	Primarul	Buget local, surse externe	• Cel puțin 10 curți amenajate • Cel puțin 1200 de beneficiari, în special persoane cu dizabilități, femei cu copii, persoane în etate
3.6.9. Construirea wc-lor publice precum si grupurilor sanitare pe teritoriul municipiului	700,0	2027 - 2032	Primarul	Buget local, surse externe	• 3 wc publice construite

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
Ungheni.					
3.6.10. Construcția și operarea unui Centru Sportiv pentru bicicliști "Off Road Bike Area"	210,00	2027 - 2032	Primarul	Buget local, surse externe	• Un Centru Sportiv pentru bicicliști construit • Cel puțin 480 bicicliști amatori au acces la serviciile centrului • Mod sănătos de viață promovat în rândul copiilor și tinerilor

Obiectiv specific 3.7. Eficiența energetică îmbunătățită a clădirilor publice, spațiilor de locuit și a serviciului de iluminat stradal

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
3.7.1. Executarea lucrărilor de reabilitare termică a elementelor de anvelopă a clădirii (izolarea termică a fațadei, a planșeului sol/subsol)	5000,0	2027 - 2032	Primarul	Buget local, Centrul Național pentru Energie Durabilă (CNED), Contribuția locatarilor	• Cel puțin 5 edificii reparate și izolate termic anual • Cel puțin 500 de beneficiari, în special persoane cu dizabilități, femei cu copii, persoane în etate
3.7.2. Organizarea campaniilor anuale de educație pentru utilizarea rațională a resurselor de energie, achiziționarea de aparate eficiente energetic și producție de energie verde;	10,0	2026 - 2032	Specialist relații cu publicul	Buget local, Centrul Național pentru Energie Durabilă (CNED)	• Cel puțin 2 evenimente anual
3.7.3. Organizarea campaniilor de informare și	10,0	2026 - 2032	Specialist relații cu publicul	Buget local, Centrul Național	• Cel puțin 2 evenimente anual

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
conștientizare a avantajelor măsurilor de creștere a eficienței energetice prin schimbarea comportamentului și prin participarea la programele de reabilitări și modernizări ale clădirilor.				pentru Energie Durabilă (CNED)	
3.7.4. Executarea lucrărilor de reabilitare termică a elementelor de anvelopă a clădirii Primăriei municipiului Ungheni	4000,0	2032	Vice- primar	Bugetul local, donatori externi	- Clădirea Primăriei municipiului Ungheni eficientizată energetic - Cel puțin 57 angajați (bărbați și femei) ai instituțiilor din cadrul Primăriei beneficiază de condiții mai bune la locul de muncă aspectul arhitectural al clădirii îmbunătățit
3.7.5. Executarea lucrărilor de reabilitare termică a elementelor de anvelopă a clădirilor instituțiilor publice din municipiul Ungheni	20 000,0	2026 - 2032	Vice- primar	Buget local, surse externe	- Aspectul arhitectural al clădirii îmbunătățit Cel puțin 5 edificii reparate și izolate termic Cel puțin 180 utilizatori ai edificiilor beneficiază de condiții mai bune la locul de muncă - Aspectul arhitectural al clădirilor îmbunătățit
3.7.6. Executarea lucrărilor de management energetic integrat pentru clădiri (montarea unor	50,0	2026 - 2032	Vice- primar	Buget local, Fondul de eficiență energetică,	Cel puțin pentru 1 edificiu montarea sistemelor inteligente de contorizare si de gestionare a energiei electrice/gazelor natural.

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
sisteme inteligente de contorizare si de gestionare a energiei electrice/gazelor naturale);				Contribuția locatarilor	
3.7.7. Executarea lucrărilor de reabilitare modernizare a sistemelor de climatizare, ventilare naturală și ventilare mecanică pentru asigurarea calității aerului interior;	400,0	2026 - 2032	Vice- primar	Buget local, Centrul Național pentru Energie Durabilă (CNED) Contribuția locatarilor	• Cel puțin pentru 1 edificiu modernizarea sistemelor de climatizare, ventilare, anual.
3.7.8. Reabilitarea, extindere și eficientizarea iluminatului public (înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată și durată mare de viață, instalarea de corpuri de iluminat cu senzori de mișcare/prezență)	1000,0	2026 - 2032	Vice- primar	Buget local, surse externe	• Sistem modernizat de iluminat public • Cel puțin 2000 de beneficiari, inclusiv din categorii social- vulnerabile
3.7.9. Executarea lucrărilor de reabilitare a instalației de iluminat aferente clădirii (înlocuirea corpurilor de iluminat	600,0	2026 - 2032	Vice- primar	Buget local, surse externe	• Instalații de iluminat aferente la 5 clădirii reabilite.

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
fluorescent și incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată și durată mare de viață, instalarea de corpuri de iluminat cu senzori de mișcare/prezență);					
3.7.10 Modernizarea ascensoarelor în blocurile de locuit	95.000,0	2026 - 2032	Vice- primar Asociațiile de proprietari în condominiu m	Surse externe	• 10 ascensoare modernizate
3.7.11. Extinderea și eficientizarea iluminatului public, tip SMART	2500,0	2026 - 2032	Vice- primar	Buget local, surse externe	• Cel puțin 120 corpuri de iluminat instalate
3.7.12. Optimizarea dirijării iluminatului public prin instalarea unor senzori de mișcare, care schimbă intensitatea de iluminare (modifică intensitatea luminii în funcție de prezența pietonilor, traficului auto și nivelul de lumină naturală)	80,0	2026 - 2032	Vice- primar	Buget local, surse externe	• Reducerea facturii la energie a municipiului cu până la 40%.
3.7.13. Construirea unui parc fotovoltaic	74000,0	2028	Primarul	Investiții private	• Un parc fotovoltaic cu o capacitate de 2,8 MW construit

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
					- Asigurarea localității cu surse alternative de energie electrică - Atractivitate sporită a localității pentru noi investiții
3.7.14. Transpunerea rețelelor aeriene în rețele subterane (iluminat, gaz, telecomunicații)	5 000,0	2026 - 2032	Vice- primar	Buget local, surse externe	Rețelele comunale amplasate în trasee subterane în partea centrală a municipiului Ungheni

Obiectiv specific 3.8. Managementul deșeurilor solide asigură minimizarea surselor de poluare a mediului

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
3.8.1. Evaluarea situației privind salubritatea din localitate	30,0	Anual	Vice-primar	Buget local, surse externe	Raport privind salubritatea elaborat și diseminat către cel puțin 100 de beneficiari, inclusiv din categorii social- vulnerabile
3.8.2. Implementarea sistemului integrat de management al deșeurilor urbane în mun. Ungheni	2000,0	2026 - 2032	Vice-primar	Buget local, surse externe	- Sistemul integrat de management funcțional - Procurarea cel puțin 1000 containere și pubelelor pentru colectarea selectivă a deșeurilor reciclabile.
3.8.3. Implementarea sistemului de colectare separată a deșeurilor pentru toți beneficiarii, inclusiv sectorul de case individuale.	500,0	2026 - 2032	Administrator SRL „AVE Ungheni”	Buget local, surse externe	Practici de colectare separată a deșeurilor implementate. Cel puțin 5 contracte de valorificare industrială a deșeurilor menajere semnate
3.8.4. Implementarea sistemului integrat de gestionare a deșeurilor	1500,0	2026 - 2032	Administrator SRL „AVE Ungheni”	Buget local, surse externe	Sistem integrat de gestionare a deșeurilor funcțional

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
din construcții și demolări.					
3.8.5. Modernizarea parcului de autospeciale	5000,0	2027 - 2032	Administrator SRL „AVE Ungheni”	Buget local, surse externe	• Cel puțin 4 autospeciale înlocuite
3.8.6. Procurarea unui concasor cu fălci pentru prelucrarea resturilor de betoane și asfalt	500,0	2028	Administrator SRL „AVE Ungheni”	Buget local, surse externe	• Concasor procurat
3.8.7. Amenajarea și extinderea platformelor de colectare a deșeurilor prin cooperare intercomunală	450,0	2026 - 2032	Vice-primar, Administrator SRL „AVE Ungheni”	Buget local, surse externe	• Cel puțin 60 de platforme amenajate. Cel puțin 500 de locuitori beneficiari, inclusiv din categorii social-vulnerabile
3.8.8. Construcția unui depozit regional de deșeuri.	60 000,0	2026 - 2030	Primarul	Banca Mondială	• Proiect implementat
3.8.9. Implementarea sistemului de colectare tip „Plătești cât arunci”	100,0	2028 - 2030	Vice-primar	Buget local, surse externe	• Sistem tip „Plătești cât arunci”, implementat
3.8.10. Achiziția de containere inteligente cu senzori de umplere (digitalizare)	400,0	2030 - 2032	Administrator SRL „AVE Ungheni”	Buget local, surse externe	• Soft inteligent calculează zilnic ruta optimă pentru camioanele de gunoi, astfel încât acestea să meargă doar acolo unde coșurile sunt pline, economisind combustibil și reducând emisiile de CO2.
3.8.11. Realizarea acțiunilor de informare a populației privind beneficiile compostării;	10,0	2026 - 2032	Specialist relații cu publicul	Buget local, surse externe	• Două campanii anual organizate

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
3.8.12. Informarea populației privind protecția mediului, minimizarea surselor de poluare	10,0	2026 - 2032	Specialist relații cu publicul	Buget local, surse externe	- Program de informare a populației privind beneficiile unei stări salubre elaborat - Cel puțin 500 de locuitori informați, inclusiv din categorii social-vulnerabile
3.8.13. Creșterea ariei de acoperire și a gradului de contractare cu serviciul de salubritate .	-	2026-2032	Vice-primar, Administrator SRL „AVE Ungheni”	-	Asigurarea cu servicii până la 90% în Ungheni, până la 80% în localitățile deja deservite

Obiectiv specific 3.9. Municipiul Ungheni deține capacități să răspundă hazardelor naturale

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
3.9.1. Elaborarea planului de gestionare a riscului de inundații;	20,0	2028	Primarul	Buget local, surse externe	Plan elaborat și aprobat
3.9.2. Reparația digului pe râul Prut	30 000	2027 - 2029	Vice - primar	Buget local, surse externe	4,9 km dig pe râul Prut reparat
3.9.3. Monitorizarea nivelului apei în râul Prut.	10,0	2026 - 2032	Vice-primar	Buget local, surse externe	Informare periodică despre nivelul râului Prut și datele din amonte pentru a prezice riscul de inundații.
3.9.4 Proiectarea și implementarea unor soluții pentru colectarea și utilizarea apei din precipitații;	50,0	2037	Vice-primar	Buget local, surse externe	Soluții identificate și incluse în bugetul de investiții a instituțiilor publice
3.9.5 Dezvoltarea unor capacități de înmagazinare a apei	1000,0	2030 - 2032	Vice-primar	Buget local, surse externe	Amenajarea capacităților de stocare a rezervei de apă.

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțate	Indicatori de rezultat
potabile (acoperirea necesarului pentru 1-2 zile);					
3.9.6. Monitorizarea Calității Aerului și Predictarea Poluării.	10,0	2026 - 2032	Vice-primar	Buget local, surse externe	Algoritmi AI care analizează datele de la senzorii de aer și prognoza meteo pentru a emite alerte cetățenilor sau pentru a sugera rute alternative de transport atunci când nivelul de poluare crește.
3.9.7. Informarea populației referitor la calitatea aerului si apei	10,0	2026 - 2032	Specialist relații cu publicul	Buget local, surse externe	- Comunicate săptămânale despre calitatea aerului. - Informare proactivă a populației

Direcția strategică 4. Consolidarea capacităților administrației publice locale și stimularea participării active a cetățenilor și cetățenelor în procesul de dezvoltare durabilă integrată a municipiului Ungheni

Obiectiv specific 4.1. Modernizarea sistemului de gestionare a administrației publice locale prin introducerea instrumentelor inovative de planificare și management

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
4.1.1. Actualizarea cadrului regulatoriu local în conformitate cu principiile egalității de gen și nediscriminării	-	2027-2030	Specialist APL	-	- Statutul municipiului, Regulamentul de funcționare a Consiliului municipal și a Regulamentului de organizare și funcționare a aparatului Primăriei elaborate/actualizate - Cel puțin 2000 de locuitori informați (femei, bărbați), inclusiv din categorii social-vulnerabile
4.1.2. Actualizarea Registrului de evidență a Patrimoniului public al mun. Ungheni	-	2026-2027	Specialist APL	-	1 Registru de evidență a Patrimoniului public actualizat 1 Raport de Inventariere completă a bunurilor publice
4.1.3. Crearea și consolidarea Asociațiilor de proprietari în condominiu	550,0	2026-2032	Specialist APL ONG	Surse externe	1 Studiu privind inventarierea blocurilor de locuit din mun. Ungheni - Regulament pentru crearea Asociației de locatari aprobat - Plan de acțiuni privind construcțiile neautorizate elaborat - Participarea la sesiuni de instruire privind crearea Asociației de locatari - Cel puțin 1 Asociație de locatari creată

					• Cel puțin 100 de beneficiari (femei, bărbați), inclusiv din categorii social-vulnerabile informați și implicați
4.1.4. Digitalizarea și implementarea serviciilor publice online	300,0	2027-2030	Specialist APL	Surse externe	• Cel puțin 2 servicii publice digitalizate • Reducerea timpului de prestare a serviciilor cu min. 30%
4.1.5. Ajustarea organigramei Primăriei și crearea departamentelor pentru atragerea și gestionarea fondurilor extern	-	2027-2030	Specialist APL	-	• Cel puțin 4 departamente create în cadrul APL • Creșterea capacității de absorbție a fondurilor cu 10%
4.1.6. Implementarea programelor de colaborare cu diaspora și stimularea revenirii migraților	15,0	2026-2030	APL	Surse externe și locale	• Cel puțin 2 proiecte implementate • Cel puțin 100 persoane reprezentanți ai diasporei beneficiari ai proiectelor

Obiectiv Specific 4.2. Consolidarea mecanismelor de comunicare, informare și participare a cetățenilor în procesul decizional local prin dezvoltarea instrumentelor digitale, a platformelor de dialog și a inițiativelor participative incluzive

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
4.2.1. Crearea și menținerea unei aplicații de comunicare APL-cetățeni	120,0	2027-2030	Specialist APL	Surse externe	• 1 Aplicație de comunicare APL-cetățeni elaborată Dialog cetățeni – APL instituit • Cel puțin 90 beneficiari (femei, bărbați), inclusiv din categorii social-vulnerabile

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
4.2.2. Extinderea rețelei de panouri informative digitale	250,0	2026-2032	Specialist APL	Surse externe	• Cel puțin 2 panouri informative digitale noi instalate luând în considerație accesibilitatea pentru diverse categorii sociale, inclusiv persoane în cărucior • Cel puțin 200 de cetățeni informați (femei, bărbați), inclusiv din categorii social-vulnerabile
4.2.3. Realizarea sondajelor anuale privind nivelul de satisfacție al cetățenilor	-	Anual	Specialist APL	-	• Cel puțin 5 sondaje pe diverse subiecte de interes public realizate • Cel puțin 2000 de cetățeni chestionați (proporțional femei, bărbați), inclusiv din categorii social-vulnerabile
4.2.4. Dinamizarea și responsabilizarea Grupurilor cu Inițiative Locale (GIL) pentru dezvoltarea municipiului	70,0	2026-2032	Specialist APL	Surse externe	• Cel puțin 2 Grupuri cu Inițiative Locale active, inclusiv susținătoare a egalității de gen • Cel puțin 5 inițiative finanțate • Cel puțin 2 granturi atrase
4.2.5. Implementarea programului de bugetare participativă	2 000, 0	Anual	Specialist APL	Surse externe Buget local	• Program de bugetare participativă implementat anual • Cel puțin 4 Grupuri de Inițiativă, ONG participante • Cel puțin 500 cetățeni beneficiari a programului
4.2.6. Digitalizarea Ghișeului Unic	100,0	2027-2032	Specialist APL	Surse externe Buget local	• 1 platformă digitală operațională pentru recepționarea

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
				Programe de finanțare externă UE	corespondenței externe a Primăriei municipiului Ungheni • Cel puțin 500 de cetățeni beneficiari, inclusiv din categorii social-vulnerabile
4.2.7. Crearea mecanismului instituțional pentru implementarea egalității de gen	5,0	2026-2032	Secretarul CM	Buget local	• Coordonarea de către unitatea gender a activităților în domeniul egalității de gen • Ajustarea a cel puțin 50% documente interne pentru a asigura o implementare eficientă a politicilor privind egalitatea între femei și bărbați • Planul de acțiune al APL pentru egalitatea între femei și bărbați publicat pe site-ul oficial al Primăriei și rețele de socializare (pagina FACEBOOK)
4.2.8. Promovarea participării femeilor și bărbaților în activitatea politică	3,0	2026-2032	Consiliul municipal	Buget local	• 2 evenimente organizate anual • Asigurarea parității în participare (femei, bărbați)
4.2.9. Creșterea participării femeilor la alegeri și consultări publice	10,0	2026-2032	Secretarul CM Comisiile de specialitate a CM	Buget local	• 2 mese rotunde organizate • 5000 foi pliante distribuite • Asigurarea parității în participare (femei, bărbați)

Obiectiv specific. 4.3. Consolidarea capacităților instituționale și dezvoltarea profesională continuă a personalului administrației publice locale pentru îmbunătățirea calității managementului public și a serviciilor administrative

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
4.3.1.Organizarea instruirilor tematice pentru funcționarii publici, inclusiv pe dimensiunea de gen și egalitate de șanse	100,0	2026-2032	Specialist APL, APC	Surse externe Buget local	• Cel puțin 3 instruirii tematice anual • Cel puțin 10 funcționari publici instruiți • Servicii publice îmbunătățite
4.3.2.Elaborarea planului financiar multianual	-	2026-2032	Specialist APL	-	• Plan financiar multianual elaborat
4.3.3.Elaborarea și implementarea strategiilor bugetare pe termen lung	120,0	2026-2032	APL	Surse externe Buget local	• Cel puțin 5 politici și strategii bugetare pe termen lung elaborate • Cel puțin 2 politici implementate
4.3.4.Actualizarea și implementarea Planului de Investiții Capitale	80,0	2026-2028	APL, ONG	Surse externe	• Plan de Investiții Capitale actualizat și aprobat • Cel puțin 2 fonduri identificate • Cel puțin 2 proiecte investiționale planificate
4.3.5.Cooperarea cu orașele înfrățite	150,0	2026-2032	APL, AAP	Surse externe Buget local	• Cel puțin 1 vizită de studiu efectuată, cu participare echilibrată a femeilor și bărbaților • Cel puțin 3 activități realizate • Cel puțin 1 proiect implementat în comun
4.3.6.Participarea la vizite de studiu pentru modernizarea serviciilor publice	20,0	2026-2032	Specialist APL	Surse externe Buget local	• Cel puțin 1 vizită de studiu efectuată anual (50% femei, 50% bărbați) • Cel puțin 2 bune practici preluate
4.3.7.Integrarea perspectivei de gen în toate etapele de proiectare, planificare, implementarea, monitorizare și evaluare a politicilor locale	Nu necesită	2026-2032	Specialist APL	-	• 100% Documente conforme cadrului normativ

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
4.3.8.Sprrijin logistic pentru achiziții publice: sensibile la dimensiunea de gen	Nu necesită	2026-2032	Specialist APL	-	• Cel puțin 60% din Caietele de sarcini și Contractele semnate conțin clauze privind asigurarea egalitatea între femei și bărbați

Obiectiv specific 4.4. Valorificarea oportunității de amalgamare voluntară

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
4.4.1.Inițierea și formalizarea procesului de amalgamare voluntară (aprobarea deciziilor de inițiere, notificarea UAT vizate, constituirea Grupului de Lucru Comun, elaborarea Viziunii UAT amalgamate, organizarea consultărilor publice, adoptarea deciziilor de amalgamare și depunerea dosarului la Cancelaria de Stat)	700	2026	Primarul, Secretarul CL, GLC	Buget de stat, buget local	• Decizii de inițiere și de amalgamare aprobate; • Viziunea UAT amalgamate elaborată; dosar de amalgamare depus la Cancelaria de Stat
4.4.2.Consolidarea instituțională și operațională a UAT amalgamate (aprobarea statelor de personal, transferul și instruirea personalului, inventarierea patrimoniului public, armonizarea actelor	133.900	2027-2030	Primarul, Secretarul CL	Buget de stat	• State de personal aprobate; • Patrimoniu inventariat; • Pachet unitar de acte normative adoptat; • Stimulente financiare accesate • Proiecte implementate

Proiect/Acțiune	Cost, mii lei	Perioada de implementare	Responsabil	Sursa de finanțare	Indicatori de rezultat
normative locale, accesarea stimulentele financiare prevăzute de cadrul normativ, implementarea proiectelor)					
4.4.3. Planificarea integrată și monitorizarea dezvoltării UAT amalgamate (elaborarea Planului Urbanistic General al UAT amalgamate, evaluarea periodică a calității serviciilor publice furnizate în localitățile amalgamate, Actualizarea strategiei de dezvoltare socio-economică)	5.000	2028-2032	Arhitectul-șef, Specialist relații cu publicul	Buget local	• PUG elaborat, consultat public și aprobat; • Strategie de dezvoltare socio-economică actualizată. • rapoarte anuale de evaluare a serviciilor publice prezentate Consiliului municipal

3.4. Planul și cadrul de monitorizare și evaluare

Cadrul de monitorizare și evaluarea descrie actorii implicați în procesul de monitorizare și evaluare și rolurile acestora, nivelurile de monitorizare și evaluare, precum și sistemul de indicatori aferent fiecărui nivel, care permite măsurarea progresului (performanței), rezultatelor (efectelor) și impactului intervențiilor.

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică a municipiului Ungheni este un proces participativ și necesită un efort conjugat din partea APL, a societății civile sau a locuitorilor, precum și a sectorului privat din localitate.

În procesul realizării Strategiei vor fi implicați mai mulți actori, fiecare având un rol determinat:

1. Administrația publică locală (Consiliul Municipal, Primarul, Primăria)
2. Locuitorii municipiului
3. Societatea civilă
4. Agenții economici
5. Structuri externe (Consiliul raional, Guvernul, municipalități înfrățite, Organizațiile internaționale).

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Comunitară Socio-Economică poate fi divizată convențional în 4 etape în funcție de procese și factorii implicați:

- **Aprobarea SDSE** | În cadrul acestei etape, Strategia de Dezvoltare Socio-Economică va fi supusă dezbaterilor în cadrul consultărilor/audierilor publice organizate de către Primărie. În urma consultărilor publice și ajustării prin integrarea propunerilor și recomandărilor făcute, Strategia va fi înaintată Consiliului Municipal spre aprobare. După aprobarea strategiei, Primăria va coordona elaborarea planurilor de acțiuni trimestriale sau anuale (după caz și în funcție de resursele disponibile) privind realizarea strategiei în conformitate cu Planul de Acțiuni al Strategiei.
- **Implementarea SDSE** | Implementarea se va efectua prin realizarea acțiunilor și proiectelor concrete derivate din planul de acțiuni al Strategiei. Pentru fiecare acțiune sau proiect în planul de acțiuni este indicată perioada de implementare (durata), responsabilii și partenerii care vor realiza proiectul. De asemenea, vor fi identificate și asigurate sursele de finanțare a proiectelor propuse spre implementare.
- **Monitorizarea SDSE** | În perioada de implementare, responsabilii de realizarea planului de acțiuni vor raporta îndeplinirea activităților, proiectelor și atingerea obiectivelor specifice. Monitorizarea proiectelor, acțiunilor și strategiilor se va efectua prin intermediul indicatorilor de implementare stabiliți (care sunt după caz indicatori de produs și de rezultat). În cazul în care se vor identifica devieri de la Planul de acțiuni al strategiei, vor fi inițiate măsuri de corectare sau ajustare a acestui plan.
- **Evaluarea și actualizarea SDSE** | La mijlocul și finalul perioadei de implementare, se recomandă derularea procesului de evaluare a implementării strategiei pentru a estima progresul în atingerea obiectivelor și necesitatea actualizării documentului pentru a corecta intervenții sau integra noi priorități.

3.4.1. Procesul de monitorizare a strategiei

Procesul de monitorizare a strategiei presupune o serie de activități menite să urmărească progresul implementării Strategiei, pe parcursul întregii perioade de implementare.

Monitorizarea implementării strategiei se va efectua de **Comisia pentru Implementarea Strategiei (în continuare CIS)**.

CIS va fi creată prin Decizia Consiliului Municipal cu statut de comisie obștească pe lângă Consiliul Municipal și Primărie, în componența căreia va fi asigurată reprezentarea tuturor factorilor implicați în dezvoltare:

- **Consiliul Municipal Ungheni** (președinții comisiilor consultative de specialitate sau consilieri locali)
- **Reprezentanți Primărie** (Primarul, 2 – 3 specialiști)
- **Comunitatea oamenilor de afaceri**
- **Instituții educaționale** (directori instituții de învățământ)
- **Organizații non-guvernamentale** (reprezentanți ai ONG-urilor ce activează în domeniul protecției mediului, social, apărarea drepturilor omului și de tineret, etc.)
- **Cetățeni** (grupul va fi reprezentativ și va include tineri, persoane dezavantajate, număr proporțional de femei și bărbați, reprezentanți ai diverse grupuri sociale sau etnice).

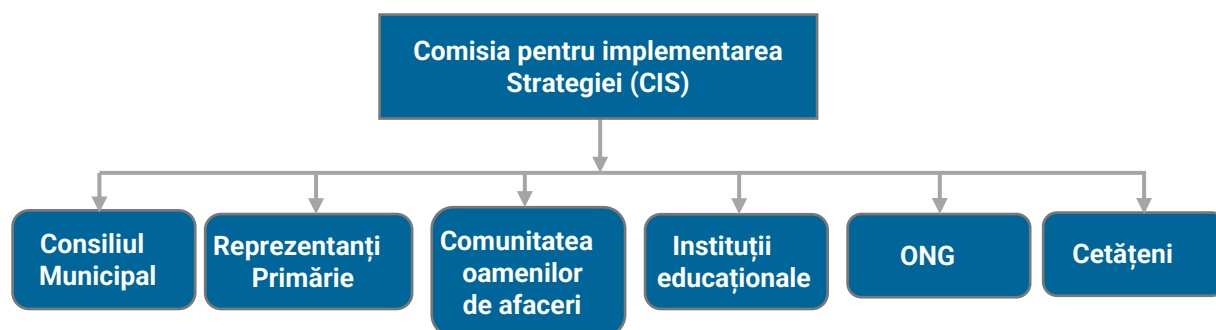

Figura 18. Structura cadrului instituțional de monitorizare și implementare a Strategiei de SDSE a municipiului Ungheni

Responsabilitățile de bază ale CIS pentru implementarea strategiei constau în:

- Planificarea acțiunilor;
- Elaborarea și promovarea adoptării deciziilor privind acțiunile de implementare;
- Coordonarea activităților de implementare a acțiunilor și proiectelor de dezvoltare;
- Coordonarea activităților de atragere a surselor financiare alternative în scopul realizării problemelor identificate;
- Monitorizarea implementării planului de acțiuni;
- Elaborarea rapoartelor și prezentarea lor către Consiliul Local;
- Acordarea asistenței tehnice și consultative în toate domeniile ;
- Elaborarea și dezbaterile proiectelor prioritare de dezvoltare;
- Analiza deciziilor privind diverse probleme ale comunității;
- Elaborarea și inițierea modificărilor în strategie;
- Elaborarea studiilor și proiectelor de dezvoltare.

CIS își va desfășura activitatea în ședințe care se vor desfășura cel puțin o dată la 6 luni. CIS va delega o persoană din cadrul comisiei, care va fi responsabilă de monitorizare.

Un rol important în procesul de implementare a strategiei îl are Consiliul Municipal, care se va ocupa nemijlocit de monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a Planului de acțiuni. Competențele Consiliului Local se vor axa pe:

- Coordonarea activităților de antrenare a populației în acțiunile de realizare a proiectelor;
- Promovarea dialogului permanent cu locuitorii, asigurarea transparenței în activitatea APL;
- Încurajarea voluntarilor în diverse activități publice;
- Stimularea și coordonarea conlucrării actorilor comunității în realizarea obiectivelor comune ale Strategiei;
- Parteneriatul cu APL, ONG, agenții economici în cea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea Planului de acțiuni a Strategiei.

Procesele de monitorizare vor urmări în mod prioritar următoarele aspecte:

1. Activitățile: modul în care au fost îndeplinite acțiunile și proiectele incluse în planul de acțiuni în conformitate cu obiectivele setate;	2. Resursele investite: umane, materiale, financiare, informaționale, de timp etc.;	3. Perioadă/timp: au fost sau nu realizate acțiunile în perioada indicată
---	--	--

Pentru realizarea monitorizării CIS va utiliza un set de indicatori pentru care trebuie colectate date pe parcursul și în urma implementării acțiunilor/măsurilor/proiectelor.

Indicatorii sunt variabile cantitative sau calitative care furnizează mijloace simple și de încredere pentru măsurarea rezultatelor și pentru a reflecta schimbarea survenită în urma implementării strategiei. Distincția dintre aceste două tipuri de indicatori este de ordin valoric: cei cantitativi sunt exprimați în termeni numerici și procentuali, iar indicatorii calitativi pot măsura percepția, satisfacția beneficiarilor.

În procesul de monitorizare vor fi prioritar utilizați indicatorii incluși în planul de acțiuni al Strategiei și după caz, va suplini această listă cu indicatori la nivel de impact, rezultat sau produs, care vor fi colectați prin intermediul instrumentelor de monitorizare.

Printre instrumentele de monitorizare utilizate, cele mai accesibile sunt:

- **Analiza documentară** – examinarea documentelor cum ar fi: rapoarte, procese verbale, înregistrări, baze de date administrative din cadrul APL, documente financiar contabile;
- **Sondaj** – aplicarea unui chestionar structurat cu un număr limitat de întrebări închise care se administrează unui grup restrâns (circa 50–75 persoane), fie sub format online, sub formă de interviu sau prin completarea în formă fizică de către beneficiari;
- **Interviuri** – aplicarea unui set de întrebări ce vizează obținerea răspunsurilor tehnice și a informațiilor de la indivizi și grupuri în vederea verificării ipotezelor sau pentru descrierea fenomenelor socio-umane. Interviurile au la bază o serie de întrebări adresate indivizilor din grupul țintă, selectați pentru cunoștințele lor și experiența într-un subiect de interes;
- **Focus grupuri** – aplicarea unui set de întrebări specifice grupurilor țintă (circa 8-12 participanți selectați după criterii similare) care sunt familiari cu problemele în discuție. Participanții ar putea fi beneficiari cât și echipa de implementare, Comitetul de Coordonare. Scopul poate fi inclusiv compararea perspectivelor beneficiarilor sau validarea unor ipoteze;
- **Observările la fața locului/vizite în teren** - tehnică de colectare și validare a informației prin intermediul observației la fața locului. Scopul vizitelor este de a

documenta progresul înregistrat în baza documentației de suport. Vizitele mai pot, însă, explora și alți parametri calitativi - cum ar fi angajamentul beneficiarilor în implementarea proiectelor.

Deși este recomandată diversificarea instrumentelor pentru colectarea datelor pentru a asigura acuratețea datelor colectate (ex. validarea constatărilor în baza datelor calitative prin careva instrumente și date cantitative), Responsabilul de monitorizare desemnat de CIS va selecta metodele optime care pot fi administrate. Instrumentele de colectare de date vor fi structurate în așa mod încât să permită colectarea indicatorilor incluși în strategie. Tabelul de mai jos, reprezintă un model de foaie de monitorizare a planului de acțiuni.

Tabelul 48. Foaie de monitorizare a planului de acțiuni

Acțiuni, măsuri, proiecte (din planul de acțiuni)	Indicatori de implementare	Unitate a de măsură	Nivel de referință (2026)	Nivel-țintă final (2032)	Nivel înregistrat					
					2027	2028	2029	2030	2031	2032
Direcție strategică 1. ...										
Obiectiv specific 1.1. ...										
1.1.1. ...										
Direcție strategică n. ...										
Obiectiv specific n.1. ...										
n.1.1. ...										

Pentru asigurarea eficientă a activităților de monitorizare se recomandă crearea unei baze de date (cea mai simplă și accesibilă fiind Excel), care va asigura managementul calitativ al datelor și generarea ulterioară a diverse rapoarte. Rapoartele periodice sunt principalul produs al monitorizării și conțin descrieri ale etapei în care se află procesul de implementare a strategiei.

Raportarea implementării strategiei ca urmare a proceselor de monitorizare se va efectua prin elaborarea și prezentarea de către responsabili de implementare a rapoartelor către CIS privind realizarea Planului de acțiuni și a obiectivelor specifice. Anual CIS va prezenta Consiliului Municipal raportul de monitorizare a implementării Strategiei.

Tabelul 49. Principalii indicatori ai raportului de verificare și revizuire

Obiect Monitorizare	Elaborator/ Destinatar	Raport	Descriere
Realizarea obiectivelor	CIS și Consiliul municipal	Rapoarte semestriale/ anuale	Raport bazat pe analize, sondaje a locuitorilor pentru evaluarea impactului implementării strategiei
Realizarea acțiunilor, proiectelor	Responsabili de implementare	Raport semestrial sau după finisarea activității	Rapoarte prezentate de responsabili de implementare privind îndeplinirea acțiunilor, proiectelor

3.4.2. Evaluarea gradului de implementare a strategiei

Evaluarea gradului de implementare a strategiei, ca proces, reprezintă o analiză aprofundată menită să identifice, să cuantifice și să demonstreze prin dovezi realizările și

schimbările generate, explicând principalele mecanisme care stau la baza acestor rezultate. Evaluarea implementării strategiei se va efectua de Comisia pentru Implementarea Strategiei.

Evaluarea în cazul SDSE ne informează în ce măsură obiectivele au fost atinse, cât de eficient a fost procesul, cât de relevante au fost activitățile, cât de durabile sunt rezultatele.

Evaluarea implementării Strategiei se poate efectua atât pe parcursul implementării (la mijloc de termen) cât și la finalul implementării strategiei, ca un exercițiu sumativ care va genera concluzii și recomandări pentru perioada următoare și se va efectua prin analiza indicatorilor de dezvoltare.

Evaluarea va avea în primul rând la bază toată informația colectată în urma exercițiilor de monitorizare (rapoartele periodice, date administrative și informații statistice după caz).

Nivelul de realizare a unei acțiuni/măsură/proiect poate fi analizat din 2 puncte de vedere:

- I. Gradul de realizare al indicatorilor acțiunilor planificate apreciat prin criteriile: **Nerealizată, Inițiată, Realizată parțial, Realizată;**

Acțiune	Situație posibilă	Concluzie/calificativ privind realizarea acțiunilor*
Acțiuni cu sau fără indicatori	Dacă acțiunea are un caracter permanent și nu există niciun indicator cantitativ realizat	Nerealizată (0%)
	Dacă acțiunea are un caracter singular a fost inițiată, dar toți indicatorii cantitativi au fost realizați în proporție de 1-30%	Inițiată (1-30%)
	Dacă acțiunea are un caracter singular și toți indicatorii cantitativi au fost realizați în proporție de 31-80%	Acțiune realizată parțial (31-80%)
	Dacă acțiunea are un caracter singular și toți indicatorii cantitativi au fost realizați în proporție de 81-100%	Realizată (81-100%)

* pentru vizibilitate poate fi aplicată cromatică de culori specifice pentru fiecare indicator.

- II. Respectarea termenului de realizare a acțiunilor apreciat prin criteriile: **Termen respectat, Termen Depășit, În desfășurare**. Totodată, pentru acțiunile care nu țin de competența autorităților locale sau nu mai sunt relevante pentru implementare au fost apreciate cu termen **"Irelevant"**.

Tipologia termenelor de realizare a Acțiunilor stabilite în Plan	Situații posibile	Concluzie/calificativ privind respectarea termenului*
Acțiuni cu sau fără indicatori	Dacă termenul a fost respectat	Respectat
	Dacă termenul este permanent	În desfășurare
	Dacă termenul a fost depășit sau acțiunea nu a fost realizată	Depășit
	Dacă acțiunea este irelevantă	Irelevant

* pentru vizibilitate a fost aplicată cromatică de culori specifice pentru fiecare indicator.

Pentru generalizarea rezultatelor monitorizării și elaborarea raportului de evaluare, se recomandă utilizarea modelului de tabel prezentat mai jos:

Tabelul 50. Tabel pentru raportul de evaluare

Acțiuni, măsuri, proiecte	Perioada de implementare planificată	Grad de realizare	Termen	Descrierea realizărilor / cauze nerealizării / alte comentarii
Direcție strategică 1. ...				
Obiectiv specific 1.1. ...				
1.1.1.		Nerealizat	Depășit	
1.1.2.		Realizat	Respectat	
Direcție strategică n. ...				
Obiectiv specific n.1. ...				
n.1.1.		Inițiat	Depășit	
n.1.2.		Realizat parțial	În desfășurare	

Evaluarea va fi suplinită prin informații și date colectate prin intermediul unor instrumente suplimentare, cum ar fi: chestionare (pentru a colecta informații de natură calitativă) referitoare la opinia cetățenilor, sau interviuri/ focus grupuri/ateliere și consultări pentru a explora anumite fenomene/impedimente sau situații corelate cu implementarea strategiei.

Selectarea instrumentelor care urmează a fi utilizate în procesul de evaluare depinde de disponibilitatea resurselor care pot fi alocate acestui exercițiu și anvergura evaluării. Rezultatele evaluării vor fi integrate în cadrul unui raport prezentat și discutat în cadrul CIS. Cuprinsul raportului de evaluare este prezentat în tabelul de mai jos:

Tabelul 51. Structura model al raportului de evaluare

Capitol/secțiune	Puncte-cheie
Prefață	• Ce reprezintă documentul. • Contextul și perioada în care a avut loc evaluarea. • Data la care a fost întocmit raportul de evaluare • Autorii raportului
Rezumat	• Rezumatul raportului de evaluare, prezentat astfel încât să constituie o secțiune generală (adică să conțină toate informațiile- cheie, fără trimiteri la corpul principal al raportului).
Context	• Contextul strategiei de dezvoltare socio-economică (când a fost elaborată, obiectivele principale, perioada de timp acoperită, buget total, alte informații relevante). • Alte informații relevante pentru înțelegerea contextului local.
Scopul și obiectivele evaluării	• Scopul evaluării: de ce a fost realizată, cum va fi folosită. • Obiectivele evaluării.
Metodologia de evaluare	• Descrierea metodelor și tehnicilor de evaluare folosite și justificarea acestora, în corelație cu fiecare întrebare privind evaluarea. • Descrierea elementelor-cheie ale evaluării – întrebările specifice și comune privind evaluarea, criterii de evaluare, indicatori. • Sursa datelor (primare și secundare), tehnici pentru colectarea datelor (chestionare, interviuri, focus grupuri,

Capitol/secțiune	Puncte-cheie
	studii de caz etc.; dimensiunea și criteriile de selecție pentru eșantionare). • Descrierea principalelor limite și constrângeri întâmpinate și a măsurilor adoptate pentru a le compensa.
Constatări privind implementarea SDSE	• Măsurile concrete care au fost întreprinse de autoritățile responsabile, pentru implementarea acțiunilor planificate în SDSE. • Resursele alocate pentru implementarea acțiunilor planificate. • Rezultatele obținute în urma implementării acțiunilor. • Beneficiile pentru grupurile țintă. • Problemele care au intervenit și au influențat obținerea rezultatelor scontate.
Concluzii, recomandări și lecții învățate	• Prezentarea sintetică a concluziilor generale ale evaluării. • Prezentarea recomandărilor aferente fiecărei întrebări privind evaluarea și a recomandărilor generale (cu excepția întrebărilor de evaluare pentru care nu au fost formulate recomandări specifice). • Prezentarea lecțiilor învățate, cu aplicabilitate în viitor.

3.4.3. Actualizarea Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică

Actualizarea strategiei poate fi realizată la inițiativa CIS în câteva situații cum ar fi :

- Ca urmare a recomandărilor și rezultatele proceselor de monitorizare / evaluare, în special când rapoartele indică abateri de la planul de acțiuni sau progres slab în implementarea planului de acțiuni;
- În momentul expirării perioadei de implementare a Strategiei;
- În cazul apariției unei necesități la nivel de localitate sau a unor noi priorități transpune în strategiile naționale care necesită a fi integrate și reflectate în Strategie.

Procesul de actualizarea este recomandat să cuprindă inclusiv profilul localității, în special, actualizarea principalilor indicatori socio-economici pentru a valida concluziile.

În urma procesului de actualizare documentul va parcurge același exercițiu participativ pentru planificare strategică și consultări publice înainte de a fi propus Consiliului pentru aprobare.

3.4.4. Riscuri și Impedimente de Implementare

Realizarea efectivă a acțiunilor propuse în Strategia de dezvoltare poate fi împiedicată de prezența anumitor riscuri și impedimente de implementare. Riscurile și impedimentele aferente implementării strategiei de dezvoltare pot fi divizate în două categorii: interne și externe.

Tabelul 52. Riscuri și Impedimente de Implementare

DOMENIU	DESCRIERE
Riscuri și impedimente interne	
Managementul implementării strategiei	• Confruntări de interese privind implementarea strategiei; • Prevalarea intereselor personale; • Resurse financiare limitate; • Lipsa capacităților de atragere a investițiilor.
Parteneriat	• Neconlucrarea autorităților publice locale cu sectorul de afaceri și comunitate; • Indiferența și neimplicarea populației în susținerea activităților; • Lipsa de experiență a structurilor societății civile și neimplicarea lor; • Neimplicarea partenerilor internaționali.
Dezvoltarea economică	• Lipsa interesului din partea comunității de afaceri în dezvoltarea bazei economice locale.
Social	• Resurse limitate pentru acordarea asistenței sociale; • Pauperizarea continuă a populației; • Emigrarea forței de muncă.
Mediu	• Populație neconștientizată privind efectele poluarea mediului.
Riscuri și impedimente externe	
Cadrul politico-juridic	• Instabilitatea cursului politic • Contradicția și instabilitatea legislației în vigoare
Relații parteneri externi	• Lipsa conlucrării cu autoritățile publice raionale și centrale • Neimplicarea partenerilor internaționali
Starea economiei	• Potențial investițional redus • Inaccesibilitatea piețelor de desfacere de peste hotare • Infrastructură de afaceri nedezvoltată • Risc de țară.

Bibliografie:

- 1) Planul Urbanistic General al mun. Ungheni pentru anii 2014-2030
- 2) Strategia de Dezvoltare Socio-economică a r. Ungheni 2022-2030
- 3) Planul Regional de Amenajarea a Teritoriului raionului Ungheni 2022-2040
- 4) Planul de egalitate de den 2025-2030
- 5) Programul pentru modernizarea și înlocuirea ascensoarelor din fondul locativ al mun. Ungheni 2024-2029
- 6) Planul de Acțiune pentru Energie Durabilă și Climă Ungheni pentru 2021-2030
- 7) Planul de Gestionarea a patrimoniului public al mun. Ungheni pentru anii 2024-2027
- 8) Planul Local de Acțiune pentru Incluziune și Integrare în mun. Ungheni
- 9) Strategia de Dezvoltare a sectorului de tineret din mun. Ungheni 2023-2028
- 10) Planul Operațional Local Ungheni 2021-2027